

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

דוח שנתי

2020

(כולל דוח תיאור עסקי החברה ודוחות כספיים)

תוכן העניינים

פרק א' – תיאור עסקי החברה ודוח הדירקטוריון לבעלי המניות

**פרק ב' – דוח בדבר אפקטיביות הבקרה על הדיווח הכספי
ודוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2020**

פרק א' –

תאור עסקי החברה ודוח הדירקטוריון לבעלי המניות

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

תיאור עסקי החברה ודוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

תיאור עסקי החברה

<u>עמודים</u>	<u>נושא</u>
3-5	1 פעילות החברה ותיאור כללי של התפתחות עסקיה
3-4	1.1 כללי
5	1.2 תרשים החטיבות העסקיות ותחומי פעילותן העיקריים
6	2 החטיבות העסקיות
7	3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה במהלך השנתיים האחרונות
7	4 כספים שקיבלה החברה מהמדינה
7-13	5 פרטים אודות החברות המוחזקות העיקריות של החברה
13-14	6 חלוקת דיבידנדים
14	7 מידע כספי לגבי החטיבות העסקיות של החברה
14-15	8 סביבה כלכלית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה
15	9 לקוחות
16	10 שיווק ומכירות
16-31	11 תיאור עסקי החברה לפי חטיבות עסקיות ותחומי פעילות
17-18	11.1 חימוש מונחה מדויק ללוחמת אוויר-שטח
19-20	11.2 תקשוב מודיעין ולוחמה ברשת
21-22	11.3 מערכות יירוט והגנה מפני נשק תלול מסלול והגנה אווירית
23-24	11.4 חימוש מונחה מדויק ללוחמת אוויר-אוויר
25-26	11.5 חימוש מונחה מדויק טקטי לשדה הקרב היבשתי
27	11.6 מערכות ללוחמה אורבאנית
28-29	11.7 מערכות שרידות ותמרון
30-31	11.8 מערכות לחימה ימיות ול"א
31	12 צבר הזמנות
32-38	13 רכוש קבוע ומקרקעין
39	14 מחקר ופיתוח
39	15 נכסים לא מוחשיים
40-41	16 הון אנושי
41	17 אשראי לקוחות וספקים
42-43	18 מימון
43-47	19 חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם
47-48	20 מיסוי
48-61	21 מגבלות ופיקוח על פעילות החברה
62	22 הסכמי שיתוף פעולה
62-66	23 גורמי סיכון
67-70	24 סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם

דוח הדירקטוריון :

נושא

	הסברי הדירקטוריון על מצב ענייני החברה בתקופת הדיווח	1
71	1.1 כללי	
71-73	1.2 מצב כספי	
73-75	1.3 תוצאות הפעילות	
76-77	1.4 נזילות	
77	אומדנים	2
77	הליך אישור הדוחות הכספיים	3
77-79	מידע בנוגע לביקורת הפנימית	4
79	גילוי ליישום הוראות רשות החברות לגבי מקרקעין ומחוברים	5
79	התחייבויות בגין יחסי עובד ומעביד	6
79-80	אחריות תאגידית	7

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

תיאור עסקי החברה

1. פעילות החברה ותיאור כללי של התפתחות עסקיה

1.1. כללי

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן - "החברה" או "רפאל"), מפתחת ומייצרת אמצעי לחימה.

החברה הינה חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות התשל"ה – 1975, בבעלות ובשליטה מלאה של מדינת ישראל. בהתאם לכך, כפופה רפאל לחוק החברות הממשלתיות, לרבות הוראות בנוגע לעריכת הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון. החברה נתונה לביקורת של משרד מבקר המדינה.

רפאל נוסדה ב-1948 כיחידה במשרד הביטחון, ושימשה כמעבדת המחקר והפיתוח הביטחונית הלאומית של ישראל. בשנת 1995 התאגדה רפאל כחברה בעירבון מוגבל, כתוצאה מהחלטת ממשלת ישראל להעביר את פעילות יחידת הסמך הממשלתית "רפאל" – רשות פיתוח אמצעי לחימה" לחברה ממשלתית בעלת אופי עסקי. בשלבים הראשונים של הפעילות המשיכה להתנהל כיחידת סמך. בהמשך, בחודש דצמבר 2001 נחתם הסכם בין המדינה באמצעות משרד האוצר- החשב הכללי, לבין החברה, לפיו החל מחודש ינואר 2002 הפסיקה יחידת הסמך את פעילותה. לחברה הועברו הנכסים וההתחייבויות שהיו ביחידת הסמך, ובתמורה הנפיקה החברה הון למדינת ישראל.

בספטמבר 2007 שינתה החברה את שמה מ- "רפאל" - רשות לפיתוח אמצעי לחימה בע"מ" ל- "רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ" (RAFAEL ADVANCED DEFENSE SYSTEMS LTD).

חזון החברה

להוות נדבך משמעותי בביטחון מדינת ישראל, כחברה גלובלית חדשנית צומחת ורווחית, המפתחת מייצרת ותומכת מערכות לחימה בחזית הצורך המבצעי ובקדמת הטכנולוגיה.

ייעוד החברה :

- להוביל בפיתוח מערכות מתקדמות ופורצות דרך בתחום הביטחוני, בחזית הטכנולוגיה בארץ ובעולם.
- להמשיך ולהיות מרכז לאומי למחקר ופיתוח ביטחוני ונדבך מרכזי בבניין יכולת ההתרעה, המגן וההכרעה של מדינת ישראל.
- להיות כוח משיכה מוביל ומעורר השראה לכוח אדם מצטיין בכלל תחומי העיסוק של החברה.

בלמ"ס

פעילות החברה מבוצעת במספר גדול של פרויקטים. מרבית ההזמנות מתקבלות הן ממדינת ישראל/ משרד הביטחון וממדינות זרות וכן הזמנות בקבלנות משנה מול תעשיות בארץ או בחו"ל, כשהלקוח הסופי הוא הממשלות.

החברה מתחרה בארץ ובעולם מול חברות בין לאומיות וחברות מקומיות בארצות היעד, כשלצד התחרות, החברה מקיימת מערכת ענפה של שיתופי פעולה עם אותן החברות. הפעילות מרוכזת ומבוצעת על ידי שלוש חטיבות עסקיות הפועלות כמרכזי רווח, ומקיימות ביניהן התקשרויות ומכירות הדדיות. בראש כל חטיבה עומד מנהל במעמד של סמנכ"ל, שהוא גם חבר הנהלת החברה.

החברה מכינה ומאשרת מדי שנה את התקציב לשנה העוקבת ברמה פרטנית וע"פ המידע העדכני ביותר הקיים. כמו כן החברה עורכת תקציב רב שנתי מתגלגל. הן בתקציב השנתי והן בתקציב הרב שנתי מפורטים התחזיות ויעדי החברה במונחים כספיים. דירקטוריון החברה מפקח על העמידה ביעדים אלו.

לא נכללו בדוח זה פרטים העלולים לפגוע בביטחון המדינה.

1.2. תרשים החטיבות העסקיות ותחומי פעילותן העיקריים

להלן תרשימים החטיבות העסקיות ותחומי פעילותן העיקריים, נכון ליום 31.12.20 :



1.2.1. תרשים מבנה האחזקות של הקבוצה

להלן תרשים אודות החברות המוחזקות העיקריות של החברה, נכון ליום 31.12.20:



לפרטים נוספים אודות פעילות החברות המותזקות, ראה סעיף 5 להלן.

2. החטיבות העסקיות

נכון ליום 31.12.20 פעילות החברה מרוכזת ומבוצעת על ידי 3 חטיבות עסקיות הפועלות כמרכזי רווח.

2.1. חטיבת מערכות אוויר ומודיעין

- מנהלת מערכות תקשוב – המנהלה עוסקת בתקשוב אווירי, פיתוח ערוצי תקשורת חסינים, פיתוח רשתות IP ופיתוח רשתות ליבשה.
- מנהלת אלקטרו-אופטיקה – המנהלה עוסקת בפיתוח וייצור מערכות תצפית, ניווט וצילום אלקטרואופטיות לאיסוף מודיעיני, תקיפה אווירית, איתור מטרות וכיסוי שטח.
- מנהלת מערכות מודיעין וסייבר – עוסקת בלוחמת הסייבר ומודיעין מעולם המידע החזותי, שמגיע מאוסף של סנסורים קרקעיים, מוטסים וחלליים, ומפתחת מערכות לטיפול במידע, כולל יצירת תמונת מצב אחידה לצורך חקירה או תפעול בזמן אמת. המערכות שלה משולבות גם בתחום ביטחון הפנים.
- מנהלת מערכות אוויר שטח – מפתחת טילים וחימוש אווירי מדויק לתקיפת מטרות קרקע מהאוויר.

לפרטים נוספים אודות פעילות חטיבת מערכות אוויר ומודיעין, ראה סעיפים 11.1-11.2 לדוח.

2.2. חטיבת מערכות הגנה אווירית

- מנהלת הגנ"א ואוויר - אוויר – עוסקת בטילים לקרבות אוויר-אוויר.
- מנהלות מערכות הגנ"א קצר טווח וארוך טווח – עוסקת בטילים למערכות הגנה מפני מטוסים וכלים אוויריים אחרים ולמערכות הגנה מפני טילים תוקפים מסוגים שונים.

לפרטים נוספים אודות פעילות חטיבת מערכות להגנה אווירית, ראה סעיפים 11.3-11.4 לדוח.

2.3. חטיבת מערכות יבשה וים

- חטיבת מערכות יבשה וים מרכזת את פעילות רפאל בארבעה תחומים מרכזיים : תקיפה מדויקת, מיגון ושרידות, תמרון ולוחמת מסגרת והגנת גבולות. פעילות זו מבוצעת ב- 4 מנהלות :
- מנהלת נשק טקטי מדויק – מפתחת ומייצרת טילים טקטיים לשדה הקרב היבשתי, אשר מותאמים למגוון פלטפורמות ולמגוון רחב של איומים.
- מנהלת מערכות שרידות ותמרון – עוסקת בפיתוח וייצור חליפות הגנה ותקיפה לכלי לחימה יבשתיים, עמדות נשק וכן בפיתוח וייצור מערכות לוחמה במטענים ולוחמה אופטרונית.
- מנהלות מערכות לחימה ימיות ול"א – עוסקת בפיתוח וייצור ל"א לפלטפורמות ימיות ואוויריות, פלטפורמות בלתי מאוישות, מערכות הגנה ותקיפה לספינות ומערכות תת ימיות.
- המרכז לתכניות חדשנות – עוסק במתן פתרונות של מערכות לחימה מורכבות משובצות רשת לכוחות טקטיים מתמרנים ביבשה ולגבולות בין מדינתיים.

לפרטים נוספים אודות פעילות חטיבת מערכות יבשה וים, ראה סעיף 11.5-11.8 לדוח.

3. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה במהלך השנתיים האחרונות

במהלך השנתיים שקדמו למועד הדוח, לא בוצעו השקעות בהון החברה או עסקאות במניותיה.

4. כספים שקיבלה החברה מהמדינה

חלק מהותי מהתקשרויות הקבוצה הן עם משרד הביטחון. העבודות נעשות במסגרת מהלך העסקים הרגיל.

לעניין פעילות החברה מול רשויות המס ראה ביאור 26 לדוחות הכספיים.

5. פרטים אודות החברות המוחזקות העיקריות של החברה למועד הדוח

5.1 חברות אחזקה / חברות שיווקיות

• **ERCAS BV** – משמשת כחברת אחזקות וכנציגות שיווקית של רפאל. הוקמה במהלך שנת 2004 כחברת אחזקות מאוגדת בהולנד, בבעלות מלאה של רפאל. פעילותה השיווקית של ERCAS מבוצעת מבריטניה. אחזקתה העיקרית היא בחברת **Dynamit Nobel Defence** חברה מאוחדת בשליטה מלאה (ראה להלן). כמו כן מחזיקה ERCAS BV 20% בחברת **יורוספיין** אשר מטרתה שיווק ומכירות מחוץ לישראל.

משנת 2011 מחזיקה ERCAS בחברת **PAP** – חברה בת בבעלות מלאה בספרד העוסקת בשיווק עמדות נשק ובמתן שירותי תמיכה ותחזוקה ללקוחות. חברת PAP אינה מאוחדת בדוחות הכספיים עקב חוסר מהותיות. הדוחות הכספיים של חברת ERCAS מאוחדים בדוחות הכספיים של רפאל. במהלך שנת 2020 חילקה ERCAS לחברה דיבידנד בסך כולל של כ- 12.6 מ"ח (בשנת 2019 חילקה כ- 32.7 מ"ח).

Rafael U.S.A. Inc – (להלן: RUSA) – חברה בשליטה מלאה שהוקמה בשנת 1992 כחברת שיווק בארה"ב. החל משנת 2004 מטפלת RUSA בביצוע רכש בארה"ב באמצעות סניף של החברה בניו יורק. עיקר הכנסותיה של RUSA הינם החזר הוצאות שיווק ותפעול הרכש שמבצעת RUSA בארה"ב, בתוספת רווח.

במהלך שנת 2004 נחתמו הסכמים בין החברה ל-RUSA. במסגרת הסכמים אלו קיבלה RUSA מאת החברה רישיון למתן רישיונות משנה למיזמים משותפים בתחומים שונים בארצות הברית. במסגרת זו, הקימה RUSA בשנת 2004 את חברת **C4ATS** ביחד עם שותף מקומי. בשנת 2008 רכשה RUSA את חלק השותף המקומי. לתאריכי הדוחות הכספיים מחזיקה RUSA במלוא הזכויות בהון של C4ATS, העוסקת בתכנון, ייצור, שיווק והפצה של טכנולוגיות שפותחו ברפאל למספר מדינות ביבשת אמריקה.

בשנת 2019, הקימה RUSA את חברת **RSGS**, חברה מקומית בשליטה מלאה, לביצוע פעילויות מסווגות בארה"ב. חברת RSGS החלה פעילותה בשנת 2020. בנוסף, בשנת 2020, הקימה RUSA, בשותפות עם חברת ריתאון, את חברת **R2S**. חברת R2S מוחזקת בשיעור 47%, ותעסוק בייצור ותחזוקת מערכות הגנה אווירית למדינות מסוימות בעולם. החל משנת 2020, ועקב גידול בפעילותה של חברת C4ATS, מאוחדים הדוחות הכספיים של RUSA בדוחותיה הכספיים של החברה.

• **Rafael far east pte Ltd** – (להלן: RFE) – חברת RFE הוקמה בשנת 1999 ובשליטה מלאה של רפאל. פעילות RFE מתמקדת בקידום ושיווק מוצרי החברה במזרח הרחוק. פעילות זו ממומנת על ידי רפאל בשיטת עלות בתוספת רווח. בשנת 2019 הקימה RFE את חברת **SPEARADOME** בשליטה המלאה, בהשקעה הונית של 0.5 מיליון דולר. בשנת 2020 השקיעה 0.6 מיליון דולר נוספים. חברת SPEARDOME מיועדת לעסוק בתחום הסייבר.

בלמ"ס

עקב אי מהותיות הפעילות של RFE ביחס לפעילות רפאל, לא אוחדו דוחותיה של RFE. ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס **השווי מאזני**.

- **RAFA LATINO** – החברה הוקמה בשנת 2012 בשליטה מלאה של רפאל. פעילות RAFA LATINO מתמקדת בקידום ושיווק מוצרי רפאל בדרום אמריקה. בחודש אוקטובר 2012, חתמה RAFA LATINO על הסכם לרכישת 40% מהון המניות של חברה ביטחונית הפועלת באותה מדינה (להלן – "החברה הביטחונית"). הרכישה בוצעה במטרה להרחיב תחום עסקים זה באותה מדינה. בשנת 2018 מימשה RAFA LATINO את מניותיה בחברה הביטחונית. ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס **השווי המאזני**.

5.2 חברות תפעוליות

5.2.1 חברה שהוקמה במהלך 2020

- **SightX ML Ltd -** בחודש ספטמבר 2020, הושלמה הקמת חברת SightX ML Ltd יחד עם בעלי המניות של חברת AnyVision Interactive Technologies Ltd (להלן – "AnyVision"), המוחזקת בשיעור של 50% על ידי כל צד. חברת SightX עוסקת בעיקר בתכנון, מחקר, פיתוח, שיווק ומכירה ויצור של מערכות ומוצרי אינטליגנציה מלאכותית וזיהוי מטרות בשוק הביטחוני. חברת SightX תקבל מחברת AnyVision רישיון שימוש בלתי חוזר, כלל עולמי ולא מוגבל בזמן בכל הטכנולוגיות שפותחו ו/או שיפותחו ב AnyVision ב 18 החודשים שלאחר חתימת ההסכם. הרישיון יכלול זכות שימוש בלעדי בטכנולוגיות לתחום הביטחוני לרבות הגנת גבולות, ויכלול סעיף אי תחרות בין AnyVision לחברת SightX בתחומי עיסוקה של החברה. השקעת רפאל תיעשה על ידי הזרמת 8 מיליון דולר לחברה החדשה בתמורה לשטרי הון צמודים לדולר שאינם נושאים ריבית, לתקופת פירעון מינימלית של 10 שנים. חברת SightX תשלם לחברת AnyVision סכום של 1.5 מיליון דולר בתמורה לרישיון שיסופק לה על ידם. בנוסף, התחייבה רפאל לבצע הזמנות פיתוח מ SightX בסכום של כ 12 מיליון דולר בתקופה של 30 חודשים (עם אופציה להארכה ל 36 חודשים) ממועד החתימה על הסכם ההקמה. במהלך שנת 2020, השקיעה רפאל ב SightX סכום של 4.25 מיליון דולר בתמורה לשטרי הון. לרפאל תעמוד האופציה לרכוש את מלוא אחזקותיהם של בעלי המניות האחרים ב SightX, ולבעלי המניות האחרים תעמוד האופציה למכור לחברה את מלוא אחזקותיהם ב SightX, לאחר תקופת חסימה של 4 שנים. האופציות הינן חד פעמיות וימומשו בערך, שיקבע בהערכת שווי שתבוצע על ידי מעריך שווי חיצוני, בפרמיה של פלוס 5% לצד הרוכש ובדיסקאונט של מינוס 5% לצד המוכר את האופציה. מימוש האופציה על ידי החברה לרכישת המניות המוחזקות על ידי בעלי המניות האחרים מותנה באישור דירקטוריון החברה.

5.2.2 חברות שנרכשו בשנים קודמות

- **Dynamit Nobel Defence** (להלן: DND) נרכשה בשנת 2004 במטרה להיכנס לתחום עסקים של משוגרי כתף. מוחזקת ע"י ERCAS BV (ראה לעיל) ונתוני החברה **מאוחדים** באופן מלא בדוחות הכספיים של רפאל.

בלמ"ס

• **אירונאוטיקס** - בחודש ספטמבר 2019, השלימה רפאל רכישת 50% ממניות חברת אירונאוטיקס, שנסחרה עד למועד הרכישה בבורסה בישראל. אירונאוטיקס עוסקת בעיקר בפיתוח וייצור מל"טים. עסקת הרכישה בוצעה יחד עם שותף עסקי (להלן – "השותף"), ומחיקת מניותיה מהבורסה, באמצעות מנגנון מיזוג משולש הופכי.

עלות רכישת 50% ממניות אירונאוטיקס הסתכמה לסך של 421.1 מיליון ש"ח.

לרפאל קיימת אופציה לרכישת מלוא אחזקותיו של השותף (CALL) (להלן "אופציית רכישה"), ולשותף קיימת האופציה למכור לרפאל את מלוא אחזקותיו באירונאוטיקס (PUT) (להלן "אופציית המכירה") (ביחד "האופציות").

תנאי למימוש האופציות, הינו מתן הודעה בכתב על ידי הצד אשר מעוניין לממש את האופציה העומדת לזכותו, לצד האחר, על רצונו לממש את האופציה כאמור, לפחות 180 יום לפני מועד המימוש.

לאחר מתן הודעת המימוש על ידי אחד מהצדדים, תבוצע פנייה למעריך שווי חיצוני בלתי תלוי, על מנת שיעריך את שווייה של אירונאוטיקס כפי שיהיה במועד המימוש (להלן – "שווי החברה החדש").

עם מתן הערכת השווי למועד המימוש, יקבע מעריך השווי אם "שווי החברה החדש" גבוה או נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", שהינו עלות רכישת המניות מוגדל במחיר הכסף בתוספת כל הזרמה ובניכוי כל דיבידנד מוכפל בשיעור מחיר הכסף, כפי שיוסכם בין הצדדים ממועד ההזרמה ועד למועד המימוש.

האופציות תהיינה ניתנות למימוש יחיד וחד פעמי, ביחס למלוא אחזקותיו של השותף באירונאוטיקס, בחלוף 4 שנים קלאנדריות ממועד ההשלמה. אם "שווי החברה החדש", כפי שיוערך ע"י מעריך שווי חיצוני, יהיה נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", תהיה רפאל רשאית להודיע על מימוש אופציית הרכישה גם במועד שיחול החל מחלוף שנה קלאנדרית אחת ממועד ההשלמה ועד חלוף 4 שנים קלאנדריות ממועד ההשלמה. במידה שתינתן הודעת מימוש כאמור על ידי רפאל, ויסתבר כי "שווי החברה החדש" גבוה מ"שווי החברה המקורי המתואם", יראו את הודעת המימוש שנתנה רפאל כאילו לא ניתנה, וזאת מבלי לגרוע מזכותה ליתן הודעת מימוש כאמור בעתיד.

בחלוף 4 שנים קלאנדריות ממועד ההשלמה, אם "שווי החברה החדש" גבוה מ"שווי החברה המקורי המתואם", והשותף הוא שנתן את הודעת המימוש, מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה החדש" בניכוי 10%. עם זאת, במידה ש"שווי החברה החדש" כאמור בניכוי 10% יהיה נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה המקורי המתואם".

אם "שווי החברה החדש" גבוה מ"שווי החברה המקורי המתואם", ורפאל היא שנתנה את הודעת המימוש – מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה החדש" בתוספת 10%.

אם "שווי החברה החדש" נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה המקורי המתואם".

האישור למימוש אופציית ה CALL כפוף לאישור דירקטוריון רפאל, על פי המתווה שאושר על ידי הקבינט החברתי כלכלי. רפאל פנתה למעריך שווי חיצוני, לצורך הערכת שווי אופציית ה PUT. הערכת השווי בוצעה בהתאם למודל מונטה קרלו.

שווי אופציית ה- PUT נכון ליום הרכישה הוערך ב 99 מיליון ש"ח. סכום זה התווסף לסעיף השקעות בחברות כלולות, ונכלל במסגרת ההתחייבות שאינן שוטפות.

בלמ"ס

שווי אופציית ה-PUT ליום הדוח, הוערך ב 120.5 מיליון ש"ח (ליום 31.12.2019 : 83.3 מיליון ש"ח). עדכון ערך האופציה בתקופת הדוח נרשם בסעיף הוצאות מימון.

החברה ביצעה עבודת הקצאת עלות הרכישה (להלן "PPA") על ידי מעריך שווי חיצוני, לצורך יחוס עודפי עלות שנוצרו בביצוע רכישת מניות אירונאוטיקס. בהתאם ל PPA הוקצו עודפי עלות בסך 62.8 מיליון דולר (לאחר ניכוי מיסים נדחים) לנכסים בלתי מוחשיים. יתרת עודפי עלות בסך 36.9 מיליון דולר נזקפה למוניטין. כתוצאה מירידת ערך של אירונאוטיקס בתקופת הדוח, בוצעה הפחתת מוניטין בסכום של 15.6 מיליון דולר (54.4 מיליון ש"ח) שנרשמה לסעיף חלק החברה בהפסדי חברות כלולות.

ההשקעה מוצגת על בסיס השווי המאזני.

• **כנפית** – בחודש יוני 2019, השלימה רפאל רכישת 50% ממניות חברת "כנפית", הממוקמת בצפון הארץ. חברת "כנפית" מפתחת ומייצרת מוצרים בחומרים מרוכבים ותשמש כקבלן משנה משמעותי בתחום זה למערכות רפאליות. תמורת הרכישה הסתכמה לסך של 63.8 מ"ח.

יתרת עודף העלות המיוחסת לנכסים לא מוחשיים עומדת על כ- 3.5 מ"ח. יתרת המוניטין, בסך 19.4 מ"ח הופחתה במלואה (כ- 9.4 מ"ח בשנת 2020), לאור עיכוב בקבלת הזמנה מהותית והרעה במצב עסקי החברה. ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.

• **התקני מצב מוצק** (להלן: המ"מ או "SCD") – שותפות ישראלית העוסקת בעיקר בפיתוח ויצור גלאי אינפרא אדום (רכיב קריטי בחלק גדול ממוצרי רפאל) ודיודות לייזר, ומוחזקת בשיעור 50% על ידי החברה ו- 50% על ידי חברת אלביט מערכות בע"מ.

השותפות ממוקמת במתחם "לשם" במבנים שבבעלות רפאל ומושכרים לשותפות, על פי הסכם מעודכן, שנחתם בדצמבר 2006 למשך 20 שנה. בנוסף נחתם באותה שנה הסכם לבניית מבנה חדש להמ"מ והשכרתו למשך 20 שנה ממועד ההפעלה. מבנה זה הופעל לראשונה בחודש מאי 2009 וממועד זה מחושבים דמי השכירות הנוספים. ההשקעה בשותפות מוצגת על בסיס השווי המאזני.

• **חברת אופגל תעשיות אופטרוניות בע"מ** (להלן: "אופגל") – שיעור ההחזקה ב- אופגל תעשיות אופטרוניות בע"מ (להלן-"אופגל") הינו 49.9%, את יתר המניות מחזיקה חברת אלביט מערכות בע"מ. אופגל מפתחת, מייצרת ומוכרת מערכות אלקטרואופטיות. ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.

• **קונטרופ טכנולוגיות מדויקות בע"מ** (להלן - "קונטרופ") – החברה עוסקת בתכנון וייצור מערכות בקרה משולבות ציוד אלקטרואופטי. חברת קונטרופ מייצרת ומשווקת מערכות תצפית מתוחכמות ומיוצבות לצילום יום ולילה בזמן אמת. מערכות אלו מותקנות על מזל"טים, מסוקים, מטוסים קלים, ספינות משמר, רכבים ועמודים. רפאל וחברת אירונאוטיקס מחזיקות בקונטרופ בחלקים שווים (50%). ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.

• **שותפות גל-אל** – שותפות גל-אל הוקמה בשנת 2000, כשותפות בחלקים שווים בין החברה ואלתא תעשיות אלקטרוניות בע"מ. השותפות עוסקת בפיתוח רכיבים לתעשיית האלקטרוניקה, והחלה בפעילותה העסקית ב-1 בינואר 2001. השתתפות החברה בשותפות נכללת בהתאם לחלקה בהוצאות המחקר והפיתוח בשותפות, ונזקף במסגרת הוצאות מחקר ופיתוח.

ההשקעה בשותפות מוצגת על בסיס השווי המאזני.

בלמ"ס

- **Smart systems pte Ltd** (להלן: SMART) חברת SMART הינה חברה בבעלות משותפת עם שותף מקומי במזרח הרחוק. SMART הוקמה בשנת 1996 והיא עוסקת ביצור ואינטגרציה של מוצרים שמקורם ברפאל ומיועדים לשוק המקומי במדינה זו. בשנת 2012 ירד חלקה של רפאל בחברה זו מ-50% ל-49%.
ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- **אמפרסט מערכות (2003) בע"מ** (להלן: אמפרסט) - חברת אמפרסט מפתחת פרויקטי תוכנה בתחומי המכ"מ והתקשורת ובתחומי מערכות השליטה והבקרה.
עד לחודש דצמבר 2015 החזיקה החברה ב-50% ממניות אמפרסט. בחודש דצמבר 2015 הושלמה עסקה בין החברה, מייסדי אמפרסט ושתי קרנות השקעה זרות (להלן: "הקרנות") לפיה הוקצו לקרנות 22.7% מהון אמפרסט בתמורה לסך של 78 מליון ש"ח, כשבמקביל רכשה רפאל מיתר בעלי המניות כ-4.9% לפי אותו שווי.
בחודש יוני 2016 הצטרף משקיע פיננסי נוסף בתנאים זהים לתנאים מחודש דצמבר 2015. שיעור החזקתה של רפאל ירד ל-40.98%.
בחודש אוקטובר 2017 ביצעה חברת אמפרסט הנפקה נוספת, כתוצאה מההנפקה ירד שיעור החזקתה של החברה ל-39.63%.
ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- **אקיוביט בע"מ** – חברת אקיוביט עוסקת ביצור, שיווק ומכירה בארץ של מערכות זמן ותדר מדויקות ושעונים אטומים. מוצריה של אקיוביט מותאמים הן לשימושים אזרחיים-מסחריים והן לשימושים ביטחוניים-צבאיים. השימושים המרכזיים של מערכות אלו הינם לצורכי מערכות תקשורת וערכות ניווט ותזמון.
בחודש אפריל 2011 נחתם הסכם בין חברת רפאל, חברת אקיוביט בע"מ ובעלי מניותיה לרכישת 50% ממניות חברת אקיוביט, תמורת תשלום בסך 16 מליון ש"ח, בתוספת תמורה מותנית.
השקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- **שפיר מערכות ייצור בע"מ (להלן: שפיר)** – חברת שפיר מתמחה בפיתוח וייצור מערכות ממוחשבות לצרכי לקוחותיה בתעשיית המתכת, ההיי-טק, הרכב, התעשייה הביטחונית, התעופה ועוד, בארץ ובחו"ל. החברה מספקת ללקוחותיה פתרונות אוטומציה, פיתוח מערכות מכאניות ויעודיות וקווי ייצור עבור מפעלים שונים. במהלך 2010 רכשה רפאל 49% מחברת שפיר בתמורה שהסתכמה לסך של כ-35 מיליון ש"ח. החברה הינה בבעלות ישקר (51%) ובבעלות רפאל (49%).
ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- **שילת אופטרוניקה בע"מ** - בחודש יולי 2013 השלימה החברה עסקה לרכישת 50% מהון המניות של חברות שילת מערכות בע"מ, שילת הדמיה בע"מ ושילת אופטרוניקה בע"מ (להלן: "קבוצת שילת") במטרה למזגן לאחר מכן לחברה קולטת אחת. במהלך שנת 2014 מוזגו חברות הקבוצה לתוך חברת שילת אופטרוניקה בע"מ. חברת שילת עוסקת בתחום המערכות האלקטרו-אופטיות, אופטרוניקה והדמיה לרבות מחקר, תכנון, פיתוח, ייצור מכירה ותמיכה תחזוקתית של מוצרים ושירותים הקשורים לתחומים אלה. שיעור החזקתה בשילת כיום, לאחר דילול, הינו כ-49.085%.
ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס השווי המאזני.

בלמ"ס

- **אל סיאלו טכנולוגיות מתקדמות בע"מ** – בסוף שנת 2013 השלימה החברה עסקה לרכישת נכסים מחברת אל סיאלו בע"מ והעברתם לחברה חדשה שמוחזקת ע"י החברה במשותף עם חברת קירפוט האמריקאית. החברה המוחזקת עוסקת במחקר, פיתוח וייצור מוצרים וציוד למערכות ניווט ומדי תאוצה. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **PINETELCOM** - בחודש אוגוסט 2013 השלימה החברה רכישה של 49% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת פיינטלקום מדרום קוריא. פיינטלקום עוסקת בפיתוח וייצור טכנולוגיות תקשורת ובקרה לשימושים צבאיים ואזרחיים. בעקבות שינויים בהרכב ההון, השתנה אחוז האחזקה של רפאל בשנת 2020 ל-100%. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **אמרל בע"מ** – בינואר 2015 מימשה החברה אופציה שניתנה לה בהתאם להסכם מחודש אוקטובר 2010. במסגרת מימוש האופציה הוקצו לחברה 50% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת אמרל. חברת אמרל עוסקת בהטמעת טכנולוגיות, תכניות לימוד והדרכה בתעשיות ביטחוניות. עיקר הכנסותיה של חברת אמרל הינם מרפאל. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **RAFSEC** – הוקמה במדינה זרה בסוף שנת 2014 ע"י רפאל, אך החלה לפעול רק בתחילת שנת 2015. RAFSEC נמצאת בשליטה מלאה של רפאל. RAFSEC עוסקת במתן מעטפת תפעולית, לוגיסטית ותחזוקתית מול לקוחות רפאל במדינה זרה. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **DSIT Resolutions Ltd.** – חברת DSIT Solutions Ltd. (להלן "DSIT") עוסקת בתחום ההגנה הימית. במהלך שנת 2016 השלימה רפאל רכישה של 50% ממניות חברת DSIT בתמורה של 6.55 מיליוני דולר. בשנת 2019 בוצעה הפחתת יתרת מוניטין ועודפי עלות בסך כ-4.9 מ"ח, עקב הרעה במצב עסקי החברה. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **KRAS** - בחודש אפריל 2017 הושלם תהליך הקמה משותפת של חברת KRAS בהודו עם חברה מקבוצת BFL לפעילות בתחום טילאות יבשה וכן סיוע בביצוע רכש גומלין לפרויקטים של רפאל. החברה מחזיקה בכ- 49% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת KRAS. בשנת 2017 החברה השקיעה ב-KRAS כ- 3 מיליון דולר. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **ARC** - בחודש יוני 2018, הוקמה חברת ARC, חברה בבעלות משותפת עם ASTRA בהודו לפעילות בתחום התקשורת. רפאל השקיעה בחברה החדשה סך של כ- 2.9 מיליון דולר והיא מחזיקה בשיעור של 49% מהזכויות בהון המניות. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **מובייל גרופ** – בחודש יוני 2018, השלימה החברה עסקה לרכישת 50% ממניותיה של חברת מובייל גרופ בע"מ, העוסקת בתחום הסייבר, בתמורה לסכום של 6.25 מיליוני ש"ח. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.
- **VRA** – בחודש דצמבר 2018, הקימה רפאל יחד עם חברת VARLEY האוסטרלית את חברת VRA, חברה אוסטרלית בבעלות משותפת, שתרכז את פעילות רפאל במדינה זו. רפאל הלוותה לחברה כ- 0.6 מיליון דולר, מתוכם 0.4 מיליון דולר בשנת 2020. רפאל מחזיקה 51% מהון המניות בחברה המשותפת. ההשקעה בחברה מוצגת על **בסיס השווי המאזני**.

5.3 חברות בתחום האזרחי

• **RDC** – חברת RDC עוסקת בניהול פעיל של מספר חברות טכנולוגיה, הנמצאות בשלבים שונים של פיתוח מוצרים המנצלים טכנולוגיות צבאיות שמקורן ברפאל לפיתוח מוצרים העונים לצורכי השוק האזרחי. כמו כן החברה מקימה מיזמים שונים לשימוש בשוק האזרחי ואשר הינם בעלי פוטנציאל של סינרגיה והתבססות על מומחים מרפאל. חברת RDC מוחזקת ע"י רפאל ואלרון תעשיות אלקטרוניות בע"מ. שיעור ההחזקה של החברה ב-RDC הינו כ-49.9% . הדירקטורים מטעם חברת רפאל בחברות המוחזקות הינם עובדי רפאל, שאינם מקבלים גמול נוסף עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון של חברות אלו. ההשקעה בחברה מוצגת על בסיס **השווי המאזני**.

6. חלוקת דיבידנדים

עפ"י הסכם המעבר לחברה, ולאור הוראות חוק החברות הממשלתיות ומדיניות רשות החברות הממשלתיות המתוארת להלן, החל מיום 1 בינואר 2005 ואילך, מחויבת החברה לחלק דיבידנד שנתי לבעלי המניות, בסכום שלא יפחת מ-50% מהרווח הנקי השנתי של החברה (לרבות בגין רווחי הון). החברה אינה מחויבת לחלק דיבידנדים מרווחים שנצברו עד לאותו מועד, אלא מרווחי הון בנסיבות שהוגדרו בהסכם המעבר לחברה.

חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2005 (תיקוני חקיקה) התשס"ה – 2005, תיקן את סעיף 33 ג' לחוק החברות הממשלתיות, כך שהחלטת דירקטוריון בדבר ייעוד רווחים של חברה ממשלתית, לרבות בדבר חלוקה כהגדרתה בחוק החברות, טעונה אישור רשות החברות. חלקה רשות החברות על החלטת הדירקטוריון, כי אז חברה מסוגה של החברה (כל עוד היא אינה חברה בהפרטה) תפעל על פי החלטת רשות החברות (כפי שאישרה אותה הממשלה). מדיניות הנוכחית של רשות החברות (היכולה להשתנות מעת לעת) ביחס לייעוד רווחים לתשלומי דיבידנדים, משנת 1995 ואילך, קובעת שיש לחלק דיבידנד מרווחים שוטפים בגובה של 50% מהרווח השוטף. לעניין דיבידנדים מרווחים צבורים, לגבי כל חברה רלוונטית תוגש דרישה ספציפית תוך התחשבות בהוראות מסמכי יסוד החברה, הוראות כל דין ונתונים רלוונטיים מהדוחות הכספיים ומחוץ להם.

בדיון אצל מנכ"ל האוצר בתאריך 19 בדצמבר 2010, סוכם, בין היתר, על שינוי מדיניות הדיבידנד הנהוגה בחברה (לפיה מחולק דיבידנד בשיעור 50% מהרווח הנקי החשבוני של החברה), כך שבשנים 2011 ו-2012 נוכה סך של 50 מיליון ש"ח צמודים למדד מסכום הדיבידנד שהחברה הייתה אמורה להעביר למדינה בשל אותן שנים לפי מדיניות הדיבידנד הנהוגה. משנת 2013 ואילך מנוכה סך של 70 מיליון ש"ח צמודים למדד מסכום הדיבידנד לפי מדיניות הדיבידנד הנהוגה. סכומים אלו צמודים למדד המחירים לצרכן.

כמו כן, נקבע כי סיכום זה תקף כל עוד מבנה הבעלות בחברה לא ישתנה מכפי שהוא היום, וכי החברה תפנה את העודפים שייווצרו בשל סיכום זה להשקעה במחקר ובפיתוח. סיכום זה אושרר על ידי מנהל רשות החברות הממשלתיות בתאריך 15 בפברואר 2011. החברה, בהתבסס על חוות דעת משפטיות, בדעה כי המחויבות לחלוקת דיבידנד כאמור לעיל אינה מחויבות שאינה בשליטתה כמשמעותה בתקן IAS 32.

בתאריך 28 במאי 2013, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד נוסף בהתאם למתווה המצוין במכתבו של ממלא מקום רשות החברות הממשלתיות, מר רוני פרידמן, המבוסס על סיכום הישיבה שהתקיימה ביום 7 במאי 2013 בהשתתפות נציגי האוצר, רשות החברות והחברה בדבר חלוקת דיבידנד נוסף בסך 300 מיליון ש"ח. הסכום חולק לשניים בהתאם לחלוקה הבאה:

בלמ"ס

50 מליון ש"ח בשנת 2013 שולם בחודש יוני 2013.

250 מליון ש"ח בשנת 2014 שולם בחודש ינואר 2015.

כמו כן, סוכם כי במהלך השנים 2015-2018 יופחת סך מצטבר של 300 מליון ש"ח מהדיבידנד בכל שנה בחלוקה הבאה: 50 מליון ש"ח בשנת 2015, 100 מליון ש"ח בשנת 2016, 100 מליון ש"ח בשנת 2017 ו- 50 מליון ש"ח בשנת 2018.

לאור החלטת ממשלה, ובהתאם להבנות עם רשות החברות הממשלתיות, חילקה החברה בחודש אוגוסט 2019, דיבידנד מיוחד בסך 319 מיליון ש"ח. מסכום זה, סך של עד 269 מיליון ש"ח ניתן יהיה לקיזוז מדיבידנדים שוטפים עתידיים, על פי מתווה שהוסכם עם רשות החברות, בגין רווחי השנים 2020-2025.

להלן פירוט הדיבידנדים שהוכרזו וחולקו ע"י החברה בשנים 2016-2020:

דיבידנד מיוחד	תאריך הכרזה	תאריך חלוקה	סכום (במש"ח)
דיבידנד בגין שנת 2018	6.8.2019	8.2019	319
דיבידנד בגין שנת 2017	16.4.2019	7.2019	165.5
דיבידנד בגין שנת 2016	17.4.2018	7.2019	99.6
דיבידנד בגין שנת 2015	9.5.2017	6.2017	20
	21.3.2016	1.2017	56

7. מידע כספי לגבי החטיבות העסקיות של החברה

מטעמי סיווג עסקי וביטחוני לא מפורטים הסכומים הנ"ל.

8. סביבה כלכלית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות החברה

עיקר הפעילות של חברת רפאל היא בשוק הצבאי/ביטחוני, כאשר ההתמקדות היא בפיתוח מערכות לחימה חכמות ומתקדמות עתירות טכנולוגיה שחלקן ייחודיות בארץ ובעולם.

הלקוחות העיקריים למוצרי החברה הם מצד אחד, צה"ל ומערכת הביטחון בישראל, ומצד שני מדינות בעולם, בדגש על מדינות מפותחות שלצבאן מערכות לחימה מתקדמות. בשנים האחרונות החלוקה בין שוק מקומי ליצוא עומדת על 50%-60% יצוא ו-40%-50% מקומי. מתוך ראית מגבלות הצמיחה בשוק המקומי, קיים צורך להשיג פיזור רב ככל האפשר ע"מ להקטין התלות בשוק המקומי ומשיקולים נוספים.

החברה פועלת בסביבה תחרותית מאוד, הן בארץ והן בעולם. בארץ התחרות היא מול החברות הביטחוניות הישראליות מחד, ומאידך מול חברות אמריקאיות, אשר הרכש מהן מבוסס על השימוש בכספי הסיוע האמריקאיים.

השוק המקומי עבר במהלך השנים תהליך של מעבר מתעשיות, שמתמחות בתחומים מוגדרים, לתחרות בין התעשיות במרבית תחומי הפעילות. כמובן שתחרות זו אינה נתחמת רק בארץ מול צה"ל ומערכת הביטחון בישראל, היא זולגת גם לשווקים השונים בעולם. בזירה העולמית פועלת רפאל במקרים רבים מול חברות ענק, בעיקר אמריקאיות ואירופאיות שאף זוכות לגיבוי פוליטי עדיף. חלק מהשוק העולמי חסום בפני רפאל מסיבות ביטחוניות (יצוא ביטחוני מחייב קבלת אישור ממשרד הביטחון / אפ"י, המשמש כרגולטור עפ"י החוק לפיקוח על היצוא הביטחוני) ומדינות רבות נרתעות / נמנעות מביצוע רכש ביטחוני מחברה ישראלית. למרות זאת, מצליחה חברת רפאל לשווק את מוצריה למדינות מתקדמות טכנולוגית, וזאת בזכות האיכות והניסיון המוכח שיש למוצריה.

בלמ"ס

נוכח חוסר ההצלחה להקים ממשלה בישראל בשנה האחרונה והעדר תקציב מדינה מאושר, חל עיכוב בקבלת הזמנות ממשרד הביטחון.

בסביבה העסקית העולמית חלו בשנים האחרונות שינויים חשובים. המגיפה העולמית שנבעה מהתפשטות מנגיף הקורונה בשנת 2020, תגרור השלכות כלכליות במדינות השונות, העלויות לפגוע בתקציבי הביטחון, זאת בצד שינוי בראיית האיום והצרכים הביטחוניים במדינות שונות בעולם: ממלחמה בטרור, הולכים ומתמקדים ביריב מדינתי. ברקע לכך, המערכות שניהלה רוסיה מול אוקראינה והאיום שהיא יוצרת על מדינות מזרח ומרכז אירופה, סין שמגלה מדיניות ביטחונית נועזת יותר ומסכנת את שכנותיה בים סין הדרומי, והתרחבות האיום האיראני על מדינות במזרח התיכון.

כמו כן, יצוין שבחלק גדול מהמדינות (דוגמא בולטת - ארה"ב), יש העדפה חזקה למוצרים של התעשיות המקומיות. בד"כ זכייה בהזמנה מול מדינה זרה מחייבת את רפאל לבצע באותה מדינה רכש גומלין ישיר ועקיף בהיקפים משמעותיים. בשנים האחרונות, גוברת גם הדרישה בקרב הלקוחות להעברת יכולות ייצור ליצירת מקומות עבודה ובניית יכולת תעשייתית מקומית.

מטבע הדברים, פעילות חברת רפאל מושפעת גם מאירועים גיאופוליטיים הקורים בארץ. לדוגמא, התלקחות צבאית בישראל עשויה להביא לעלייה בהזמנות או זירוז פיתוח מערכות לחימה חדשות.

מאפיין נוסף של סביבת הפעילות בה פועלת החברה הינו הסביבה הטכנולוגית המתקדמת, המאופיינת בשינויים טכנולוגיים תכופים באופן יחסי. על מנת להמשיך להתחרות בתחומי פעילותה, נדרשת החברה להשקיע תקציבים גדולים במו"פ, בשדרוג המערכות, בתמיכה אצל הלקוח ובפיתוח מערכות ומוצרים חדשים בדגש על הורדת מחירים וצמצום לוי"ז לאספקה.

התחרות מחייבת גם השקעה גבוהה בשיווק בפריסה רחבה ברמה כלל עולמית.

9. לקוחות

כאמור, מערכת הביטחון בארץ היא הלקוח הגדול ביותר של רפאל. מתן מענה לצורכי מערכת הביטחון בארץ מהווה מימוש של החזון והייעוד של רפאל, וזאת לצד היעדים העסקיים. הפעילות של רפאל מול מערכת הביטחון בארץ היא זו שבד"כ מייצרת גם את פוטנציאל הפעילות בחו"ל.

השוק העולמי מתרכז בעיקר במדינות מפותחות להם צבאות מודרניים, שלהם יש ביקוש למוצרים עתירי טכנולוגיה.

השווקים המסורתיים של חברת רפאל הם:

א. צפון אמריקה – ארה"ב וקנדה

ב. דרום ומרכז אמריקה – מדינות כמו צ'ילה, ברזיל, מקסיקו, קולומביה, פרו ועוד.

ג. מערב אירופה – בריטניה, גרמניה, צרפת, איטליה, ספרד, הולנד, פינלנד ועוד.

ד. אסיה והפסיפיק – הודו, אוסטרליה, פיליפינים ועוד.

ה. מרכז אירופה – פולין, צ'כיה, רומניה ועוד.

בשנים האחרונות, מתבצעים מאמצים, שחלקם צלחו, לפתח שווקים חדשים במדינות נוספות בדרום מזרח אסיה, ביבשת אפריקה ועוד.

10. שיווק ומכירות

לחברת רפאל מערך שיווק רחב אשר מבצע את פעילות השיווק, תהליכי המכירה וההתקשרות. מערך זה כולל גוף שיווק מרכזי בהנהלה, גופי שיווק קטנים בחטיבות ואנשי שיווק ייעודיים במנהלות.

אגף השיווק בהנהלת רפאל, שבראשו עומד סמנכ"ל בכיר, מחולק ל-2 גופים מרכזיים: גוף שיווק חו"ל ויחידת שיווק ישראל.

גוף שיווק חו"ל כולל דסקאים המתגוררים בארץ אשר מרכזים את הפעילות מול מדינות בחדר של אזורים, וכולל נציגויות/חברות של רפאל הממוקמות במקומות שונים בעולם כמו: ארה"ב, ברזיל, בריטניה, גרמניה, הודו, תאילנד, אוסטרליה ועוד. פריסת הנציגויות היא דינאמית ומשתנה בהתאם להרכב הלקוחות והמאמצים השיווקיים (לדוגמה בעבר היו נציגויות ברומניה והולנד שנסגרו במהלך השנים).

ככלל, חלוקת העבודה בין אנשי השיווק במטה לאנשי השיווק בקו מתאפיינת בכך שככל שקרובים יותר לקו, הפעילות יותר ממוקדת לנושא ספציפי, והטיפול הוא ברמה פרטנית, וככל שמתקרבים לדרגי המטה, הראייה רחבה יותר.

איוש המשרות בתחום השיווק מתבסס ברובו על שלושה פרופילים:

- פורשי צה"ל, בד"כ בדרגות סא"ל ומעלה, אשר עסקו בשירותם הצבאי ביחידות טכנולוגיות או ביחידות מבצעיות בתחומים רלוונטיים למוצרי רפאל.
- מהנדסים בעלי ניסיון וכישורים הנדרשים לאיש שיווק.
- מנהלי שיווק שצברו ניסיון בשוק וגויסו לרפאל.

11. תיאור עסקי החברה לפי חטיבות עסקיות ותחומי פעילות

להלן יפורטו תחומי הפעילות והעסקים העיקריים בחטיבות העסקיות:

חטיבה עסקית	תחומי פעילות ועסקים
חטיבת מערכות אוויר ומודיעין	חימוש מונחה מדויק ללוחמת אוויר-שטח
	תקשוב, איסוף ועיבוד מודיעין ולוחמה ברשת
חטיבת מערכות להגנה אווירית	מערכות יירוט והגנה מפני נשק תלול מסלול, רחפנים והגנה אווירית
	חימוש מונחה מדויק ללוחמת אוויר-אוויר
חטיבת מערכות יבשה וים	חימוש מונחה מדויק טקטי לשדה הקרב היבשתי
	מערכות שרידות ותמרון
	מערכות לחימה ימיות ול"א
	המרכז לתוכניות חדשנות

משיקולים עסקיים החברה אינה מפרסמת עמודים 31-17 העוסקים בתחומי הפעילות ובתיאור המוצרים.

12. צבר הזמנות

נכון ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם צבר ההזמנות² של החברה לסך של כ- 22,462 משי"ח (בשנת 2019 סך של כ- 24,379 משי"ח) ובמאוחד לסך של כ- 22,879 משי"ח (בשנת 2019 סך של כ- 24,790 משי"ח).

להלן פרטים אודות התפלגות צבר ההזמנות ליום 31 בדצמבר 2020 במשי"ח, עפ"י תקופת ההכרה בהכנסה הצפויה:

<u>תקופת ההכרה בהכנסה הצפויה</u>	<u>רפאל חברה</u>	<u>חברות מאוחדות</u>	<u>רפאל מאוחד</u>
שנת 2021	8,460	270	8,730
שנת 2022	6,450	110	6,560
תקופות נוספות	7,552	37	7,589
סה"כ	22,462	417	22,879

² הזמנות מחייבות אשר טרם הוכרו כהכנסות בדוחות הכספיים.

13. רכוש קבוע ומקרקעין

13.1 זכויות במקרקעין

עיקר זכויותיה של רפאל בנכסי מקרקעין הינן מכוח שכירות לתקופות של 5 או 10 שנים אשר מתחדשות לתקופה נוספת.

כמו כן רפאל מחזיקה בזכויות חכירה לתקופות של 49 שנים, אשר גם הן מתחדשות, לתקופה נוספת בכפוף למגבלות ולתנאים המפורטים בהסכמי החכירה.

מרבית זכויות החכירה הינן מכוח התקשרויות רפאל בהסכמים עם רשות מקרקעי ישראל (ממ"י) ומקצתן מכוח התקשרויות עם משרד הביטחון.

עם התרחבות רפאל לשלוחות שונות ברחבי הארץ, נחתמו הסכמי שכירות, למבנים לתקופות קצובות, הכוללים אופציה להארכת התקופה.

<u>הנכס הגיאוגרפי ומיקומו</u>	<u>מקור הזכות</u>	<u>שטח מתחם (בדונם)</u>	<u>שטח בנוי ברוטו (אלפי מ"ר)</u>	<u>תקופת ההסכמים ואופציות להארכה.</u>
מכון דוד	החלטת ממשלה מס' 4125 מיום 6.11.1994 סעיף 2.2 "המקרקעין...נשארים בבעלות המדינה ונמסרים לניהול רפאל כקבלן משנה עבור משרד הביטחון." לרפאל זכויות שכירות בשטח מכון דוד מכח הסכם שכירות בינה לבין מדינת ישראל / משהב"ט ומינהל מקרקעי ישראל מיום 27.12.2001. ההסכם נחתם על ידי הצדדים ואושר ע"י ממ"י ביום 27.12.2001.	6,859	344.9	תקופת השכירות היא 10 שנים החל מיום כניסת ההסכם לתוקף (סעיף 4.2 להסכם השכירות), קרי, חתימת כל הצדדים על ההסכם ואישור ממ"י (סעיף 24.1 להסכם). אופציה להארכת תקופת השכירות - ההסכם מקנה לחברה אופציה להאריך את תקופת השכירות לתקופות נוספות של 10 שנים כ"א באותם תנאים (סעיף 5.1 להסכם). ביום 2.11.20 הושלם הליך כלל הגושים והחלקות וחלוקתם לגוש אחד וארבע חלקות.
מכון לשם	החלטת ממשלה מס' 4125 מיום 6.11.1994 סעיף 2.1 "המקרקעין...יוכרו לחברה בחכירה לדורות על-פי הסכם שייחתם עם מינהל מקרקעי ישראל והחברה". כמו כן ביום 19.12.2001 נחתם הסכם חכירה עם ממ"י, על פיו מוכרים מקרקעי המתקן לרפאל ל-49 שנים החל מיום 1.11.1982 ועד ליום 31.12.2031 עם זכות הארכה ל-49 שנים נוספות. זכות החכירה נרשמה בפנקס הזכויות המתנהל בלשכת רישום המקרקעין.	4,754	132	חכירה לדורות תקופת החכירה – הינה ל 49 שנים החל מיום 1.11.1982 ועד 31.12.2031 עם זכות להארכה ל 49 שנים נוספות.

בלמ"ס

<u>הנכס</u> <u>הגיאוגרפי</u> <u>ומיקומו</u>	<u>מקור הזכות</u>	<u>שטח</u> <u>מתחם</u> <u>(בדונם)</u>	<u>שטח</u> <u>בנוי</u> <u>ברוטו</u> <u>(אלפי</u> <u>מ"ר)</u>	<u>תקופת ההסכמים ואופציות להארכה.</u>
שדמה	החלטת ממשלה מס' 4125 מיום 6.11.1994 סעיף 2.3 "המקרקעין במתקן שדמה יושארו בבעלות המדינה/משרד הביטחון. רפאל תשתמש בשטחים אלו כקבלנית עבור משרד הביטחון"	1,453	14.9	הסכם תלמ"י ב' נחתם בינואר 2013 ל-10 שנים עם אופציות הנתונות למשרד להארכה ל-5 שנים נוספות.
הגבעה	החלטת ממשלה מס' 4125 מיום 6.11.1994 סעיף 2.4 "המקרקעין... יוחזרו לחברה בהסכם עם מינהל מקרקעי ישראל בחכירה לדורות". כמו כן ביום 19.12.2001 נחתם הסכם חכירה לדורות על פיו מוחזרים מקרקעי המתקן לרפאל ל-49 שנים החל מיום 15.5.1997 ועד ליום 15.5.2046 עם זכות הארכה ל-49 שנים נוספות. זכות החכירה נרשמה בפנקס הזכויות המתנהל בלשכת רישום המקרקעין. בהתאם לחוזה החכירה סעיף 21.1 "מוסכם כי המחכיר יהיה רשאי להודיע לחוכר על סיום תקופת החכירה לגבי המוחזר כולו, אך לא חלק ממנו וזאת רק אם החליטו על כך המנהל הכללי של משרד הביטחון ביחד עם המנהל הכללי של משרד האוצר, ובתנאי שפינוי המוחזר הוא חלק מפינוי בפועל של כל מתקני צה"ל ו/או משרד הביטחון במתחם גבעת תל חיים בו נמצא המוחזר, לצורך מכירת כל המתחם (גבעת תל חיים) לרבות המגרש המהווה חלק בלבד מהמתחם למטרות אזרחיות, לצד ג', בתנאי שתינתן לחוכר הודעה מוקדמת מראש של 3 שנים..." סעיף 21.3 קובע כי "אם יחליטו המנהל הכללי של משרד הביטחון ביחד עם המנהל הכללי של משרד האוצר כאמור בסעיף 21.1 יישא המחכיר בכל העלויות הישירות והעקיפות אשר ייגרמו לחוכר בגין פינוי המגרש שהוחזר, ובאשר למתקנים ומבנים יהיה החוכר זכאי לכינון מלא של המבנים והמתקנים לרבות התשתיות".	12.4	5	חכירה לדורות- תקופת החכירה – 49 שנים מיום 15.5.1997 ועד 15.5.2046 עם אופציה להארכה ל 49 שנים נוספות. החלטת ממשלה מספר 3161 מיום 17.04.2011 קובעת כי מחנות צה"ל יועתקו לנגב כולל מחנה תל חיים (הגבעה). בהתאם להחלטת הממשלה קודמה ע"י משרד הביטחון תכנית מפורטת למתחם הורודצקי המשנה את ייעודו של המתחם לשטחי מגורים, מבני ציבור ותעסוקה. רפאל התנגדה לתכנית בין היתר ביחס לאי הכללתה בטבלת ההקצאה והאיזון לתכנית. התכנית פורסמה ברשומות למתן תוקף בתאריך 15/04/2019. מסמכי התכנית אינם כוללים נספח הקצאה ואיזון, שיושלם בעתיד ע"י הוועדה המקומית לתו"ב תל אביב. ביום 05.11.18 התקבל מכתב חתום על ידי מנכ"ל משרד האוצר ומשרד הביטחון המורה לרפאל על פינוי הגבעה תוך 3 שנים. הוכן דו"ח שמאי המציג כי טבלת החלוקה שהוכנה על ידי שמאי רמ"י אינה מאוזנת ופוגעת באופן מובהק בזכויותיה של רפאל במתחם תל חיים. ביום 09.12.18 הועברה תשובת מנכ"ל רפאל למנכ"ל הביטחון ורמ"י, במכתב דוחה מנכ"ל רפאל את הודעת הפינוי. בתאריך 12/02/2019 התקבלה תשובת מנכ"ל רמ"י למנכ"ל רפאל, סוכם על הקמת צוות בראשות סמנכ"ל בכיר מרפאל ומנהל אסטרטגי ברמ"י. לבחינה משותפת של חלופות פינוי למתקן הגבעה. בדיונים בשנת 2020 לא הושגה הסכמה על חלופה ו/או סכום הפיצוי המגיע לרפאל. המגעים בין הצדדים נמשכים. לטענת החברה המסתמכת על יועציה המשפטיים, הודעת הפינוי אינה בתוקף כל עוד לא פונה המתקן הצבאי, ולא ניתן הפיצוי המגיע לחברה.

בלמ"ס

<u>הנכס</u> <u>הגיאוגרפי</u> <u>ומיקומו</u>	<u>מקור הזכות</u>	<u>שטח</u> <u>מתחם</u> <u>(בדונם)</u>	<u>שטח</u> <u>בנוי</u> <u>ברוטו</u> <u>(אלפי</u> <u>מ"ר)</u>	<u>תקופת ההסכמים ואופציות להארכה.</u>
שלוחת מיטל - שלומי	הסכם רכישת זכויות פיתוח	8.9	3.914	ב- 18/11/2020 נחתם הסכם בין רפאל לחברת "קורטקס" לרכישת זכויותיה של קורטקס במגרשים 1+2 לפי תב"ע ג/10683, הממוקמים באזור "דורה", שלומי. בתחום המגרשים שני מבני תעשייה ששטחם הכולל 3,914 מ"ר, בהם עתידה לפעול שלוחת מפעל הייצור. המקרקעין בבעלות מדינת ישראל, למוכר הסכם פיתוח שתוקפו עד 01/09/2021. רפאל פועלת לרישומה כבעלת הזכויות במקרקעין (הסכם פיתוח).
Vision Map תל אביב	חוזה שכירות	-	2.064	תקופת השכירות הינה עד לתאריך 31.12.2019. אופציה להארכת תקופת השכירות - ההסכם מקנה לחברה אופציה להאריך את תקופת השכירות לתקופות נוספות של 5 שנים כ"א (סעיף 7 להסכם). בחודש 10/2019 סוכם מול הבעלים על הארכת השכירות עד לתאריך 29/02/2020 (ללא מימוש תנאי האופציה). בתאריך 29/02/2020 הסתיימה השכירות במבנה.
תרדיון	חוזה שכירות		2.966 בקומת הקרקע ובגלריה 2.363 בקומה א' סה"כ 5.329 בנוסף, שטח קרקע תפוסה בהיקף של 2.341	תקופת השכירות הינה עד לתאריך 30.11.2021. לשוכר מוקנית הזכות להאריך את תקופת השכירות הבסיסית למשך תקופה נוספת בת 36 חודשים, התקופה הנוספת הראשונה. ככל שהוארכה תקופת השימוש הבסיסית בתקופת השכירות הראשונה, לשוכר מוקנית הזכות להאריך את תקופת השכירות הנוספת הראשונה למשך תקופת שכירות בת 24 חודשים, תקופת השכירות השנייה. תקופת השכירות השלישית הינה ל- 36 חודשים נוספים. תקופת השכירות הרביעית הינה ל- 36 חודשים נוספים. תקופת השכירות החמישית הינה ל- 36 חודשים נוספים. דמי השכירות הריאליים בתקופת השכירות הראשונה יעודכנו ויעלו ב- 5%. דמי השכירות הריאליים בתקופת השכירות השנייה יעודכנו ויעלו ב- 3%. דמי השכירות הריאליים בתקופת השכירות השלישית יעודכנו ויעלו ב- 2%. דמי השכירות הריאליים בתקופת השכירות הרביעית יעודכנו ויעלו ב- 3%. דמי השכירות הריאליים בתקופת השכירות החמישית יעודכנו ויעלו ב- 3%.

בלמ"ס

<u>הנכס</u> <u>הגיאוגרפי</u> <u>ומיקומו</u>	<u>מקור הזכות</u>	<u>שטח</u> <u>מתחם</u> <u>(בדונם)</u>	<u>שטח</u> <u>בנוי</u> <u>ברוטו</u> <u>(אלפי</u> <u>מ"ר)</u>	<u>תקופת ההסכמים ואופציות להארכה.</u>
בית טויוטה ירושלים	חוזה שכירות		קומה ג' + 0.78 45 חניות קומה ב' 0.479 סה"כ 1.259	הסכם קומה ג' - תקופת השכירות הינה עד לתאריך 01.06.2022. בתום תקופת השכירות הראשונה (או הנוספת לפי העניין) תוארך תקופת השכירות מאליה לתקופת השכירות הנוספת, אלא אם השוכר יודיע למשכירה בהודעה בכתב שתתקבל אצל המשכירה 8 חודשים לפחות לפני תום תקופת השכירות הרלוונטית. משך תקופת השכירות הנוספת 24 חודשים כ"א (סעיף 6 להסכם ונספח ג' תנאים מיוחדים). דמי השכירות ישולמו 6 חודשים מראש. דמי השכירות הריאליים בתקופה הנוספת יעודכנו ויעלו ב- 5% לעומת דמי השכירות ששולמו על פי ההסכם בגין החודש האחרון קודם לתחילת תקופת השכירות הנוספת ע"ב מדד החודש האחרון. הסכם קומה ב' - הסכם שכירות משנה מול השוכר הראשי. כלל התשלומים הינם "גב אל גב" מול התחייבות השוכר הראשי לבעלים. תקופת השכירות למשך 38 חודשים, החל מיום 01/10/2019 ועד 01/12/2022. דמי השכירות יתייקרו ב- 3.25% החל מהתשלום בגין חודש 01/2020. תקופת שכירות שנייה של 12 חודשים נוספים תמומש בהודעה מראש של 12 חודשים. בתאריך 20/10/2020, לאחר השלמת עבודות ההתאמה בשטח קומה ב' נערך סיור מסירה.
גב - ים נגב באר שבע	חוזה שכירות		שטח A 1.529 שטח B 1.746 סה"כ 3.275	תחילת השכירות החל מ- 15.08.2018. תקופת השכירות לשטח A הינה ל 5 שנים מיום המסירה או עד ליום 15.08.2023. תקופת השכירות לשטח B הינה ל 3 שנים מיום המסירה או עד ליום 15.08.2023. בתום תקופת השכירות מוקנית לשוכר אופציה להארכת חוזה השכירות, תקופת שכירות נוספת ורצופה של שנתיים בתום תקופת השכירות הראשונה בהתייחס לשטח B. תקופת שכירות נוספת ורצופה בת חמש שנים שתחילתה בתום תקופת השכירות הראשונה בהתייחס לשטח A ותקופה נוספת של חמש שנים, שתחילתה בתום תקופת האופציה הראשונה בהתייחס לשטח B. שתי תקופות אופציה נוספות בנות חמש שנים כל אחת לשטחים A ו-B. האופציה תמומש באופן אוטומטי אלא אם כן מסר השוכר למשכיר הודעה בכתב עד 6 חודשים קודם למועד תום תקופת השכירות.

בלמ"ס

<u>הנכס הגיאוגרפי ומיקומו</u>	<u>מקור הזכות</u>	<u>שטח מתחם (בדונם)</u>	<u>שטח בנוי ברוטו (אלפי מ"ר)</u>	<u>תקופת ההסכמים ואופציות להארכה.</u>
מגדלי הארבעה	חוזה שכירות – גטווי-פור יו בע"מ בחודש 12/2019 הועברה הבעלות על המושכר לחברות כלל פיננסים בתאריך 30/12/2019 הועברה הבעלות על המושכר לחברות כלל חברה לבטוח בע"מ וכלל פנסיה וגמל בע"מ		קומות 35-38 כ-4.5 כולל מרפסת ומחסן 60 + מקומות חניה	תקופת השכירות הינה לעשר שנים החל מ- 15.07.2019 ותסתיים ביום 15.07.2029. אופציה ראשונה להארכת תקופת השכירות הינה לחמש שנים נוספות עד ליום 14.07.2034. אופציה שנייה לשנתיים וחצי נוספות עד ליום 14.01.2037. אופציה שלישית לשנתיים וחצי נוספות עד ליום 14.01.2039. כל אחת מתקופות האופציה תוארך באופן אוטומטי אלא אם הודיעה השוכרת למשכירה תשעה חודשים מראש. בתום כל שנת שכירות יועלו דמי השכירות באחד אחוז ללא תוספת הפרשי הצמדה. בתאריך 26/01/2020 אוכלסו קומות 37, 38. בתאריך 25/06/2020 אוכלסו קומות 35,36.
מגדלי הארבעה - המשך	חוזה שכירות – וולדו הולדינגס		קומה 25 כ-1.2 כולל מרפסת ומחסן 12+ מקומות חניה	תקופת השכירות הראשונה הינה ל-60 חודשים שתחילתה במועד המסירה (08.05.2019). תקופת השכירות הנוספת הראשונה תוארך לתקופת שכירות נוספת בת 60 חודשים. תקופת השכירות הנוספת השנייה תוארך לתקופת שכירות נוספת בת 60 חודשים. תקופת השכירות הנוספת השלישית תוארך לתקופת שכירות נוספת בת 48 חודשים. השוכר יודיע למשכיר מראש ובכתב לא פחות מששה חודשים טרם תום תקופת השכירות המסתיימת על כוונתו לסיים את תקופת השכירות עפ"י הסכם זה או להאריכה לתקופת השכירות הנוספת. בתקופת השכירות הראשונה דמי השכירות יהיו ללא שינוי בתום תקופת השכירות הראשונה יועלו דמי השכירות באופן חד פעמי ב-5 אחוזים. החל מתקופת השכירות הנוספת הראשונה יועלו דמי השכירות באחד אחוז בכל שנה. הקומה אוכלסה במהלך חודש 08/2019.

בלמ"ס

<u>הנכס</u> <u>הגיאוגרפי</u> <u>ומיקומו</u>	<u>מקור הזכות</u>	<u>שטח</u> <u>מתחם</u> <u>(בדונם)</u>	<u>שטח בנוי</u> <u>ברוטו</u> <u>(אלפי</u> <u>מ"ר)</u>	<u>תקופת ההסכמים ואופציות להארכה.</u>
מגדלי הארבעה - המשך	חוזה שכירות – אדר השרון		17 מקומות חניה	תקופת שכירות ראשונה של 60 חודשים, מה- 01/07/2019 עד ל- 30/06/2024. תוספת 5% לדמי השכירות בשנה ה- 6, מ- 01/07/2024. תוספת 1% כל שנה, החל מ- 01/07/2025. לשוכר תהיה שמורה האופציה לאריך את תקופת השכירות ב - 3 תקופות קצובות בנות 5 שנים כ"א. השוכר יהא רשאי על פי שיקול דעתו לממש את מלוא תקופות האופציה או חלקים ממנה בפעם אחת או לשיעורין. תוספת להסכם השכירות מתאריך 27/01/2020 – שני מקומות חניה נוספים, סה"כ 17 מקומות חניה.
בית מבני גזית	חוזה שכירות		0.243 5 חניות רגילות ו- 5 חניות צפות	תקופת השכירות החל מיום 01.08.2018 וסיומה ביום 31.07.2019. לשוכר שמורה האופציה לשכור את המושכר ל- 2 תקופות שכירות נוספות בנות 12 חודשים כל אחת, ובלבד שהשוכר נתן הודעה מראש ובכתב 4 חודשים מראש לפני תום תקופת השכירות. דמי השכירות ישולמו כל רבעון בתוספת הפרשי הצמדה. מומשה תקופת האופציה הראשונה, השכירות עד ליום 31/07/2020. בוצעה הארכה להסכם השכירות לשנת נוספת מעבר לתקופה האופציה – עד ל 31/07/2021.

כל נכסי המקרקעין של רפאל מהווים "מתקן ביטחוני"³ כהגדרת המונח בחוק התכנון והבניה , התשכ"ה-1965 (להלן : "חוק התכנון").

לפרטים נוספים אודות הרכוש הקבוע של החברה, ראה ביאור 11 לדוחות הכספיים.

³ "מתקן ביטחוני"- בניין, מחנה או דרך המוחזק או הנועד להיות מוחזק בידי צבא הגנה לישראל או בידו שלוחה אחרת של מערכת הביטחון שאושרה לצורך פרק ו' לחוק התכנון והבניה ע"י שר הביטחון, למעט בניין, מחנה או דרך שאינו משמש למטרה ביטחונית או שלא נועד לכך או ששר הביטחון או מי שהוסמך על ידו הורה עליו שהוא פתוח לציבור. לעניין הגדרה זו, "שלוחה אחרת של מערכת הביטחון" לרבות חברה ממשלתית, שהשר אחראי עליה הוא שר הביטחון.

13.2 פרויקטים עיקריים להקמת רכוש קבוע

<u>שיעור ביצוע (כספי)</u>			<u>ביצוע רב שנתי</u>			<u>תקציב רב שנתי</u>			<u>מועד סיום משוער</u>	<u>מועד תחילת ביצוע</u>	<u>פעילות</u>
-			מש"ח			מש"ח					
<u>12.20</u>	<u>עדכון השנה</u>	<u>12.19</u>	<u>12.20</u>	<u>עדכון השנה</u>	<u>12.19</u>	<u>12.20</u>	<u>עדכון השנה</u>	<u>12.19</u>			
14%	4%	10%	31	10	21	220	-	220	6/2023	01/2017	מתחם בהר חוצבים*
61%	12%	49%	108	22	86	176	-	176	12/201	06/2017	משרדים ומעבדות מכון לשם
52%	21%	31%	98	39	59	190	-	190	6/2021	06/2017	משרדים ומעבדות מכון דוד
82%	19%	63%	199	46	153	242	-	242	12/2022	12/2015	מתקנים חיוניים במנו"ר
4%	4%	0%	4	4	0	110	-	110	6/2023	12/2019	אולם מחשוב מרכזי

* הפרויקט בהקמה בהר חוצבים בירושלים הינו מבנה משרדים.

גודלו של המתחם כ - 10,400 מ"ר. לרפאל הסכם פיתוח מהוון שנחתם בתאריך 28/01/2018.

תקופת הפיתוח – 49 שנים, החל מיום 13.07.2017 ועד 13.07.2021.

עם השלמת התנאים הנקובים בהסכם הפיתוח ייחתם הסכם חכירה. תקופת החכירה - 49 שנים

החל מיום אישור העסקה, 13.07.2017. היקף הבניה המתוכנן כולל 4 מפלסי חניה תת קרקעיים, 4

קומות משרדים עיליות, סה"כ כ- 37,980 מ"ר.

14. מחקר ופיתוח

כגוף עסקי, שתחומי פעילותו בפיתוח טכנולוגיות מוצרים ומערכות, החברה משקיעה במחקר ופיתוח (להלן: מו"פ) באופן מתמיד. זאת על מנת לשמר ולקדם את הטכנולוגיות שבשימוש, התואמת את פעילויותיה בהווה, פעילויותיה המתוכננות בעתיד ודרישות צפויות של השוק ומערכת הביטחון. פעילות המחקר והפיתוח בחברה מתבצעת בחטיבות וביחידות. תקציב המו"פ העצמי של החברה מאושר ע"י דירקטוריון החברה, כאשר הסמנכ"ל למו"פ אחראי על הקצאת התקציב לחטיבות / יחידות ובקרתו.

בהוצאות מחקר ופיתוח בדוחות הכספיים נכללות עלויות ההשקעה העצמית של החברה במו"פ. מענקים מהמדען הראשי וממקורות נוספים, המתקבלים כפיצוי על הוצאות בהן נשאה החברה, מוצגים כהפחתה מהוצאות מחקר ופיתוח.

פעילויות פיתוח הקשורות בתוכנית לייצור מוצרים או תהליכים חדשים או לשיפור משמעותי של מוצרים או תהליכים קיימים, מוכרות כנכס בלתי מוחשי עפ"י הכללים בתקן חשבונאות בינלאומי IAS38.

פעילות פיתוח, שכנגדה מתקבלת הזמנה מלקוח, נכללת במסגרת עלות המכירות.

סך הוצאות הקבוצה במחקר ופיתוח בשנת 2020 (השקעה עצמית ללא תקורות בניכוי מענקים והיוון מו"פ) הסתכמו בכ- 753 מ"ש"ח (2019 – כ-758 מ"ש"ח).

תקציב המו"פ של החברה נמדד ונבחן במונחי ספיגה מלאה ולפני ההיוון לנכסים בלתי מוחשיים. בשנת 2020 היה הביצוע במונחים אלו 844 מ"ש"ח (כ-9.3% ממכירות החברה). התקציב השנתי לשנת 2021 הינו 855 מ"ש"ח (כ-9.1% ממכירות החברה).

15. נכסים לא מוחשיים

נכון לסוף דצמבר 2020, לחברה זכויות ביחס לכ- 470 פטנטים בתוקף בתחומי עיסוקה של החברה ובעיקר בנושאי: טילאות, ראשי ביות, עבוד תמונה, רשק"ים, מיגון וחנ"ם, רכיבים, שיטות תהליכים שונים. עיקר הכיסוי הגיאוגרפי של הפטנטים, כמו גם של הבקשות לפטנט מתייחס ל: ישראל, ארה"ב ואירופה. כמו כן החברה רושמת סימני מסחר כדי להגן על מיצוב ובידול מוצריה בארץ ובעולם.

העלות הכוללת בשנת 2020 בגין הפעילות לרישום בקשות לפטנט ושל שימור ותחזוקת פטנטים הסתכמה לסכום לא מהותי. החברה פועלת להגנה על זכויותיה בנושאים של קניין רוחני, ומתגמלת את ממציאיה באמצעות מנגנונים פנימיים המגובים בנהלים ובהנחיות מתאימות.

16 הון אנושי

16.1 מבנה ארגוני - נכון ל 31 בדצמבר 2020 :



16.2 מצבת העובדים

16.2.1 התפלגות ממצבת העובדים

מצבת כוח אדם הפעילה ברפאל (חברה בלבד) ליום 31 בדצמבר 2020 וליום 31 בדצמבר 2019 מתפלגת באופן הבא :

מס' עובדים		
ליום 31.12.19	ליום 31.12.20	חטיבה
416	429	חטיבת מערכות אוויר ומודיעין
198	211	חטיבת מערכות להגנה אווירית
341	335	חטיבת מערכות יבשה וים
1,339	1,333	חטיבת מערכות חימוש והגנה
1,255	1,236	חטיבת תפעול
1,004	992	חטיבת מנור וטכנולוגיות
2,651	2,656	חטיבת הנדסה
644	614	יחידות ההנהלה ושירות
7,848	7,806	סה"כ

בלמ"ס

מצבת כח אדם במאוחד ליום 31 בדצמבר 2020 (כולל עובדי דינמיט נובל) מנתה סה"כ 8,214 עובדים (31 בדצמבר 2019 8,129 עובדים).

מס' עובדים		
ליום 31.12.2019	ליום 31.12.2020	
7,848	7,806	רפאל
281	297	דינמיט נובל
-	111	RUSA
<u>8,129</u>	<u>8,214</u>	<u>סה"כ</u>

16.2.2 השכלה והדרכה

כ-73% מעובדי החברה הינם בעלי השכלה אקדמאית (כ-31% מהעובדים הם בעלי תואר שני וכ-5% בעלי תואר שלישי).

הוצאות החברה בגין הדרכה בשנת 2020 כ-10.8 מ"ח. (בשנת 2019 כ-17 מ"ח).

17 אשראי לקוחות וספקים

תנאי התשלום לספקים ברפאל הינם שוטף + 30 עד שוטף + 60 .

תנאי האשראי החוזיים הרגילים ללקוחות החברה הינם כ 45 עד 60 יום.

החברה מבצעת באופן שוטף הערכה של האשראי שנתנה ללקוחותיה, בהתבסס על גורמים המשפיעים על סיכון האשראי של לקוחות מסוימים וניסיון העבר. החברה מבצעת הפרשה לחובות מסופקים לאחר שהגורמים האחראים בחברה על הגביה, הגיעו למסקנה שקיימים חובות שגבייתם מוטלת בספק.

לא קיימים פערים מהותיים באשראי לקוחות וספקים בין תחומי הפעילות השונים של החברה.

18 מימון

18.1 מקורות אשראי

הקבוצה מממנת את פעילותה ממקורות עצמאיים ומאשראי בנקאי וחופץ בנקאי. להלן יתרות סכומי האשראי במאוחד, שהתקבלו על ידי החברה וחברות מאוחדות:

31.12.2019 מש"ח	שערי ריביות ב-%	31.12.2020 מש"ח	
172	הלוואות שקליות בריבית 0.65% - 0.6% (בשנת 2019: הלוואות ביורו נושאות ריבית בשיעור לייבור + 0.75%)	310	אשראי לזמן קצר מתאגיד בנקאי
-	לייבור + 1.85%	20	הלוואה מתאגיד בנקאי בחברה מוחזקת
-	ריבית בנק ישראל + 0.5%	210	ניירות ערך מסחריים לזמן קצר
264	+ 2.14% הצמדה למדד	246	אגרות חוב (סדרה ג')
515	3.74%	481	אגרות חוב (סדרה ד')
725	2.5%	620	אגרות חוב (סדרה ה')

לפרטים נוספים ראה ביאור 20 לדוחות הכספיים.

18.2 אמות מידה פיננסיות

נכון למועד הדוח, קשורה החברה בהסכמי מימון והעמדת ערבויות לצורך הפעילות העסקית של החברה, עם מספר בנקים וגופים פיננסיים, אשר במסגרתם התחייבה החברה לעמוד, באמת המידה הפיננסית הבאה:

- ההון העצמי של החברה לא יפחת משיעור של 15% מסך הנכסים.

כמו כן, החברה תחשב כמפרה את התחייבותה בגין האג"ח שהונפקו במהלך השנה (סדרות ג', ד', ה') אם לא עמדה באיזה מאמות המידה הפיננסיות המפורטות לעיל על פי שני דוחות כספיים ברציפות:

- ההון העצמי של החברה, על פי הדוחות הכספיים, לא יפחת בסיום כל רבעון קלנדרי משיעור של 15% מהמאזן, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה.
- ההון העצמי של החברה (לא כולל זכויות מיעוט ובתוספת הלוואות בעלים), לא יפחת בסיום כל רבעון קלנדרי מ- 1 מיליארד ש"ח, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה.
- היחס בין החוב הפיננסי של החברה נטו ל- EBITDA השנתית לא יעלה בסיום כל רבעון קלנדרי על 4, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה.

נכון ליום 31.12.20 עומדת החברה באמות המידה הפיננסיות שנקבעו.

18.3 ערבויות

לבקשת החברה מעמידים בנקים וגופים פיננסיים ערבויות בנקאיות לטובת לקוחות החברה. בהתקשרויות עם חברות ביטחוניות בישראל, עימם יש לחברה יחסי ספק- לקוח, ניתנות

בלמ"ס

ומתקבלות התחייבויות לשיפוי. בנוסף, נותנת החברה ערבויות להבטחת קו אשראי של חברות קשורות. לפרטים אודות סכומי הערבויות, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.

18.4 שיעבודים

ראה ביאור 21 בדוחות הכספיים.

19 חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

19.1 האחראי על ניהול סיכוני שוק בחברה

האחראי על ניהול הסיכונים הפיננסים הינו גזבר החברה בתאום עם הסמנכ"ל לכספים ובקרה.

19.2 תיאור סיכוני השוק

19.2.1 סיכוני מטבע חוץ

המטבע הפונקציונאלי של החברה הינו המטבע הישראלי. לחברה קיימת חשיפה מטבעית הנובעת מהתקשרויות במטבע זר. כ-60%-50% מהכנסות החברה הן מייצוא בעוד שמרבית הוצאות החברה (ובעיקר הוצאות השכר) מוצאות בשקלים.

קצב התפתחות האינפלציה בישראל מול שינוי שערי המט"ח (בעיקר הדולר) ביחס לשקל עשוי להשפיע על תוצאות הפעילות.

19.2.2 סיכוני מדד

החברה הנפיקה אגרות חוב שחלקן צמודות מדד. ליום 31.12.20 חשיפת החברה לשינויים במדד אינה מכוסה באופן מלא בהשקעות ויתרות צמודות מדד. ראה ביאור 23 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 וסעיף 19.5 להלן.

19.2.3 סיכוני ריבית

הקבוצה חשופה לסיכון שערי ריבית בשל החזקה של יתרות מזומנים ופיקדונות בריבית משתנה. מנגד קיימת לחברה התחייבויות בריבית קבועה בעיקר מאגרות חוב שהונפקו.

19.2.4 סיכוני מחיר

לקבוצה קיימת חשיפה לסיכונים הנובעים משינויים בשערי ניירות הערך הסחירים המוחזקים על ידה.

19.3 מדיניות החברה בניהול סיכוני שוק

19.3.1 סיכוני מטבע חוץ

כ-50% מעסקאות החברה הינם בשקלים. מרבית העסקאות מול לקוחות חו"ל הינם בדולר ארה"ב והשאר ביורו או בפאונד. מדיניות זו מאפשרת לנהל את רוב ההגנות עקב סיכוני מטבע חוץ בהיקף משמעותי, תוך ניצול יתרונות לגודל, באופן מרכזי, באופן מקצועי ויעיל ככל שניתן.

כאשר עסקאות נחתמות במטבע שונה מהאמור לעיל, בוחנת החברה את גודל הסיכון ואת אפשרויות ההגנה, ומבצעת הגנה מול כל סיכון מהותי.

ההגנות כנגד סיכוני מטבע חוץ מתבצעות תוך שימוש במכשירי הגנה קיימים, עסקאות Forward, וצילינדר (אופציות). החברה מעדכנת את תחשיביה באשר לגובה החשיפה מעת לעת. ההחלטה על הגידור מושפעת משערי החליפין ובהתאם למדיניות הגידורים.

19.3.2 סיכון הנובע מתיק ההשקעות

החברה מודעת לעובדה כי קיים סיכון של ירידת ערך יתרות המזומנים והשקעות לז"ק של החברה: הפקדת מזומנים בפיקדון בנקאי חשופה לסיכון באשר ליציבותו של המוסד הבנקאי בו הופקדו הכספים.

בלמ"ס

החברה החליטה כי למרות הסיכונים, עליה לשמור על יתרות המזומנים במגוון אפיקים, כולל פיקדונות בנקאיים, אגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב של חברות ומניות. כמו כן החליטה החברה כי הקטנת הסיכונים תושג בפיזור מירבי של ההשקעות, בכל המימדים. מימוש המדיניות מתבטא במאפייני ההשקעה הבאים:

- החברה משקיעה גם במניות בחו"ל.
- השקעה במניות היא בעיקרה דרך תעודות סל או ע"י בתי השקעות.
- חלק גדול מההשקעה באגרות חוב נעשה דרך תעודות סל או בתי השקעות וכיוצא באלה.
- חלק מתיק ההשקעות מנוהל על ידי בתי השקעות שנבחרו, במגבלות שקבעה ועדת ההשקעות.

תיק ההשקעות של עודפי המזומנים של החברה כולל מרכיב מנייתי, בארץ ובחו"ל. הערך הכספי של המרכיב המנייתי ידוע בכל עת (נכס הבסיס). החברה קונה אופציות בהיקף זהה או נמוך לנכס הבסיס. לעולם לא מעבר לכך. שילוב של האופציות הנרכשות יוצר צילינדר, קרי, רכישת אופצית Put באופן שהחברה תוכל לספוג הפסד של X אחוזים לכל היותר בתקופה. כדי לכסות את עלות רכישת האופציה כאמור, מוכרת החברה, במקביל, אופציית Call על אותו נכס בסיס, מה שמחזיר את ההשקעה ברכישת אופציית ה-Put, אך מגביל את הרווח האפשרי על נכס הבסיס לאותו X אחוז.

גובה החשיפה כאמור, נבחן מדי חודש בחודשו, מובא לוועדת ההשקעות של הדירקטוריון, ושם נקבעים גובה ההגנות שיש לבצע ובחירת הכלים, תוך קביעת מגבלות שיביאו למימוש מטרות ההגנה.

מה שמנחה את החברה בביצוע ההגנות הוא הרווחים (או מניעת הפסדים), ולא שיקולים חשבונאיים. אם הגנה מסוימת נותנת תוצאות כלכליות טובות במחיר הפסד חשבונאי וזמני, ההגנה לא נפסלת.

19.4 הפיקוח על מדיניות ניהול סיכונים שוק ואופן מימושה

החל מסוף שנת 2003 פועלת ועדת השקעות בדירקטוריון על פי החלטת הדירקטוריון, בראשות יו"ר ועדת ההשקעות של הדירקטוריון. מדיניות ההשקעות הפיננסיות של החברה נקבעת ע"י הוועדה, במגבלות שקבע דירקטוריון החברה. החלטות דירקטוריון החברה כפופות למגבלות שקובעת רשות החברות מעת לעת. ועדה זו מתכנסת אחת לחודש ומקבלת דיווחים מהסמנכ"ל לכספים ובקרה וראש יחידת כספים ומימון על ישום מדיניות ההשקעה והתשואות נשוא ההשקעה. הוועדה בוחנת את השינויים בשוק והשלכות השינויים על מדיניות ההשקעות, ומקבלת החלטות בהתאם.

גם בין ישיבה חודשית לבאה אחריה, כאשר חלים שינויים משמעותיים בשוק, יש החלפת דעות בין ועדת ההשקעות של הדירקטוריון לבין בכירי אגף הכספים, בדרך כלל בדואר אלקטרוני. במידה והמצב מחייב החלטות חדשות או שינוי מדיניות, הדבר נעשה בכתב, בהשתתפות כל חברי הוועדה, ולפעמים אף בהתכנסותה.

מבקר הפנים של החברה מוזמן לישיבות הוועדה, ונוכח בפועל ברובן.

לחברה ועדת השקעות פיננסיות בראשה עומד ראש יחידת כספים ומימון. הוועדה כפופה לסמנכ"ל לכספים ובקרה, ופועלת עפ"י המדיניות הנקבעת ע"י הדירקטוריון.

פעילות החברה, ועדת ההשקעות שלה וועדת ההשקעות של הדירקטוריון נתונה לביקורת מבקר הפנים, אשר ביצע בפועל ביקורת בתחום.

דווח על בסיס הצמדה ליום 31 בדצמבר 2020 (מיליוני ש"ח)

ס"ה כ"ב	פריט לא כספי	צמוד מט"ח אחר	צמוד יורו	צמוד דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
797	-	33	143	296	-	325	מזומנים ושווי מזומנים
257	87	-	-	131	13	26	השקעות לזמן קצר
3,997	-	25	306	1,108	-	2,558	לקוחות
3,273	-	12	460	1,055	-	1,746	הכנסות לקבל
301	241	-	2	6	51	1	חייבים ויתרות חובה
1,237	1,237	-	-	-	-	-	מלאי עבודות בביצוע
1,037	1,037	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
38	-	4	-	32	-	2	הלוואות לחברות כלולות
3,274	3,274	-	-	-	-	-	רכוש קבוע
229	229	-	-	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
211	211	-	-	-	-	-	נכסי זכות שימוש
34	34	-	-	-	-	-	נכסי מיסים נדחים
14,685	6,350	74	911	2,628	64	4,658	ס"ה כ"ב נכסים
522	-	-	-	1	-	521	אשראי מתאגידים בנקאיים
155	-	-	-	-	18	137	חלויות שוטפות של אגרות חוב
54	-	-	-	2	52	-	חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה
1,629	-	14	91	488	-	1,036	התחייבויות לספקים
669	631	-	-	-	-	38	הפרשות
2,443	109	6	218	441	-	1,669	זכאים אחרים
3,078	3,078	-	-	-	-	-	מקדמות ממזמיני עבודות
22	-	-	-	22	-	-	הלוואות לזמן ארוך
160	-	-	-	8	152	-	התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה
130	-	-	44	-	-	86	הטבות לעובדים
1,192	-	-	-	-	228	964	אגרות חוב
121	-	-	-	-	-	121	אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
5	5	-	-	-	-	-	מיסים נדחים
10,180	3,823	20	353	962	450	4,572	ס"ה כ"ב התחייבויות
4,505	2,527	54	558	1,666	(386)	86	עודף נכסים על התחייבויות (התחייבויות על נכסים)

בלמ"ס

דווח על בסיס הצמדה ליום 31 בדצמבר 2019 (מיליוני ש"ח)

לא צמוד	צמוד מדד	צמוד דולר	צמוד יורו	צמוד מט"ח אחר	פריט לא כספי	סה"כ	
608	-	156	325	6	-	1,095	מזומנים ושווי מזומנים
11	13	156	-	-	59	239	השקעות לזמן קצר
1,859	-	1,217	158	105	-	3,339	לקוחות
1,717	-	898	358	18	-	2,991	הכנסות לקבל
5	82	1	3	-	304	395	חייבים ויתרות חובה
-	-	-	-	-	1,021	1,021	מלאי עבודות בביצוע
-	-	-	-	-	1,362	1,362	השקעות בחברות כלולות
2	-	15	2	1	-	20	הלוואות לחברות כלולות
-	-	-	-	-	2,906	2,906	רכוש קבוע
-	-	-	-	-	193	193	נכסים בלתי מוחשיים
-	-	-	-	-	241	241	נכסי זכות שימוש
-	-	-	-	-	43	43	נכסי מיסים נדחים
4,202	95	2,443	846	130	6,129	13,845	סה"כ נכסים
-	-	-	172	-	-	172	אשראי מתאגידים בנקאיים
138	17	-	-	-	-	155	חלויות שוטפות של אגרות חוב
-	56	2	-	-	-	58	חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה
822	-	361	96	12	-	1,291	התחייבויות לספקים
39	-	-	-	-	588	627	הפרשות
1,655	-	522	249	13	36	2,475	זכאים אחרים
-	-	-	-	-	3,056	3,056	מקדמות ממזמיני עבודות
-	-	3	-	-	-	3	הלוואות לזמן ארוך
-	176	10	-	-	-	186	התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה
109	-	-	40	-	-	149	הטבות לעובדים
1,102	247	-	-	-	-	1,349	אגרות חוב
83	-	-	-	-	-	83	אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
3,948	496	898	557	25	3,680	9,604	סה"כ התחייבויות
254	(401)	1,545	289	105	2,449	4,241	עודף נכסים על התחייבויות (התחייבויות על נכסים)

19.6 החזקה מירבית בנגזרים

החזקות החברה בנגזרים מיועדת לצרכי הגנה בלבד. ההגנות שהחברה רואה צורך לעשות הן לצורך גידור סיכונים שער חליפין ולצורך גידור סיכונים בתיק ההשקעות.

לצורך ביצוע ההגנות, החברה מגדירה מעת לעת את גובה החשיפות בשני התחומים הנ"ל. השימוש בנגזרים הוא אך ורק לצורך הגנות, ואך ורק בגובה המתחייב מגובה החשיפות בכל תחום.

20 מיסוי

דיני המס החלים על החברה כחברה ממשלתית ועיקרי ההטבות על פיהם מוצגים בביאור 26 בדוחות הכספיים השנתיים.

בנוסף כפופה החברה להוראות בנושא מיסוי בינלאומי:

20.1 תיקון מספר 198 לפקודת מס הכנסה

ביום 23 בדצמבר 2013 אושר תיקון 198 לפקודה אשר מעדכן את הוראות מיסוי חברה נשלטת זרה – מיסוי הכנסות פסיביות לא מחולקות של חברות זרות בשליטת תושבי ישראל ("חברות חני"ז" או "CFC"), החל משנת 2014.

כללי CFC הינם כללים שנקבעו על מנת למנוע תכנוני מס כתוצאה משיטת המיסוי הפרסונאלית.

20.2 תיקון מספר 132 לפקודת מס הכנסה

תיקון 132 לפקודה נכנס לתוקף ביחס למיסוי הבינלאומי ביום 1 בינואר 2003. תיקון 132 לפקודה ("התיקון") מהווה שינוי מהותי בשיטת המיסוי הישיר בישראל בכלל, ובמיסוי הבינלאומי בפרט. בין היתר, דן התיקון במיסוי בינלאומי בנושאים הבאים: מעבר למיסוי פרסונאלי של תושבי ישראל, קביעת כללי מקור להכנסות, קביעת כללים לקיזוז הפסדים מחו"ל, קביעת כללים לזיכוי מיסי חוץ, מיסוי דיבידנדים מחברות זרות, קביעת מחיר בעסקאות בין לאומיות הנערכות בין צדדים קשורים, חקיקת חברה נשלטת זרה – מיסוי הכנסות פסיביות לא מחולקות של חברות זרות בשליטת תושבי ישראל.

להלן התייחסות כללית לשינויים המהותיים בשיטת המיסוי הבינלאומי בישראל:

20.3 מיסוי על בסיס פרסונלי של תושבי ישראל

הוראות התיקון קובעות, כי תושב ישראל יהא חייב במס על הכנסותיו, בין שהופקו או נצמחו בישראל, ובין שהופקו או נצמחו מחוץ לישראל. כלומר, מעבר ממיסוי על בסיס טריטוריאלי (הכנסה שהופקה, נצמחה או נתקבלה בישראל) למיסוי על בסיס פרסונלי (תושב ישראל ימוסה, ללא קשר למקום בו הופקה הכנסתו).

20.4 חלוקת דיבידנדים לישראל

סעיף 126 (ג) לפקודה, אשר נכנס לתוקף במסגרת תיקון מספר 132 לפקודה, קובע כי על ההכנסה החייבת של חברה מדיבידנד שמקורו בהכנסות שהופקו או שנצמחו מחוץ לישראל, וכן מדיבידנד שמקורו מחוץ לישראל, יוטל מס בשיעור של 25%. בעקבות תיקון מספר 132 לפקודה, יכולה חברה ישראלית המקבלת דיבידנד מחברה זרה, לקבל זיכוי ממס כנגד מס החברות שיוטל בישראל על הכנסת הדיבידנד, בגובה המס הזר ששולם על אותה הכנסה מחוץ לישראל. לנישום שהוא חברה ישראלית קיימת זכות לבחור בין שתי חלופות: האחת, לנישום תקום חבות מס בישראל בגין דיבידנד מחו"ל בשיעור של 25% ובמקביל, יקבל זיכוי בין המס בחו"ל שנוכה במקור מהדיבידנד; השנייה, לנישום תקום חבות מס בישראל בשיעור מס החברות הנהוג בישראל (25% בשנת 2013, 26.5% בשנים 2014-2015, 25% בשנת 2016, 24% בשנת 2017 ו- 23% משנת

2018 ואילך) על סכום הדיבידנד המגולם (היינו, הדיבידנד ששולם לנישום בתוספת כל מס ששולם בחו"ל בגינו או בגין ההכנסה ממנו הוא נובע), ובמקביל, יקבל הנישום זיכוי הן בגין המס שנוכה במקור מהדיבידנד (בפיסקה זו – "זיכוי ישיר") והן בגין המס ששולם ברמת החברה הזרה על ההכנסה ממנה חולק הדיבידנד (בפיסקה זו – "זיכוי עקיף"). הזיכוי העקיף יוענק הן על מס כאמור ששולם ברמת חברת הבת הישירה של החברה הישראלית, ובתנאי שהחברה הישראלית המקבלת מחזיקה ב-25% או יותר מאמצעי השליטה בחברה הבת הזרה המחלקת (בפיסקה זו – "החברה הבת") והן ברמת חברה נכדה זרה של החברה הישראלית המקבלת, ובתנאי שהחברה הנכדה מוחזקת במישרין על ידי החברה הבת הזרה בשיעור של 50% לפחות.

20.5 קביעת מחיר בעסקאות בין-לאומיות הנערכות בין צדדים קשורים

במסגרת תיקון 132 לפקודה, חוקק סעיף 85א לפקודה בו התייחס המחוקק באופן מפורש לקביעת מחיר בעסקאות בין-לאומיות הנערכות בין צדדים שקיימים ביניהם יחסים מיוחדים (צדדים קשורים). בחקיקה נקבע כי סעיף זה ייכנס לתוקף לאחר כניסתן לתוקף של תקנות שיותקנו מכוחו. בנובמבר 2006 הותקנו תקנות מכוח סעיף 85א תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), התשס"ז-2006 וסעיף 85א נכנס לתוקף. מטרת סעיף 85א והתקנות מכוחו להבטיח כי מחיר ו/או תנאים שנקבעו בעסקה שהתבצעה בין צדדים שמתקיימים ביניהם "יחסים מיוחדים" נקבע באותו מחיר ו/או תנאים שהיה נקבע אילו הייתה העסקה מתבצעת בין צדדים שלא מתקיימים ביניהם יחסים מיוחדים, היינו שהעסקה נעשתה בתנאי שוק. התקנות קובעות כללים אובייקטיביים שאמורים לשמש את הנישומים בקביעת תנאי השוק לעסקה בין לאומית וכן אמורים לשמש את רשויות המס בבדיקת אותן עסקאות. כמו כן, הוטלה על הנישום מכוח התקנות חובת עריכת תיעוד והצגת מסמכים בנוגע לעסקה בין לאומית.

20.6 מיסוי החברות הזרות המוחזקות על ידי החברה

על החברות הזרות המוחזקות על ידי החברה חלה חובת תשלום מס בחו"ל וחובת ניכוי מס במקור בהתאם לדיני המס המקומיים.

21 מגבלות ופיקוח על פעילות החברה

21.1 חוק חברות ממשלתיות

21.1.1 כללי

רפאל הינה "חברה בבעלות ממשלתית מלאה" כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות. ככזו, חלות עליה, מלבד הוראות חוק החברות תשנ"ט-1999, (להלן: "חוק החברות"), גם הוראות חוק החברות הממשלתיות והתקנות שהותקנו מכוחו, (להלן: "חוק החברות הממשלתיות"), וכן הנחיות רשות החברות הממשלתיות וחוות דעת מטעם היועץ המשפטי לממשלה.

21.1.2 הוראות חוק חברות ממשלתיות-

21.1.2.1 השקעות בחברה

כל עוד רפאל הינה חברה ממשלתית, הממשלה לא תשקיע בחברה, אלא באישור ועדת הכספים של הכנסת.

21.1.2.2 החלטות הטעונות אישור הממשלה

בהתאם לחוק החברות הממשלתיות, החלטות חברה ממשלתית בעניינים הבאים טעונות אישור הממשלה:

- (1) שינוי במטרות החברה;
- (2) הגדלת הון המניות הרשום;
- (3) שינוי בזכויות הצמודות למניות;
- (4) הקצאה או הסכמה להעברת מניות החברה המביאה לשינוי מהותי ביחסי הכוחות או מקנה לבעל מניות חדש 10% או יותר מהערך הנקוב של הון המניות;

בלמ"ס

- (5) הנפקת מניות בכורה הניתנות לפדיון ;
- (6) הנפקת איגרות חוב או הלוואה שקיבלה החברה ;
- (7) הפיכת החברה מחברה שאינה פרטית לחברה פרטית או להיפך ;
- (8) רה-ארגון בחברה, פירוקה מרצון, פשרה, סידור או מיזוג עם חברה אחרת ;
- (9) הקמת חברה (לרבות תאגיד, מיזם, התקשרות והמשך התקשרות) בעלת השפעה מהותית על רווחיות החברה, רכוש או התחייבויותיה ורכישת מניות בחברה קיימת. אם קיימת מחלוקת לגבי אישור העסקה בין החברה לרשות החברות, תובא העסקה לאישור הממשלה ;
- (10) זכות שהעניקה או התחייבות שנטלה החברה שיכולה להגביל, במישרין או בעקיפין את הממשלה בתפקידה השלטוני או כבעלת מניות בחברה ;
- (11) הצעת ני"ע לציבור על פי תשקיף, אם סברה רשות החברות כי כתוצאה מפרסום התשקיף עלולה המדינה, בהיותה בעלת השליטה, לחוב באחריות לנזק שייגרם מחמת פרט מטעה שהיה בו והודיעה על כך לחברה ;
- (12) פעולה כבעלת מניות בחברת בת ממשלתית באחד העניינים האמורים בפסקאות 1-11. חברת האם תביא החלטות לאישור הממשלה. החלטת חברה ממשלתית למכור מניות בחברת בת ממשלתית שלה, טעונה אישור ממשלה ואישור ועדת הכספים של הכנסת ;
- (13) התחייבות לאחת הפעולות האמורות בפסקאות 1-12.
- בהתאם לחוק החברות הממשלתיות, אישור הממשלה להחלטות כאמור יתקבל לפי הצעת השרים שתוגש לממשלה עם חוות דעת רשות החברות, ושר האוצר יביא את החלטת הממשלה לידיעת ועדת הכספים של הכנסת
- ואולם, בחודש דצמבר 2008, החליטה ועדת השרים לענייני חברה וכלכלה לאשר לרפאל מראש, מסגרת לעסקאות של השקעה בחברות מטרה (הקמה או רכישת/קבלת מניות), בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים, כך שעמידה בהם תחשב כאילו אושרו ע"י הממשלה ואינן טעונות אישור נוסף עפ"י ס"ק (9) לעיל (ביניהם הגבלת סכום ההשקעה, הגבלת מטרות חברת ההשקעה והצורך בקבלת אישור משהב"ט ואישור רשות החברות הממשלתיות לעסקאות אלה).

21.1.2.3 מיזוג החברה

בהתאם לחוק החברות הממשלתיות, הממשלה רשאית למזג את רפאל עם חברה ממשלתית אחת או יותר, אם מטרותיהן חופפות או משלימות בעיקרן או כאשר ניתן להשיגן ביתר חסכון או ביתר יעילות ע"י חברה אחת, עפ"י התנאים בחוק החברות הממשלתיות.

21.1.2.4 פירוק מרצון של החברה

הממשלה רשאית להביא לפירוק מרצון של חברה ממשלתית או למכירת המניות שבהחזקתה, אם ראתה, בין היתר, שמטרות החברה הושגו או שהשגתן אינה אפשרית כלל או אינה אפשרית בחסכון וביעילות.

21.1.2.5 החלטות עסקיות וייעוד רווחים

עפ"י חוק החברות הממשלתיות, חברה ממשלתית תפעל לפי השיקולים העסקיים שעל-פיהם נוהגת חברה לא-ממשלתית. קבעה הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, שיקולים אחרים שאינם עסקיים, חייבת המדינה להציע לרכוש את מניות בעלי המניות האחרים בחברה בתנאים הקבועים בחוק החברות הממשלתיות. כל עוד החברה הינה חברה ממשלתית, הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאית לקבל החלטות נוספות לפיהן תפעל החברה לפי שיקולי פעולה אחרים.

החלטת דירקטוריון החברה הממשלתית בדבר ייעוד הרווחים של החברה או בדבר חלוקה (כהגדרתה בחוק החברות) טעונה אישור של רשות החברות וכן היא נסמכת על הסכמים שנחתמו בין רפאל למדינה. אם קיימת מחלוקת בנוגע להחלטה, תפעל החברה עפ"י החלטת רשות החברות כפי שאישרה אותה הממשלה.

21.1.2.6 תחולת חוק החברות הממשלתיות

חוק החברות הממשלתיות מסמיך את הממשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לפטור חברה ממשלתית מהוראות חוק החברות הממשלתיות, כולן או מקצתן, במקרים מסוימים, בין היתר, מטעמי ביטחון המדינה, יחסי חוץ וכן את שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת משיקולים של קשרי מסחר בינלאומיים.

21.1.2.7 תחולת חוק החברות הממשלתיות על חברת חוץ

"חברת חוץ" – מוגדרת בחוק החברות הממשלתיות כחברה שהתאגדה מחוץ לישראל. חוק החברות הממשלתיות קובע, כי הוראות מסוימות הרלבנטיות לחברה ממשלתית יחולו על חברת חוץ, בשינויים המחויבים.

לדוגמא: לעניין הקמת חברת חוץ, שאילו הוקמה בישראל הייתה חברה ממשלתית, יחולו הוראות חוק החברות הממשלתיות הדנות בהחלטת הממשלה על הקמת חברה ממשלתית. לעניין הדירקטורים מטעם המדינה בחברת החוץ (וכן, לפי עמדת רשות החברות, דירקטורים מטעם חברה ממשלתית), יחולו הוראות שונות בחוק החברות הממשלתיות הנוגעות לעניין מינוי דירקטורים, במידה שאינן סותרות את מסמכי היסוד שלה או את חוקי הארץ בה התאגדה.

21.1.3 רשויות ואורגנים

21.1.3.1 רשות החברות הממשלתיות

רשות החברות, עפ"י חוק החברות הממשלתיות, תייעץ לממשלה, באמצעות שר האוצר ולשאר השרים בענייני חברות ממשלתיות. הרשות תמלא את התפקידים שיטילו עליה הממשלה או השרים וכל תפקיד אחר עפ"י חוק החברות הממשלתיות, בין השאר, בטיפול בעניינים משותפים לכלל החברות הממשלתיות עפ"י הנחיות הממשלה, מעקב אחר מילוי המלצות מבקר המדינה, ייעוץ וסיוע לחברות בניהול עסקיהן, ביצוע מעקב רציף אחר פעילות החברה והעברת ממצאיה לשרים, בדיקת דוחות החברה המוגשים לעיונה והחומר עליו מבוססים הדו"חות, טיפול וסיוע בפעילות פירוק, מיזוג, פשרה, ארגון ומכירת מניות של חברות אלו וייעוץ לועדת שרים בענייני הפרטה וטיפול בביצוע החלטות הפרטה, קידום והשגת ייצוג הולם כמשמעותו בסעיף 50 א לחוק החברות הממשלתיות.

רשות החברות רשאית לשלוח לכל ישיבה של דירקטוריון חברה ממשלתית נציג מטעמה. מעמדו של אותו נציג הינו כשל דירקטור, למעט העובדה, כי אין למנות את קולו במניין החוקי הנחוץ לשם יצירת קוורום וכן אותו נציג אינו בעל זכות הצבעה.

21.1.3.2 הדירקטוריון

(א) יו"ר הדירקטוריון

דירקטוריון חברה ממשלתית יבחר באחד מחבריו ליו"ר הדירקטוריון, החלטה הטעונה אישור שרים לאחר התייעצות עם הוועדה לבדיקת מינויים. אולם, אם ראתה הממשלה צורך למנות את היו"ר, רשאית היא לבחור מתוך חברי הדירקטוריון, וזאת לאחר שנועצה בוועדה לבדיקת מינויים. חוק החברות הממשלתיות מסדיר את תנאי כשירותו של יו"ר הדירקטוריון (ראה ס"ק (ג) (1) ו- (ג) (2) להלן, בסייגים המנויים בחוק החברות הממשלתיות).

יו"ר הדירקטוריון חייב למסור לשרים ולרשות החברות העתקי פרוטוקולים של ישיבות הדירקטוריון, אחת לשישה חודשים ובכל עת, לפי דרישת השרים או רשות החברות, דין וחשבון בכתב על פעולות החברה ועבודת הדירקטוריון, וכן להגיש לרשות החברות ולשרים את הצעת התקציב השנתי, תוכניות הפעולה וטיוטת הדוחות הכספיים של החברה חודש לפני המועד לדיון בהם ומיד לאחר אישורם, וכן העתק הפרוטוקולים של ישיבת הדירקטוריון – תוך שבועיים מכל ישיבה.

(ב) עבודת הדירקטוריון

הדירקטוריון מחויב עפ"י חוק החברות הממשלתיות לטפל במספר נושאים, ללא יכולת להאציל מסמכויותיו אלה, ביניהם, לקבוע את מדיניותה הכללית של החברה בתחום מטרותיה, פעולותיה הפיננסיות, תקציביה, תוכניות פעולתה, תקן העובדים ושכרם, לאשר מינויים בכירים, לדון בדוחות הכספיים ולאשר מתן הלוואות והפקדת כספים החורגים מהמהלך הרגיל של עסקי החברה. כמו כן, על הדירקטוריון לדאוג לעריכת מאזן, דוח רווח והפסד, כולל ייעוד רווחים, דוח המשאבים ודוחות כספיים מאוחדים. בנוסף, דירקטוריון החברה יהיה חייב לקבוע, כפוף לכללים שיקבע שר האוצר ולפי הצעת רשות החברות, את אופן בחירת בעלי התפקידים הבכירים בחברה ותנאי כשירותם.

הדירקטוריון רשאי למנות מבין חבריו ועדות קבועות או לעניין מסוים, אשר סיכומיהן יהיו בבחינת המלצות לדירקטוריון, וכן רשאי הוא להאציל סמכויות לועדה, פרט לסמכויות שאינן ניתנות להאצלה.

ישיבות הדירקטוריון יתקיימו לפי צורכי החברה ולפחות אחת לחודשיים, אלא אם קבעו השרים, לאחר התייעצות עם רשות החברות, מועדים אחרים, לפי טיב עסקיה של החברה. עפ"י דרישת השרים, רשות החברות או חבר דירקטוריון, יקיים הדירקטוריון ישיבה מיוחדת.

שר האוצר רשאי, לפי המלצת רשות החברות, לקבוע כללים לדרך עבודתו וסדר דיוניו של הדירקטוריון, אם לכלל החברות הממשלתיות ואם לסוגיהן.

(ג) דירקטורים מטעם המדינה

דירקטור מטעם המדינה בחברה ממשלתית מתמנה בידי השרים לאחר התייעצות עם הוועדה לבדיקת מינויים וקבלת חוות דעתה בנושא. כתב המינוי יימסר לדירקטור מאת השרים והעתקו יועבר לחברה באמצעות רשות החברות. תוקף המינוי מיום מסירת כתב המינוי לחברה, זולת אם נקבע בו אחרת.

בנוסף, קובע החוק הוראות לעניין משך תנאי הכהונה (לרבות גמול והוצאות שישולמו לדירקטור) והוראות בדבר פקיעת כהונתו והשעייתו וכן חובות בדבר מתן ידיעות על החברה לפיהם מחויב הדירקטור למסור לשרים ולרשות, לפי דרישתם, ידיעות על ענייני החברה ועל פעולותיו בה, וכאשר נודע לו על עניין שנגלתה בו לכאורה פגיעה בחוק או בטוהר המידות, עליו להביא את הדבר ללא דיחוי, לידיעת יו"ר הדירקטוריון, השרים, רשות החברות ומבקר המדינה.

שר האוצר ימנה ועדה לבדיקת כשירותם והתאמתם של מועמדים לכהונת דירקטור מטעם המדינה, יו"ר דירקטוריון או מנכ"ל בחברה ממשלתית.

חוק החברות הממשלתיות קובע כי אדם כשיר לכהן כדירקטור מטעם המדינה בהיותו תושב ישראל שמלאו לו 25 שנה לפחות ושנתקיים בו אחד מאלה:

(1) בעל תואר אקדמי באחד מן המקצועות: כלכלה, מנהל עסקים, משפטים, ראיית חשבון, מנהל ציבורי, הנדסה או לימודי עבודה, או שהוא בעל תואר אקדמי אחר או שהוא השלים לימודי השכלה גבוהה אחרת, הכול בתחום עיסוקה העיקרי של החברה.

(2) בעל ניסיון של חמש שנים לפחות באחד מאלה, או בעל ניסיון מצטבר של חמש שנים לפחות בשניים או יותר מאלה:

(א) בתפקיד בכיר בתחום הניהול העסקי של תאגיד בעל היקף עסקים משמעותי.

(ב) בכהונה ציבורית בכירה או בתפקיד בכיר בשירות הציבורי בנושאים כלכליים, מסחריים, ניהוליים או משפטיים.

בלמ"ס

(ג) בתפקיד בכיר בתחום עיסוקיה העיקריים של החברה.

תיקון לחוק שנכנס בשנת 2010 הוסיף שני סעיפים הקובעים, כי על האף האמור בסעיף (1) לעיל, מי שהוא בעל תואר אקדמי שני או שלישי כשיר לכהן כדירקטור בחברה ממשלתית אף אם לא התקיימו בו האמור בסעיף (1). כמו כן קובע התיקון, כי לכל חברה ממשלתית יתמנה דירקטור אחד לפחות שהוועדה לבדיקת מינויים מצאה שהוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.

בנוסף, תוקנו תקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור מקרב הציבור בחברות ממשלתיות) בנוגע לתמורה נוספת במקרים מיוחדים וכן בנוגע לגמול והוצאות לדירקטור חיצוני בחברה ממשלתית שהיא גוף מוסדי.

אין למנות כדירקטור שר, סגן שר, חבר הכנסת, עובד החברה ומי שמועסק בשירותה למעט המנכ"ל ונציג נבחר של העובדים (לעניין זה, יו"ר הדירקטוריון לא ייחשב כעובד החברה) מנהל רשות החברות ועובדיה, אדם מקרב הציבור שעיסוקיו האחרים עלולים ליצור ניגוד עניינים עם תפקידו כדירקטור בחברה, מי שהורשע בעבירה שלדעת היועמ"ש יש עמה קלון או שהיא מחייבת את אי מינויו, מי שפסול לכהן כדירקטור עפ"י פקודת החברות, תשמ"ג 1983 או עפ"י כל דין אחר, ומי שיש לו זיקה כלכלית לחברה או לתאגיד קשור לחברה או אם יש לו קשר אישי להנהלת החברה או להנהלת תאגיד קשור לחברה.

אם מצאה הוועדה לבדיקת מינויים כי למועמד לכהונת דירקטור, יו"ר דירקטוריון או מנכ"ל, זיקה אישית, עסקית או פוליטית לשר משרי הממשלה, היא לא תמליץ על מועמדותו, זולת אם ניתן בכישורים מיוחדים בתחומי פעולתה של החברה או שקיימים לגביו שיקולי כשירות מיוחדת מעבר לתנאי הכשירות.

החליטה הוועדה שלא להמליץ על מינויו בשל האמור לעיל, רשאי השר להגיש השגה, שתידון במליאת הממשלה. נימוקי הוועדה יובאו בפני הממשלה באמצעות היועמ"ש או נציגו. באם לא קיבלה הממשלה את השגת השר, לא ימונה המועמד לדירקטור.

בנוסף על הוראות החוק, היועמ"ש מפרסם, מעת לעת, חו"ד והנחיות בסוגיות הקשורות למינוי או לכהונה של דירקטורים מטעם המדינה בחברות ממשלתיות (כגון ניגוד עניינים שיש בו כדי לשלול או להגביל את כשירותו כדירקטור, מינוי עובדי מדינה מקצועיים לדירקטורים, חובת אמונים).

(ד) גמול דירקטורים

בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור מקרב הציבור בחברות ממשלתיות), התשנ"ד – 1994, דירקטור בחברה ממשלתית זכאי לגמול בעד כהונתו כדירקטוריון, שתשלם לו החברה לפי מספר ישיבות דירקטוריון או ועדה בהן השתתף ועפ"י דרגת החברה. בהתאם למועדי התשלום ותנאים נוספים לתשלום גמול שנתי ועד לתקרה הקבועה בתקנות.

(ה) הוראות נוספות

חוק החברות הממשלתיות קובע כי דירקטור מטעם המדינה יתמנה לתקופה של עד שלוש שנים מתחילת תוקף מינויו. דירקטור שחדל לכהן יכול להתמנות מחדש בהתאם לאישורים הנדרשים. דירקטור יחדל לכהן לפני תום התקופה שלה נתמנה באם: התפטר או נעדר מארבע ישיבות רצופות או משש ישיבות תוך שנה, זולת אם קבעו השרים לאחר התייעצות עם רשות החברות כי הייתה סיבה מוצדקת לכך או נבצר ממנו למלא תפקידו והשרים, לאחר התייעצות עם רשות החברות, הודיעו על כך לחברה או הורשע בעבירה שלדעת היועמ"ש יש עמה קלון או שלדידו מחייבת הפסקת כהונה או נתקיימה אחת הנסיבות הפוסלות אדם מהיות דירקטור או רשות החברות או השרים, לאחר התייעצות עם הרשות, ראו שאינו ממלא תפקידו כראוי, או דירקטור שנתמנה בהיותו עובד המדינה או עובד בחברה ממשלתית אחרת, וחדל מהיות עובד כאמור, יחדל

בלמ"ס

לכהן מן היום שרשות החברות הודיעה על כך לחברה אלא אם השרים, לאחר התייעצות עם רשות החברות, אישרו מחדש את מינויו.

בהתאם להחלטת הממשלה, בהרכב הדירקטוריון של חברה ממשלתית יינתן ביטוי הולם לייצוג שני המינים, ועד להשגתו ימנו השרים, ככל שניתן בנסיבות העניין, דירקטורים בני המין שאינו מיוצג באופן הולם באותה עת בדירקטוריון.

עפ"י הנחיות היועמ"ש, במקרים בהם לא מתקיימות הדרישות למתן ביטוי הולם לייצוג שני המינים בדירקטוריון, אם מצאה הוועדה לבדיקת מינויים כי לא ניתנה הדעת במידה מספקת לחובת הייצוג ההולם היא רשאית להימנע מאישור המינוי, עד אשר השרים יציעו מועמדים מקרב האוכלוסייה שאינה מיוצגת באופן הולם, או עד אשר ינמקו, להנחת דעתה, כי לא נמצאו מועמדים פוטנציאליים גם לאחר שנקטו כל אמצעי סביר כדי לאתרם.

נכון למועד הגשת הדוח, הרכב הדירקטוריון נותן ביטוי הולם לייצוג שני המינים.

21.1.3.3 המנהל הכללי

מנכ"ל חברה ממשלתית מתמנה בידי דירקטוריון החברה ובאישור השרים, לאחר התייעצות בוועדה לבדיקת מינויים, אולם הממשלה רשאית למנותו, אם ראתה צורך בכך.

חוק החברות הממשלתיות קובע, כי תנאי כשירות למנכ"ל בחברה ממשלתית הינם תנאי הכשירות החלים על דירקטורים מטעם המדינה, אולם במקרים חריגים ובתנאים הקבועים בחוק ניתן למנות חריגים.

המנכ"ל אחראי לניהול השוטף של ענייני החברה במסגרת התקציב השנתי ותוכניות הפעולה של החברה, שנקבעו ע"י הדירקטוריון. למנכ"ל סמכויות בדומה למנהל עסקים, פרט לסמכויות הנתונות לדירקטוריון ולרשות אחרת. האסיפה הכללית והדירקטוריון רשאים להגביל או לסייג את סמכויות המנכ"ל במקרים חריגים.

המנכ"ל חייב למסור לדירקטוריון דוח על פעילותה השוטפת של החברה, במועדים לכך שנקבעו ע"י הדירקטוריון.

בנסיבות מסוימות, רשאים הממשלה או הדירקטוריון להעביר את המנכ"ל מכהונתו או להשעותו, בשל חשד לעבירה פלילית שגרמה לחברה נזק. כאשר אם הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועמ"ש מצדיקה את השעייתו, קיימת חובה להשעותו מתפקידו.

הדירקטוריון רשאי למנות מנכ"ל בפועל במקרה של פקיעת כהונת המנכ"ל או השעייתו, שיכהן עד למינוי מנכ"ל קבוע. מינוי הטעון אישור של הוועדה לבדיקת מינויים. כמו כן, עפ"י הנחיות רשות החברות, תנאי מוקדם למינוי הינו אישור מנהל רשות החברות כי נתקיימו נסיבות מיוחדות המצדיקות מינוי מנכ"ל בפועל ולתקופה של עד שלושה חודשים (במקרים חריגים יוארך המינוי לתקופה נוספת של שלושה חודשים).

21.1.3.4 בעלי תפקידים מיוחדים בחברה ממשלתית

(א) רואה חשבון ויועץ משפטי

החלטת אסיפה כללית של חברה ממשלתית בדבר מינוי רואה חשבון או יועץ משפטי טעונה אישור רשות החברות.

בכללי החברות הממשלתיות (מינוי רואי חשבון ושכרם), התשנ"ד – 1994 ובכללי החברות הממשלתיות (מינוי יועצים משפטיים ושכרם), התשנ"ב – 1992, וכן בהתאם לחוזרי רשות החברות הרלבנטיים לנושא זה נקבעו כללים בדבר דרכי המינוי וביטולו, תנאים וכשירות למינוי, משך הזמן לכהונה ושכרם של רואה חשבון ויועץ משפטי.

בלמ"ס

רואה חשבון של חברה ממשלתית חייב, על אף כל דין אחר, למסור לדירקטוריון, לשרים ולרשות החברות, בכפוף לדרישתם, ידיעות על ענייני החברה, לערוך בחברה ביקורת מיוחדת ולמסור להם דוח על תוצאותיה.

(ב) מבקר פנימי

חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב – 1992 (להלן: "חוק הביקורת") חל, בין היתר, על גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(5) לחוק המבקר המדינה, תשי"ח – 1958. הוראות נוספות חלות מכוח חוק החברות.

חוק הביקורת קובע כי בכל גוף ציבורי תתבצע ביקורת פנימית ע"י מבקר פנימי. על כן דירקטוריון חברה ממשלתית ימנה לחברה מבקר פנימי (זולת אם קבעה רשות החברות אחרת) ויקבע את תפקידיו וסמכויותיו.

המבקר הפנימי כפוף ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל, ויגיש את דוחותיו והצעותיו לדירקטוריון.

ברפאל קיימת יחידת ביקורת פנים המנוהלת ע"י מבקר הפנים של החברה. ראה גם סעיף 4 לדוח הדירקטוריון.

21.1.4 ניהול החברה

21.1.4.1 הבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון

בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שנקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), תשס"ו – 2005, חברה ממשלתית תצרף דוח נוסף לפי הטופס שבתוספת בדבר הפעולות שנקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים האמורים ודוח הדירקטוריון, ובו ייכללו הצהרות חתומות נפרדות של כל נושא משרה החתום על אותם דוחות. בהתאם לאמור בדוח שלעיל מופיעות הצהרות יו"ר דירקטוריון, מנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של החברה בנוגע לדוחות הכספיים של החברה שלעיל.

בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות (דוחות נוספים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי), תשס"ח – 2007, חברה ממשלתית שסך הכנסותיה השנתיות בדוחות הכספיים או היקף או ערך נכסיה או הפרויקטים המופעלים ע"י החברה עולים על 400 מיליוני ₪, יצרפו לדוחות השנתיים, החל מהדוחות הכספיים הערוכים ליום 31 בדצמבר 2009 ואילך, דוח נוסף בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, בהתבסס על מודל בקרה, שיכלול פירוט של חולשות מהותיות, באם קיימות כמפורט בתקנות שלעיל.

ככלל, בכל מקרה שבו רשות החברות מעידה כי אינטרס ציבורי מחייב שקיפות היא רשאית להורות לחברה ממשלתית על הצגת פרטים בדוחות הכספיים או בדוח אחר. מאידך, במקרה בו חולקת רשות החברות על הצגת פרטים בדוחות הכספיים או בדוח אחר, היא רשאית באם האינטרס הציבורי מחייב זאת, להורות לחברה לגלות את עמדת רשות החברות ולתאר את המחלוקת בדוחות.

21.1.4.2 מינוי פקידים בכירים

מינוי פקידים בכירים כמשמעם בחוק החברות הממשלתיות, בחברה ממשלתית יבוצע בהתאם להוראות הקבועות בתקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר אופן בחירת פקידים בכירים), תשס"ה – 2005, וכן בהתאם לחוזרי רשות החברות הרלבנטיים לנושא זה.

21.1.4.3 כללים בדבר העסקת קרובי משפחה
חברה ממשלתית תפעל עפ"י תקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר העסקת קרובי משפחה) (תיקון, התשע"ד 2014). הקובעות כללים ונהלים בדבר העסקתם של קרובי משפחה של עובדים המועסקים בחברה ממשלתית, וכן בהתאם לחוזרי רשות החברות הרלבנטיים לנושא זה.

21.1.4.4 קבלת מידע מחברה ממשלתית
מידע לרשות החברות - רשות החברות רשאית, לצורך מילוי תפקידה, לדרוש מחברה ממשלתית ו/או מדירקטור מטעם המדינה, מהמנכ"ל, ובאמצעותו, מכל עובד בחברה או אדם המועסק בשירותיה, מידע וחומר בענייני החברה. כמו כן רשאית הרשות לעיין ברשומות ובמסמכי החברה. בנוסף, יכולה הרשות לבצע בדיקה או להסמיק מי מטעמה שהינו בעל מקצוע מתאים, לפי העניין המדובר, לבדיקת מסמכי ורשומות החברה וזאת עפ"י תקנות החברות הממשלתיות (כללים בדבר הסמכת בודק בידי הרשות), תשס"ה – 2005.

21.2 הוראות חקיקה והנחיות עיקריות נוספות החלות על חברה ממשלתית בכלל ועל החברה בפרט

21.2.1 חוק יסודות התקציב, התשמ"ה ("חוק יסודות התקציב")
חברה ממשלתית תפעל בהתאם להוראות הקבועות בחוק יסודות התקציב.

21.2.2 דיני מכרזים
בהתאם לחוק חובת המכרזים, התשנ"ב ב- 1992 ותקנותיו, חברה ממשלתית מחויבת לערוך מכרז פומבי בגין כל התקשרות, למעט בסוגי עסקאות אשר לפי התקנות פטורות ממכרז או עסקאות שניתן לבצען באמצעות מכרז סגור. רפאל, כחברה ממשלתית באחריות שר הבטחון, כפופה לתקנות חובת המכרזים (התקשרויות מערכת הביטחון) התשנ"ג – 1993.

בחוק נקבעו העדפות מסוימות כמפורט להלן:

(א) העדפת תוצרת הארץ
חברה ממשלתית תפעל בהתאם לתקנות חובת המכרזים (העדפת תוצרת הארץ) התשנ"ה 1995. חברה ממשלתית המייצאת לפחות 30% מתוצרתה, תיתן העדפה לרכישת טובין תוצרת הארץ, כהגדרתן בתקנות אלו, כל עוד מחיר הטובין מתוצרת הארץ אינו עולה על 10% ממחיר הטובין המיובאים, והכל בהתאם לתנאים המפורטים בתקנות.

(ב) עידוד נשים בעסקים
חברה ממשלתית תבחר בהצעה של עסק בשליטת אישה, ככל שמדובר בשתי הצעות או יותר בעלות תוצאה משוקללת זהה ואחת מן ההצעות היא של עסק בשליטת אישה, והכל בהתאם להוראות החוק בעניין זה.

(ג) שיתוף פעולה תעשייתי
חוק חובת המכרזים, תשנ"ב – 1992 ותקנות חובת המכרזים (חובת שיתוף פעולה תעשייתי), תשס"ז – 2007 ("תקנות חובת המכרזים"), קובעים הוראות לעניין רכש גומלין ושיתוף פעולה תעשייתי. בהתאם להוראות אלו, מחויבת החברה לכלול במסמכי מכרז לרכישת טובין או ביצוע עבודה, עפ"י שווי ההתקשרות שנקבע בתקנות, הוראה בדבר מחויבות של ספק חוץ (יצרן ספק או יבואן של טובין מיובאים או של ספק של עבודה שאינה מבוצעת בארץ בין בעצמם ובין ע"י אחרים) לקיים שיתוף פעולה תעשייתי בהתאם לתקנות הללו. שיתוף הפעולה התעשייתי, יבוצע

בלמ"ס

בדרך של השקעות, מחקר ופיתוח, העברת ידע או רכישת טובין מתוצרת הארץ וכו' יצוין כי הוראות אלו חלות גם על התקשרות שנעשתה שלא במכרז.

הרשות לשיתוף פעולה תעשייתי ("רשפ"ת") פועלת במסגרת משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה ומופקדת על ביצוע תקנות אלו תוך מתן אישור או פטור שניתן מראש לשיתופי הפעולה, תיאום פעילות של שיתוף פעולה תעשייתי אזרחי ובטחוני עם חברות זרות, קיום קשר שוטף עם משהב"ט וכו'.

בתקנות חובת המכרזים קיימת הבחנה בין התקשרויות לרכש ציוד אזרחי לבין התקשרויות לרכש ציוד בטחוני, כך שהיקף שיתוף הפעולה הנדרש ברכש אזרחי עומד על סכום השווה ל- 35% לפחות משווי ההתקשרות והיקף שיתוף הפעולה הנדרש ברכש ציוד בטחוני הינו 50% לפחות משווי ההתקשרות.

תקנות חובת המכרזים אינן חלות על יבוא של מערכת הביטחון הממומן בכספי סיוע של מדינת חוץ. עם זאת, לשר הביטחון הסמכות לפטור עסקאות שאינן ממומנות מכספי סיוע מטעמים של ביטחון המדינה. כמו כן, לממשלה סמכות לפטור חברות ממשלתיות מתחולת התקנות האמורות.

21.2.3 חוק שיווי זכויות האישה תשי"א – 1951

בהתאם להוראות חוק שיווי זכויות האישה, חברה ממשלתית תפעל למתן ביטוי הולם בנסיבות העניין, לייצוגן של נשים במגוון המשרות בחברה ובדירוגים השונים בקרב העובדים, ההנהלה והדירקטוריון, כך שבמידה ולצורך יישום הוראה זו נדרשת העדפת אישה, תינתן העדפה כאמור באם המועמדים בני שני המינים הם בעלי כישורים דומים.

כל זאת, אלא אם קבע שר המשפטים באישור הוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת, לעניין העובדים, כי חובת הייצוג כאמור לעיל לא תחול.

21.2.4 החוק למניעת הטרדה מינית התשנ"ח – 1998

בהתאם לחוק למניעת הטרדה מינית התשנ"ח – 1998, הטרדה מינית והתנכלות על רקע מיני פוגעות בכבוד האדם, בחירותו, בפרטיותו, בשוויון בין המינים ואלה גם מעשים פליליים ועילה לתביעה בנוזקין. רפאל פועלת בכל הדרכים העומדות לרשותה עפ"י חוק, כדי לחנך, להסביר ולמנוע מקרים של הטרדה מינית בקרב עובדיה כמו גם לברר ולטפל במסגרת החוק במקרים של תלונות על הטרדה מינית או התנכלות. ברפאל מונתה אחראית מכוח החוק, אשר מרכזת את הטיפול ביישום החוק בחברה. ברפאל אומץ תקנון מכוח סעיף 7(ד) (2) לחוק למניעת הטרדה מינית. התקנון נועד להבהיר את עיקרי הוראות החוק והתקנות מכוחו (התקנות למניעת הטרדה מינית (חובות מעביד), התשנ"ח 1998) ולקבוע את הסדרי המשמעת והטיפול בתלונות ברפאל שמקורן בהטרדה מינית והתנכלות. התקנון מפורסם על לוחות המודעות הפזורים בחברה. בנוסף, הוקם אתר אינטרנט ייעודי העוסק בחוק ובו ניתן למצוא בו מידע הסברתי אודות החוק ופרטי ההתקשרות עם האחראית. כמו כן, אחת לתקופה, מתקיימות הדרכות לעובדים בנושא החוק.

21.2.5 יישוב סכסוכים בין החברה לבין המדינה

הנחיות היועמ"ש קובעות כי המדינה לא תגיש תביעה אזרחית כנגד חברה ממשלתית, או להיפך ו/או כנגד חברה ממשלתית אחרת, אלא רק לאחר קבלת אישור מאחד הגורמים הבאים: היועמ"ש, פרקליט המדינה, המשנה לפרקליט המדינה או מנהל המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה. בכל מקרה, קובעות ההנחיות כי תחילה ייעשה ניסיון ליישב הסכסוך בדרך של משא ומתן, תיווך או בדרך אחרת. אם ניסיון זה לא צלח תוך זמן סביר, יוחלט באם להפנות את הסכסוך לבוררות או לאשר את הגשת תביעה. המלצת הנחיות היועמ"ש הינה להימנע ככל שניתן מהתדיינות בביהמ"ש, זאת בכדי שלא לשבש את מערכת היחסים בין הצדדים וכדי לחסוך בהוצאות וזמן שיפוטי. על כן מתוות דרך פעולה חלופית לפיה קודם להגשת תביעה, תפנה החברה למנהל רשות החברות הממשלתיות שינסה ליישב את הסכסוך, באם לא נסתיים הטיפול תוך זמן סביר, הוא יופנה ליועמ"ש, שיחווה דעתו האם ראוי להפנות את הסכסוך לבוררות או כתביעה לביהמ"ש. בכל מקרה, בסיטואציה שבה הנסיבות מחייבות פניה דחופה לביהמ"ש, יכולה החברה לפנות לביהמ"ש ולאחר מכן לנקוט בצעדים האמורים ליישוב הסכסוך לפי ההנחיה.

21.2.6 מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

21.2.6.1 מבקר המדינה

חוק מבקר המדינה, התשי"ח – 1958 (נוסח משולב), מכפיף כל גוף מבוקר (המדינה הכולל גם חברה ממשלתית) לביקורתו של מבקר המדינה וקובע הוראות בדבר חובות גוף המבוקר להמציא למבקר מסמכים, ידיעות וסמכויותיו של המבקר לקיים ביקורת בין היתר על הנכסים, הכספים, ההתחייבויות והמינהל של החברה.

בנוסף, לפי הצעת הממשלה או מבקר המדינה רשאית הוועדה לענייני ביקורת של הכנסת לקבוע, מפעם לפעם, לגבי גוף מבוקר או לגבי סעיף בתקציבו, דרכי ביקורת מיוחדות או מוגבלות.

בהתאם לכך, גוף מבוקר חייב להמציא למבקר, במועד שייקבע על ידו, דין וחשבון על הכנסותיו והוצאותיו בשנת הכספים שלו וכן כל מידע או דוח או מסמך או תכנית פעולה שיידרש. ר"ח של החברה חייב להמציא, מידי שנה, למבקר המדינה דין וחשבון עפ"י הודעת מבקר המדינה (קווים מנחים לרואה חשבון של איגוד), התשל"ו – 1976.

עם סיום הביקורת של הגוף המבוקר ממציא מבקר המדינה דו"ח על תוצאות ביקורתו לועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת, לראש הממשלה, לשר הנוגע בדבר ולגוף המבוקר, כאשר דירקטוריון החברה מחויב למסור למבקר, בתוך עשרה שבועות מיום קבלת הדו"ח, במלואו או חלקו, את הערותיו.

במקרה שבו העלתה הביקורת ליקויים בפעולת החברה הממשלתית, ידון צוות בראשות מנכ"ל החברה בדרכים לתיקון הליקויים, יקבל החלטות בדבר תיקונם וידווח על דיוניו ועל החלטותיו לראש הגוף המבוקר תוך 15 ימים מיום קבלת ההחלטות. דירקטוריון החברה ידווח, בין השאר, על הדרכים לתיקון הליקויים והמועד לתיקונם וכן על הליקויים שהוחלט לדחות את תיקונם והנימוקים לכך.

21.2.6.2 נציב תלונות הציבור

חוק מבקר המדינה קובע כי נציב תלונות הציבור רשאי לברר תלונות נגד החברה בהיותה גוף מבוקר במקרים שונים, ביניהם במעשה, מחדל או פיגור בעשייה הפוגע במישרין במתלונן או אדם אחר, הכל עפ"י האמור בחוק. נציב תלונות הציבור יעביר את ממצאי הבירור שעשה והמלצותיו לתיקון ליקויים חברה.

21.2.7 חוק הפיקוח על ייצוא ביטחוני, תשס"ח – 2007

חוק הפיקוח על ייצוא ביטחוני, התשס"ח – 2007, שנכנס לתוקף בדצמבר 2007 ("חוק הייצוא הביטחוני") התקנות והצווים מכוחו מחליפים את חקיקת המשנה מתוקף חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח – 1957, שהייתה קיימת עד לכניסת החוק ובוטלה בינואר 2008. מטרת חוק הייצוא הביטחוני להסדיר את פיקוח המדינה על ייצוא ציוד ביטחוני, העברת ידע ביטחוני ומתן שירות ביטחוני.

החוק קובע כי הרשות המוסמכת לפיקוח על הייצוא הביטחוני היא מנכ"ל משהב"ט או ראש אגף הפיקוח על הייצוא הביטחוני במשהב"ט ("אפ"י") שמנכ"ל משהב"ט הסמיכו לעניין חוק זה ("הרשות המוסמכת"). כמו כן מטיל החוק חובה לקבל מראש מהרשות המוסמכת "רישיון שיווק ביטחוני" לבצוע פעולות שמטרתן קידום עסקאות ייצוא ביטחוני ו"רישיון ייצוא ביטחוני" לבצוע העסקה שלגביה התקבל רישיון שיווק ביטחוני בנסיבות מסוימות, אלא אם נתנה הרשות המוסמכת פטור מקבלת הרישיונות המדוברים.

כמו כן, בחוק הייצוא הביטחוני נקבעה, בין היתר, חובת קבלת רישיון מהרשות המוסמכת לשם ביצוע הפעולות אחרות כגון: (א) "רישיון העברת המשך" – לצורך העברת הציוד או הידע הביטחוני שלגביהם ניתן רישיון הייצוא הביטחוני, ע"י המשתמש הסופי לאדם אחר. (ב) "רישיון שינוי שימוש סופי" – לצורך שינוי השימוש הסופי של הציוד או הידע הביטחוני שלגביהם ניתן רישיון הייצוא הביטחוני ע"י המשתמש הסופי. (ג) "רישיון ייצוא ציוד ביטחוני במעבר" – לצורך ייצוא

בלמ"ס

ציוד ביטחוני הנכנס לשטח המדינה במטרה להיות מיוצא ליעד אחר. (ד) "רישיון העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית" – לצורך העברת חומרים וציוד דו שימושיים מסוימים לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית. (ה) "רישיון תיווך בין גורמי חוץ" – לצורך פעולת תיווך בין גורמי חוץ.

כמו כן, קובע חוק הייצוא הביטחוני כי ניתן לקבל רישיון ייצוא ביטחוני, רישיון שיווק ביטחוני או רישיון תיווך בין גורמי חוץ, רק אם קיים רישום במרשם הייצוא הביטחוני של הרשות המוסמכת ("מרשם הייצוא הביטחוני"). הרשות המוסמכת רשאית לסרב לרישום, לאשרו בכפוף לתנאים, להסיר רישום, לפרק זמן או לצמיתות, או להשעות את הרישום במרשם הייצוא הביטחוני.

בנוסף קובע חוק הייצוא הביטחוני על כל מי שקיבל רישיון, חובת דיווח לרשות המוסמכת אחת לשנה, בנוגע לפעילותו וחובת ניהול רישום ושמירה של מידע ומסמכים הנוגעים לעסקאות ייצוא ביטחוני שביצע. כמו כן, מעניק החוק לרשות המוסמכת סמכויות ביקורת ופיקוח שונות על ביצוע הוראות החוק ובין היתר, מתן סמכות לשימוש באמצעי אכיפה של הטלת קנס אזרחי או עיצום כספי וע"י קביעת מערכת אכיפה במישור הפלילי והמנהלי.

בתקנות הפיקוח על ייצוא ביטחוני (היקף ייצוא ביטחוני מכוח הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת שיובא לאישור ועדת השרים לביטחון לאומי), התשס"ח – 2008, קובעות כי ייצוא ביטחוני מכוח הסכם בין מדינת ישראל למדינה אחרת בהיקף של למעלה מ- 200 מיליון ש"ח יובא לאישור ועדת משנה של ועדת השרים לביטחון לאומי, שבראשה ראש הממשלה, וחבריה הם: שר הביטחון, שר החוץ, שר המשפטים ושר האוצר.

אגף הפיקוח על הייצוא הביטחוני הינו הגוף המרכזי במשהב"ט המופקד על פיקוח הייצוא הביטחוני, ובהתאם לכך מוסמך למתן רישיונות שיווק וייצוא, לקביעת תנאים, סירוב מתן רישיונות וביטולם. כמו כן, אפ"י הינו הגורם המוסמך במשהב"ט לטיפול בפניות יוצאים במקרים בהם עליהם לקבל אישור ממדינות אחרות, הקובעות מגבלות ייצוא שונות לגבי ייצוא המשך מישראל ו/או לגבי מכירת המשך בישראל של מוצרים/ידע שנרכשו מאותה מדינה בעיקר כאשר מדובר בציוד או מוצרים מתוצרת מדינה זרה, או באמל"ח, טכנולוגיות או ידע שמקורם במדינה זרה, או של אמל"ח ישראלי הכולל רכיבים מתוצרת מדינה זרה המחייבים לפעול במסגרת החוקים והתקנות באותה מדינה.

21.2.8 צו הייבוא והייצוא (פיקוח על ייצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים), התשס"ו – 2006

צו הייבוא והייצוא (פיקוח על ייצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו שימושיים), התשס"ו – 2006 ("צו הייבוא והייצוא"), מסדיר את כללי ייצוא של ציוד, ידע ושירותים, שנועדו לשימוש אזרחי ומתאימים גם לשימוש בטחוני, והנמנים ברשימת הטובין והטכנולוגיות הדו שימושיים שגובשה ב"הסדר ואסנאר", ואינם כוללים טובין, טכנולוגיה או שירותים שלגביהם קיימת חובה לקבל רישיון בהתאם לחוק הייצוא הביטחוני ("פריטים דו-שימושיים"). אכיפת צו הייבוא והייצוא נמצאת באחריות מנהל מינהל הכימיה ואיכות הסביבה במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, סגנו או מי שהמנכ"ל של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה הסמיכו ("רשות הכימיה ואיכות הסביבה").

21.2.9 הסכם תמלוגים

בשנת 1995 נחתם בין החברה למשהב"ט הסכם תמלוגים בנוגע לייצוא ביטחוני ("הסכם התמלוגים"). הסכם התמלוגים זה קבע, כי החברה תשלם למשהב"ט תמלוגים אחידים בגין כל הייצוא הביטחוני של החברה.

21.2.10 איכות הסביבה

החברה פועלת בהתאם להוראות הדין הנוגעות להגנת הסביבה, לרבות חוק לטיפול סביבתי בציוד חשמלי ואלקטרוני בסוללות, התשע"ב-2012 וכן הצו שהוצא מכוחו, חוק להסדרת הטיפול

בלמ"ס

באריזות, התשע"א-2011, חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008, חוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993 ובהתאם להנחיות הרשויות המוסמכות.

21.2.11 אמנות בינלאומיות

מדינות רבות בעולם ובראשן ארצות הברית ומדינות האיחוד האירופי, גיבשו סידרה של כללים בינלאומיים בתחום הפיקוח על ייצוא של אמצעי לחימה ופריטים דו שימושיים. כללים אלה קובעים סטנדרט בינלאומי אחיד בנוגע לפיקוח על פריטים והתייחסות לאמצעי הפיקוח על הייצוא הביטחוני, הכוללים בין השאר דרישה לקבלת פריטים לגבי זהות הגורם האחרון המיועד להשתמש בפריט המיוצא ולגבי השימוש הסופי בפריט.

הסדרי הפיקוח על הייצוא הביטחוני של החברה עודכנו בהתאם לאמנות שמדינת ישראל מחויבת לפעול על פיהם, בין השאר MTCR (Missile Technology Control Regime) ו"הסדר ואסנאר" (Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-Use Goods and Technologies).

הסכם MTCR מהווה הסדר וולנטרי שנועד לאפשר פיקוח בין לאומי על מערכות לא מאוישות, כגון טכנולוגיות טילים וכטב"מ, בעלות יכולת לשאת נשק להשמדה המונית, מדינת ישראל קיבלה בשנת 1991 החלטה לפעול בהתאם למשטר כללי הארגון וההסכם ובהתאם לזאת פרסמה חקיקת משנה שכללה בין השאר את צו הפיקוח על ייצוא ביטחוני (ציוד טילים), התשס"ח-2007: וצו הייצוא החופשי (תיקון), התשנ"ה-1995 (התוספת הרביעית), אך לא הצטרפה כחברה לארגון. בפועל, החברה מחויבת לקבל היתר ייצוא לגבי מוצרים מסוימים ולכלול בבקשתה "הצהרת משתמש סופי" החתומה ע"י הלקוח הסופי בו הוא מתחייב כי הפריטים המדוברים לא יישמשו בתכנון, פיתוח, ייצור בחינה או הפעלה של אמצעי שילוח של נשק להשמדה המונית, בהתאם לעקרונות הסכם MTCR.

הסדר ואסנאר מתווה כללים בינלאומיים לפיקוח על ייצוא של אמצעי לחימה קונבנציונליים ופריטים דו שימושיים. מדינת ישראל אימצה את כללי הסדר ואסנאר בין היתר, במסגרת צו היבוא והייצוא לצורך הסדרת רישיון הייצוא לטכנולוגיה דו שימושית ובצו הפיקוח על ייצוא ביטחוני (ציוד דו שימושי ממוקד), תשס"ח - 2007, המגדיר פריטים המופיעים ברשימת הפיקוח של הסדר ואסנאר כציוד דו שימושי ממוקד עפ"י חוק הייצוא הביטחוני, זאת ללא הצטרפות לארגון.

בנוסף לאמור לעיל, קיימות אמנות בינלאומיות נוספות, הכוללות בין השאר את אמנת האו"ם נגד שחיתות (UNCAC) ואמנת OECD למאבק בשוחד של עובדי ציבור בעסקים בינלאומיים, הקובעות הוראות שונות בנושא מניעה ופיקוח בביצוע עבירות שחיתות ושוחד וכן הסנקציות שבצידן. יצוין, כי בחברה הוכנה תכנית ציות כדי לוודא את עמידתה של החברה, מנהליה ועובדיה בהוראות החוקים הרלוונטיים הקשורים באמנת ה-OECD.

21.2.12 ספק מוכר למשרד הביטחון

החברה הינה ספק מוכר למשהב"ט ולכן נדרשת לעמוד בדרישות מקדימות, סטנדרטים והוראות החלות על פעילות התקשרותה מול משהב"ט.

21.2.13 התחרות הכלכלית (לשעבר חוק ההגבלים העסקיים)

דיני התחרות עוסקים ככלל ב- 3 תחומים: הסדר כובל, מיזוג ומונופולין. פעילויות ו/או חילופי מידע ו/או הסדרים מסוימים עלולים להיות בעייתיים מבחינת דיני ההגבלים העסקיים ומחייבים בדיקה. לעיתים בדיקה זו מראה כי על הפעילות או ההסדר חלים פטורים/שבחים ו/או פטורים/שקבע הממונה על התחרות ו/או ניתן לתת חוות דעת מומחה על פטור מפניה לרשות התחרות בגינם ולעיתים יש צורך לפנות בגינם לרשות התחרות. הפרה של דיני התחרות הכלכלית עלולה להיחשב כעבירה פלילית, עלולה לחייב הן את החברה והן נושאי משרה ו/או עובדיה בקנסות מנהליים כבדים ואף בעונשים פליליים (לרבות, מאסר בפועל) וזאת מעבר לחשיפה אפשרית לתביעות אזרחיות בתחום. תכנית הציות של החברה כוללת את נושא התחרות, מתוך כך נכתבה תכנית ציות מפורטת בתחום, מדריך לעובד על פי דיני העסקים התחרות הכלכלית ומועברות

בלמ"ס

הרצאות תקופתיות בתחום. התכנית, המדריך, מצגת ההרצאה וכללי אצבע בקשר לחילופי מידע בין מתחרים מופצים ברשת האינטרנט הפנימית.

21.2.14 חוק רישוי עסקים

החברה פועלת בנושא רישוי עסקים בכפוף להוראות חוק רישוי עסקים, התשכ"ח – 1968, לתקנות ולצווים שתוקנו מכוחו וכן לתנאים הנקבעים ע"י רשויות הרישוי. רפאל הוכרזה כמפעל בטחוני ע"י שר הבטחון, וככזו כפופה למנהל היחידה לרישוי מפעלים בטחוניים.

21.2.15 חוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים

אבטחת פעילות החברה כפופה לחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח – 1998 ("חוק הסדרת הביטחון") לפיו חלה על החברה החובה למנות ממונה ביטחון (שאושר ע"י נציג הממונה על הביטחון במערכת הביטחון ("מלמ"ב")).

ממונה הביטחון יהיה אחראי על ארגון פעולות אבטחה עפ"י הנחיות מקצועיות של מלמ"ב וסמכויותיו בחוק, הכוללות, בין היתר, פעולות לאבטחה פיזית לשמירה על בטחונו ומניעת פגיעה באדם ורכוש במבנים ובמקומות בהם פועלת החברה וכן פעילות לאבטחת מידע הדרושות לשמירה על מידע מסווג בחברה.

ממונה הביטחון בחברה ידווח לראש מלמ"ב על פעולותיו לאבטחת החברה. לקצין המוסמך שמונה ע"י מלמ"ב סמכויות פיקוח לביצוע הוראות חוק הסדרת הביטחון.

21.2.16 בטיחות וגהות בעבודה

החברה פועלת באופן שוטף בהתאם לדרישות החוק והגופים הממונים על נושא הבטיחות ונהלי החברה הנגזרים מהחוק ומהנחיות, למניעת סיכוני בטיחות בתהליכי העבודה השונים ושיפור תנאי הבטיחות ע"י מערך בטיחות מקיף של נאמני בטיחות ומערכת מסודרת של פיקוח ובקרה על נאמני הבטיחות.

21.2.17 פעילות החברה בשעת חירום

החברה מוגדרת כמפעל חיוני זאת בהתאם לאמור בחוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז – 1967, המסדיר את פעילות החברה בשעת חירום. עפ"י החוק שר העבודה והרווחה, בהתייעצות עם שר הביטחון מוסמך לחייב, בשעת חירום, את עובדי החברה ואנשים שאינם נכללים בעובדי החברה, להתייצב לשירות עבודה ולבצע כל עבודה שתוטל עליהם. וועדת תכנון המשק לשעת חירום מוסמכת מכוח החלטות הממשלה, לקבוע תכניות להפעלת גורמי הייצור, האספקה והשירותים החיוניים במשק.

21.2.18 חוקים לאכיפת תנאי עבודה של עובדי קבלן

החברה החילה את השינויים בחוק לקיום הוראות חוקי העבודה לגבי עובדי קבלן בתחומי ניקיון, הסעדה ואבטחה והקמת מנגנון להגשת תלונות ע"י עובדי קבלן, בהתאם לחוק להגברת האכיפה של דיני העבודה - תשע"ב 2011.

21.2.19 חוקי התכנון והבניה

החברה פועלת בכפוף לחוקי התכנון והבניה הרלבנטיים. בעקבות תיקון נהלי פעילות הולמ"ב והרחבת הצורך לפנות אליו להיתרי בניה שונים, נערכה החברה מול משרד הביטחון והולמ"ב כדי לעמוד בהוראות הנהלים החדשים.

21.2.20 דיני עבודה

על היחסים שבין העובדים לחברה חלים מספר רב של מקורות המהווים חלק מתנאי העבודה בחברה: חוקי מגן, המקנים לעובד זכויות שלא ניתן להתנות עליהן לרעת העובד ושהעובד אינו רשאי לוותר עליהן מראש; הסכמים קיבוציים; צווי הרחבה כלליים החלים על כלל המשק; חוזי עבודה אישיים; נוהג/נוהל במקום העבודה; פסיקת בית הדין הארצי לעבודה. רפאל פועלת בהתאם למתחייב ממקורות אלה.

בנוסף לכך רפאל כפופה לדינים העוסקים בייצוג הולם של מגזרים שונים באוכלוסיה (יוצאי אתיופיה, בני העדה הדרוזית) בדרגות שונות של הארגון.

בלמ"ס

21.2.21 דיווח שכר ממוצע ופערי שכר בין נשים וגברים

חוק שכר שווה לעובדת ולעובד נועד לקדם שוויון ולמנוע אפליה בין המינים בכל הנוגע לשכר או לכל גמול אחר בקשר לעבודה. בהתאם לחוק, עובדת ועובד המועסקים אצל אותו מעסיק באותו מקום עבודה, זכאים לשכר (או גמול אחר) שווה בעד אותה עבודה, עבודה שווה בעיקרה או עבודה שוות ערך. מעסיק שמפר את החובה לשלם שכר שווה לעובדת ולעובד חשוף לתביעה מכוח החוק, שיכול להגיש העובד או ארגון העובדים.

בחודש אוקטובר 2020 נכנס לתוקף תיקון לחוק החל על רפאל מכוח היותה גוף מתוקצב, לפיו נדרשת רפאל לערוך, אחת לשנה, דו"ח פנימי שבו יפורט השכר הממוצע של עובדים המועסקים אצלה, בהתאם לסוגי העובדים, סוגי המשרות או סוגי הדירוגים, תוך פירוט פערי השכר הממוצע בין נשים לגברים באחוזים בכל קבוצת עובדים ברפאל. נתונים מהדו"ח יש להעביר לעובדי החברה וכן לממונה על השכר באוצר אשר יפרסם לציבור.

הדו"ח הראשון על-פי התיקון לחוק ייערך ויפורסם לא יאוחר מיום 1.6.2022, ויתייחס לשנה שקדמה למועד הדיווח.

21.2.22 רישום וניהול מאגרי מידע

חוק הגנת הפרטיות קובע חובה לרשום מאגרי מידע בפנקס שמנהל רשם מאגרי המידע. לצד חובת הרישום, מטיל החוק חובות מהותיות על בעל מאגר המידע, בהן אחריות לאבטחת המידע שנמצא במאגר, שמירת סודיות המידע והימנעות משימוש בו שלא למטרה שלשמה הוא נמסר.

21.2.23 סעיף 291 א לחוק העונשין

סעיף זה לחוק אשר חוקק ב 2008, קובע איסור על תשלום שוחד לגורמי ממשל זרים. לאור העובדה כי רפאל פועלת באופן רחב בשוק הבינלאומי ועובדי ממשל זרים רבים באים במגע עם עובדי רפאל ובאי כוחם, הן כלקוחות, הן כרגולטורים והן בפונקציות רשמיות אחרות, רפאל קבעה לה תכנית ציות מפורטת לעמידה בדרישות חוק זה. תכנית הציות, והנהלים מכוחה, מחייבים עמידה קפדנית בדרישות חוק זה, הן על ידי עובדי רפאל, חברות בשליטת רפאל ושותפים עסקיים.

21.2.24 תכנית ציות

רפאל מקיימת תכניות ציות בתחומים שונים, כגון מניעת שוחד ושחיתות, פיקוח על הייצוא הביטחוני ותחרות כלכלית. בהתאם להנחיה מס' 1.14 של פרקליט המדינה מיום 2.10.2019, קיום תכנית ציות אפקטיבית יהווה שיקול מקל בסוגיית העמדה לדין של תאגיד.

בחלק מהתחומים פורסמו כבר לפני פרסום הנחית פרקליט המדינה מאוקטובר 2019, הנחיות ספציפיות על ידי גופי אסדרה, הנוגעות לאמות המידה להערכת אפקטיביות תכנית הציות. כך למשל: מסמך תכנית אכיפה פנימית של רשות התחרות הכלכלית (במועד הפרסום: רשום ההגבלים העסקיים), וכן הנחיות אגף הפיקוח על הייצוא הביטחוני במשרד הביטחון בנושא תכנית ציות בתחום מניעת שחיתות.

מעבר לדרישות הישראליות, רפאל מקפידה לעמוד בתחומים הרלוונטיים בסטנדרטים הבינלאומיים, בדגש על אלו הנובעים מאמנות בינלאומיות, כגון אמנת ה-OECD למניעת שוחד ושחיתות ואמנות הפיקוח על הייצוא, וכן תוך היוועצות עם משרדי עורכי דין זרים בעלי מומחיות, במידת הצורך.

בשנת 2020 הוענק לרפאל, על ידי מכון התקנים, תקן ISO 37001 בנושא מערכת לניהול מניעת שוחד, בגין אפקטיביות תכנית הציות של החברה בתחום זה.

22. הסכמי שיתוף פעולה/חברות

הסכמי שיתוף פעולה (שת"פ) עם חברות אחרות מהווים את אחד הכלים החשובים לשיווק, פיתוח ו/או ייצור מוצרי רפאל בעולם. ההסכמים מתחלקים לשני סוגים עיקריים:

22.1 שיתופי פעולה בהסכמים שמתייחסים למוצרים/מערכות לחימה המיועדים לשיווק במדינות שונות בעולם. ההסכמים יכולים להיות בבלעדיות ואזי הצדדים מתחייבים לפעול רק במשותף בהתייחס לתכולת השת"פ, או ללא בלעדיות ואזי כל צד יכול לפעול גם עם צד ג' באותו מהלך שיווקי שבתכולת השת"פ. דוגמא לשיתוף פעולה הוא שיתוף הפעולה וההסכם בין רפאל לבין החברה האמריקאית NORTHROP GRUMMAN לייצור, פיתוח ושיווק משותף ברחבי העולם של פוד הניווט והתצפית "לייטנינג".

הסכמי שיתוף פעולה מחייבים ליווי מלא על ידי יועץ משפטי רלוונטי מהלשכה המשפטית ברפאל. כמו כן, עליהם להיות מאושרים מראש על ידי ועדת שת"פים וכן להיבחן בהיבטי הגבלים עסקיים על ידי הגורם המתאים ביחידת הציות והלשכה המשפטית.

22.2 בעלות משותפת על חברות בנות/קשורות. המוטיבציה המרכזית הינה הרחבת תחומי הפעולה של רפאל ו/או תמיכה בפעילויות אופסט ו/או סיוע לחדירה לשוק המחייב/מעדיף חברה מקומית. רפאל נמנעת מבעלות מעל 50% על חברות, עקב המגבלות שיחולו עליה כחברה ממשלתית והתנגדות רשות החברות בנוסף לכך. בשנת 2020 הושלמו המהלכים הבאים ברכש החברות:

- 22.2.1** הושלמה רכישת 50% מחברת Sightx.
- 22.2.2** הושלמה הקמת חברת R2S בארה"ב, בבעלות 47% של חברת Rusa, בשותפות עם חברת רייתאון.

23. גורמי סיכון

23.1 גורמי מאקרו

23.1.1 משבר כלכלי במדינות המערב

משבר כלכלי גורם לקיצוץ בתקציבי הביטחון וההגנה בארץ ובמדינות שונות בעולם, ולירידה בביקוש למערכות לחימה מתקדמות.

23.1.2 הידרדרות במצב הפוליטי והביטחוני בישראל

הידרדרות המצב הפוליטי והביטחוני בארץ עלול להשפיע על נכונותן של חברות וממשלות זרות להתקשר בהסכמים עם חברות ישראליות. בין היתר, לאור חשש מאי יכולתה של החברה לעמוד בהתחייבויותיה החוזיות במקרה של החמרת המצב הביטחוני באזור.

23.1.3 שינויי חקיקה ותקינה

לשינויי חקיקה בארץ ובעולם, ובפרט בשוק התעשיות ביטחוניות ובתחום איכות הסביבה, עלולה להיות השפעה על תוצאותיה העסקיות של החברה.

23.1.4 השפעת יחסים פוליטיים בין מדינות על פעילות החברה בשווקים בינלאומיים

שינויים פוליטיים ו/או אי יציבות במדינות עימן מקיימת החברה קשרים עסקיים וכן שינויים ביחסים הפוליטיים בין ישראל לבין מדינות כאמור עלולים להפחית ו/או לבטל את פעילות המסחר בין החברה לבין אותן מדינות, ולפגוע בתוצאותיה העסקיות של החברה.

23.1.5 שינויים בשערי חליפין

החברה חשופה לסיכונים הנובעים משינויים בשערי חליפין. בעיקר בשער הדולר. לחברה הוצאות משמעותיות (בעיקר בגין כוח אדם) בשקלים, ואילו חלק נכבד מהכנסותיה הינן במט"ח. לפיכך,

בלמ"ס

תוצאותיה העסקיות של החברה עלולות להיות מושפעות מתנודות בשערי החליפין. החברה פועלת לצמצום החשיפה באמצעות עסקאות הגנה פיננסיות. (ראה פרק 19 בדבר סיכונים השוק).

23.2 גורמי סיכון ענפיים

23.2.1 תלות גבוהה בתקציבי ביטחון

נתח עיקרי מפעילות החברה תלוי בתקציבי הביטחון של מדינת ישראל. שחיקה בתקציבי הביטחון או שינוי סדרי העדיפות הביטחוניים במדינת ישראל עלול לפגוע בביצוע התקשרויות ולפגוע בתוצאות הכספיות של החברה.

23.2.2 תלות בספקים

לחברה תלות במספר ספקים יחידים והיא מנהלת תכנית להפחתת הסיכון, אם בהכשרת ספקים נוספים ואם בשינוי תכן או הערכות במלאי. כמו כן, לביצועי הספקים בשת"פים, בהם החברה קבלן ראשי או קבלן משנה מהותי, עלולות להיות השלכות על רווחיות הפרויקטים.

23.2.3 תחרות בתחומים ובשוקים בהם פועלת החברה

החברה פועלת בסביבה תחרותית חזקה וקשה, שבה הרבה מתחרים (בארץ ובעולם). בחלק מהמדינות יש תמיד העדפה למוצרים של התעשיות המקומיות. לעיתים העדפה זו מעוגנת בתקנות וחוקים מחייבים.

פגיעה במעמדה התחרותי של החברה, ואי הצלחת החברה לשמר את מעמדה התחרותי בשוקים הרלוונטיים, עלולים להשפיע באופן מהותי לרעה על עסקי החברה, מצבה הפיננסי ותוצאות פעילותה.

23.2.4 חידושים טכנולוגיים

תחומי הפעילות בהם פועלת החברה מאופיינים בשינויים טכנולוגיים תכופים ומהירים, המתאפיינים בהופעת דורות חדשים של מוצרים או ביישום טכנולוגיות חדשניות במוצרי מתחרים, מדי מספר שנים. במסגרת פעילותה בסביבה תחרותית, נדרשת החברה לבצע מחקר ופיתוח תמידי, לשפר מערכות ומוצרים קיימים, ולפתח מערכות וטכנולוגיות חדשות, על מנת לעמוד בדרישות מתקדמות מצד לקוחות קיימים ולקוחות פוטנציאליים. הליכי המחקר והפיתוח הכרוכים בפיתוחים טכנולוגיים כאמור, דורשים משאבים רחבי היקף.

23.2.5 פגיעה בקניין הרוחני

נכסי הקניין הרוחני שבידי החברה חשובים לפגיעה מצד גורמים שונים, כגון הפרות הסכמים הנוגעים לשמירה על קניין רוחני, העתקת מוצרי החברה ופיתוחי החברה, ניצול מידע סודי של החברה על ידי צדדים שלישיים לא מורשים, ופיתוח בלתי תלוי של מוצרים זהים או דומים למוצרי החברה על ידי מתחרי החברה. כישלון החברה להגן על נכסי הקניין הרוחני שבידיה עלול להשפיע לרעה על עסקיה.

23.2.6 התחייבויות לביצוע רכש גומלין

במסגרת התקשרויותיה של החברה עם לקוחותיה נדרשת החברה לקחת על עצמה בחלק מהמקרים, התחייבויות לביצוע רכש גומלין (Offset) במדינת הלקוח, היינו התחייבויות לרכישת מוצרים או שירותים בסכומים מהותיים על פני תקופה נקובה מספקים במדינת הלקוח עבורו מבוצעת ההתקשרות. החברה נערכת באופן שוטף לעמידה במחויבויות אלה. עלויות וסיכונים ה"אופסט" נלקחים בחשבון במסגרת אומדן העלויות הרב-שנתי של הפרויקטים הרלוונטיים.

23.3 גורמי סיכון נוספים - תוכנית לניהול סיכונים

בהמשך לגורמי הסיכון המתוארים לעיל ולסיכונים השוק המתוארים בפרק 19 להלן יתוארו גורמי סיכון עיקריים נוספים כפי שמופ, זוהו ותועדפו במסגרת פעילות שבוצעה בחברה בנושא ניהול סיכונים במהלך השנים 2010-2020.

23.3.1 נזקי טבע - רעידת אדמה

החברה ממוקמת בצפון עמק זבולון בקרבת שבר יגור ובקרבת הים. אירוע של רעידת אדמה אשר עלול להיות מלווה בתרחיש של צונאמי (חדירה של גלי צונאמי כ-650 מ' מקו החוף) עלול לחשוף את רפאל לנזקים כספיים משמעותיים ולפגיעה בנפש. החברה נערכת לאירועים קיצוניים מסוג זה ע"י הקמת צוותי הצלה מקומיים בלתי תלויים (בגורמים חיצוניים), וע"י תרגילים שוטפים. החברה מקפידה לבנות עפ"י התקנים העדכניים בנדון וביצעה תהליך לבחינת עמידות המבנים.

23.3.2 מלחמה

מיקום מתקני רפאל ואופיים מעמיד אותם בפני סיכונים מלחמה העלולים לגרום לפגיעה בנפש וברכוש, כמו גם לפגיעה ביכולת החברה לעמוד בכל מחויבויותיה בזמן חירום. ע"מ לצמצם הסיכונים הנ"ל רפאל נערכת למצבי חירום מלחמתיים ע"י הכנת תיק חירום המתורגל מעת לעת בהתאם לתוכנית עבודה שנתית. בין היתר דאגה ודואגת רפאל באופן שוטף לאמצעי מיגון עבור כל עובדיה, ומקפידה על איחסון חומרים מסוכנים בכמות מינימלית במתקניה. קיימת תוכנית לצמצום ריכוזי עובדים בחדרי אוכל ובהסעות מרוכזות בשעת חירום וכן תוכנית לצמצום מלאי החומ"ס בשעת מלחמה.

בנוסף רפאל מקיימת קשר שוטף מול אגף אמו"ן במשרד הביטחון לצורך קביעת המערכות שאותן נתחזק בזמן מלחמה וכדי שנוכל להיערך בהתאם.

בשנת 2020 רפאל סיימה את תהליך ההסמכה לתקן ישראלי 24001 - מערכת ניהול חוסן תפקודי של ארגון וזאת לאחר 4 ימי מבדק מקיפים.

מטרת ההסמכה לתקן הינה לספק לרפאל רכיבים של מערכת ניהול מובנית ואפקטיבית, הניתנת לשילוב יחד עם דרישות ניהול אחרות על מנת לסייע לחברה להשיג את מטרותיה גם לאחר התממשות אחד מהסיכונים הארגוניים.

במסגרת זו בוצעו פעילויות רבות כדוגמת הכנת מדיניות רפאל לניהול החוסן הארגוני, עדכון וכתובה של נהלים ומסמכי עבודה ישימים, הדרכות לבעלי תפקיד ומיסוד שיטות הפעלה.

23.3.3 בטיחות

23.3.3.1 נפיצים

החברה חשופה לפגיעה בנפש/רכוש/סביבה כתוצאה מאירוע פיצוץ. החברה פועלת לצמצום החשיפה בין השאר ע"י עמידה בחוקים ובתקנות הובלה, עבודה ואחסון נפיצים, ע"י הקמת תשתיות ייעודיות לעבודה ואחסון נפיצים, הגבלת תכולת וסוג הנפיצים במבנים בהתאם למרחקי ההפרדה שלהם מאתרים סביבתם, ע"י הערכות סיכונים ופעולות מתקנות, ע"י קיום מבדקים פנימיים וחיצוניים, ע"י הדרכות והרשאות לעובדים בנפיצים, ע"י שדרוג תהליכי העבודה והפעלת מערכות שמוסרות מידע מעודכן לגבי תכולה וסוג הנפיצים במבנים החמים, ע"י מערכת ניטור קבועה המתריעה על אירוע בטיחותי, ע"י הכשרת צוות אחזקה ייעודי לטיפול במכונות ומכשור בחדרי עבודה עם נפיצים וניהול אחזקה מונעת עיתית למכונות אלו, ע"י תרגול קבוע של מערך ההצלה וע"י ביטוחים מתאימים.

23.3.3.2 חומרים מסוכנים

החברה חשופה לפגיעה בנפש/רכוש/סביבה כתוצאה מאירוע פיזור חומרים מסוכנים (להלן "חומ"ס"). החברה פועלת לצמצום החשיפה, בין השאר, ע"י עמידה בחוקים ובתקנות, ע"י הקמת תשתיות ייעודיות (מאצרות) לאחסון ולעבודה עם חומ"ס, צמצום כמות החומרים המסוכנים בחצר החברה, ע"י מיקום האתרים המכילים חומ"ס בהתאם לתקנות מרחקי הפרדה, ע"י ביצוע הערכות סיכונים ופעולות מתקנות, ע"י קיום מבדקים פנימיים וחיצוניים שבהם גם מנטרים רמות זיהום לסביבה, ע"י שדרוג שוטף של תהליכי העבודה ומערכות המידע לגבי כל מוקד עבודה שבו יש פעילות עם חומ"ס, ע"י תרגול קבוע של מערך ההצלה וע"י ביטוחים מתאימים.

23.3.4 ניהול משאבי אנוש

23.3.4.1 איכות ומיומנות כ"א

החברה מתחרה בסביבה בה קיימת תחרות רבה על משאבי אנוש המצטיינים ומנגד קיימים בחברה הסכמים קיבוציים וקביעות גם לעובדים לא מצטיינים. סביבה זו, המתוארת לעיל, עלולה לחשוף החברה לאי יכולת מספקת לאיוש בעלי תפקידים קריטיים. החברה פועלת לצמצום החשיפה, בין השאר, ע"י הקפדה על גיוס איכותי וע"י מהלכים מתמשכים לשמירה על שכר תחרותי, על סמכויות ניהוליות ועל תכנון קריירה.

23.3.4.2 גמישות בחלק ממרכיבי השכר וסמכויות ניהוליות

החברה חשופה לחריגה בעלויות שכר ובסמכויות ניהוליות אשר תפגע ברווחיות הארגון לטווח קצר וארוך. החברה פועלת לצמצום החשיפה בין השאר ע"י שמירה מתמדת על הסכמים סבירים, תוך הקפדה על עקרון אי איבוד סמכויות ניהוליות, וע"י גמישות בחלק מעלויות השכר כגון תגמולים וחלוקת רווחים. החברה חתמה על הסכמי שכר עם כל הוועדים בחברה. הסכמים אילו הינם בעלי השפעה גבוהה על עתיד החברה.

23.3.5 רגולציה אסטרטגית/שיוקית

23.3.5.1 נהלי החברה בשימוש ברכיבים מפקחים

עמידה בדרישות רגולטוריות קפדניות בנושא שימוש ברכיבים ובמידע מפקח הינה חיונית למניעת סיכונים אסטרטגיים, שיווקיים וכספיים משמעותיים לחברה. החברה פועלת בנושא, בין השאר, ע"י מינוי קצין ציות רכש וע"י תהליכי עבודה ממוחשבים המונעים שימוש לא נאות.

23.3.5.2 מניעת שחיתות מול עובדי ציבור זרים

עמידה בדרישות רגולטוריות קפדניות בנושא מניעת שחיתות אצל עובדי ציבור זרים הינה חיונית למניעת סיכונים אסטרטגיים, שיווקיים כספיים ופוליטיים משמעותיים לחברה. החברה פועלת לצמצום החשיפה, בין השאר, ע"י מינוי קצין ציות, ביצוע סקר סיכונים, כתיבת נהלים ברורים בעניין, הדרכת עובדים ושותפים עסקיים, ובדיקות נאותות קפדניות לשותפים עסקיים.

בשנת 2019 הושלמה תקינה בני"ל ISO 37001 בתחום מערך מניעת שוחד ושחיתות.

23.3.5.3 רישיונות שיווק ויצוא

עמידה בדרישות רגולטוריות קפדניות בנושא רישיונות שיווק הינה חיונית למניעת סיכונים אסטרטגיים, שיווקיים כספיים ופוליטיים משמעותיים לחברה. החברה פועלת לצמצום החשיפה, בין השאר, ע"י מינוי קצין ציות, ע"י כתיבת נהלים ברורים בעניין, ע"י מחשוב תהליכי עבודה וע"י ביקורות פנימיות.

23.3.6 סיכונים פיננסיים

23.3.6.1 הונאות ומעילות

בחברה הוטמע קוד אתי המחייב את העובדים לפעול לפיו, כמו כן דוחות הביקורת של המבקר כוללים אינהרנטית היבטים היכולים לאפשר אירועי מעילה והונאה. בנוסף בוצע בחברה סקר מקיף למניעת הונאות ומעילות שכלל תרחישים מהותיים והגדיר את צעדי המניעה והפעילויות לחיזוק המענה הקיים. לחברה פוליסת CRIME לכיסוי נזקי מעילות.

23.3.6.2 ניהול לקוי של מערך הביטוחים

אי קיום ביטוחים נאותים לרכוש ולחביונות מוצר עלולה לחשוף החברה לנזקים כספיים. החברה פועלת לצמצום החשיפה, בין השאר, ע"י בחינה שוטפת של הצרכים, מקצוענות פנימית, סיוע ביועצים חיצוניים וחוות דעת.

23.3.6.3 ניהול ערבויות לקוחות

אי ניהול ערבויות מול מחזיקי עניין בהתאם לצרכים העסקיים לרבות אי בחינת תוקף הערבויות עלול לחשוף את החברה לנזקים כספיים. החברה פועלת לצמצום החשיפה, בין השאר, ע"י מקצוענות פנימית, מחשוב התהליך וביצוע בקורות שוטפות במסגרת מערכת המידע הארגונית.

23.3.6.4 כשל בניהול תזרים המזומנים

כשל בתהליך ניהול תזרים המזומנים עלול לגרום למצב בו לחברה לא יהיו מקורות כספיים נזילים לביצוע תשלומים שוטפים. החברה פועלת למניעת הכשל ע"י ניהול תזרים מזומנים שוטף, ע"י פיזור הסיכון בתקבולים בפיזור רב של לקוחות, בצפי ברור של ההוצאות ובניהול של מנגנון הלוואות מידיות מהמערכת הבנקאית.

23.3.7 רגולציות תפעוליות - עמידה בדרישות נותני האישור ברישיון העסק

ע"מ לעמוד בדרישות רישיון עסק, על רפאל לקיים את כל החוקים, התקנות והדרישות של נותני האישור, ביניהם: משרד הגנת הסביבה, משרד הבריאות, משרד הפנים, משרד הביטחון, משרד התחבורה, משרת ישראל, פיקוד העורף וכיבוי אש. אי עמידה בדרישות, מסכנת את רישיון העסק ועלולה לגרום לתביעות כנגד רפאל. על מנת לצמצם הסיכונים הנ"ל, מקפידה רפאל על ניהול הדרישות, על עמידה בהם ועל תיקון ליקויים הנובעים מביקורות של הרשויות - עפ"י תוכנית מוגדרת ומוסכמת מראש. לצורך כך, מינתה רפאל אחראי לנושא ברמת סמנכ"ל, ומקצה את המשאבים הדרושים לצורכי הטיפול הנדרש.

23.3.8 סיכונים סייבר

אי התמודדות נאותה עם סיכונים סייבר עלולה לחשוף החברה לסיכונים אסטרטגיים, תפעוליים, כספיים ולסיכונים מוניטין. החברה פועלת באופן שוטף לצמצום החשיפה, בין השאר, ע"י מקצוענות פנימית, סיוע ביועצים חיצוניים וחוות דעת, עיבוי עובדים בנושא ואמצעים טכנולוגיים מתקדמים. כמו-כן החברה הפעילה חמ"ל הנותן מענה מסביב לשעון לאירועי סייבר.

24. סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם

24.1 כללי

- לרפאל מדיניות ברורה בנושא ניהול הגנת הסביבה ופתוח בר קיימא. המדיניות קובעת בין היתר את מחויבותה של רפאל להקמה ותחזוקה של מערכת ניהול סביבתית מתוך הכרה בחשיבות הנושא לרפאל, ללקוחותיה ולקהילה.
- המדיניות מאושרת ע"י הנהלת רפאל והדירקטוריון ומוטמעת בקרב עובדי רפאל באמצעות נהלים, אתרים ברשת האינטרנט הפנימית, פרסומים והדרכות להגברת מודעות העובדים לנושא.
- מדיניות רפאל בנושא מופיעה גם בשפה האנגלית באתר הרשמי של רפאל, כחלק ממחויבותנו לשקיפות סביבתית.
- חברת רפאל מנהלת תהליכים רבים במסגרת מערכת ניהול האחריות התאגידית-סביבתית.
- החברה מדווחת במסגרת "דירוג מעלה" אחת לשנה. בשנת 2020 זכתה רפאל בציון 10, בפרק הגנת הסביבה בדירוג, רפאל שומרת על ציון גבוה מדי שנה.
- החברה מפרסמת דו"ח אחריות תאגידית אחת לתקופה, הדו"ח מפורסם על פי מדדי GRI, שיטת דיווח בין לאומית ודו"ח זה מבוקר על ידי רואי החשבון.
- בשנת 2017 פורסם הדו"ח האחרון, הדו"ח הבא מיועד להתפרסם במהלך שנת 2021.
- בשנת 2018 הוסמכה רפאל לתקן הבינלאומי המעודכן ISO 14001: 2015 – ניהול איכות הסביבה בארגון. התקן כולל התייחסות לנושא בעלי זיקה, דיווחים להנהלה, מדיניות, נהלים, ניתוח שיפורים וכדומה. ההסמכה כללה עבודת מטה רבה, הכנת נהלים ייעודיים, מסמכים ישימים נערכו הדרכות ומבדקי מערכת. רפאל מקפידה על שיפור מתמיד בנושא תוך הצבת יעדים סביבתיים חדשים ועמידה בהם.
- הפעילות הסביבתית נסקרת תקופתית בהתאמה לדרישות התקן ועמידה בדרישות כל דין.
- החברה מבצעת ניטור סביבתי הכולל פליטות לאוויר, שפכים, קולחין וקרקע, ומקפידה לעמוד בדרישות הסף הקבועות בחוקים ובתקנות.
- לכל מכוני רפאל רישיון עסק בר תוקף. עמידה בדרישות הגנת הסביבה הם תנאי הכרחי לקבלת רישיון עסק והיתר רעלים.
- ביצועי הסביבה של רפאל נבדקים באופן שוטף ע"י האגף לרישוי מפעלים ביטחוניים במשרד הפנים בשיתוף עם נציגי המשרד להגנת הסביבה, משרד הבריאות, משרד הכלכלה ופיקוד העורף.
- החברה מקפידה על צריכה אחראית של חומרים מסוכנים תוך דגש על אחסון מלאים הנדרשים לפעילויות השוטפות בלבד. כל אחסון חומרים מסוכנים נעשה בהתאם להנחיות היתר הרעלים ועמידה בכמויות המותרות. ניהול חומ"ס מבוצע באמצעות מערכת ERP. בשנת 2019 נעשה טיוב לנתונים במערכת על מנת לשמור על רמת דיוק מקסימלית ככל הניתן בניהול הצריכה השוטפת של חומרים מסוכנים ברפאל. אחסון חומרים מסוכנים מבוצע בתנאים מבוקרים למניעת דליפות ונזק סביבתי כתוצאה מאירוע בלתי צפוי. במקביל לשימוש בחומרים מסוכנים נעשית עבודה למציאת חומרים חליפיים ידידותיים לסביבה ובעלי אופי "ירוק". בשנת 2018-2019 בוצעה פעילות נרחבת לצמצום כמויות חומ"ס ברפאל. כחלק מהפעולות שנעשות, פונו חומרים שאינם בשימוש, נעשתה בדיקה על אפשרויות צמצום מלאים ובדיקה לביצוע רכש מרוכז. כחלק מניהול צריכת חומרים מסוכנים נעשה בשנת 2017 סקר לבחינת מרחקי הפרדה לרצפטורים ציבוריים. תוצאות הסקר הובילו לביצוע פעולות בפועל לצמצום טווחי הסיכון ע"י אמצעים פסיביים בלבד

בלמ"ס

להקטנת ההשפעה במקרה של אירוע חומ"ס. כל הפעולות הנדרשות בוצעו והסתיימו במהלך שנת 2020.

- בשנת 2018 הוקם והופעל מתקן לטיפול בפליטות לאוויר. המתקן הפחית את פליטות החומרים מהמבנה ב-98% ביחס לשנים שעברו.
- בשנת 2019 הוקמה מכונה חדשה לביצוע תהליכים בצורה סגורה וללא פליטות לאוויר ולסביבה. החומר בו נעשה שימוש יחליף חומר רעיל שאיננו ידידותי לאדם ולסביבה. במהלך שנת 2020 בוטל המתקן הקודם והעבודה נעשת באמצעות המכונה החדשה בלבד. צמצום פליטות של 100% מהחומר.
- בשנת 2020 נעשה מעבר לאופי עבודה שונה, כך שנחסכה בדיקה הגוררת שימוש בחומר שהינו רעיל ולא ידידותי לסביבה. שינוי שיטות העבודה הביא לצמצום של 100% בפליטות חומר זה לסביבה, והקטנת כמויות החומ"ס המאוחסנות של חומר זה.
- בחברה קיים מערך הצלה המורכב ממשל"ט, מיחידת הבטיחות המרכזית, מחלקת כיבוי אש, מרפאה וביטחון. בנוסף, במקרה חירום מופעלים כלל גורמי ההנדסה והתשתיות כדוגמת חשמל, מים ומבנים. המערך מצויד באמצעים הנדרשים לטיפול באירועים סביבתיים ומקיים שגרת אימונים, תרגילים וכוונות למתן מענה לתקריות בעלות אופי סביבתי.

24.2 תוכנית סביבתית

לחברה נקבעה אסטרטגיה בנושא הגנה על הסביבה ופיתוח בר קיימא. האסטרטגיה הוצגה ואושרה ע"י הנהלת רפאל ודירקטוריון החברה.

האסטרטגיה כוללת השקעה מתמדת בהגנה על הסביבה ובעקרונות פיתוח בר קיימא, ויצירת תדמית ירוקה לרפאל, בדומה לארגוני הייטק מובילים בעולם. זאת למרות סוגי הפעילויות שיש בהם פוטנציאל היזק לסביבה, ומתוך הכרה בערך ובחשיבות של איכות הסביבה לבעלי עניין: עובדים, שכנים, רשויות, לקוחות וספקים.

עקרונות הגנת הסביבה ופיתוח בר קיימא ברפאל כוללים:

- עמידה בדרישות כל דין (חוקים, תקנות, תנאים ברישיון העסק).
- בניית מערכת ניהול סביבתי הכוללת:
- עמידה בדרישות תקן ISO 14001, קביעת מדיניות ניהול סביבתי והצגתה לרשויות, לעובדים, ללקוחות החברה ולקהילה.
- מדידה והערכה מתמדת של הביצועים הסביבתיים.
- קביעת מטרות לשיפורים ע"י ההנהלה.
- טיפול בתהליכים בעלי פוטנציאל היזק סביבתי גם אם לא מחויבים בחוק: ביצוע חישובים וניטורים לפליטות אפשריות לסביבה, ביצוע הערכות סיכונים, עריכת תסקירי השפעה על הסביבה, הפחתה במקור של פסולת מסוכנת.
- הגנה על משאבי הטבע – המשך בינוי ופיתוח רפאל תוך התחשבות במשאבי הטבע הקיימים ומניעת פגיעה עתידית.
- מעורבות ציבור העובדים והמשך פיתוח תקשורת סביבתית (העמקת הקשר עם בעלי עניין: רשויות מקומיות, עמותות סביבתיות, גופים ירוקים).
- למידה מתמדת, לרבות מארגונים אחרים.

בלמ"ס

נושאים נוספים עליהם שוקדת החברה:

- פתרון קבוע להשמדה של עודפי חומרים אנרגטיים באמצעות חברה חיצונית שתקלוט את העודפים ותשתמש בהם כחומר גלם לפעילותה.
 - אנרגיה :
 - צמצום צריכת אנרגיה ושימוש באנרגיה חליפית.
 - עדכון התוכנית הרב שנתית להמשך צמצום צריכת האנרגיה.
 - עריכת "מדרך פחמני" (חישובי פליטות גזי חממה) מקיף לפעילויות רפאל.
 - במהלך בניית מבנים חדשים, נלקחים בחשבון שיקולי השפעות על הסביבה בכלל המדינות: חומרים מסוכנים, פסולות, אוויר, קרקע ושפכים וכן חסכון באנרגיה ואלמנטים של "בניה ירוקה".
 - בשנים 2018-2019 נערך איפיון השפעת התאורה על בעלי החיים-"אור מזיק".
 - באוגוסט 2016 התקבל "היתר פליטה" מהמשרד להגנ"ס. ההיתר כולל דרישות להקמת מתקני טיפול בפליטות לאוויר על פי לוחות זמנים. החברה נמצאת בפעילות להקמת המתקנים בהתאם לדרישות ובשיתוף פעולה מול הרגולציה.
 - קיימות תוכניות להשקעות בנושאי תשתיות וצמצום פליטות חומרים מארובות.
 - הוגש למשרד להגנת הסביבה דיווח מרכזי כנדרש בתקנות מרשם פליטות לסביבה.
 - הוקם אתר חדש לאחסון ביניים של פסולת כללית (נייר, קרטון, עץ וכדומה) טרם העברה לטיפול באתרים מורשים.
 - רפאל עברה לרכש חשמל מוזל ("נקי") המופק מגז טבעי מתחנת כוח פרטית. תחילת ההתקשרות מרבעון ראשון 2015.
 - רפאל נערכת להקמת תחנת כח שתפעל באמצעות גז טבעי, וכן ולהתקנת מערכות פוטו-וולטאיות נוספות לייצור חשמל עצמי.
 - בעקבות דרישות המשרד להגנת הסביבה ורשות המים החלו ביישום והתקנות בארות ניטור למי תהום וביצוע דיגומי קרקע. במהלך 2017 הסתיים ביצוע כל הדיגומים הנדרשים והחלו בניתוח התוצאות שהתקבלו עד כה. בשנת 2019 התחיל תהליך לשיקום קרקע במכון דוד והקמה מערכת ראשונה לטיפול מקומי בשיטת Bio-Venting. במהלך שנת 2020 בוצעו דיגומים נוספים למי תהום בהתאם לדרישות רשות המים ונעשו פעולות נוספות לשיקום מספר אתרים בהתאם לדרישות המשרד להגנת הסביבה וללוחות הזמנים.
- **סיכונים סביבתיים**
- במסגרת הערכת הסיכונים הכוללת בוצעה גם הערכת סיכונים סביבתיים ברפאל. לעניין סיכונים העלולים להשפיע על פעילות החברה ראה סעיפים 23.3.3 ו-23.3.7 לעיל.

24.3 פגיעה בסביבה

במהלך 2020, לא היו אירועים אשר גרמו לפגיעה סביבתית ברפאל. לא היו כל תהליכים משפטיים כנגד החברה בנושא הגנת הסביבה. מתקיים פיקוח הדוק בנושא מטעם משרדי הממשלה ואנו מקפידים על עמידה בדרישותיהם השוטפות.

24.4 עלויות סביבתיות

- השקעות סביבתיות עיקריות במהלך חמש השנים האחרונות:
- כ-8 מ"ח בתכנון והקמת מערכות לטיפול בפליטות לאוויר.
 - כ-3 מ"ח בגין חקירה ושיקום קרקע מי תהום.

בלמ"ס

• דירקטוריון רפאל אישר השקעה רב שנתית של כ- 40 מ"ח לצורך ביצוע תוכנית התייעלות אנרגטית שעיקרה החלפת מערכות מיזוג אויר מרכזיות ישנות, במערכות חדישות, בהם יעילות אנרגטית גבוהה, והחלפת גופי תאורה לגופים יעילים וחסכוניים.

השקעות שוטפות מבוצעות בנושאים כגון מחזור פסולות, המרה לחומרים ירוקים, הדרכה, תרגול מערך ההצלה והעובדים ועוד.

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

דוח הדירקטוריון לבעלי המניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020

1. הסברי הדירקטוריון על מצב ענייני החברה בתקופת הדיווח

1.1 כללי

1.1.1 צבר הזמנות :

במהלך שנת 2020 קיבלה הקבוצה כ- 7,899 מש"ח הזמנות. צבר ההזמנות של הקבוצה הגיע בסוף השנה לכ- 22,879 מש"ח. כ-51% מהצבר הינו לייצוא. צבר הסגירה ליום 31 בדצמבר 2020 כולל השפעה בגין ירידה נטו בשערי החליפין ומדדים בתקופה של כ- 740 מש"ח (בעיקר עקב ירידה בשער החליפין של הדולר).

1.1.2 אירועים משמעותיים בתקופת הדוח ואחריו

- במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפרצה מגיפה עולמית בעקבות התפשטות נגיף הקורונה. פעולות החברה להתמודדות עם המשבר וההשלכות על פעילות החברה מוצגות בביאור 28 א' בדוחות הכספיים.
- נוכח חוסר ההצלחה להקים ממשלה בישראל בשנה האחרונה, והעדר תקציב מדינה מאושר, חל עיכוב בקבלת הזמנות ממשרד הביטחון. העיכוב גרם לפער של כ-1,063 מש"ח ביחס לתקציב קבלת ההזמנות של החברה בשנת 2020.

1.2 מצב הכספי

סך נכסי החברה במאוחד ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ- 14,685 מש"ח.

להלן יחסים פיננסיים במאזן המאוחד :

% מסך כל הנכסים		הרכוש השוטף השקעות והלוואות חברות כלולות רכוש קבוע, נכסים בלתי מוחשיים, נכסי זכות שימוש ומיסים נדחים
ליום 31 בדצמבר		
2019	2020	
65.6	67.2	
10	7.3	
24.4	25.5	

1.2.1 הרכוש השוטף :

הרכוש השוטף ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכם לכ- 9,862 מש"ח (נכון לימים 31 בדצמבר 2019 עמד הרכוש על כ- 9,080 מש"ח) וכולל לקוחות והכנסות לקבל בסך כ- 7,269 מש"ח, מזומנים שווי מזומנים והשקעות לזמן קצר כ- 1,054 מש"ח, מלאי בסך כ- 1,238 מש"ח וחייבים ויתרות חובה בסך כ- 301 מש"ח.

עיקר הגידול ברכוש השוטף בסך של כ- 782 מש"ח, ביחס ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019, נובע

בלמ"ס

מעלייה ביתרות לקוחות והכנסות לקבל בכ- 939 מש"ח, עלייה במלאי בסך של כ- 216 מש"ח, ומנגד, ירידה במזומנים ושווי מזומנים והשקעות לזמן קצר בסך כ- 280 מש"ח, ירידה בחייבים ויתרות חובה בסך של כ- 93 מש"ח.

1.2.2 נכסים שאינם שוטפים :

הנכסים שאינם שוטפים הסתכמו לכ- 4,823 מש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם לכ- 4,766 מש"ח) וכוללות רכוש קבוע, נטו בסך כ- 3,274 מש"ח, השקעות והלוואות בחברות כלולות בסך כ- 1,075 מש"ח, נכסים בלתי מוחשיים נטו כ- 229 מש"ח, נכסי זכות שימוש בסך כ- 211 מש"ח ומיסים נדחים בסך כ- 34 מש"ח.

הגידול בנכסים שאינם שוטפים ביחס ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019 בסך כ- 56 מש"ח, נובע בעיקר מגידול ברכישת רכוש קבוע בכ- 368 מש"ח, גידול ביתרת הנכסים הבלתי מוחשיים בכ- 36 מש"ח, ומנגד, קיטון ביתרת ההשקעות וההלוואות לחברות כלולות בסך כ- 307 מש"ח וקיטון ביתרת נכסי זכות שימוש בכ- 30 מש"ח.

1.2.3 ההתחייבויות השוטפות :

סך ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו לכ- 10,180 מש"ח.

מתוכם כ- 8,550 מש"ח התחייבויות שוטפות (נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו ההתחייבויות השוטפות לכ- 7,833 בהתאמה).

ההתחייבויות השוטפות כוללות התחייבות בגין מקדמות ממזמיני עבודות בסך כ- 3,078 מש"ח, זכאים אחרים כ- 2,443 מש"ח, התחייבויות לספקים כ- 1,629 מש"ח, הפרשות בסך כ- 669 מש"ח, אשראי מתאגידים בנקאיים ואחרים כ- 522 מש"ח, חלויות שוטפות על אג"ח כ- 155 מש"ח וחלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה כ- 54 מש"ח.

הגידול בהתחייבויות השוטפות ביחס ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019 בסך כ- 717 מש"ח נובע בעיקר מגידול באשראי מתאגידים בנקאיים ואחרים בכ- 350 מש"ח, מגידול בהתחייבויות לספקים בכ- 338 מש"ח, גידול בהפרשות בכ- 41 מש"ח, גידול במקדמות מלקוחות בכ- 23 מש"ח, ומנגד, קיטון ביתרות הזכאים בכ- 32 מש"ח.

1.2.4 ההתחייבויות לזמן ארוך :

ההתחייבויות לזמן ארוך הסתכמו בכ- 1,630 מש"ח (נכון ליום 31 בדצמבר 2019 הסתכם לכ- 1,771 מש"ח).

ההתחייבויות לזמן ארוך כוללות בעיקר התחייבות בגין אגרות חוב בסך כ- 1,192 מש"ח, התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה בסך כ- 160 מש"ח, הטבות לעובדים בסך כ- 130 מש"ח, אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה בסך כ- 121 מש"ח והלוואה לזמן ארוך בחברה מאוחדת בסך כ- 22 מש"ח.

עיקר הקיטון בהתחייבויות לזמן ארוך לסוף התקופה ביחס ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019 בסך כ- 141 מש"ח נובע מפירעון אגרות חוב בכ- 155 מש"ח, קיטון בהתחייבויות בגין חכירה בכ- 25 מש"ח, קיטון בהתחייבות להטבת עובדים בכ- 20 מש"ח, ומנגד, גידול בהערכת שווי אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה בסך כ- 37 מש"ח וגידול בהלוואות לזמן ארוך בכ- 18 מש"ח.

בלמ"ס

היחסים הפיננסיים של הקבוצה ליום :

יחס	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019
שוטף	1.15	1.16
מהיר *	1.01	1.03

* בחישוב היחס המהיר מנוטרל המלאי מהרכוש השוטף.

1.3 תוצאות הפעילות

1.3.1 תמצית התוצאות העסקיות (במאוחד)

נתוני דוחות רווח והפסד מאוחדים ושיעור מתוך המכירות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
2020	2019	2020	2019	
מש"ח	מש"ח	%	%	
9,454	9,707	100.0	100.0	מכירות
7,423	7,721	79.5	78.5	עלות המכירות
2,031	1,986	20.5	21.5	רווח גולמי
753	758	7.8	7.9	הוצאות מחקר ופיתוח, נטו
356	399	4.1	3.8	הוצאות מכירה ושיווק
396	347	3.6	4.2	הוצאות הנהלה וכלליות
(13)	(37)	(0.3)	(0.1)	הכנסות אחרות
2	2	-	-	הוצאות אחרות
537	517	5.3	5.7	רווח תפעולי
50	109	1.1	0.5	הכנסות מימון
(147)	(109)	(1.1)	(1.5)	הוצאות מימון
(97)	-	-	(1.0)	הכנסות (הוצאות) מימון, נטו
(124)	21	0.2	(1.3)	חלק (בהפסדי) ברווחי חברות כלולות, נטו
(71)	(23)	(0.2)	(0.8)	ירידת ערך חברות כלולות
245	515	5.3	2.6	רווח לפני מיסים על הכנסה
(77)	118	1.2	(0.8)	הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה
322	397	4.1	3.4	רווח נקי

1.3.2 קבלת הזמנות וצבר הזמנות (במאוחד)

בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 התקבלו בקבוצה הזמנות חדשות בהיקף של כ- 7,899 מיליון ש"ח, לעומת כ- 10,064 מיליון ש"ח בשנה קודמת.
ביום 31 בדצמבר 2020 הגיע צבר ההזמנות של הקבוצה לכ- 22,879 מיליון ש"ח, (מתוכם כ- 51% ליצוא), לעומת כ- 24,790 מיליון ש"ח בשנה קודמת, (מתוכם כ- 50% ליצוא).

1.3.3 הכנסות

המכירות במאוחד בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ- 9,454 מיליון ש"ח, התפוקה (מכירות בתוספת שינויים מלאי) הסתכמה לסך של כ- 9,552 מיליון ש"ח (בתקופה המקבילה אשתקד הסתכמו המכירות לסך 9,707 מיליון ש"ח והתפוקה הסתכמה לסך 9,587 מיליון ש"ח).

המכירות בתקופה התפלגו כדלקמן :

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי מש"ח	2019 מש"ח	2020 מש"ח	
(206)	4,580	4,374	מערכת הביטחון
28	237	265	לקוחות אחרים בארץ
(75)	4,890	4,815	חו"ל
(253)	9,707	9,454	

הקיסטון במכירות ביחס למכירות בתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מקיסטון בפעילות מול משרד הביטחון.

1.3.4 רווח גולמי

שיעור הרווח הגולמי במאוחד בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 הינו 21.5%, לעומת שיעור של 20.5% בתקופה המקבילה אשתקד.

1.3.5 הוצאות מחקר ופיתוח, נטו

כגוף עסקי שתחומי פעילותו בפיתוח טכנולוגיות מוצרים ומערכות, החברה משקיעה במו"פ באופן מתמיד, על מנת לשמר ולקדם את הטכנולוגיות שבשימושה, התואמת את פעילויותיה בהווה, פעילויותיה המתוכננות בעתיד ודרישות צפויות של השוק ומערכת הביטחון.

הוצאות מחקר ופיתוח, נטו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ- 753 מש"ח (7.9% מהמכירות), לעומת כ- 758 מש"ח (7.8% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות הפיתוח שהוונו במהלך שנת 2020 הסתכמו לסך של כ- 28 מש"ח, הוצאות אלו הינן הוצאות לפיתוח נכסים בפרויקטי מו"פ להם היתכנות טכנולוגית להשלמת הנכס כך שיהיה זמין לשימוש או למכירה. במהלך שנת 2019 הוצאות הפיתוח שהוונו הסתכמו לסך של כ- 18 מש"ח.

1.3.6 הוצאות מכירה ושיווק

הוצאות מכירה ושיווק לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ- 356 מש"ח (3.8% מהמכירות), לעומת כ- 399 מש"ח (4.1% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד. הקיסטון בהוצאות מכירה ושיווק ביחס להוצאות הנ"ל אשתקד הסתכם לסך של כ- 43 מש"ח, ונובע בעיקר ממשבר הקורונה, אשר גרם להפסקה מוחלטת של טיסות לחו"ל מחודש מרץ, וביטול חלק מההדגמות והתערוכות.

1.3.7 הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 הסתכמו בכ- 396 מ"ש"ח (4.2% מהמכירות), לעומת כ-347 מ"ש"ח (3.6% מהמכירות) בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ביחס להוצאות הני"ל אשתקד הסתכם לסך של כ- 49 מ"ש"ח ונובע בעיקר משינוי בהפרשה לחובות מסופקים ביחס לתקופה אשתקד, ומאיחוד לראשונה עם חברה RUSA.

1.3.8 הכנסות (הוצאות) מימון, נטו

הוצאות המימון, נטו במהלך שנת 2020 הסתכמו לסך של כ- 97 מ"ש"ח (הוצאות מימון בסך כ- 147 מ"ש"ח, בניכוי הכנסות מימון בסך כ- 50 מ"ש"ח). הכנסות המימון נטו בשנת 2019 היו שוות בערך להוצאות המימון (הכנסות מימון בסך כ- 109 מ"ש"ח, בניכוי הוצאות מימון בסך כ- 109 מ"ש"ח).

עיקר הגידול בהוצאות המימון, נטו בשנת 2020 ביחס להכנסות המימון, נטו בשנת 2019 בסך של כ- 97 מ"ש"ח נובע:

- רווחים מתיקי השקעות בסך כ- 25 מ"ש"ח בשנת 2020, לעומת רווחים בסך כ- 88 מ"ש"ח בשנת 2019. סה"כ פער של כ- 63 מ"ש"ח.
- הוצאה בגין שערך אופציות PUT לבעלי מניות בחברה כלולה בסך כ- 37 מ"ש"ח, לעומת הכנסה בסך כ- 16 מ"ש"ח בשנת 2019. סה"כ פער של כ- 53 מ"ש"ח.
- הוצאות בגין שינוי שע"ח ביתרות מזומנים, שווי מזומנים ואשראי לזמן קצר בסך של כ- 46 מ"ש"ח בשנת 2020, לעומת הוצאות בסך כ- 34 מ"ש"ח בשנת 2019. סה"כ פער של כ- 12 מ"ש"ח.
- הוצאות בגין שערך הלוואות שניתנו לתאגידים מוחזקים, נטו, בסך של כ- 14 מ"ש"ח. סה"כ פער של כ- 14 מ"ש"ח.
- ומנגד, הכנסות ריבית ממס הכנסה בסך כ- 7 מ"ש"ח בשנת 2020, לעומת הוצאות ריבית בסך כ- 22 מ"ש"ח בשנת 2019. סה"כ פער כ- 29+ מ"ש"ח.
- רווח מעסקאות הגנה בסך של כ- 14 מ"ש"ח בשנת 2020.

1.3.9 הכנסות (הוצאות) אחרות, נטו

הכנסות אחרות בשנת 2020 הסתכמו לסך של כ- 13 מ"ש"ח, לעומת הכנסות אחרות בתקופה המקבילה אשתקד שהסתכמו לסך של כ- 37 מ"ש"ח. הירידה בהכנסות האחרות נבעה בעיקר מכך שבתקופה אשתקד בוטלו הפרשות בגין תביעות עובדים משנים קודמות בסך כ- 15 מ"ש"ח.

הוצאות אחרות בשנת 2020 הסתכמו לסך של כ- 2 מ"ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

1.3.10 מיסים על הכנסה

הכנסות המיסים על הכנסה בשנת 2020 הסתכמו לסך של כ- 77 מ"ש"ח (המהווים 0.8% מהמכירות), לעומת הוצאות של כ- 118 מ"ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (המהווים כ- 1.2% מהמכירות).

1.4 נזילות

1.4.1 מקורות מימון ומדיניות השקעה

תזרים המזומנים מהפעילות של החברה מושפע מתזרים המזומנים המצרפי של הפרויקטים בתקופות המדווחות. תזרים ההוצאות הפרויקטאליות הינו שוטף, ואילו עיתוי קבלת מקדמות ותקבולים מלקוחות הינו נקודתי. מקורות המימון נוספים העומדים לרשות החברה נובעים מהון עצמי שהושקע, מרווחים, ומהנפקת אג"ח למשקיעים מוסדיים ומהלוואות זמן קצר מבנקים. החברה נהנית ממקורות מימון נוספים שמקורם בתוכניות של ממשלת ישראל כגון מענקי מחקר ופיתוח.

מדיניות החברה הינה להשקיע את עודפי המזומנים שלה באופן שיאפשר תשואה ריאלית חיובית, ויקטין את חשיפות החברה מפני שינויים בשערי המטבע.

יתרות המזומנים והשקעות לזמן קצר של החברה לתאריך הדוח על המצב הכספי בסך של כ- 1,054 מ"ש"ח, כוללות עודף מקדמות מלקוחות על מלאי נטו בסך של כ- 1,840 מ"ש"ח, בגין מקדמות אלו מחויבת החברה לספק מוצרים ו/או שירותים במהלך תקופת המחזור התפעולי.

בתקופת הדיווח השקיעה החברה את עודפי המזומנים שלה באפיקים לא צמודים : אג"ח מדינה, פיקדונות ואג"ח קונצרני במדרג גבוה, וכן באפיקים צמודים : בעיקר אג"ח קונצרני בעלי דירוג גבוה ואג"ח מדינה. כמו כן השקיעה החברה כ-20%-10% מתיק ההשקעות הפיננסיות (כולל פיקדונות) במניות ת"א הכלולות במדדי 35 ו-125 בארץ ובמניות בחו"ל. חלק מהיתרות הכספיות מושקעות באג"ח חו"ל ובפיקדונות מט"ח.

1.4.2 תזרים המזומנים בתקופה

מזומנים שנבעו מפעילות שוטפת הסתכמו לסך של כ- 297 מ"ש"ח, בעיקר כתוצאה מהרווח הנקי לאחר התאמות בגין פעולות שאינן כרוכות בתזרים מזומנים (פחת והפחתות, הוצאות מימון, רווחי חברות כלולות וכו') בסך כ- 906 מ"ש"ח, מגידול בהתחייבויות לספקים בסך של כ- 355 מ"ש"ח, מגידול במקדמות ממזמיני עבודות בכ- 100 מ"ש"ח, ומנגד, גידול בלקוחות והכנסות לקבל בסך של כ- 982 מ"ש"ח ומגידול במלאי בסך של כ- 191 מ"ש"ח.

(מזומנים שנבעו מפעילות שוטפת בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו לסך של כ- 313 מ"ש"ח, בעיקר כתוצאה מהרווח הנקי לאחר התאמות בגין פעולות שאינן כרוכות בתזרים מזומנים (פחת והפחתות, הוצאות מימון, רווחי חברות כלולות וכו') בסך כ- 816 מ"ש"ח, מקיטון במלאי בסך של כ- 182 מ"ש"ח, מקיטון בחייבים ויתרות חובה בסך של כ- 159 מ"ש"ח, מגידול בהתחייבויות לספקים בסך של כ- 85 מ"ש"ח, ומנגד, גידול בלקוחות והכנסות לקבל בסך כ- 918 מ"ש"ח ומתשלום מיסים בסך כ- 212 מ"ש"ח).

מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו לכ- 636 מ"ש"ח, בעיקר כתוצאה מרכישת נכסים קבועים בסך כ- 625 מ"ש"ח, מהשקעה בנכסים בלתי מוחשיים בסך כ- 68 מ"ש"ח, ומנגד, איחוד לראשונה של חברה מוחזקת בסך כ- 49 מ"ש"ח.

(מזומנים נטו שנבעו מפעילות השקעה בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו לכ- 17 מ"ש"ח, בעיקר כתוצאה ממימוש השקעות לזמן קצר בסך של כ- 1,105 מ"ש"ח, ומנגד מרכישת נכסים קבועים בסך כ- 582 מ"ש"ח ומרכישת השקעות בחברות כלולות בסך כ- 502 מ"ש"ח).

מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון הסתכמו לסך של כ- 82 מ"ש"ח, בעיקר כתוצאה מקבלת אשראי לזמן קצר מתאגיד בנקאיים ואחרים בסך כ-348 מ"ש"ח, ומנגד, פירעון אגרות חוב בסך כ-

בלמ"ס

155 מש"ח, מפירעון התחייבות בגין חכירה בסך כ- 62 מש"ח ומריבית ששולמה על אגרות חוב שהונפקו ואשראי לזמן קצר בסך כ- 44 מש"ח.

(מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019 הסתכמו לסך של כ- 514 מש"ח, בעיקר כתוצאה מתשלום דיבידנד בסך של כ- 584 מש"ח, פירעון התחייבות בגין חכירה בסך של כ- 53 מש"ח, מריבית ששולמה על אגרות חוב ואשראי לזמן קצר בסך כ- 44 מש"ח, ומנגד, קבלת אשראי לזמן קצר מתאגיד בנקאי בסך של כ- 172 מש"ח).

2. אומדנים חשבונאיים קריטיים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת. לפירוט נוסף בגין השימוש באומדנים ושיקול הדעת – ראה ביאור 2 ו' לדוחות הכספיים ל 31 בדצמבר 2020.

3. הליך אישור הדוחות הכספיים

אישור הדוחות הכספיים של רפאל מתבצע בישיבה של דירקטוריון רפאל המיועדת למטרה זו. קודם לדיון זה מתקיימים דיונים בהנהלת רפאל ובוועדת הכספים של הדירקטוריון, וכן מתקבלות הערות של רשות החברות הממשלתיות.

בדיון בהנהלת רפאל משתתפים, בין היתר, הסמנכ"לים/ראשי החטיבות, הסמנכ"ל לכו"ב, סמנכ"ל למו"פ, סמנכ"ל לשיווק, סמנכ"ל למשא"ן, סמנכ"ל לתפעול, המבקר הפנימי, חשב החברה וראש יחידת תקציב ובקרה.

בדיון בוועדת הכספים של הדירקטוריון משתתפים חברי ועדת הכספים שהם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וכן יו"ר הדירקטוריון. בדיון זה משתתפים גם רואה החשבון החיצוני, המנכ"ל, סמנכ"ל לכספים, ראש יחידת תקציב ובקרה וחשב רפאל.

בדיונים מוצגים ניתוחים שונים בהיבט רב שנתי ובחתיכים שונים, ועולות בו סוגיות מהותיות ושאלות מקצועיות.

כשבוע לאחר הדיון בוועדת הכספים מתקיים הדיון לאישור הדוחות הכספיים בדירקטוריון.

4. מידע בנוגע לביקורת הפנימית

זהות המבקר הפנימי וצוות הביקורת :

מר אהוד אמינפור שימש בתפקיד המבקר הפנימי של החברה החל מ- 1.7.2009 ועד ה 31.10.2020. השכלה וניסיון: תואר ראשון בפיסיקה, תואר שני בהנדסה מהטכניון בחיפה, תואר שני נוסף במינהל עסקים (MBA) מאוניברסיטת ברדפורד (אנגליה). מר אמינפור הינו מבקר פנימי מוסמך, בעל הסמכה בינלאומית (Certified Information Systems Auditor) CISA בביקורת ואבטחת מערכות מידע, ובעל הסמכה לסקירה חיצונית והבטחת איכות של יחידות הביקורת הפנימית.

בלמ"ס

למר אמינפור ניסיון בביקורת פנימית משנת 1986. הוא מילא בעבר תפקיד של המשנה למבקר הפנימי בחברת החשמל, המבקר הפנימי הראשי בחברת נמל חיפה ובטכניון.
מר רו פורת החליף את מר אמינפור ביום 1.11.2020 בתפקיד המבקר הפנימי.
השכלה וניסיון: תואר ראשון במנהל עסקים (התמחות בחשבונאות) ותואר שני בביקורת פנימית וציבורית מטעם אוניברסיטת בר-אילן. מר פורת הינו רואה חשבון מוסמך ובעל הסמכה לסקירה חיצונית והבטחת איכות של יחידות הביקורת הפנימית.
למר פורת ניסיון בביקורת פנימית משנת 2000. מילא בעברו תפקיד ניהולי בתחום הביקורת הפנימית במשרד רואי החשבון EY, סיפק שירותי ביקורת פנימית וניהול סיכונים לתאגידים רבים וכיהן במשך 11 שנים כמבקר הפנים של SCD (שותפות רפאל ואלביט מערכות).
המבקר הפנימי הינו חבר הנהלה ומוזמן לחלק משיבות הנהלה, ולכל ישיבות הדירקטוריון וועדותיו.

בתקופת הדיווח כלל צוות הביקורת 7 עובדים נוספים: עובד בעל תואר שלישי Ph.D בפילוסופיה המדע, תואר שני MA בפילוסופיה מאוניברסיטת חיפה ותואר ראשון BA במדעי הטבע מאוניברסיטה פתוחה; עובד רו"ח, בעל תואר BA בכלכלה וחשבונאות ובעל תואר MBA מאוניברסיטת תל-אביב, מבקר פנימי מוסמך, בעל הסמכה בינלאומית (Certified Internal Auditor) CIA, בעל הסמכה בינלאומית CISA (Certified Information Systems Auditor) בביקורת ואבטחת מערכות מידע והסמכה לאבטחת איכות של מערך הביקורת הפנימית מטעם ה-IIA; עובדת רו"ח, בעלת תואר BA בכלכלה וחשבונאות; עובדת עו"ד בעלת תואר ראשון במשפטים וכלכלה (LLB) ותואר שני במינהל עסקים (MBA) מאוניברסיטת חיפה; עובד בעל תואר BA במערכות מידע ניהוליות מאוניברסיטת חיפה בעל הסמכה בינלאומית CISA (Certified Information Systems Auditor) בביקורת ואבטחת מערכות מידע; עובדת בעלת תואר ראשון במדעי המדינה ותואר שני MA במינהל ציבורי בהתמחות בביקורת הפנימית מאוניברסיטת חיפה; מנהלת לשכה ומידענית בעלת תואר ראשון B.Ed. בחינוך ממכללת גורדון ותואר שני MPA במינהל ומדיניות ציבורית מאוניברסיטת חיפה.

המבקר הפנימי וכל צוות עובדי הביקורת הפנימית, המפורטים לעיל, הינם עובדי החברה ומועסקים במשרה מלאה. בנוסף העסיק המבקר הפנימי בתקופת הדיווח מומחים חיצוניים לעבודת הביקורת הפנימית בהיקף של כ-2,000 שעות עבודה להשלמת ביצוע תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית.

המבקר הפנימי מועסק כ"פקיד בכיר" בהתאם לסעיף 32(א)(4) לחוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975 ובהתאם לחוזרי רשות החברות הממשלתיות.

דירקטוריון החברה קובע את תפקידיו וסמכויותיו של המבקר הפנימי בהתאם לסעיף 49(א) לחוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975.

הביקורת הפנימית ברפאל מבצעת את עבודתה עפ"י תוכנית עבודה שנתית, כנדרש עפ"י התקנים המקצועיים של המבקרים הפנימיים בארץ ובעולם (IIA). תוכנית העבודה השנתית נגזרת, בין השאר מתוכנית רב שנתית שהוכנה על בסיס סקר סיכונים בקרה, נדונה ומאושרת בוועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון. תהליך גיבוש נושאי העבודה הינו מובנה ומותאם לרמת הסיכון בכל אחד ממגזרי פעילות של החברה.

נגזרות פעילות הביקורת הן חובקות ארגון וכוללות: פיננסיים וחשבונאות, הרכשה וניהול החומר, ארגון תפעול וניהול, משאבי אנוש, שיווק ופיתוח עסקי, אבטחת איכות, מערכות ממוחשבות (IT), עמידה בכללי ציות ורגולציה, ביטחון ובטיחות וחברות מוחזקות מהותיות.

בלמ"ס

ביקורת מערכי מידע נערכת בצמוד לכל ביקורת שוטפת שעורכת הביקורת הפנימית ובאמצעות מטלות ביקורת ייעודיות בהתאם לתוכנית העבודה השנתית.

עבודת הביקורת מתבצעת עפ"י כללי האתיקה, התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל, ה- IIA (Institute of Internal Auditors).

היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקר הפנימי הינם סבירים בנסיבות העניין ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בחברה. באישור תקציב החברה לשנת 2020, אישר הדירקטוריון היקף עבודת הביקורת הפנימית בחברה, לרבות באמצעות העסקת מבקרים ומומחים במיקור חוץ לעבודת הביקורת הפנימית בהיקף של 3,500 שעות עבודה.

למבקר הפנימי ולצוות עובדיו ניתנת גישה חופשית כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 ובכלל זה גישה מתמדת למערכות המידע בחברה, לרבות לנתונים הכספיים.

דוחות הביקורת מוצגים ליו"ר הדירקטוריון, ליו"ר ועדת הביקורת ולמנכ"ל החברה ונדונים בלשכת המנכ"ל ובוועדת הביקורת של הדירקטוריון במהלך השוטף של השנה. בנוסף, מגיש המבקר הפנימי דוח פעילות שנתי הכולל: מהות הביקורת הפנימית ברפאל; תקן והשכלה של עובדי הביקורת; ריכוז הנושאים שנבדקו; תקציר פעילות בנושא טיפול בתלונות הציבור וקבילות עובדים; תוכנית עבודה לשנה העוקבת לשנת הדיווח; נוהל הביקורת הפנימית ברפאל בע"מ.

5. גילוי ליישום הוראות רשות החברות לגבי מקרקעין ומחוברים

ראה ביאור 3 יט' (5) בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2020.

6. התחייבויות בגין יחסי עובד ומעביד

ראה ביאור 19 בדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2020.

7. אחריות תאגידית

רפאל פורצת דרך לא רק בתחומי העשייה המסורתיים שלה אלא גם בהובלת נושא האחריות התאגידית עם קידום פעילות אחריות חברתית, תוך השקעה בסביבת עבודה מתקדמת וזכויות עובדים, בטיחות בעבודה, בתעבורה ובריאות העובד, ניהול הגנת הסביבה ופיתוח בר קיימא, אתיקה, ממשל תאגידי ושרשרת אספקה.

חברת רפאל מתחייבת לעמידה בדרישות החוק בנושאים אלו. כמו כן נוקטת רפאל גישה וצעדים גם מעבר למתחייב בחוקים.

האחריות התאגידית מתגבשת בעולם כדרישה הכרחית במישורים של:

- חוקים;
- חוזי לקוחות;
- תקנים;
- ציפיות של החברה והקהילה;

בלמ"ס

הישגים משמעותיים בתחומי האחריות התאגידית בשנת 2020:

- בשנת 2020 רפאל זכתה בפעם השמינית ברציפות, בדירוג פלטינה פלוס לאחריות תאגידית, הדירוג הגבוה ביותר של ארגון "מעלה". חברת רפאל שמרה על דירוג פלטינה בשבע השנים האחרונות וממוקמת במקום הראשון בסקטור חברות הייטק וביטחון. רפאל הינה החברה הממשלתית הראשונה שהצטרפה לדירוג יוקרתי זה.
- תקן ישראלי 10000 לאחריות חברתית- החל משנת 2010 עומדת רפאל בתקן של מכון התקנים.
- בשנת 2020 זכתה חברת רפאל, בתו היהלום היוקרתי של מכון התקנים, התו ניתן על עמידתה של החברה בשבעה תקני איכות.

בנוסף, רפאל אושרה לעמידה בשלושה תקנים רלוונטיים בתחומי אחריות תאגידית:

- ת"י ISO 14001 לניהול איכות הסביבה;
- ת"י 18001 לניהול בטיחות וגהות;
- ת"י 9301 לניהול תעבורה ולבטיחות בדרכים.

נושא האחריות התאגידית זוכה להכרה מלאה של הדירקטוריון והנהלת החברה. הכרה זו באה לידי ביטוי בתמיכת הדירקטוריון והנהלה ביוזמות החברתיות, ובהצגת נושא האחריות התאגידית בפני דירקטוריון רפאל ובהנהלת רפאל מדי שנה.



יואב הר-אבן
מנכ"ל



עוזי לנדאו
יו"ר הדירקטוריון

פרק ב' –

**דוח בדבר אפקטיביות הבקרה על הדיווח הכספי ודוחות
כספיים ליום 31 בדצמבר 2020**



סומך חייקין
רחוב נחום חת 7
תא דואר 15142
חיפה 3190500
04 861 4800

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד - "החברה") ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי, המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (להלן: PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה ממשלתית הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה ממשלתית כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאות מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה ובכפוף לאישורים של רשויות המדינה הנדרשים על פי דין; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות חגזה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקריות תהפוכנה בבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה בהן שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020 והדוח שלנו, מיום 24 במרס 2021 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אותם דוחות כספיים.

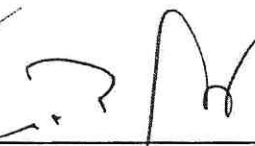
סומך חייקין
רואי חשבון

חיפה,
24 במרס 2021

דוח של הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי לפי תקנות החברות הממשלתיות (דוחות נוספים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי), התשס"ח - 2008

הנהלה, בפיקוח ובאישור הדירקטוריון של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן: החברה), אחראים לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי בחברה. בקרה פנימית על דיווח כספי היא תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים והוראות חוק החברות הממשלתיות. בשל המגבלות המובנות שלה, מערכת בקרה פנימית על דיווח כספי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית בדוחות הכספיים תימנע או תתגלה.

הדירקטוריון והנהלה ביצעו, בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית בחברה על דיווח כספי והאפקטיביות שלה, בהתבסס על הקריטריונים שנקבעו במודל בקרה המכונה "מודל קוסו". בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת החברה הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית בחברה על הדיווח הכספי של החברה לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2020 היא אפקטיבית.

 _____ משוע' ליפל סמנכ"ל כספים ובקרה	 _____ יואב הר-אבן מנכ"ל	 _____ עוזי לנדאו יו"ר הדירקטוריון
--	--	---

24 במרס 2021

תאריך

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

**דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2020**

תוכן העניינים

עמוד	
2	דוח רואי החשבון המבקרים
3-5	הצהרות מנהלים
6	דוחות על המצב הכספי מאוחדים
7	דוחות רווח והפסד מאוחדים
8	דוחות על רווח והפסד ורווח כולל אחר מאוחדים
9	דוחות על השינויים בהון מאוחדים
10-11	דוחות על תזרימי מזומנים מאוחדים
12-70	באורים לדוחות הכספיים



סומך חייקין
רחוב נחום חת 7
תא דואר 15142
חיפה 3190500
04 861 4800

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המצורפים של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן - החברה) לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח והפסד, על רווח כולל אחר, על השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-5%, וכ-4% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019, בהתאמה והכנסותיהן הכלולות באיחוד מהוות כ-4%, כ-5% וכ-5% מכלל ההכנסות המאוחדות לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2020, 2019 ו-2018, בהתאמה. כמו כן, לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, אשר ההשקעה בהם לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 הסתכמה לסך של כ-523 מיליון ש"ח וכ-642 מיליון ש"ח בהתאמה, ואשר חלק החברה ברווחיהן (בהפסדיהן) לשלוש השנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2020, 2019 ו-2018 הינו כ-11 מיליון ש"ח (הפסד), כ-15 מיליון ש"ח (רווח) וכ-30 מיליון ש"ח (רווח), בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותם חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצענה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישמשו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הני"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר 2020 ו-2019 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה בימים 31 בדצמבר 2020, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הני"ל ערוכים בהתאם להוראות סעיף 33ב' לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 ולחוזרי רשות החברות הממשלתיות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 24 במרץ 2021 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

סומך חייקין
רואי חשבון

24 במרץ 2021

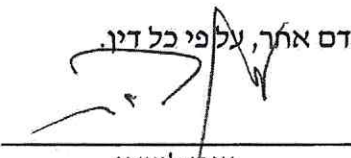
רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

הצהרת מנהלים בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות
(דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות
הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), התשס"ו - 2006

אני, עוזי לנדאו, מצהיר כי-

1. בחנתי את הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן - "החברה") לשנת 2020 (שניהם יחד להלן - הדוחות).
2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.
3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.
4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך, קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי.
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, עלפי כל דין.


עוזי לנדאו
יו"ר הדירקטוריון

י"א בניסן תשפ"א
24 במרס 2021

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

הצהרת המנהלים בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות
(דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות
הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), התשס"ו - 2006

אני, יואב הר-אבן, מצהיר כי-

1. בחנתי את הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן - "החברה") לשנת 2020 (שניהם יחד להלן - הדוחות).
 2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחסם לתקופה המכוסה בדוחות.
 3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.
 4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך, קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת החכנה של הדוחות.
 5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי.
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יואב הר-אבן
המנהל הכללי

י"א בניסן תשפ"א
24 במרס 2021

רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

הצהרת מנהלים ובקרה בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות
(דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות
הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), התשס"ו - 2006

אני, משה ליפל, מצהיר כי-

1. בחנתי את הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון של רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן - "החברה") לשנת 2020 (שניהם יחד להלן - הדוחות).
 2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.
 3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.
 4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך, קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.
 5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי.
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.


משה ליפל
סמנכ"ל כספים ובקרה

י"א בניסן תשפ"א
24 במרס 2021

דוחות על המצב הכספי מאוחדים ליום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

2019	2020	באור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,094,708	797,249	4	נכסים
239,166	256,994	5	נכסים שוטפים
3,339,413	3,996,650	6	מזומנים ושווי מזומנים
2,990,657	3,272,653	7	השקעות לזמן קצר
394,524	301,218	8	לקוחות
*1,021,035	1,237,451	9	הכנסות לקבל
9,079,503	9,862,215		חייבים ויתרות חובה
			מלאי
1,362,275	1,037,061	10	נכסים שאינם שוטפים
19,820	37,978	10	השקעות בחברות כלולות
2,906,153	3,274,140	11	הלוואות לחברות כלולות
193,035	228,643	12	רכוש קבוע
240,940	210,547	18	נכסים בלתי מוחשיים
43,444	33,984	26	נכסי זכות שימוש
4,765,667	4,822,353		נכסי מסים נדחים
13,845,170	14,684,568		

התחייבויות והון:

171,817	521,515	13	התחייבויות שוטפות
155,440	155,335	20	אשראי מתאגידים בנקאיים ואחרים
57,980	54,445	18	חלויות שוטפות של אגרות חוב
*1,290,948	1,628,852	14	חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה
627,231	668,536	15	התחייבויות לספקים
2,474,778	2,443,037	16	הפרשות
3,054,849	3,077,929		זכאים אחרים
7,833,043	8,549,649		מקדמות ממזמיני עבודות
3,440	21,791	17	התחייבויות שאינן שוטפות
185,783	160,307	18	הלוואות לזמן ארוך
149,414	129,556	19	התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה
1,349,187	1,192,381	20	הטבות לעובדים
83,300	120,500	10	אגרות חוב
-	5,404	26	אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
1,771,124	1,629,939		התחייבויות מסים נדחים
4,241,003	4,504,980	22	הון
13,845,170	14,684,568		

24 במרס 2021
תאריך אישור הדוחות הכספיים

*סוג מחדש.

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2018	2019	2020	באור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
4,017,728	4,579,708	4,374,237	א'25	הכנסות ממכירות ומביצוע עבודות
246,051	236,780	265,294		מערכת הביטחון
5,055,167	4,890,387	4,814,773		לקוחות אחרים בארץ
				חו"ל
9,318,946	9,706,875	9,454,304		
7,337,191	7,721,319	7,423,218	ב'25	עלות המכירות והעבודות שבוצעו
1,981,755	1,985,556	2,031,086		רווח גולמי
730,096	758,382	753,429	ג'25	הוצאות מחקר ופיתוח, נטו
377,373	398,981	356,056	ד'25	הוצאות מכירה ושיווק
393,670	346,890	395,552	ה'25	הוצאות הנהלה וכלליות
(13,339)	(36,781)	(12,969)	ז'25	הכנסות אחרות
5,689	1,927	2,156	ז'25	הוצאות אחרות
1,493,489	1,469,399	1,494,224		
488,266	516,157	536,862		רווח תפעולי
78,810	109,272	49,948	י'25	הכנסות מימון
(62,791)	(108,954)	(147,300)	י'25	הוצאות מימון
16,019	318	(97,352)		(הוצאות) הכנסות מימון, נטו
41,963	21,811	(123,340)		חלק החברה (בהפסדי) ברווחי חברות כלולות
-	(23,490)	(71,161)		ירידת ערך חברות כלולות
546,248	514,796	245,009		רווח לפני מסים על הכנסה
67,478	118,241	(76,893)	26	מיסים על ההכנסה (הטבת מס)
478,770	396,555	321,902		רווח לשנה
82.6	68.4	55.5	ח'25	רווח לשנה ל- 1 מניה רגילה בסיסי ומדולל (בש"ח)

הבאורים המצורפים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על רווח והפסד ורווח כולל אחר מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2018 אלפי ש"ח	2019 אלפי ש"ח	2020 אלפי ש"ח
478,770	396,555	321,902
45,391	(76,834)	(58,909)
(1,649)	1,211	1,077
43,742	(75,623)	(57,832)
3,764	(6,475)	(93)
3,764	(6,475)	(93)
526,276	314,457	263,977

רווח לשנה

פריטי (הפסד) רווח כולל אחר שיועברו לרווח והפסד :

הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ

שינוי ביתרה בקרן גידור בחברות כלולות

סה"כ (הפסד) רווח כולל אחר לשנה שיועבר לרווח והפסד

פריטי (הפסד) רווח כולל אחר
שלא יועברו לרווח והפסד :

מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת

סה"כ (הפסד) רווח כולל אחר לשנה
שלא יעבור לרווח והפסד

סך הכל רווח כולל לשנה

הבאורים המצורפים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בהון מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סך הכל אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן גידור בחברות כלולות אלפי ש"ח	קרן תרגום של פעילויות חוץ אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	הון מניות אלפי ש"ח	
						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020
4,241,003	3,745,571	(495)	(99,373)	28,000	567,300	יתרה ליום 1 בינואר 2020
321,902	321,902	-	-	-	-	רווח לשנה
(57,925)	(93)	1,077	(58,909)	-	-	(הפסד) רווח כולל אחר
<u>4,504,980</u>	<u>4,067,380</u>	<u>582</u>	<u>(158,282)</u>	<u>28,000</u>	<u>567,300</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
4,411,075	3,840,020	(1,706)	(22,539)	28,000	567,300	יתרה ליום 1 בינואר 2019
396,555	396,555	-	-	-	-	רווח לשנה
(82,098)	(6,475)	1,211	(76,834)	-	-	(הפסד) רווח כולל אחר
(484,529)	(484,529)	-	-	-	-	דיבידנד שהוכרז ושולם
<u>4,241,003</u>	<u>3,745,571</u>	<u>(495)</u>	<u>(99,373)</u>	<u>28,000</u>	<u>567,300</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018
3,982,201	3,454,888	(57)	(67,930)	28,000	567,300	יתרה ליום 1 בינואר 2018
2,219	2,219	-	-	-	-	השפעת יישום לראשונה של IFRS15
<u>3,984,420</u>	<u>3,457,107</u>	<u>(57)</u>	<u>(67,930)</u>	<u>28,000</u>	<u>567,300</u>	יתרה ליום 1 בינואר 2018
478,770	478,770	-	-	-	-	לאחר היישום לראשונה
47,506	3,764	(1,649)	45,391	-	-	רווח לשנה
(99,621)	(99,621)	-	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר
<u>4,411,075</u>	<u>3,840,020</u>	<u>(1,706)</u>	<u>(22,539)</u>	<u>28,000</u>	<u>567,300</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי מזומנים מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2018	2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
478,770	396,555	321,902	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			רווח לשנה
267,878	328,031	360,924	התאמות בגין:
(41,963)	1,679	194,501	פחת והפחתות
893	(7,060)	-	חלק בהפסדי (ברוחי) חברות כלולות
(11,139)	(24,106)	104,054	(עליית) הפחתת השקעה בחברה מוחזקת
2,796	1,927	2,156	הוצאות (הכנסות) מימון, נטו
(888)	1,147	(199)	הפסד ממימוש רכוש קבוע
67,478	118,241	(76,893)	הוצאות מו"פ שלא במזומן
			מסים על הכנסה (הטבת מס)
(1,436,863)	(917,962)	(981,516)	שינויים בסעיפי רכוש והתחייבות:
57,357	158,595	63,743	שינוי בלקוחות ובהכנסות לקבל
255,440	*181,803	(190,737)	שינוי בחייבים ויתרות חובה
81,215	73,342	99,881	שינוי במלאי
*(131,313)	*85,231	354,982	שינוי במקדמות ממזמיני עבודות
152,333	55,282	(17,200)	שינוי בהתחייבויות לספקים
161,215	86,489	40,653	שינוי בזכאים ויתרות זכות
(26,905)	(13,521)	(21,079)	שינוי בהפרשות
1,303	(212,294)	42,026	שינוי בהתחייבויות בגין הטבות לעובדים, נטו
			מסים על הכנסה שהתקבלו (ששולמו), נטו
(122,393)	313,379	297,198	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת
26,580	13,821	3,599	תזרימי מזומנים לפעילות השקעה
12,115	11,962	2,185	ריבית שהתקבלה מניירות ערך ובנקים
*(525,835)	*(581,958)	(625,020)	דיבידנדים שהתקבלו מניירות ערך
46,252	21,875	19,318	רכישת נכסים קבועים
8,815	477	48	דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות
-	410	-	תמורה ממימוש נכסים קבועים
(59,392)	(56,020)	(68,378)	תמורה ממימוש השקעה בחברה כלולה
-	-	9,092	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(15,501)	(501,938)	(4,146)	החזר השקעה בחברה כלולה
-	-	49,410	השקעה בחברות כלולות
203,529	1,105,003	(2,194)	חברה מוחזקת שאוחדה לראשונה (נספח ב')
(5,066)	-	(21,428)	השקעות לזמן קצר, נטו
-	3,493	1,765	מתן הלוואות לזמן ארוך לחברות כלולות
			פירעון הלוואות לזמן ארוך מחברות כלולות
(308,503)	17,125	(635,749)	מזומנים נטו (ששימשו לפעילות) שנבעו מפעילות השקעה
(44,265)	(43,910)	(44,251)	תזרימי מזומנים מפעילות מימון
*(1,674)	(4,185)	(2,888)	ריבית ששולמה על אגרות חוב שהונפקו ואשראי לזמן קצר
(15,011)	171,817	348,428	ריבית ששולמה על התחייבות בגין חכירה
(107,926)	-	(155,483)	אשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים ואחרים
-	(584,150)	-	פירעון אגרות חוב
*(213)	(52,628)	(62,077)	דיבידנד ששולם
*(487)	(501)	(2,225)	פירעון התחייבות בגין חכירה
			פירעון הלוואות לזמן ארוך
(169,576)	(513,557)	81,504	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
57,139	(48,335)	(40,412)	השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווה מזומנים
(543,333)	(231,388)	(297,459)	ירידה במזומנים ושווי מזומנים
1,869,429	1,326,096	1,094,708	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
1,326,096	1,094,708	797,249	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

* סווג מחדש.

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי מזומנים מאוחדים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2018	2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
99,621	-	-
-	99,000	-
25,051	9,681	(29,698)
360	-	-

א. פעולות מהותיות שלא במזומן:

דיבידנד שהוכרז וטרם שולם
השקעה בחברה כלולה כנגד אופציית PUT
שינוי ביתרות ספקים רכוש קבוע
רכישת רכוש קבוע כנגד חכירה

ב. חברה מוחזקת שאוחדה לראשונה :

1 בינואר 2020 (בלתי מבוקר) אלפי ש"ח
42,911
(108,339)
41,748
(22,291)
(3,356)
(83)
49,410

הון חוזר, נטו (למעט מזומנים ושווי מזומנים)
השקעה בחברות כלולות
רכוש קבוע
הלוואה לזמן ארוך
התחייבויות מסים נדחים
הטבות לעובדים

מזומנים כתוצאה מכניסה לאיחוד

ראה גם ביאור 2 (ג')

הביאורים המצורפים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באור 1 - כללי

- א. רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן: "החברה" או "רפאל") נוסדה בשנת 1995 כתוצאה מהחלטת ממשלת ישראל להעביר את פעילות יחידת הסמך הממשלתית "רפאל-לרשות פיתוח אמצעי לחימה" (להלן – "יחידת הסמך"), לחברה ממשלתית בעלת אופי עסקי. החברה היא בשליטתה המלאה של ממשלת ישראל ובתור שכזאת הינה כפופה להוראות חוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975 ולהוראות ולחוזרים שניתנים על פיו לרבות בנוגע לעריכת הדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2020, כוללים את אלה של החברה ושל חברות הבנות שלה (להלן יחד: "הקבוצה") וכן את זכויות הקבוצה בחברות כלולות ובהסדרים משותפים.
- ב. החברה מפתחת אמצעי לחימה ומייצרת חלק מהם. חלק מהותי מהתקשוריות החברה הן עם משרד הבטחון ומתבצעות על פי הוראות ההרכשה של משרד הבטחון.
- ג. **הגדרות**
- בדוחות כספיים אלה –
- (1) החברה – רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ.
 - (2) הקבוצה – רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ וחברות מאוחדות שלה.
 - (3) חברות מאוחדות – חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
 - (4) חברות מוחזקות – חברות מאוחדות וחברות שהשקעת החברה בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
 - (5) צד קשור – כמשמעותו בתקן חשבונאות בינלאומי (2009) 24 בדבר צדדים קשורים.
 - (6) בעל עניין – כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין בתאגיד סעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968".
- ד. המצגים הכלולים בדוחות הכספיים הינם באחריות החברה בלבד ואין הם מחייבים את מדינת ישראל.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

- א. **הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים**
- הדוחות הכספיים המאוחדים הוכנו על ידי הקבוצה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).
- ב. **מטבע פעילות ומטבע הצגה**
- הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים לאלף הקרוב, למעט אם צוין אחרת. השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.
- ג. **איחוד דוחות כספיים**
- החל משנת 2020 דוחותיה הכספיים המאוחדים של חברת Rafael U.S.A Inc, חברה מוחזקת בשיעור 100% הפועלת בארה"ב (להלן "RUSA"), אוחדו בדוחות הכספיים של החברה. האיחוד החל משנת 2020 ובוצע בעקבות גידול בפעילותה של חברת C4ATS, חברה מוחזקת בשיעור 100% על ידי חברת RUSA.
- ד. **בסיס המדידה**
- הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות הבאים:
- מכשירים פיננסיים, נגזרים ואחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
 - ניירות ערך המוחזקים למסחר, הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
 - מלאי הנמדד כנמוך מבין עלות או שווי מימוש נטו.
 - נכסי והתחייבויות מסים נדחים.
 - נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.
 - השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות.
- למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה באור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.
- ה. **תקופת המחזור התפעולי**
- תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה עולה על שנה, במיוחד בהתייחס לעבודות לפי חוזה ביצוע בהן יכול המחזור התפעולי להימשך שנתיים עד ארבע שנים. עקב כך כוללים הרכוש השוטף וההתחייבויות השוטפות גם פריטים המיועדים והצפויים להתממש בתוך תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה.
- ו. **שימוש באומדנים ושיקול דעת**
- בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.
- האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים - המשך

1. שימוש באומדנים ושיקול דעת (המשך)

האומדנים וההנחות אשר עשויים להוביל להתאמה מהותית בערכם של נכסים והתחייבויות בספרים במהלך השנה הבאה, הינם כדלקמן:

אומדן	הנחות עיקריות	השלכות אפשריות
אומדן סך עלויות החוזה ומרווח אפס	הקבוצה אומדת את סך העלויות בגין חוזה בהתאם להערכת כמויות, מחירים, שעות עבודה ולוחות זמנים צפויים לצורך אמידת שיעור ההשלמה המשמש לקביעת סכום ההכנסות שיוכרו מידי תקופה וכן לצורך קביעה האם החוזה הינו מכביד. כאשר לא ניתן למדוד באופן מהימן את תוצאות החוזה (למשל בשלבים המוקדמים של החוזה), הקבוצה מכירה בהכנסה מהחוזה רק בגובה העלויות שצפוי כי ניתן יהיה להשיבן.	גידול או קיטון בסכומי ההכנסות והרווח הגולמי שיוכרו לאורך תקופת החוזה והכרה בהפסד בגין חוזה מכביד.
השיטה למדידת התקדמות (שיעור השלמה)	הקבוצה מודדת את התקדמות הביצוע באמצעות שיטה המבוססת על התשומות שהושקעו למדידת התקדמות הביצוע, בהתאם לאומדן סך העלויות הדרושות להשלמת מחויבות הביצוע. הקבוצה בדעה כי שימוש בשיטה זו מייצג בצורה הנאותה ביותר את אופן העברת השליטה ללקוח.	שינוי בסכומי ההכנסות והרווח הגולמי שיוכרו בגין החוזה.
מדידת תמורה משתנה	לצורך קביעת מחיר העסקה, הקבוצה אומדת את סכום התמורה המשתנה ומכירה בהכנסה בגין הסכום אשר לגביו צפוי ברמה גבוהה כי ביטול משמעותי בסכום ההכנסות המצטברות שהוכרו לא יתרחש כאשר אי וודאות הקשורה לתמורה המשתנה תתברר לאחר מכן.	גידול או קיטון בסכומי ההכנסות שיוכרו לאורך תקופת החוזה.
קביעת אופן קיום מחויבויות הביצוע	לצורך הקביעה כי השליטה על סחורות או שירותים מועברת ללקוח לאורך זמן וכתוצאה מכך יש להכיר בהכנסה לאורך זמן, הקבוצה מסתמכת על חוות דעת משפטיות, הוראות החוזה והוראות החוק הרלוונטיות בבחינה האם לקבוצה קיימת זכות לאכוף את קיומו של החוזה.	שינוי בעיתוי ההכרה בהכנסה לאורך תקופת החוזה.
זיהוי מחויבויות ביצוע בחוזים עם לקוחות	לצורך זיהוי מחויבויות ביצוע נפרדות בחוזה עם לקוח, הקבוצה מפעילה שיקול דעת בבחינה האם מסופק שירות משמעותי של שילוב (אינטגרציה) הסחורות והשירותים השונים בחוזה לכדי תוצר משולב אחד.	שינוי בעיתוי ההכרה בהכנסה לאורך תקופת החוזה.
יכולת השבה של עלויות פיתוח	צפי לקבלת אישורים רגולטורים שיאפשרו את יישום הפרויקט.	הפחתת עלויות הפיתוח לרווח והפסד.
הטבות עובד לאחר סיום העסקה	הנחות אקטואריות כגון שיעור היוון, שיעור עליות שכר עתידיות ושיעור גידול בקצבה לפנסיה.	גידול או קיטון במחויבות בגין תכנית הטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה.
הערכת סיכויי התחייבויות תלויות	האם יותר סביר מאשר לא כי יצאו משאבים כלכליים בגין תביעות משפטיות שהוגשו כנגד החברה וחברות מוחזקות שלה.	ביטול או יצירת הפרשה בגין תביעה.

באור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים - המשך

ז. יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות

(1) תיקון ל- IFRS 3, צירופי עסקים

התיקון מבהיר מתי רכישת פעילות מהווה רכישת "עסק" או מתי היא מהווה רכישת קבוצת נכסים שלא תחשב לרכישת "עסק" בהתאם לתקן. לצורך בחינה זו, התווספה האפשרות לבחור להשתמש במבחן הריכוזיות כך שבמידה ובאופן מהותי כל (substantially all) השווי ההוגן של הנכסים שנרכשו מיוחס לקבוצה של נכסים דומים הניתנים לזיהוי או לנכס מזוהה בודד, לא יהיה מדובר ברכישת עסק. בנוסף, הובהרו הדרישות המינימאליות להגדרתו של עסק, התווספו דוגמאות להמחשת הבחינה האמורה. כמו למשל הדרישה שהתהליכים הנרכשים יהיו משמעותיים כך שעל מנת שיהיה מדובר בעסק, תכלול הפעילות לכל הפחות אלמנט תשומה אחד ותהליך משמעותי אחד, אשר ביחד תורמים באופן משמעותי ליכולת של הפעילות לייצר תפוקות. בנוסף, צומצמה ההתייחסות לאלמנט התפוקות הנדרש על מנת לעמוד בהגדרת עסק והתווספו דוגמאות להמחשת הבחינה האמורה. התיקון ייושם עבור עסקאות רכישת נכסים או עסק אשר מועד הרכישה שלהן חל בתקופות שנתיות המתחילות מיום 1 בינואר 2020. ליישום התיקון אין השפעה על הדוחות הכספיים.

(2) תיקון ל- IAS 8, מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות ל- IAS 1 - הצגת דוחות כספיים

התיקון מגדיר מחדש את המונח "מהותיות" כך שהגדרה זו תיושם באופן עקבי במסגרת המושגית וביתר התקנים השונים. בהתאם לתיקון, מידע הוא מהותי אם ניתן לצפות באופן סביר כי השמטתו, הצגתו המוטעית או הסוואתו ישפיע על החלטות שהמשתמשים העיקריים מקבלים על סמך הדוחות הכספיים. התיקונים ייושמו באופן פרוספקטיבי לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2020. ליישום התקן אין השפעה על הדוחות הכספיים.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

כללי המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמו בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי ישויות הקבוצה, למעט, כמתואר בבאור 2 בסיס עריכת הדוחות הכספיים, בסעיף ז' יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות.

א. בסיס האיחוד**(1) צירופי עסקים**

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של החברה וכן דוחות כספיים של חברות בהן מתקיימת שליטה של החברה.

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. שליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים.

לצורך האיחוד הובאו בחשבון הסכומים הכלולים בדוחות הכספיים של חברות שאוחדו תוך יישום כללי חשבונאות אחידים הנקוטים בידי הקבוצה.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הונות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות ההונות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד, נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של תמורה מותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד.

הרוכשת מכירה במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניתלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות בהווה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

כמו כן, מוניתין אינו מעודכן בגין ניצול הפסדים מועברים לצרכי מס שהיו קיימים במועד צירוף העסקים.

מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. שליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים.

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונת בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הקבוצה, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

מוניטין אינו מופחת באופן שיטתי. במקום זאת, מבצעת החברה בחינה לירידת ערך של מוניטין כאמור, הנובע מרכישה של חברה בת, אחת לשנה (ולכל המאוחר, ביום 31 בדצמבר) או בתדירות גבוהה יותר אם אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים כי יתכן וחלה ירידת ערך של מוניטין. (ראה גם סעיף ו' להלן).

עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרוכשת בגין צירוף עסקים, כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

(2) חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי החברה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום אובדן השליטה.

המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

(3) השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה או שליטה משותפת. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיומה של השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקות. עסקאות משותפות הינן הסדרים משותפים בהם לקבוצה יש זכויות לנכסים נטו של ההסדר.

השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלות. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה.

עלויות עסקה המתייחסות באופן ישיר לרכישה צפויה של חברה כלולה או עסקה משותפת מוכרות כנכס במסגרת סעיף הוצאות נדחות בדוח על המצב הכספי. עלויות אלה מתווספות לעלות ההשקעה במועד הרכישה.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית - המשך**א. בסיס האיחוד - המשך****(3) השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות - המשך**

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת שווי המאזני, לאחר תיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה, מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת.

כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות, כולל השקעה לזמן ארוך המהווה חלק מההשקעה במוחזקת, מופחת לאפס. במקרים בהם חלקה של הקבוצה בהשקעה לזמן ארוך המהווה חלק מההשקעה במוחזקת שונה מחלקה בהון המוחזקת, הקבוצה ממשיכה להכיר בחלקה בהפסדי המוחזקת, לאחר איפוס ההשקעה ההונית, בהתאם לשיעור זכאותה הכלכלית בהשקעה לזמן ארוך.

לאחר איפוס הזכויות כאמור, הקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים של החברה המוחזקת, אלא אם לקבוצה יש מחויבות לתמיכה בחברה המוחזקת או אם שילמה סכומים בעבורה. (באשר לירידת ערך השקעות בתאגידים מוחזקים - ראה סעיף ט"ז להלן).

(4) שינוי בשיעורי החזקה בחברות המטופלות בשיטת השווי המאזני תוך שימור השפעה מהותית או שליטה משותפת, לרבות מעבר בין השפעה מהותית לשליטה משותפת ולהיפך

בעת עלייה בשיעור החזקה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת, הקבוצה מיישמת את שיטת הרכישה רק בגין אחוזי החזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי. בעת ירידה בשיעור החזקה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת, הקבוצה גורעת חלק יחסי מהשקעתה ומכירה ברווח או הפסד מהמכירה, במסגרת סעיף הכנסות או הוצאות אחרות בדוח רווח והפסד. עלות הזכויות שנמכרו לצורך חישוב הרווח או ההפסד מהמכירה נקבעת לפי ממוצע משוקלל.

כמו כן, באותו מועד, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה המטופלת בשיטת השווי המאזני מסווג מחדש לדוח רווח או הפסד או לעודפים, באותו אופן שהיה נדרש אילו החברה הכלולה או העסקה המשותפת הייתה מממשת בעצמה את הנכסים או ההתחייבויות המתייחסים. הטיפול החשבונאי האמור רלוונטי גם במקרים בהם השקעה בחברה כלולה הופכת להשקעה בעסקה משותפת, או להיפך.

(5) עסקאות שבוטלו באיחוד

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות ועם עסקאות משותפות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפי בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה ראייה לירידת ערך.

ב. מטבע חוץ**(1) עסקאות במטבע חוץ**

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של חברות הקבוצה לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינו הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה. הפרשי שער אלה מוכרים ברווח והפסד בסעיפים הספציפיים, לפי מהות הפריט הכספי (הפרשי שער בגין לקוחות נזקים לסעיף הכנסות ממכירות, הפרשי שער בגין ספקים נזקים לעלות המכירות וכו').

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד.

(2) פעילות חוץ

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ לרבות תאגידים בישראל שמטבע הפעילות שלהם אינו מטבע הפעילות של החברה, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שער חליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ תורגמו לש"ח לפי שער החליפין הממוצע לתקופה.

הפרשי השער בגין התרגום נזקים לרווח כולל אחר. כאשר פעילות חוץ ממומשת, בחלקה או במלואה, הסכום המתאים שבקרן מתרגום מטבע חוץ מועבר לדוח רווח והפסד.

ככלל, הפרשי שער בגין הלוואות שנתקבלו או הועמדו לפעילויות חוץ, לרבות פעילויות חוץ שהינן חברות בנות, מוכרים ברווח והפסד בדוחות המאוחדים.

כאשר סילוקן של הלוואות שנתקבלו או שהועמדו לפעילות חוץ אינו מתוכנן ואינו צפוי בעתיד הנראה לעין, רווחים והפסדים מהפרשי שער הנובעים מפריטים כספיים אלה נכללים כחלק מההשקעה בפעילות החוץ, נטו, מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בהון כחלק מקרן תרגום.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית - המשך**ג. מלאי**

מלאי נמדד לפי העלות או שווי מימוש נטו, כנמוך שבהם, כאשר העלות נקבעת על בסיס ממוצע נע. עלות המלאי כוללת את כל עלויות הרכישה ועלויות אחרות שהתהוו בהבאת המלאי למיקומו ולמצבו הנוכחי. ערך המימוש נטו הוא אומדן מחיר המכירה במהלך העסקים הרגיל, בניכוי אומדן העלות להשלמה ואומדן העלויות הדרושות לביצוע המכירה.

ד. עבודות הקמה

עבודות הקמה בתהליך משקפות את הסכום ברוטו, שטרם הוצאו חשבוניות בגינו, הצפוי להגבות מהלקוחות בגין העבודה שבוצעה עד לאותו מועד. סכום זה נמדד לפי עלויות שהתהוו בתוספת רווחים שהוכרו, בניכוי חיובים שהוצאו ללקוחות בתהליך ההקמה והפסדים שהוכרו. העלות כוללת את כל העלויות המתייחסות ישירות לפרויקטים שבנידון בתוספת הקצאת עלויות תקורה קבועות ומשתנות שהקבוצה נשאה בהן במהלך ביצוע העבודות על פי החוזה, בהתבסס על קיבולת פעילות נורמלית.

עבודות ההקמה בתהליך מוצגות בדוח על המצב הכספי בסעיף הכנסות לקבל בגין כל החוזים בהם העלויות שהתהוו בתוספת רווחים שהוכרו עולים על החיובים שהוצאו ללקוחות בתוספת הפסדים שהוכרו. במקרים בהם החיובים שהוצאו ללקוחות בתוספת הפסדים שהוכרו עולים על העלויות שהתהוו בתוספת רווחים שהוכרו, אזי ההפרש מוכר בדוח על המצב הכספי כהכנסה נדחית, בסעיף מקדמות ממזמיני עבודות בניכוי עבודות בביצוע.

ה. רכוש קבוע**(1) הכרה ומדידה**

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר עבודה ישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד המתייחס, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה.

חלקי חילוף, ציוד עזר וציוד גיבוי מסווגים כרכוש קבוע כאשר הם עומדים בהגדרת רכוש קבוע בהתאם ל- IAS 16. אחרת הם מסווגים כמלאי.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע. רווח או הפסד מגרעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערך בספרים, ומוכרים נטו בסעיף הכנסות אחרות או הוצאות אחרות, לפי העניין, בדוח רווח והפסד.

(2) עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי התועלת הכלכלית העתידית הגלומה בפריט תזרום אל הקבוצה וכי עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

(3) פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השיריר שלו. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע. קווי ייצור המיועדים לייצור מוצרים בהתאם לחוזה ביצוע מופחתים בהתאם לקצב אספקת יחידות הייצור. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים.

שיעורי הפחת השנתיים הם:

	%
מבנים	2.5-7 (בעיקר 2.5%)
מכונות וציוד	7-12.5 (בעיקר 7%)
כלי רכב	14
מחשבים	20-33 (בעיקר 33%)

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושי וערך השיריר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח ומוותאמים בעת הצורך.

ו. נכסים בלתי מוחשיים**(1) מוניטין**

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של חברות בנות מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה, ראה סעיף א' לעיל. בתקופות עוקבות מוניטין נמדד לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**א. נכסים בלתי מוחשיים - המשך****(2) מחקר ופיתוח**

השקעות הקשורות בפעילויות מחקר המבוצעות במטרה לרכוש ידע והבנה מדעיים או טכניים חדשים, נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פעילויות פיתוח קשורות בתכנית לייצור מוצרים או תהליכים חדשים או לשיפור משמעותי של מוצרים או תהליכים קיימים. יציאות בגין פעילויות פיתוח מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; המוצר או התהליך ישימים מבחינה טכנית ומסחרית; צפויה הטבה כלכלית עתידית מהמוצר ולקבוצה כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בנכס או למכרו. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות את עלות החומרים, שכר עבודה ישיר והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת הנכס לשימוש המיועד. עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות פיתוח שהיוו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו. בתקופות עוקבות, עלויות פיתוח שהיוו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות מירידת ערך שנצברו.

(3) זכות שימוש בפטנט

הזכות נמדדת לפי העלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

(4) טכנולוגיה ואחרים

טכנולוגיה וצבר הזמנות שנרכשו על ידי הקבוצה במסגרת צרוף עסקים נמדדים לפי השווי ההוגן במועד הרכישה, בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך, במידה והיו.

(5) תוכנות

תוכנות מחשב אשר אינן מהוות חלק בלתי נפרד מהחומרה נמדדות לפי העלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך.

(6) עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

(7) הפחתה

הפחתה היא הקצאה שיטתית של הסכום בר פחת של נכס בלתי מוחשי על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר פחת הוא העלות של הנכס בניכוי ערך השייר שלו.

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, על פני אומדן אורך החיים השימושי של הנכסים הבלתי מוחשיים, מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. מוניטין אינו מופחת באופן שיטתי, אלא נבחן לצורך ירידת ערך.

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו:

- עלויות פיתוח שהיוו 3-5 שנים
- תוכנות 7 שנים

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

הקבוצה בוחנת את אומדן אורך החיים השימושי של נכס בלתי מוחשי שאינו מופחת בכל תקופה על מנת לקבוע האם האירועים והנסיבות ממשיכים לתמוך בקביעה כי לנכס הבלתי מוחשי אורך חיים בלתי מוגדר.

א. מכשירים פיננסיים**(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים****הכרה ומדידה לראשונה**

הקבוצה מכירה לראשונה בלקוחות ומכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות מוכרים לראשונה במועד בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר. ככלל, נכס פיננסי או התחייבות פיננסית נמדדים לראשונה בשווי הוגן בתוספת, במקרה של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית שאינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה או להנפקה של הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית. לקוח שאינו כולל רכיב מימון משמעותי נמדד לראשונה לפי מחיר העסקה שלו. חייבים שמקורם בנכסי חוזה, נמדדים לראשונה לפי ערכם בספרים של נכסי החוזה במועד שינוי הסיווג מנכס חוזה לחייבים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי הועברו באופן מהותי.

אם בידי הקבוצה נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הקבוצה ממשיכה להכיר בנכס הפיננסי.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך

ז. מכשירים פיננסיים - המשך

(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים – המשך

נכסים פיננסיים - סיווג ומדידה עוקבת

במועד ההכרה לראשונה, נכסים פיננסיים מסווגים לאחת מקטגוריות המדידה הבאות: עלות מופחתת; שווי הוגן דרך רווח כולל אחר - השקעות במכשירי חוב; שווי הוגן דרך רווח כולל אחר - השקעות במכשירים הונניים; או שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים פיננסיים לא מסווגים מחדש בתקופות עוקבות אלא אם, ורק כאשר, הקבוצה משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסי חוב פיננסיים, ובמקרה כאמור נכסי החוב הפיננסיים המושפעים מסווגים מחדש בתחילת תקופת הדיווח העוקבת לשינוי במודל העסקי.

נכס פיננסי נמדד בעלות מופחתת אם הוא מקיים את שני התנאים המצטברים להלן וכן אינו מיועד למדידה בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

- מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו להחזיק בנכסים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים; וכן
- התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

מכשיר חוב נמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר אם הוא מקיים את שני התנאים המצטברים להלן וכן אינו מיועד למדידה בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

- מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים; וכן

- התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

לקבוצה יתרות לקוחות חייבים אחרים ופיקדונות המוחזקים במסגרת מודל עסקי שמטרתו גביית תזרימי המזומנים החוזיים. תזרימי המזומנים החוזיים בגין נכסים פיננסיים אלו, כוללים אך ורק תשלומי קרן וריבית אשר משקפת תמורה עבור ערך הזמן של הכסף וסיכון האשראי. בהתאם לכך, נכסים פיננסיים אלו נמדדים בעלות מופחתת.

נכסים פיננסיים - הערכת המודל העסקי

הקבוצה מעריכה את מטרת המודל העסקי שבו מוחזק הנכס הפיננסי במסגרת מכלול מקובץ של נכסים פיננסיים נוספים, שכן הדבר משקף בצורה הטובה ביותר את האופן שבו מנוהל העסק ומסופק המידע להנהלה. בקביעת המודל העסקי של הקבוצה, נלקחו בחשבון שיקולים הכוללים את:

- האופן שבו מוערכים ומדווחים לאנשי מפתח בהנהלה של הישות הביצועים של המודל העסקי ושל הנכסים הפיננסיים המוחזקים במודל זה;
- הסיכונים המשפיעים על ביצוע המודל העסקי (והנכסים הפיננסיים המוחזקים באותו מודל עסקי) וכיצד מנוהלים אותם סיכונים;
- האופן שבו מתוגמלים המנהלים של העסק (לדוגמה, אם התגמול מבוסס על השווי ההוגן של הנכסים המנוהלים או על תזרימי המזומנים החוזיים שנגבו); וכן
- תדירות, הערך והעיתוי של מכירות של נכסים פיננסיים בתקופות קודמות, הסיבות למכירות וציפיות לגבי פעילות מכירה עתידית.

נכסים פיננסיים המוחזקים למסחר או מנוהלים ואשר ביצועיהם מוערכים על בסיס השווי ההוגן, נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים פיננסיים - הערכה האם תזרימי מזומנים כוללים קרן וריבית בלבד

לצורך הבחינה האם תזרימי המזומנים כוללים קרן וריבית בלבד, 'קרן' הינה השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד ההכרה לראשונה, 'ריבית' מורכבת מתמורה עבור ערך הזמן של הכסף, עבור סיכון האשראי המיוחס לסכום הקרן שטרם נפרעה במהלך תקופת זמן מסוימת ועבור סיכונים ועלויות בסיסיים אחרים של הלוואה, כמו גם מרווח רווח.

נכסים פיננסיים - מדידה עוקבת ורווחים והפסדים

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

בתקופות עוקבות נכסים אלו נמדדים בשווי הוגן. רווחים והפסדים נטו, לרבות הכנסות ריבית או דיבידנדים, מוכרים ברווח והפסד.

נכסים פיננסיים בעלות מופחתת

נכסים אלו נמדדים בתקופות עוקבות בעלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית ובניכוי הפסדים מירידת ערך. הכנסות ריבית, רווחים או הפסדים מהפרשי שער וירידת ערך מוכרים ברווח והפסד. רווח או הפסד כלשהו הנובע מגריעה, מוכר אף הוא ברווח והפסד.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**ז. מכשירים פיננסיים - המשך****(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים - המשך****סיווג נכסים פיננסיים לקבוצות והטיפול החשבונאי בכל קבוצה**

הקבוצה מסווגת נכסים פיננסיים בקבוצות כלהלן:

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך.

הלוואות וחייבים כוללים מזומנים ושווי מזומנים, לקוחות, הכנסות לקבל וחייבים אחרים.

מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון לא עלה על שלושה חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגינם בהתבסס על השווי ההוגן וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משוּבֵּץ. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לרווח והפסד.

נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד כוללים גם השקעות הוניות שאחרת היו מסווגות כזמינות למכירה.

נכסים פיננסיים המסווגים כמוחזקים למסחר כוללים ניירות ערך המוחזקים בכדי לתמוך בצרכי הנזילות לטווח הקצר של הקבוצה.

(2) התחייבויות פיננסיות שאינם נגזרים

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כוללות: משיכות יתר מבנקים, הלוואות ואשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים, התחייבויות בגין חכירה מימונית, ספקים וזכאים אחרים.

הכרה לראשונה בהתחייבויות פיננסיות

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

מדידה עוקבת של התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות (למעט התחייבויות פיננסיות אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד) מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. התחייבויות פיננסיות מיועדות לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת התחייבויות אלה וביצועיהן מוערך בהתבסס על שוויין ההוגן, וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משוּבֵּץ.

עלויות עסקה המיוחסות באופן ישיר להנפקה צפויה של מכשיר אשר יסווג כהתחייבות פיננסית, מוכרות כנכס במסגרת סעיף הוצאות נדחות בדוח על המצב הכספי. עלויות עסקה אלו מנוכות מההתחייבות הפיננסית בעת ההכרה לראשונה בה, או מופחתות כהוצאות מימון בדוח רווח והפסד כאשר ההנפקה אינה צפויה עוד להתקיים.

גריעת התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

קיזוז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לקבוצה קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**ז. מכשירים פיננסיים - המשך****(3) מכשירים פיננסיים נגזרים**

הקבוצה מחזיקה מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים ריבית וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור.

הצגה

מכשירים פיננסיים נגזרים מהווים גידור כלכלי מוצגים בדוח על המצב הכספי על פי שווים ההוגן. שינויים בשווי ההוגן נזקפים כהכנסות או הוצאות מימון בדוח רווח והפסד בתקופה בה אירעו.

הערכת שווי הוגן

שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנסחרים בשווקים פעילים מבוסס על המחירים המצוטטים לתאריך המאזן. השווי ההוגן של אופציות CALL מורכבות, נקבע באמצעות הערכות שווי של מומחים חיצוניים, בהתבסס על מודלים כלכליים מתאימים. השווי ההוגן אשר נקבע למטרת גילוי של אגרות החוב של החברה מחושב על בסיס הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים בגין הקרן והריבית המהוונים לפי שיעור הריבית בשוק למועד הדיווח.

(4) נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערך בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית/ירידת המדד בפועל.

(5) הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון. עלויות תוספתיות המתייחסות ישירות להנפקת מניות רגילות וכתבי אופציה למניות בניכוי השפעת המס, מוצגות כהפחתה מההון.

ח. הטבות לעובדים**(1) הטבות לאחר סיום העסקה**

בקבוצה קיימות מספר תכניות הטבה לאחר העסקה. התכניות ממומנות בדרך כלל על ידי הפקדות לחברות ביטוח או לקרנות פנסיה, והן מסווגות כתכניות הפקדה מוגדרת וכן כתכניות הטבה מוגדרת.

(א) תכניות להפקדה מוגדרת

תכנית להפקדה מוגדרת הינה תוכנית לאחר סיום העסקה שלפיה הקבוצה משלמת תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. מחויבויות הקבוצה להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

(ב) תכניות להטבה מוגדרת

תכנית להטבה מוגדרת הינה תכנית הטבה לאחר סיום העסקה שאינה תכנית להפקדה מוגדרת. מחויבות נטו של הקבוצה, המתייחסת לתכנית הטבה מוגדרת בגין הטבות לאחר סיום העסקה, מחושבת לגבי כל תכנית בנפרד על ידי אומדן הסכום העתידי של ההטבה שתגיע לעובד בתמורה לשיירותיו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. הטבה זו מוצגת לפי ערך נוכחי בניכוי השווי ההוגן של נכסי התכנית. שיעור ההיוון נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן הינו שקל ושוועד פירעון דומה לתנאי המחויבות של הקבוצה. החשבושים נערכים על ידי אקטואר מוסמך לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. מדידה מחדש של ההתחייבות (הנכס), נטו בגין הטבה מוגדרת כוללת רווחים והפסדים אקטואריים. מדידות מחדש נזקפות מיידית, דרך רווח כולל אחר ישירות לעודפים.

(2) הטבות אחרות לעובדים לטווח ארוך

המחויבות נטו של החברה בגין הטבות לעובדים לטווח ארוך, שאינן מתייחסות לתכניות הטבה לאחר סיום העסקה, היא בגין סכום ההטבה העתידית המגיעה לעובדים בגין שירותים שהוענקו בתקופה השוטפת ובתקופות קודמות. סכום הטבות אלו מהווה לערכו הנוכחי ומנוכה ממנו השווי ההוגן של נכסים המתייחסים למחויבות זו. שיעור ההיוון של המחויבות נקבע בהתאם לתשואה במועד הדיווח על אגרות חוב קונצרניות צמודות באיכות גבוהה, שהמטבע שלהן הינו שקל ושוועד פירעון דומה לתנאי המחויבויות של הקבוצה. החישוב נעשה לפי שיטת יחידת הזכאות החזויה. רווחים והפסדים אקטואריים נזקפים ישירות לרווח והפסד בתקופה בה הם נוצרו. החברה כוללת הפרשה לפדיון ימי מחלה במסגרת הטבות לעובדים לזמן ארוך. ההתחייבות מוצגת בזמן הארוך, היות וסיכויי המימוש שלה בטווח הקצר קלושים.

(3) הטבות עובד לטווח קצר

מחויבויות בגין הטבות לעובדים לזמן קצר (כוללות בעיקר שכר לשלם הפרשות לחופשה ולהבראה) נמדדות על בסיס לא מהוון, וההוצאה נזקפת בעת שניתן השירות המתייחס או במקרה של היעדרויות שאינן נצברות (כמו חופשת לידה) – בעת ההיעדרות בפועל. הפרשה בגין הטבות לעובדים לזמן קצר בגין בונוס במזומן או תכנית השתתפות ברווחים, מוכרת בסכום הצפוי להיות משולם, כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד בעבר וניתן לאמוד באופן מהימן את המחויבות. סיווג הטבות לעובדים, לצרכי מדידה, כהטבות לטווח קצר או כהטבות אחרות לטווח ארוך מתבצע בהתאם לתחזית הקבוצה לסילוק המלא של ההטבות.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**ט. מסים על ההכנסה**

מסים על ההכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ומיסים נדחים נזקפים לרווח והפסד אלא אם המס נובע מצירוף עסקים או נזקפים ישירות לרווח כולל אחר או להון במידה ונובעים מפריטים המוכרים ישירות ברווח כולל אחר או להון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח. מסים שוטפים כוללים גם מסים בגין שנים קודמות.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים שוטפים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, וכן קיימת כוונה לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. הקבוצה לא מכירה במיסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה במוניטין;
- ההכרה לראשונה בנכסים והתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס; וכן
- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות, בהסדרים משותפים ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש וכן, צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש השקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין השקעה.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסיים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את ההפרשים הזמניים. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתחייבות תתממשנה, הם מופחתים.

נכסי מסים נדחים שלא הוכרו מוערכים מחדש בכל מועד דיווח ומוכרים במידה והשתנה הצפי כך שצפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר בכוונתן לסלק את נכסי והתחייבויות המסים השוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות מסים נדחים מיושבים בו זמנית.

עמדות מס לא וודאיות

הפרשה בגין עמדות מס לא וודאיות, לרבות הוצאות מס וריבית נוספות, מוכרת כאשר יותר צפוי מאשר לא כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

הקבוצה עשויה להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות הקבוצה. תוספת מס זו לא נכללה בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות חברות הקבוצה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצרת החברה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה החברה להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד. מיסי הכנסה נוספים, במידה וחלים, הנובעים מחלוקת דיבידנדים על ידי החברה, נזקפים לרווח והפסד במועד בו מוכרת ההתחייבות לתשלום הדיבידנד המתייחס.

עסקאות בין חברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בין חברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**י. הכרה בהכנסות****הכנסות**

הקבוצה מכירה בהכנסות כאשר הלקוח משיג שליטה על הסחורה או השירות שהובטחו. ההכנסה נמדדת לפי סכום התמורה לו הקבוצה מצפה להיות זכאית בתמורה להעברת סחורות או שירותים שהובטחו ללקוח, מלבד סכומים שנגבו לטובת צדדים שלישיים.

זיהוי החוזה

הקבוצה מטפלת בחוזה עם לקוח רק כאשר מתקיימים כל התנאים הבאים:

- (א) הצדדים לחוזה אישרו את החוזה בכתב, והם מחויבים לקיים את המחויבויות המיוחסות להם;
- (ב) הקבוצה יכולה לזהות את הזכויות של כל צד לגבי המוצרים או השירותים אשר יועברו;
- (ג) הקבוצה יכולה לזהות את תנאי התשלום עבור הסחורות או השירותים אשר יועברו;
- (ד) לחוזה יש מהות מסחרית (כלומר הסיכון, העיתוי והסכום של תזרימי המזומנים העתידיים של הישות חזויים להשתנות כתוצאה מהחוזה); וכן
- (ה) צפוי שהקבוצה תגבה את התמורה לה היא זכאית עבור הסחורות או השירותים אשר יועברו ללקוח.

לצורך העמידה בסעיף (ה) הקבוצה בוחנת, בין היתר, את אחוז המקדמות שהתקבלו ואופן פריסת התשלומים בחוזה, ניסיון קודם עם הלקוח ומצבו וקיומם של בטחונות מספיקים.

כאשר חוזה עם לקוח אינו מקיים את הקריטריונים האמורים, תמורה שהתקבלה מהלקוח מוכרת כהתחייבות עד שהקריטריונים מתקיימים או כאשר מתרחש אחד מהאירועים הבאים: לקבוצה לא נותרו מחויבויות להעביר סחורות או שירותים ללקוח וכל התמורה שהובטחה על ידי הלקוח התקבלה והיא לא ניתנת להחזרה; או החוזה בוטל והתמורה שהתקבלה מהלקוח אינה ניתנת להחזרה.

זיהוי מחויבויות ביצוע

הקבוצה מעריכה במועד ההתקשרות בחוזה את הסחורות או השירותים שהובטחו במסגרת חוזה עם לקוח ומזהה כמחויבות ביצוע כל הבטחה להעביר ללקוח אחד מהשניים הבאים:

- (א) סחורה או שירות (או חבילה של סחורות או שירותים) שהם נפרדים; או
- (ב) סדרה של סחורות או שירותים נפרדים שהם למעשה זהים ויש להם אותו דפוס העברה ללקוח.

הקבוצה מזהה סחורות או שירותים שהובטחו ללקוח כנפרדים כאשר הלקוח יכול להפיק תועלת מהסחורה או השירות בעצמם או ביחד עם משאבים אחרים הניתנים להשגה בנקל ללקוח וכן ההבטחה של הקבוצה להעביר את הסחורה או השירות ללקוח ניתנת לזיהוי בנפרד מהבטחות אחרות בחוזה. על מנת לבחון האם הבטחה להעביר סחורה או שירות ניתנת לזיהוי בנפרד, הקבוצה בוחנת האם מסופק שירות משמעותי של שילוב הסחורה או השירות עם סחורות או שירותים אחרים שהובטחו בחוזה לתוצר משולב עבורו הלקוח התקשר בחוזה.

קביעת מחיר העסקה

מחיר העסקה הוא סכום התמורה לו הקבוצה מצפה להיות זכאית בתמורה להעברת סחורות או שירותים שהובטחו ללקוח, מלבד סכומים שנגבו לטובת צדדים שלישיים. בעת קביעת מחיר העסקה הקבוצה מביאה בחשבון את ההשפעות של כל הבאים: קיומו של רכיב מימון משמעותי בחוזה ותמורה שיש לשלם ללקוח.

תמורה משתנה

תמורה משתנה נובעת בעיקר בשל חריגים בגין קנסות בגין איחורים ובונוסים בגין הקדמות בביצוע. הקבוצה אומדת את סכום התמורה המשתנה באמצעות אמידת הסכום הסביר ביותר שיתקבל מאחר ושיטה זו מתארת בצורה הטובה ביותר את סכום התמורה שהיא תהיה זכאית לו.

קיומו של רכיב מימון משמעותי

בעת קבלת חוזה חדש, מבצעת הקבוצה בחינה האם החוזה מכיל רכיב מימון משמעותי. הקבוצה בוחנת בין היתר, את אורך הזמן החזוי בין המועד בו הקבוצה מעבירה את הסחורות או השירותים שהובטחו ללקוח לבין המועד בו הלקוח משלם עבור סחורות או שירותים אלה, וכן ההפרש, אם קיים, בין הסכום של התמורה שהובטחה לבין מחיר המכירה במזומן של הסחורות או השירותים שהובטחו.

במקרים בהם הפער בין מועד קבלת התשלום לבין מועד העברת הסחורה או השירות ללקוח הינו שנה או פחות, הקבוצה מיישמת את ההקלה הפרקטית הקבועה בתקן ואינה מפרידה רכיב מימון משמעותי.

קיום מחויבויות ביצוע

הכנסות מוכרות כאשר הקבוצה מקיימת מחויבות ביצוע על ידי העברת שליטה על סחורה או שירות שהובטחו ללקוח. בחלק מהמקרים, הקבוצה מעבירה שליטה לאורך זמן ולפיכך מכירה בהכנסות לאורך זמן מאחר וביצועי הקבוצה יוצרים או משפרים נכס אשר נשלט על ידי הלקוח תוך כדי יצירתו או שיפורו. בחוזים אחרים הקבוצה מעבירה שליטה לאורך זמן ולפיכך מכירה בהכנסות לאורך זמן מאחר ובהתאם לחוזים אלו של הקבוצה עם לקוחותיה והוראות הדין הרלבנטיות ובהתבסס על חוות דעת משפטיות שהתקבלו, קבעה הקבוצה שיש לה זכות לתשלום הניתנת לאכיפה עבור ביצועים שהושלמו עד לאותו מועד וכן לא נוצר נכס עם שימוש אלטרנטיבי לקבוצה. עבור שירותי אחזקה הניתנים על ידי הקבוצה - הכנסות מוכרות לאורך זמן בתקופת הדיווח בה סופקו השירותים, מאחר והלקוח מקבל וצורך בו זמנית את ההטבות המסופקות על ידי ביצועי הקבוצה כאשר הקבוצה מספקת שירותים אלה. בשאר המקרים - ההכנסה מוכרת בנקודת זמן בעת העברת השליטה.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**י. הכרה בהכנסות - המשך****מדידת התקדמות בקיום מחויבות ביצוע**

הקבוצה מכירה בהכנסה לאורך זמן על ידי מדידת ההתקדמות לקראת קיום מלא של מחויבות הביצוע באופן שמשקף את ביצועי הקבוצה בהעברת השליטה על הסחורות או השירותים שהובטחו ללקוח. כאשר לא ניתן למדוד באופן סביר את התוצאה של מחויבות ביצוע (למשל בשלבים המוקדמים של חוזה) אך הקבוצה מצפה להשיב את העלויות שהתהוו, הכנסות מוכרות רק עד להיקף העלויות שהתהוו (מרווח אפס) עד למועד שבו ניתן למדוד באופן סביר את התוצאה של מחויבות הביצוע.

הקבוצה מודדת את ההתקדמות באמצעות שיטה המבוססת על תשומות

בהתאם לשיטה זו, שיעור ההשלמה נקבע בהתבסס על אומדן סך העלויות הדרושות להשלמת מחויבות הביצוע. אומדן זה כולל את העלויות הישירות וכן עלויות עקיפות המתייחסות במישרין לקיום מחויבות הביצוע ומוקצות על בסיס מפתח העמסה סביר. הקבוצה בדעה כי שימוש בשיטת העלויות מייצג בצורה הנאותה ביותר את אופן העברת השליטה ללקוח.

ביישום גישה המבוססת על תשומות, הקבוצה אינה כוללת את ההשפעות של תשומות כלשהן אשר אינן משקפות את ביצועי הקבוצה בהעברת השליטה על הסחורות או השירותים ללקוח.

במדידת התקדמות הביצוע באמצעות שיטה המבוססת על תשומות, עלות שהתהוותה ואינה פרופורציונאלית להתקדמות בקיום מחויבות הביצוע, אינה נלקחת בחשבון במדידת שיעור ההשלמה. במקרים אלו הקבוצה מכירה בהכנסות בסכום שווה לעלות של סחורה ששימשה לקיום מחויבות הביצוע (קרי מרווח אפס), בהתקיים כל התנאים הבאים: הסחורה אינה נפרדת; חזוי שהלקוח ישיג שליטה על הסחורה זמן משמעותי לפני קבלת השירותים המתייחסים; עלות הסחורה משמעותית ביחס לסך עלויות החוזה החזויות; וכן הקבוצה רוכשת את הסחורה מצד שלישי ואינה מעורבת באופן משמעותי בעיצוב וייצור הסחורה.

עלויות חוזה

עלויות תוספתיות של השגת חוזה עם לקוח כגון עמלות מכירה לסוכנים, מוכרות כנכס כאשר צפוי כי הקבוצה תשיב עלויות אלו. עלויות להשגת חוזה שהיו מתהוות ללא קשר אם החוזה הושג מוכרות כהוצאה בעת התהוותן, אלא אם ניתן לחייב את הלקוח בגין עלויות אלה.

עלויות שהתהוו לקיום חוזה עם לקוח אשר אינן בתחולה של תקן אחר, מוכרות כנכס כאשר הן: מתייחסות במישרין לחוזה שהקבוצה יכולה לזהות באופן ספציפי; הן מייצרות או משפרות את משאבי הקבוצה שישמשו לקיום מחויבות ביצוע בעתיד; וכן צפוי שהעלויות יושבו. בכל מקרה אחר, עלויות כאמור מוכרות כהוצאה בעת התהוותן.

עלויות שהיוונו כנכס מופחתות לדוח רווח והפסד על בסיס שיטתי שהינו עקבי עם ההעברה של הסחורות או השירותים אליהם מתייחס הנכס.

בכל תקופת דיווח הקבוצה בוחנת האם הערך בספרים של הנכס שהוכר כאמור עולה על יתרת הסכום של התמורה שהישות מצפה לקבל בתמורה לסחורות או השירותים אליהם מתייחס הנכס, בניכוי העלויות

המתייחסות במישרין להספקת סחורות או שירותים אלה אשר לא הוכרו כהוצאות, ובמידת הצורך, מוכר הפסד מירידת ערך ברווח או הפסד.

במסגרת עלויות החוזה החברה כוללת רק את מרכיב עמלת הסוכנים המתייחס להשגת ההסכם, ולא סכומים אחרים המשולמים לסוכנים כנגד שירותים הניתנים על ידם לאחר השגת ההסכם.

אחריות

לצורך ההערכה האם אחריות מספקת ללקוח שירות נפרד ולכן מהווה מחויבות ביצוע נפרדת, הקבוצה בוחנת, בין היתר, את המאפיינים הבאים: האם ללקוח יש את האפשרות לרכוש אחריות בנפרד; האם האחריות נדרשת על פי חוק; אורכה של תקופת כיסוי האחריות והמהות של הפעולות שהקבוצה מבטיחה לבצע במסגרת חוזה האחריות.

במסגרת חוזים מול לקוחות, הקבוצה מספקת שירותי אחריות ללקוחות בהתאם לחוזה, הוראות החוק או לפי המקובל בענף. שירותי האחריות ניתנים על מנת להבטיח את טיב העבודה ועמידה במפרט שהוסכם בין הצדדים ואינם מהווים שירות נוסף שניתן ללקוח. לפיכך, הקבוצה לא מזהה את האחריות כמחויבות ביצוע נפרדת אלא מטפלת בה בהתאם להוראות IAS 37 ומכירה בהפרשה לאחריות לפי אומדן עלות השירותים האמורים.

שינויים בחוזה

שינוי חוזה הוא שינוי בתחולה או במחיר (או שניהם) של חוזה שאושר על ידי הצדדים לחוזה. שינוי חוזה יכול להיות מאושר בכתב או להשתמע מפרקטיקות עסקיות נהוגות. שינוי חוזה עשוי להתקיים גם במקרים שבהם לצדדים לחוזה יש מחלוקת לגבי התחולה או המחיר (או שניהם) של השינוי או שהצדדים אישרו את השינוי בתחולה של החוזה אך טרם קבעו את השינוי המקביל במחיר.

במקרים בהם שינוי החוזה טרם אושר על ידי הצדדים, הקבוצה ממשיכה להכיר בהכנסות בהתאם לחוזה הקיים, ללא התחשבות בשינוי החוזה, עד למועד ששינוי החוזה מאושר או כאשר שינוי החוזה ניתן לאכיפה משפטית.

הקבוצה מטפלת בשינוי חוזה כהתאמה של החוזה הקיים מאחר ויתרת הסחורות או השירותים לאחר שינוי החוזה אינם נפרדים ולכן מהווים חלק ממחויבות ביצוע אחת אשר מקוימת באופן חלקי במועד שינוי החוזה. השפעת השינוי על מחיר העסקה ועל מידת ההתקדמות לקראת קיום מלא של מחויבות הביצוע מוכרת כתיאום להכנסות (גידול או קיטון) במועד שינוי החוזה, כלומר על בסיס עדכון מצטבר (catch-up basis).

במקרים בהם שינוי החוזה הינו גידול בהיקף החוזה בשל תוספות של סחורות או שירותים מובחנים כאשר מחיר החוזה גדל בסכום תמורה המשקף את מחירי המכירה העצמאיים של הסחורות או השירותים שהתווספו, הקבוצה מטפלת בשינוי חוזה כחוזה נפרד.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**י. הכרה בהכנסות - המשך****נכס חוזה והתחייבות חוזה**

נכס חוזה (בדוחות אלו הכנסות לקבל) מוכר כאשר לקבוצה קיימת זכות לתמורה עבור סחורות או שירותים שהקבוצה העבירה ללקוח כאשר זכות זו מותנית בגורם אחר מאשר חלוף הזמן, לדוגמה בביצועים העתידיים של הקבוצה. נכסי החוזה מסווגים לסעיף חייבים כאשר הזכויות לקבלתם הופכות להיות בלתי מותנות.

התחייבות חוזה (בדוחות אלו מקדמות ממזמיני עבודות) מוכרת כאשר הקבוצה מחויבת להעביר סחורות או שירותים ללקוח שבגינם היא קיבלה תמורה (או שחל מועד פירעונו של הסכום) מהלקוח.

קיצוץ נכס חוזה והתחייבות חוזה

נכס והתחייבות בגין אותו חוזה מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי. אולם, נכס והתחייבות חוזה הנובעים מחוזים שונים מוצגים בברוטו בדוח על המצב הכספי.

מדידת התקדמות בקיום מחויבות ביצוע

כאשר תוצאת עסקה הכרוכה באספקת שירותים ניתנת לאמידה באופן מהימן, ההכנסות הקשורות לעסקה מוכרות בהתאם לשיטת שיעור ההשלמה המחושב בהתייחס לסקירת העבודה שבוצעה. על-פי שיטה זו, ההכנסות מוכרות בתקופות הדיווח שבהן סופקו השירותים. במקרה שתוצאת החוזה אינה ניתנת למדידה באופן מהימן, ההכנסות מוכרות רק במידה שניתן להשיב את ההוצאות שהתהוו.

הכנסות מתמלוגים מוכרות על בסיס מצטבר בהתאם למהות ההסכם הרלוונטי.

הכנסות משכירות נזקפות לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות.

יא. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה באופן מהימן, וכאשר צפוי כי יידרש תזרים שלילי של הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. החברה אחראית לגבי טיב המוצרים שנמכרו ללקוחות או לטיב העבודות שבוצעו עבורם לתקופות של שנה עד עשר שנים לאחר אספקתם או השלמתם. לכיסוי ההתחייבויות כאמור נכללת בדוחות הכספיים הפרשה הנקבעת על בסיס הערכת ההנהלה, לאור ניסיון העבר.

הקבוצה מכירה בנכס שיפוי אם, ורק אם, וודאי למעשה (Virtually Certain) שהשיפוי יתקבל אם הקבוצה תסלק את המחויבות. הסכום שמוכר בגין השיפוי אינו עולה על סכום ההפרשה.

הפרשה לאחריות

הפרשה לאחריות ותיקונים בגין מוצרים ועבודות שנמסרו ללקוחות מחושבת בהתאם להערכת הנהלת החברה ובהתבסס על ניסיון העבר והערכות הנדסיות.

חוזים מכבידים

כאשר צפוי שהעלויות הבלתי נמנעות בגין החוזה יעלו על ההטבות הצפויות להתקבל מהחוזה, מוכרת הפרשה לחוזה מכביד. ההפרשה נמדדת על פי הנמוך מבין הערך הנוכחי של העלות החזויה לביטול החוזה, והערך הנוכחי של העלויות הבלתי נמנעות (נטו מההכנסות) להמשך קיום החוזה. עלויות בלתי נמנעות הינן עלויות שהחברה אינה יכולה להימנע מהן מכיוון שהיא כפופה לחוזה.

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, נמדדת ההפרשה בהתאם לערכה הנוכחי.

יב. הנחות מספקים וקבלני משנה

הנחות המתקבלות מספקים וקבלני משנה אשר לגביהן לא מחויבת החברה לעמוד ביעדים מסוימים נכללות בדוחות הכספיים עם ביצוע הרכישות היחסיות המזכות את החברה בהנחות האמורות.

יג. הוצאות פרסום

הוצאות פרסום נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

יד. מענקים ממשלתיים

מענקי ממשלה בלתי מותנים מוכרים לראשונה בשווי הוגן כאשר קיים ביטחון סביר שהם יתקבלו והקבוצה תעמוד בתנאים המזכים בקבלתם. מענקים מהמדען הראשי המתקבלים כפיצוי על הוצאות בהן נשאה הקבוצה מוצגים כהפחתה מהוצאות מחקר ופיתוח. מענקי ממשלה המתקבלים לצורך רכישת נכס או בגין עלויות פיתוח שהונו, מוצגים בניכוי מהנכס המתייחס ונזקפים לדוח רווח והפסד באופן שיטתי, לאורך תקופת החיים השימושיים של הנכס.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**טו. הכנסות והוצאות מימון**

הכנסות מימון כוללות הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו, הכנסות מדיבידנדים ושינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית. הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת התשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה הקבוצה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס. שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד כוללים גם הכנסות מדיבידנדים וריביות. הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית בגין הלוואות שנתקבלו ואגרות חוב שהונפקו, שינויים בשווי ההוגן של תמורה מותנית במסגרת צירוף עסקים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד והפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים (למעט הפסדים בגין ירידת ערך לקוחות המוצגים במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות). דוחות על תזרימי מזומנים, ריבית שהתקבלה ודיבידנדים שהתקבלו מוצגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות השקעה. ריביות ששולמו ודיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות מימון. רווחים והפסדים מהפרשי שער המתייחסים לנכסים וההתחייבויות התפעוליות מוצגים במסגרת הרווח הגולמי, ורווחים והפסדים מהפרשי שער הקשורים לפעילויות מימון והשקעה מוצגים כחלק מהוצאות והכנסות מימון, כתלות בתנודות שער החליפין, וכתלות בפוזיציה שלהן (רווח או הפסד בנטו).

טז. ירידת ערך נכסים**(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים****נכסים פיננסיים ונכסי חוזה**

הקבוצה מכירה בהפרשה להפסדי אשראי חזויים בגין:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בעלות המופחתת;

- נכסי חוזה (כהגדרתם ב-IFRS 15);

הקבוצה בחרה למדוד את ההפרשה להפסדי אשראי חזויים בגין לקוחות ונכסי חוזה לאורך כל חיי המכשיר.

מדידת הפסדי אשראי חזויים

הפסדי אשראי חזויים מהווים אומדן משוקלל-הסתברויות של הפסדי אשראי. הפסדי אשראי נמדדים לפי הערך הנוכחי של הפער בין תזרימי המזומנים שהקבוצה זכאית להם לפי החוזה לבין תזרימי המזומנים שהקבוצה צופה לקבל.

הפסדי האשראי החזויים מהווים לפי שיעור הריבית האפקטיבית של הנכס הפיננסי.

נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי

נכס פיננסי הינו פגום עקב סיכון אשראי כאשר התרחש אחד, או יותר, מהאירועים שיש להם השפעה שלילית על תזרימי המזומנים העתידיים שנאמדו בגין נכס פיננסי זה.

ראיה שנכס פיננסי הינו פגום כוללת את האירועים הבאים:

- קושי פיננסי משמעותי של המנפיק או הלווה;
- הפרה של חוזה, כגון אירוע כשל או אירוע פיגור בתשלומים;
- ארגון מחדש של הלוואה או תשלום המגיע לקבוצה בתנאים אשר הקבוצה לא הייתה שוקלת במקרים אחרים;
- צפוי שהלווה יגיע לפשיטת רגל או לשינוי מבני פיננסי אחר;
- היעלמות שוק פעיל לנכס פיננסי עקב קשיים פיננסיים;

הצגת ההפרשה להפסדי אשראי חזויים בדוח על המצב הכספי

הפרשה להפסדי אשראי חזויים בגין נכס פיננסי הנמדד בעלות מופחתת, מוצגת בניכוי מהערך בספרים ברוטו של הנכס הפיננסי.

מחיקה

הערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי נמחק במלואו או בחלקו כאשר אין ציפיות סבירות להשבה. זה בדרך כלל המקרה כאשר הקבוצה קובעת כי לחייב אין נכסים או מקורות הכנסה שעשויים להניב תזרימי מזומנים מספיקים על מנת לשלם את הסכומים הכפופים למחיקה. עם זאת, נכסים פיננסיים שנמחקו עשויים עדיין להיות כפופים לפעולות אכיפה על מנת לקיים את נהלי הקבוצה להחזר סכומים. מחיקה מהווה אירוע גריעה.

(2) נכסים שאינם פיננסיים**עיתוי בחינת ירידת הערך**

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של החברה, למעט נכסי מיסים נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. בתקופות עוקבות למועד ההכרה לראשונה, מבצעת החברה, אחת לשנה בתאריך קבוע עבור כל נכס, הערכה של סכום בר ההשבה של נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או שאינם זמינים לשימוש או באופן תכוף יותר, אם קיימים סימנים לירידת ערך.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**טז. ירידת ערך נכסים - המשך****(2) נכסים שאינם פיננסיים - המשך****קביעת יחידות מניבות מזומנים**

למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים אחרים ובקבוצות נכסים אחרים ("יחידות מניבות מזומנים").

מדידת סכום בר השבה

סכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה). בקביעת שווי השימוש, מהוונת החברה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס.

הקצאת מוניטין ליחידות מניבות מזומנים

למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין יקובצו כך שהרמה בה תיבחן ירידת הערך תשקף את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי.

נכסי מטה החברה

נכסי מטה החברה אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים. במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה החברה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הכרה בהפסד מירידת ערך

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבוטל. כאשר לנכסים אחרים, הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

(3) השקעה בחברות כלולות ועסקאות משותפות

השקעה בחברה כלולה או בעסקה משותפת נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך (כמפורט בסעיף (1) לעיל).

מוניטין המהווה חלק מחשבון השקעה בחברות כלולות אינו מוכר בנפרד, ולכן אינו נבחן בנפרד בבחינת ירידת ערך. לחילופין, נבחנת ירידת ערך ביחס להשקעה בכללותה, וזאת כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך.

במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה. בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקף כחלק מרווח/הפסד חברות מוחזקות המטופלות לפי שווי מאזני בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה או בעסקה משותפת.

הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך.

יז. חכירות**מדיניות חשבונאית המיושמת החל מיום 1 בינואר 2019****(1) קביעה אם הסדר מכיל חכירה**

במועד ההתקשרות בחכירה, הקבוצה קובעת אם ההסדר מהווה חכירה או מכיל חכירה, תוך בחינה האם ההסדר מעביר זכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה לתקופת זמן בתמורה לתשלום. בעת ההערכה האם ההסדר מעביר את הזכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה, הקבוצה בוחנת האם לאורך תקופת החכירה יש לה את שתי הזכויות הבאות:

- (א) הזכות להשיג למעשה את כל ההטבות הכלכליות משימוש בנכס המזוהה; וכן
- (ב) הזכות לכוון את השימוש בנכס המזוהה.

עבור חוזי חכירה הכוללים רכיבים שאינם רכיבי חכירה, כגון שירותים או תחזוקה, הקשורים לרכיב חכירה, הקבוצה בחרה להפריד רכיבים אלו, במידה וניתן, ולא להתייחס לרכיבים אלו כחלק מהחכירה.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**יז. חכירות - המשך****(2) נכסים חכורים והתחייבויות בגין חכירה**

חוזים המקנים לקבוצה שליטה בשימוש בנכס בגין חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. בעת ההכרה לראשונה הקבוצה מכירה בהתחייבות בסכום הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים מסוימים), ובמקביל מכירה הקבוצה בנכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה.

מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירות הקבוצה לא ניתן לקביעה בנקל, הקבוצה משתמשת בשיעור הריבית התוספתי של הקבוצה (החוכר).

לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס זכות שימוש בהתאם למודל העלות, ומופחת לאורך תקופת החכירה או אורך חייו השימושיים של הנכס כמוקדם מבניהם.

הקבוצה בחרה ליישם את ההקלה הפרקטית לפיה חכירות לטווח קצר של עד שנה או חכירות בהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך, מטופלות באופן בו דמי החכירה נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה, ללא הכרה בנכס ו/או התחייבות בדוח על המצב הכספי.

(3) תקופת החכירה

תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה.

(4) תשלומי חכירה משתנים

תשלומי חכירה משתנים שתלויים במדד או בשער, נמדדים לראשונה על ידי שימוש במדד או בשער הקיים במועד תחילת החכירה ונכללים במדידה של התחייבות החכירה. כאשר חל שינוי בתזרים המזומנים של דמי חכירה עתידיים הנובע מהשינוי במדד או בשער, יתרת ההתחייבות מעודכנת כנגד נכס זכות השימוש.

(5) הפחתת נכס זכות שימוש

לאחר מועד תחילת החכירה, נכס זכות שימוש נמדד בשיטת העלות, בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו ומתואם בגין מדידות מחדש של ההתחייבות בגין החכירה. הפחת מחושב על בסיס קו-ישר על פני אורך החיים השימושיים או תקופת החכירה החוזית, כמוקדם מבניהם כדלקמן:

• מבנים	2.5-15 שנים
• תוכנות	7 שנים
• כלי רכב	3 שנים

(6) הערכה מחדש של התחייבות בגין חכירה

בעת התרחשות אירוע משמעותי או שינוי משמעותי בנסיבות אשר בשליטת הקבוצה ואשר השפיע על ההחלטה אם ודאי באופן סביר שהקבוצה תממש אופציה, שלא נכללה קודם לכן בקביעת תקופת החכירה, או לא תממש אופציה שנכללה קודם לכן בקביעת תקופת החכירה, הקבוצה מודדת מחדש את התחייבות החכירה בהתאם לתשלומי החכירה המעודכנים תוך שימוש בריבית היוון מעודכן. השינוי בערך בספרים של ההתחייבות מוכר כנגד הנכס זכות שימוש, או מוכר ברווח והפסד אם הערך בספרים של נכס זכות השימוש הופחת במלואו.

(7) תיקוני חכירה

הקבוצה מטפלת בתיקון כחכירה נפרדת במקרים בהם תיקון חכירה מגדיל את היקף החכירה על ידי הוספת זכות להשתמש בנכס בסיס אחד או יותר, וכן התמורה בגין החכירה גדלה בסכום התואם את המחיר הנפרד עבור הגידול בהיקף ותיאומים מתאימים כלשהם למחיר נפרד זה, על מנת לשקף את הנסיבות של החוזה.

ביתר המקרים, במועד התחילה של תיקון החכירה, הקבוצה מקצה את התמורה בחוזה המעודכן בין רכיבי החוזה, קובעת את תקופת החכירה המתוקנת ומודדת את התחייבות החכירה על ידי היוון תשלומי החכירה המעודכנים באמצעות שיעור היוון מעודכן.

עבור תיקוני חכירה שמקטינים את היקף החכירה, הקבוצה מכירה בקיטון בערך בספרים של נכס זכות השימוש על מנת לשקף את הביטול החלקי או המלא של החכירה, ומכירה ברווח או הפסד הנובע מהפער בין הקיטון בנכס זכות השימוש למדידה מחדש של ההתחייבות בגין החכירה ברווח והפסד.

עבור תיקוני חכירה אחרים, הקבוצה מודדת מחדש את ההתחייבות בגין חכירה כנגד נכס זכות השימוש.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**יז. חכירות – המשך****מדיניות חשבונאית שיושמה בתקופות שקדמו ליום 1 בינואר 2019
קביעה אם הסדר מכיל חכירה**

בתחילת ההסדר או בעת בחינתו מחדש, הקבוצה קובעת אם הסדר הוא חכירה או אם הוא מכיל חכירה. הסדר הוא חכירה או מכיל חכירה אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- קיום ההסדר תלוי בשימוש בנכס או בנכסים ספציפיים; וכן
- ההסדר מכיל זכות לשימוש בנכס

תשלומים ותמורה אחרת שנדרשים לפי ההסדר מופרדים בתחילת ההסדר או בעת הבחינה מחדש לתשלומים עבור החכירה ולרכיבים אחרים על בסיס השווי ההוגן היחסי שלהם.

נכסים חכורים

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות מרשות מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת החברה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים ומוכרת התחייבות בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים.

לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה. יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים בדוח על המצב הכספי של הקבוצה. בחכירה של קרקע ומבנים, מרכיבי הקרקע והמבנים נבחנים בנפרד לצרכי סיווג החכירות, כאשר שיקול משמעותי בסיווג מרכיב הקרקע הינו העובדה כי קרקע בדרך כלל בעלת אורך חיים בלתי מוגדר.

תשלומי חכירה

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה מינימאליים המשולמים במסגרת חכירה תפעולית, נזקפים עם התהוותם לרווח והפסד. תשלומי חכירה מינימאליים, המשולמים במסגרת חכירה מימונית, נחלקים בין הוצאות המימון לבין הפחתת יתרת ההתחייבות. הוצאת המימון מוקצית לכל תקופה מתקופת החכירה, כך שמתקבל שיעור ריבית תקופתית קבוע על היתרה הנוותרת של ההתחייבות. תשלומי החכירה המינימאליים מתעדכנים, בגין דמי חכירה מותנים, כאשר ההתניה מתבררת.

יח. רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח בסיסי ומדולל למניה לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחס לבעלי המניות הרגילות של החברה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך השנה, לאחר התאמה בגין מניות באוצר.

יט. עיקרי ההוראות שניתנו בחוזרי רשות החברות בנוגע לגילוי והצגת פרטים בדוחות הכספיים הינם כדלקמן:

(1) ביום 5 באוגוסט 2004 קיבלה הממשלה החלטת לפיה התקינה החשבונאית הכללית לגבי חברות ממשלתיות הינה של הסקטור הפרטי. התקינה הייחודית לחברות הממשלתיות, הינה בנוסף לתקינה של הסקטור הפרטי או כהרחבה או בחידוד של נושאים ספציפיים לחברות ממשלתיות כמפורט בחוזרי רשות החברות. התקינה הייחודית לחברות הממשלתיות תתבצע בהתאם לחוק. הרשות תמשיך להסתייע בצוותים המקצועיים שהוקמו על ידה לצורך זה.

(2) "נקבעו לחברה ממשלתית יעדים. תכלול החברה בדוחות הכספיים מידע כספי מהותי הרלוונטי למדינה וליתר המשתמשים בהם לצורך קבלת החלטות כלכליות" – למיטב ידיעת הנהלת החברה לא נקבעו לה יעדים כאמור.

(3) במסגרת הסכם מעבר לחברה, ולאור הוראות חוק החברות הממשלתיות ומדיניות רשות החברות הממשלתיות המתוארת להלן, החל מיום 1 בינואר 2005 ואילך מחויבת החברה לחלק דיבידנד שנתי לבעלי המניות, בסכום שלא יפחת מ- 50% מהרווח הנקי השנתי של החברה (לרבות בגין רווחי הון). החברה אינה מחויבת לחלק דיבידנדים מרווחים שנצברו עד לאותו מועד, אלא מרווחי הון ובנסיבות שהוגדרו בהסכם המעבר לחברה.

חוק המדיניות הכלכלית לשנת הכספים 2005 (תיקוני חקיקה), התשס"ה - 2005, תיקן את סעיף 33 לחוק החברות הממשלתיות כך שהחלטת דירקטוריון בדבר ייעוד רווחים של חברה ממשלתית, לרבות בדבר חלוקה כהגדרתה בחוק החברות, טעונה אישור רשות החברות. חלקה רשות החברות על החלטת הדירקטוריון, כי אז חברה מסוגה של החברה (כל עוד היא אינה חברה בהפרטה) תפעל על פי החלטת רשות החברות (היכולה להשתנות מעת לעת) ביחס לייעוד רווחים לתשלומי דיבידנדים, משנת 1995 ואילך, קובעת שיש לחלק דיבידנד מרווחים שוטפים בגובה של 50% מהרווח השוטף. לעניין דיבידנדים מרווחים צבורים, לגבי כל חברה רלוונטית תוגש דרישה ספציפית תוך התחשבות בהוראות מסמכי יסוד החברה, הוראות כל דין ונתונים רלוונטיים מהדוחות הכספיים ומחוץ להם. לעניין עדכון מדיניות חלוקת הדיבידנד בגין הרווחים שיצברו החל משנת 2011 ואישור חלוקת דיבידנד נוסף בשנת 2013 ובשנת 2019, ראה באור 22 לדוחות הכספיים.

(4) החברה נדרשת לפעול להתאמת יתרות מלאה עם המדינה, רשויותיה וחברות ממשלתיות אחרות. לא התקבלו אישורי יתרה בכתב מהגורמים המוסמכים, כאמור לעיל, תיתן לכך החברה גילוי בדוחותיה. נשלחו בקשות לאישורי יתרה לחברות ממשלתיות במהלך הכנת הדוחות הכספיים השנתיים, בקשות אלו לא נענו בשלמות. מסיון העבר אין בקשות אלו נענות ע"י משרד הביטחון. לחברה אמצעי בקרה חליפיים למעקב אחר גביית חשבונות ותשלומים מול משרד הבטחון. להערכת הנהלת החברה אין חובות מהותיים במחלוקת עם החברות הממשלתיות ועם משרד הבטחון.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**יט. עיקרי ההוראות שניתנו בחוזרי רשות החברות בנוגע לגילוי והצגת פרטים בדוחות הכספיים הינם כדלקמן - המשך**

- (5) החברה תוודא את תקינות רישום זכויות החברה והמדינה בנכסי החברה ובנכסי המדינה המוחזקים או המופעלים על ידה, וייתן לכך גילוי בדוחות הכספיים. - ראה באור 11 לדוחות הכספיים.
- במהלך חודש פברואר 2006 דיווחה החברה לרשות החברות הממשלתיות אודות נכסיה, מחויבויותיה וזכויות בנכסים אלו. להלן עיקרי הדיווח לרשות החברות:
- א. זכויות החברה במקרקעין: זכות שכירות באזור חיפה לתקופה של 10 שנים ואופציה לחידוש לתקופות נוספות של 10 שנים כל אחת (כ- 6,859 דונם). בצפון הארץ ובמרכזה זכות חכירה ל 49 שנים בתוספת אופציה הארכה ל-49 שנים נוספות (כ- 4,766 דונם). בדרום הארץ המקרקעין בבעלות המדינה (כ- 1,453 דונם). זכויות אלו נוצרו במועד הסכמי המעבר לחברה.
- ב. בנובמבר 2020 חתמה החברה על הסכם לרכישת זכויות במקרקעין בהסכם פיתוח בצפון הארץ (כ-9 דונם), הכולל גם שני מבני תעשייה בנויים ששטחם כ-4 אלף מ"ר בנ"ר.
- ג. בנוסף לחברה זכות שכירות במבנים: החל משנת 2016, לחברה זכות שכירות באזור נוסף בצפון הארץ (כ- 5 אלף מ"ר בנוי) לתקופה של 5 שנים, הכוללת תקופות אופציות עד לשנת 2035. בסוף שנת 2018 חתמה החברה על הסכמי שכירות נוספים במרכז הארץ. הסכם אחד החל מיולי 2019 לתקופה של 10 שנים הכוללת תקופות אופציות עד לשנת 2039 (כ- 4.5 אלף מ"ר בנוי), והסכם נוסף (כ- 1.2 אלף מ"ר בנוי) החל ממאי 2019 לתקופה של 5 שנים, וכוללת תקופות אופציות עד לשנת 2038, ובדרום הארץ (כ- 3 אלף מ"ר בנוי) לתקופה של 3 ו-5 שנים, הכוללת תקופות אופציות עד לשנת 2038.
- ג. חובות החברה בנכסים: בחיפה - החברה לא תהא רשאית למכור את הנכס אך קיימת זכות להשכרת מקרקעין לשימושים האופייניים לחברה, תשלום מיסים ואגרות. בצפון הארץ - תשלום דמי שכירות שנתיים, תשלום מיסים ואגרות, בדרום הארץ - חובות לאחזקת המתקנים בצורה תקינה ולא להעביר מתקנים אלו לצד ג'.
- ה. זכויות המדינה בנכסים: למדינה זכות לבטל את הסכם שכירות המקרקעין בחיפה או חלקם על פי החלטת שר הביטחון בשל צרכי המשרד וזאת בהתראה של 18 חודשים מראש ומכל סיבה אחרת בהתראה של 5 שנים מראש. בכל הקשור בקרקעות הנותנות קיימות הגבלות של המדינה על העברת הזכויות ושינוי יעוד אותן קרקעות.
- ו. מחלוקות לגבי הנכסים: לגבי מקרקעין במרכז הארץ לא קיימת אפשרות לרישום זכות חכירה בטאבו בשל ייעוד הקרקע הנ"ל. בהתאם להחלטת הממשלה, מקדם משרד הביטחון תוכנית מפורטת המשנה את ייעודו של המתחם לשטחי מגורים, מבני ציבור ותעסוקה.
- נערכה תוכנית מפורטת לפיה יוקצה שטח בניה חליפי. התוכנית נדונו בוועדה המחוזית לתכנון ולבניה והשגות החברה לתוכנית הוגשו. הוגשה עתירה מינהלית כנגד החלטת הוועדה המחוזית.
- ביום 5 בנובמבר 2018 התקבל מכתב חתום על ידי מנכ"ל משרד האוצר ומשרד הביטחון המורה לחברה על פינוי המתחם תוך 3 שנים. הוכן דוח שמאי המציג כי טבלת החלוקה שהוכנה ע"י שמאי רמ"י אינה מאוזנת ופוגעת באופן מובהק בזכויותיה של החברה במתחם.
- ביום 9 בדצמבר 2018, הועברה תשובת מנכ"ל רפאל למנכ"ל הביטחון ורמ"י, במכתב דוחה מנכ"ל רפאל את הודעת הפינוי.
- בפברואר 2019 התקבלה תשובת מנכ"ל רמ"י למנכ"ל רפאל. סוכם על הקמת צוות בראשות סמנכ"ל בכיר של החברה ומנהל אסטרטגי ברמ"י לבחינה משותפת של חלופות פינוי.
- בדיונים שהתקיימו בשנת 2020 לא הושגה הסכמה על חלופה ו/או סכום הפיצוי המגיע לחברה. המגעים בין הצדדים נמשכים. לטענת החברה, המסתמכת על יועציה המשפטיים, הודעת הפינוי אינה בתוקף, כל עוד לא פונה המתקן הצבאי ולא ניתן הפיצוי המגיע לחברה.
- ז. "חברה תיתן גילוי בדוחות הכספיים על הפסדים כספיים שנגרמו לחברה ולבעלי מניותיה, בשל נכסי מקרקעין שאינם משמשים באופן כלכלי לפעילות החברה"- למיטב ידיעת החברה אין לה הפסדים כספיים מהותיים כאמור.
- ח. "חברה תיתן גילוי בדוחות הכספיים על פעולת איתור זיהוי ורישום נכסים שנעשו בתקופה המדווחת ועל פעולות כאמור שיש לבצען וטרם בוצעו"- החברה מפעילה מערכת לניהול חשבונאי ולוגיסטי של נכסיה. בנוסף באופן שוטף מקיימת החברה מעקב אחר קבוצות ציוד מהותיות, בו מאותרים הנכסים ומבוצעים עדכונים על פי הצורך, בצורה כזו שכל נכס מנכסי החברה נדגם לפחות אחת ל-3 שנים.
- ט. "חברה תיתן גילוי נאות בדוחות הכספיים לערכה הכלכלי הנכון וההוגן של נכסים מהותיים, אשר אינם רשומים בערכה המלא כאמור בספרי החברה ובכלל זה בהתאם לשמאותיות או הערכות שווי שנעשו, או הערכות לצרכי ביטוח".- לחברה אין בשלב זה הערכות שווי חיצוניות נוספות, מעבר למצוין בביאור 11 לדוחות הכספיים.
- י. הערכת שווי - ראה באור 11 לדוחות הכספיים.
- יא. כללי דיווח ובקרה לגבי מקרקעין ומחבורים - הדיווחים בנושא מרוכזים על ידי ועדת האכלוס של החברה ונבדקים בדרגים המנהלתיים המתאימים.
- (6) נעשו שמאות או הערכות שווי מהותיות, לעניין הערך של פרטים בדוחות הכספיים, יצורפו השמאות או הערכות השווי המהותיות לדוחות הכספיים, ראה סעיפים 5ט' ו-5"א לעיל.
- (7) בדוחות הכספיים יצוין במפורש כי המצגים הכלולים הינם באחריות החברה בלבד ואין הם מחייבים את מדינת ישראל. ראה באור 11 לדוחות הכספיים.
- (8) חברה תיתן גילוי בדוחותיה הכספיים במסגרת הביאורים בנוגע למדיניות החשבונאית שנקטה בטיפול לגבי עסקאות ויתרות עם מדינת ישראל, רשויותיה וחברות ממשלתיות אחרות. המדיניות החשבונאית בה נוקטת החברה בקשר עם עסקאות רגילות עם מדינת ישראל, רשויותיה וחברות ממשלתיות אחרות, אינה שונה מהמדיניות החשבונאית הננקטת ביתר התקשורתיות - בקשר עם הוראה זו ראה באורים 11 ו-24 לדוחות הכספיים.

באור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית – המשך**יט. עיקרי ההוראות שניתנו בחוזרי רשות החברות בנוגע לגילוי והצגת פרטים בדוחות הכספיים הינם כדלקמן - המשך**

- (9) בהתאם לתקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים שנתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון) התשס"ו - 2005 ולחזור נכללו בדוחות אלו בעמודים 3-5 הצהרות מנהלים של האחראי על ענייני כספים בחברה, מנכ"ל החברה ויו"ר הדירקטוריון.
- (10) בהתאם לחוזר מיום 20 בדצמבר 2011 בנושא התחייבויות לסיום יחסי עובד מעביד ואקטואריה בדוחות הכספיים, נדרשה החברה לבצע מיפוי התחייבויות בגין זכויות עובדים ולהתקשר עם אקטואר חיצוני בלתי תלוי לביצוע חישוב אקטוארי של ההתחייבויות.
- לפרטים נוספים בדבר הערכה אקטוארית לזכויות עובדים - ראה באור 19 לדוחות הכספיים.
- בהתאם לחוזר, בוצע על ידי החברה מיפוי של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים ומתקבלת הערכה אקטוארית של התחייבויות אלה למועדי הדוחות הכספיים החל מהדוחות ליום 31 בדצמבר 2012.
- בחודש דצמבר 2014 פרסמה רשות החברות הממשלתיות תיקון לחוזר מיום 20 בדצמבר 2011 אשר מחיל את עמדת רשות ניירות ערך בדבר קיומו של שוק עמוק באגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה בישראל.
- (11) בהתאם לחוזר מיום 2 ביוני 2013 בנושא מדיניות בונס בחברות ממשלתיות עסקיות, נדרשת החברה לעמוד בקריטריונים שנקבעו כתנאי סף לתשלום בונס וכן בקריטריונים נוספים בנוגע להיקף הבונס ואופן חלוקתו בין העובדים השונים. הוראות החוזר יחולו במועד פרסומו.
- להערכת הנהלת החברה, מדיניות הבונסים הנהוגה בחברה הינה בהתאם להוראות החוזר ולפיכך לא צפויה ליישום החוזר השפעה על הדוחות הכספיים. להרחבה ושינויים בקשר עם תגמול בכירים - ראה (14) להלן.
- (12) בחודש ספטמבר 2013 פרסמה רשות החברות חוזר חשבונאות וכספים 2013. החוזר כולל, בין השאר, מתכונת ודרישות גילוי בדוחות הכספיים.
- המתכונת ודרישות הגילוי הנדרשות בהתאם לחוזר ולכללי חשבונאות מקובלים נכללות בדוחות הכספיים ובבאורים הנלווים אליהם.
- (13) בחודש נובמבר 2015 פרסמה רשות החברות חוזר עקרונות למודל תגמול ותמרוץ עובדים בכירים בחברות ממשלתיות (להלן - "החוזר"). מטרת החוזר הינה שיפור ביצועי החברה על ידי יצירת מתאם בין השגת יעדי החברה לבין תגמול העובדים הבכירים, שימור עובדים בכירים איכותיים ועידוד מצוינות בעבודה.
- החוזר כולל עקרונות לתשלום משתנה מבוסס ביצועים התלוי בעמידה ביעדי החברה, יעדי האגף ויעדי העובד והערכת העובדים בפילוג "פעמוץ". התגמול ינתן כמענק חד פעמי במכפלה של משכורות פנסיוניות ולא ישולמו בגינו הפרשות סוציאליות. כן, מפרט החוזר תנאי סף לתשלום התגמול, תקרת המענק לעובד בודד בהתאם למבחני איתנות פיננסית המפורטים בחוזר, המלצות ודוגמאות ליעדים ועוד. תכנית התגמול טעונה אישור מקדמי של רשות החברות והבאתה לאישור הדירקטוריון עד תום חודש ינואר של השנה העוקבת.
- (14) בחודש יולי 2015 פרסמה רשות החברות חוזר עדכון וריכוז הנחיות לעבודת הדירקטוריון בחברה ממשלתית (להלן - "החוזר"). החוזר מעדכן חוזר שפורסם בנושא בחודש נובמבר 2003 וכולל הנחיות בקשר לאופן עבודת הדירקטוריון, אופן קבלת החלטות, קיום פרטיכלים, ועדות הדירקטוריון, הנחיות לגבי מינוי והחלפת דירקטורים, מעמד נציג רשות החברות בדירקטוריון, הנחיות בקשר למינוי יו"ר דירקטוריון, גמול דירקטורים ועוד.
- להערכת החברה, עבודת הדירקטוריון מתבצעת בהתאם להוראות החוזר וההנחיות לגבי גמול דירקטורים ודיווח שנתי בנושא יבוצעו בהתאם לחוזר.
- (15) בחודש אוקטובר 2015 פרסמה רשות החברות חוזר בנושא הוראות בדבר הגבלת תקופת כהונה של פקידים בכירים כהגדרתם בסעיף 32(א)4 לחוק החברות הממשלתיות התשל"ה-1975 (להלן - "החוזר"). מטרת החוזר הינה יצירת מובילות ושימור מצוינות ומניעת קיבעון ארגוני באמצעות עידוד חדשנות וקידום מנהלים מדרגי הביניים.
- בהתאם לחוזר תקופת כהונה של פקיד בכיר לא תעלה על חמש שנים, כשבסמכות הדירקטוריון להאריך את התקופה בשנתיים נוספות, והארכה לתקופה של עוד שנתיים נוספות תתאפשר רק במקרים חריגים וטעונה את אישור הדירקטוריון ומנהל רשות החברות. תקופת כהונתם של המבקר הפנימי והיועץ המשפטי נקבעה לשבע שנים.
- הוראות החוזר יחולו על פקידים בכירים, אשר נתמנו לתפקיד ממועד אימוץ ההוראות על ידי הדירקטוריון ואילך, ואשר מועסקים בחוזה עבודה אישי.
- (16) בחודש אוקטובר 2015 פרסמה רשות החברות חוזר בנושא מדיניות רשות החברות לעניין מתן התחייבות מראש לשיפוי נושאי משרה. בחודש פברואר 2017 פרסמה רשות החברות תיקון לחוזר זה.

כ. תיקון לתקן שטרם אומץ**תיקון ל- IAS 37, הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים – עלויות לקיום חוזה**

על פי התיקון, בבחינה האם חוזה הינו מכביד, העלויות לקיום חוזה אותן יש לקחת בחשבון הן עלויות המתייחסות במישרין לחוזה, הכוללות את העלויות הבאות: עלויות תוספתיות וכן הקצאה של עלויות אחרות הקשורות במישרין לקיום חוזה (כגון הוצאות פחת של רכוש קבוע המשמש למילוי חוזה זה וחוזים נוספים אחרים). התיקון ייושם באופן רטרואקטיבי החל מיום 1 בינואר 2022, עבור חוזים אשר הישות טרם סיימה את מחויבויותיה בגינם. יישום מוקדם אפשרי. בעת יישום התיקון, הישות לא תציג מחדש מספרי השוואה, אלא תתאים את יתרת הפתיחה של העודפים במועד היישום לראשונה, בגובה ההשפעה המצטברת של התיקון. להערכת הקבוצה, ליישום התיקון לא צפויה להיות השפעה על הדוחות הכספיים.

באור 4 - מזומנים ושווי מזומנים

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
607,845	325,535	במטבע ישראלי (1)
156,079	295,685	בדולר
330,784	176,029	במטבע חוץ אחר
1,094,708	797,249	

(1) ליום 31 בדצמבר 2020 כולל פיקדונות בסך של כ - 244 מיליוני ש"ח הנושאים ריבית ששיעורה 0.09% ליום 31 בדצמבר 2019 כולל פיקדונות בסך של כ - 435 מיליוני ש"ח הנושאים ריבית ששיעורה 0.22%.

באור 5 - השקעות לזמן קצר

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
-	863	השקעות מוחזקות למסחר:
2,631	2,961	אגרות חוב ממשלתיות סחירות מוצגות לפי שווי שוק:
		בהצמדה למדד
		ללא הצמדה
12,877	11,947	אגרות חוב קונצרניות סחירות מוצגות לפי שווי שוק:
59,981	26,194	בהצמדה למדד
8,797	23,043	בהצמדה לדולר
59,266	86,962	ללא הצמדה
		מניות סחירות מוצגות לפי שווי שוק
95,614	105,024	השקעות בעלות מופחתת:
239,166	256,994	פיקדונות לזמן קצר (1)

(1) נושאים ריבית דולרית ששיעורה ליום 31 בדצמבר 2020 – 1.08%-0.1% (ליום 31 בדצמבר 2019 - 3.05%-2%).
באשר לשעבודים - ראה באור 21 ב'.

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, סיכון מדד ומטבע חוץ, סיכון שיעור ריבית וסיכון מחיר אחר ומידע בדבר שווי הוגן מפורטים גם בביאור 23, בדבר מכשירים פיננסיים.

באור 6 - לקוחות

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,747,218	2,547,388	מערכת הבטחון (צד קשור)
314,627	373,348	לקוחות אחרים בארץ
1,299,991	1,097,309	לקוחות בחו"ל (במטבע חוץ, בעיקר דולר)
3,361,836	4,018,045	
(22,423)	(21,395)	בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים
3,339,413	3,996,650	

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, סיכון מדד ומטבע חוץ, סיכון שיעור ריבית וסיכון מחיר אחר ומידע בדבר שווי הוגן מפורטים גם בביאור 23, בדבר מכשירים פיננסיים.

באור 7 - הכנסות לקבל

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,733,761	1,943,418	מערכת הביטחון (צד קשור)
293,141	298,968	לקוחות אחרים בארץ
963,755	1,030,267	לקוחות בחו"ל
2,990,657	3,272,653	

יתרת הכנסות לקבל כוללת בעיקר הכנסות לקבל בגין עבודות בביצוע. יתרה זו כוללת גם יתרה בגין הכנסות לקבל ממכירת מוצרים ליום 31 בדצמבר 2020 בסך של 108,602 אלפי ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2019 - 115,333 אלפי ש"ח).

ראה מידע נוסף לגבי שינויים ביתרת ההכנסות לקבל בבאור 25(א)(2).

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, סיכון מדד ומטבע חוץ, סיכון שיעור ריבית וסיכון מחיר אחר ומידע בדבר שווי הוגן מפורטים גם בבאור 23, בדבר מכשירים פיננסיים.

באור 8 - חייבים ויתרות חובה

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
287,770	226,700	נכס בגין עלויות להשגת חוזה
16,378	14,153	הוצאות מראש
525	-	יתרה בגין עסקאות עתידיות (1)
157	275	מענקים ממשלתיים לקבל
81,881	53,410	מס הכנסה - עודף מקדמות על הפרשות
58	59	מוסדות
7,755	6,621	אחרים
394,524	301,218	

(1) ראה גם באור 23 ג'ד'.

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, סיכון מדד ומטבע חוץ, סיכון שיעור ריבית וסיכון מחיר אחר ומידע בדבר שווי הוגן מפורטים גם בבאור 23, בדבר מכשירים פיננסיים.

באור 9 - מלאי

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
421,767	529,786	מלאי עבודות בתהליך ומוצרים מוגמרים
90,732	222,714	חומרים
* 508,536	484,951	מקדמות ותשלומים על חשבון מלאי
1,021,035	1,237,451	

* סווג מחדש

באור 10 - השקעות בחברות כלולות ומאוחדות

א. ההרכב

חברות כלולות ואחרות	
31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,419,229	1,305,265
146,800	(66,820)
(82,350)	(132,822)
(126,634)	(126,634)
4,462	57,419
768	653
1,362,275	1,037,061
19,820	37,978
1,382,095	1,075,039

השקעות
רווחים שנצברו ממועד הרכישה (בניכוי דיבידנדים)
התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות
בניכוי - הפרשה לירידת ערך השקעות
מיון מיסים בגין שותפות
אחרים

השקעות אחרות:
הלוואות ויתרות חובה לזמן ארוך - ראה ה' להלן

ב. התנועה בהשקעות בשנת 2020

חברות כלולות ואחרות
אלפי ש"ח
1,382,095
4,146
(108,339)
(51,549)
(1,252)
1,077
18,731
(194,302)
(19,318)
52,957
(9,092)
(115)
1,075,039

היתרה ליום 1 בינואר 2020
תנועה במשך השנה:
השקעה במניות

קיטון בהשקעה כתוצאה מאיחוד לראשונה
התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות
שערוך הלוואות דרך קרן הון
חלק החברה בקרן גידור ובחברות כלולות
מתן (פירעון) הלוואות (כולל שערוך הלוואות), נטו
חלקה של החברה ברווחים (הפסדים), נטו (1)
דיבידנד וחלוקת רווחים מחברות כלולות
מיון מיסים בגין שותפות
החזר השקעה בחברה כלולה
אחר

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

(1) לגבי הכללת תוצאות חלק החברה בשותפות גל-אל בדוח רווח והפסד - ראה ד' 6 להלן.

ג. הלוואות לחברות כלולות

31 בדצמבר		שיעור ריבית
2019	2020	ליום 31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
16,075	* 22,314	0%-3%, ליבור +2.55%
1,745	-	4.5%
-	13,664	
2,000	2,000	
19,820	37,978	

הלוואות צמודות לדולר
הלוואות צמודות יורו
שטר הון דולרי
שטר הון שקלי

* מתוך ההלוואות, סך של 17,683 אש"ח ללא מועד פירעון ויתרת ההלוואות לפירעון עד שנת 2023.

באור 10 - השקעות בחברות כלולות ומאוחדות - המשך

ד. מידע נוסף בגין השקעות עיקריות בחברות כלולות ומאוחדות

(1) אירונאוטיקס בע"מ

בחודש ספטמבר 2019, השלימה רפאל רכישת 50% ממניות חברת "אירונאוטיקס", שנסחרה עד למועד הרכישה בבורסה בישראל. אירונאוטיקס עוסקת בעיקר בפיתוח וייצור מל"טים. עסקת הרכישה בוצעה יחד עם שותף עסקי (להלן – "השותף"), ומחיקת מניותיה מהבורסה, באמצעות מנגנון מיזוג משולש הופכי.

עלות רכישת 50% ממניות אירונאוטיקס הסתכמה לסך של 421.1 מיליון ש"ח. לרפאל קיימת אופציה לרכישת מלוא אחזקותיו של השותף (CALL) (להלן "אופציית רכישה"), ולשותף קיימת האופציה למכור לרפאל את מלוא אחזקותיו באירונאוטיקס (PUT) (להלן "אופציית המכירה") (ביחד "האופציות").

תנאי למימוש האופציות, הינו מתן הודעה בכתב על ידי הצד אשר מעוניין לממש את האופציה העומדת לזכותו, לצד האחר, על רצונו לממש את האופציה כאמור, לפחות 180 יום לפני מועד המימוש.

לאחר מתן הודעת המימוש על ידי אחד מהצדדים, תבוצע פנייה למעריך שווי חיצוני בלתי תלוי, על מנת שיעריך את שווייה של אירונאוטיקס כפי שיהיה במועד המימוש (להלן – "שווי החברה החדש").

עם מתן הערכת השווי למועד המימוש, יקבע מעריך השווי אם "שווי החברה החדש" גבוה או נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", שהינו עלות רכישת המניות מוגדל במחיר הכסף בתוספת כל הזרמה ובניכוי כל דיבידנד מוכפל בשיעור מחיר הכסף, כפי שיוסכם בין הצדדים ממועד ההזרמה ועד למועד המימוש.

האופציות תהיינה ניתנות למימוש יחיד וחד פעמי, ביחס למלוא אחזקותיו של השותף באירונאוטיקס, בחלוף 4 שנים קלאנדריות ממועד ההשלמה. אם "שווי החברה החדש", כפי שיוערך ע"י מעריך שווי חיצוני, יהיה נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", תהיה רפאל רשאית להודיע על מימוש אופציית הרכישה גם במועד שיחול החל מחלוף שנה קלאנדרית אחת ממועד ההשלמה ועד חלוף 4 שנים קלאנדריות ממועד ההשלמה. במידה שתיתן הודעת מימוש כאמור על ידי רפאל ויסתבר כי "שווי החברה החדש" גבוה מ"שווי החברה המקורי המתואם", יראו את הודעת המימוש שנתנה רפאל כאילו לא ניתנה, וזאת מבלי לגרוע מזכותה ליתן הודעת מימוש כאמור בעתיד.

בחלוף 4 שנים קלאנדריות ממועד ההשלמה, אם "שווי החברה החדש" גבוה מ"שווי החברה המקורי המתואם", והשותף הוא שנתן את הודעת המימוש, מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה החדש" בניכוי 10%. עם זאת, במידה ש"שווי החברה החדש", כאמור, בניכוי 10% יהיה נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה המקורי המתואם".

אם "שווי החברה החדש" גבוה מ"שווי החברה המקורי המתואם", ורפאל היא שנתנה את הודעת המימוש, מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה החדש" בתוספת 10%.

אם "שווי החברה החדש" נמוך מ"שווי החברה המקורי המתואם", מחיר המימוש יהיה נגזרת של "שווי החברה המקורי המתואם".

האישור למימוש אופציית ה CALL כפוף לאישור דירקטוריון רפאל, על פי המתווה שאושר על ידי הקבינט החברתי כלכלי.

רפאל פנתה למעריך שווי חיצוני, לצורך הערכת שווי אופציית ה PUT.

הערכת השווי בוצעה בהתאם למודל מונטה קרלו.

שווי אופציית ה- PUT נכון ליום הרכישה הוערך ב 99 מיליון ש"ח.

סכום זה התווסף לסעיף השקעות בחברות כלולות, ונכלל במסגרת ההתחייבות שאינן שוטפות.

שווי אופציית ה- PUT ליום הדוח, הוערך ב 120.5 מיליון ש"ח (ליום 31.12.2019 : 83.3 מיליון ש"ח).

עדכון ערך האופציה בתקופת הדוח נרשם בסעיף הוצאות מימון.

החברה ביצעה עבודת הקצאת עלות הרכישה (להלן "PPA") על ידי מעריך שווי חיצוני, לצורך יחוס עודפי עלות שנוצרו בביצוע רכישת מניות אירונאוטיקס. בהתאם ל PPA הוקצו עודפי עלות בסך 62.8 מיליון דולר (לאחר ניכוי מיסים נדחים) לנכסים בלתי מוחשיים. יתרת עודפי עלות בסך 36.9 מיליון דולר נזקפה למוניטין. כתוצאה מירידת ערך של אירונאוטיקס בתקופת הדוח, בוצעה הפחתת מוניטין בסכום של 15.6 מיליון דולר (54.4 מיליון ש"ח) שנרשמה לסעיף חלק החברה בהפסדי חברות כלולות.

ההשקעה באירונאוטיקס מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(2) כנפית

בחודש יוני 2019, השלימה רפאל רכישת 50% ממניות חברת "כנפית", הממוקמת בצפון הארץ. חברת "כנפית" מפתחת ומייצרת מוצרים בחומרים מרוכבים ותשמש כקבלן משנה משמעותי בתחום זה למערכות רפאליות. תמורת הרכישה הסתכמה לסך של 63.8 מיליון ש"ח.

החברה ביצעה עבודת הקצאת עלות רכישה על ידי מעריך שווי חיצוני, לצורך ייחוס עודפי עלות שנוצרו בביצוע רכישת מניות החברה הנרכשת. בהתאם ל PPA הוקצו עודפי עלות בסך של 7.6 מיליון ש"ח (לאחר ניכוי מיסים נדחים) לנכסים בלתי מוחשיים. יתרת עודף עלות בסך 19.4 מיליון ש"ח נזקפה למוניטין. לאור עיכוב בקבלת הזמנה מהותית ועקב הרעה במצב עסקי החברה, המוניטין הופחת במלואו.

ההשקעה בכנפית מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(3) שותפות התקני מצב מוצק - המ"מ

החברה ואלביט מערכות בע"מ שותפות בחלקים שווים בשותפות התקני מצב מוצק (להלן-"המ"מ"). המ"מ עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק גלאי אינפרא אדום ודיודות לייזר. ההשקעה מוצגת על בסיס השווי המאזני. במהלך שנת 2020 חולקו על ידי המ"מ לחברה רווחים בסך כולל של כ- 16.2 מיליון ש"ח.

באור 10 - השקעות בחברות כלולות ומאוחדות - המשך**ד. מידע נוסף בגין השקעות עיקריות בחברות כלולות ומאוחדות – המשך****(4)****אופגל תעשיות אופטרוניות בע"מ**

שיעור ההחזקה ב- אופגל תעשיות אופטרוניות בע"מ (להלן - "אופגל") הינו 49.9%, את יתר המניות מחזיקה חברת אלביט מערכות בע"מ. אופגל מפתחת, מייצרת ומוכרת מערכות אלקטרואופטיות. ההשקעה באופגל מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(5)**Ercas B.V. - חברה מאוחדת**

החברה הקימה במהלך שנת 2004 את חברת Ercas B.V. (להלן: "ERCAS") כחברת החזקות המאוחדת בהולנד. החזקתה העיקרית של חברת ERCAS, היא חברת Dynamit Nobel Defence (להלן: "DND") שמטרתה להרחיב תחום עסקים מסוים. כמו כן מחזיקה ERCAS 20% בחברת יורוספיין אשר נועדה להרחיב תחום עסקים נוסף מחוץ לישראל. פעילותה השיווקית של ERCAS מבוצעת מבריטניה.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2011 רכשה חברת ERCAS את חברת PAP - חברה בת בבעלות מלאה בספרד תמורת כ-1.4 מיליון ש"ח. חברת PAP עוסקת בשיווק עמדות נשק ובמתן שירותי תמיכה ותחזוקה ללקוחות. בנוסף הוזרמו במהלך השנים ממועד הרכישה ועד תאריך הדוחות הכספיים ע"י ERCAS ל-PAP כ-2.7 מיליון יורו נוספים כהשקעה בהון. חברת PAP אינה מאוחדת בדוחות הכספיים עקב חוסר מהותיות וההשקעה בה מטופלת לפי שיטת שווי מאזני. במהלך שנת 2020 חולקו על ידי ERCAS לחברה רווחים בסך כולל של כ-12.6 מיליון ש"ח (בשנת 2019 חולק כ-32.7 מיליון ש"ח).

(6)**שותפות גל-אל**

שותפות גל-אל הוקמה ביום 29 בספטמבר 2000, כשותפות בחלקים שווים בין החברה ואלתא תעשיות אלקטרוניות בע"מ. השותפות עוסקת במחקר ופיתוח רכיבים לתעשיית האלקטרוניקה והחלה בפעילותה העסקית ביום 1 בינואר 2001. ההשקעה מוצגת על בסיס שווי מאזני והשתתפות החברה בשותפות נכלל בהתאם לחלקה בהוצאות המחקר והפיתוח בשותפות ונוקף במסגרת הוצאות מחקר ופיתוח.

(7)**RDC**

שיעור ההחזקה ב- RDC הינו כ-49.9% והיא מוצגת בדוחותיה הכספיים של החברה כחברה כלולה לפי שיטת השווי המאזני. RDC עוסקת בניהול פעיל של מספר חברות טכנולוגיה הנמצאות בשלבים שונים של פיתוח מוצרים להטמעת טכנולוגיות צבאיות לשווקים האזרחיים.

בשנת 2020 השקיעה RDC בחברות המוחזקות שלה סך של כ-9.8 מיליון דולר (בשנת 2019 – 12.5 מיליון דולר). לאחר תאריך המאזן, בפברואר 2021 העבירה רפאל ואלרון לחברה הלוואה בסך כולל של 8 מיליון דולר כל אחת.

ההשקעה ב RDC מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(8)**Rafael U.S.A. Inc. – חברה מאוחדת**

חברת Rafael U.S.A. Inc. (חברה בשליטה מלאה) (להלן "RUSA"), הוקמה בשנת 1992 כחברת שיווק בארה"ב. החל משנת 2004 מטפלת RUSA בביצוע רכש בארה"ב באמצעות סניף של החברה בניו יורק. עיקר הכנסותיה של RUSA הינם החזר הוצאות שיווק ותפעול הרכש שמבצעת RUSA בארה"ב, בתוספת רווח. במהלך שנת 2004 נחתמו הסכמים בין החברה ל-RUSA. במסגרת הסכמים אלו קיבלה RUSA מאת החברה רישיון למתן רישיונות משנה למיזמים משותפים בתחומים שונים בארצות הברית.

במסגרת זו הקימה RUSA בשנת 2004 את חברת C4ATS ביחד עם שותף מקומי. בשנת 2008 רכשה RUSA את חלק השותף המקומי. לתאריכי הדוחות הכספיים מחזיקה RUSA מלוא הזכויות בהון של C4ATS, העוסקת בתכנון, ייצור, שיווק והפצה של טכנולוגיות שפותחו ברפאל למספר מדינות ביבשת אמריקה.

בשנת 2019, הקימה RUSA את חברת RSGS, חברה מקומית בשליטה מלאה, לביצוע פעילויות מסווגות בארה"ב. חברת RSGS החלה פעילותה בשנת 2020. בנוסף, בשנת 2020, הקימה RUSA, בשותפות עם חברת ריתאון, את חברת R2S. חברת R2S מוחזקת בשיעור 47% ותעסוק בייצור ותחזוקת מערכות הגנה אווירית למדינות מסוימות בעולם.

החל משנת 2020, ועקב גידול בפעילותה של חברת C4ATS, מאוחדים הדוחות הכספיים של RUSA בדוחותיה הכספיים של החברה.

באור 10 - השקעות בחברות כלולות ומאוחדות - המשך

ד. מידע נוסף בגין השקעות עיקריות בחברות כלולות ומאוחדות – המשך

- (9) **Rafael far east pte Ltd.** (להלן - RFE), הוקמה בשנת 1999 ובשליטה מלאה של רפאל. פעילות RFE מתמקדת בקידום ושיווק מוצרי החברה במזרח הרחוק. פעילות זו ממומנת על ידי החברה בשיטת עלות בתוספת רווח. בשנת 2019 הקימה RFE את חברת Speardome, בשליטה המלאה, בהשקעה הונית של 0.5 מיליון דולר. חברת Speardome מיועדת לעסוק בתחום הסייבר. בשנת 2020 השקיעה 0.6 מיליון דולר נוספים. חברת Speardome מיועדת לעסוק בתחום הסייבר. עקב אי מהותיות הפעילות של RFE ביחס לפעילות רפאל, לא אוחדו דוחותיה של RFE וההשקעה בה מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- (10) **Smart Systems pte Ltd.** (להלן - SMART), הינה חברה בבעלות משותפת עם שותף מקומי במדינה במזרח הרחוק. SMART הוקמה בשנת 1996 והיא עוסקת ביצור ואינטגרציה של מוצרים שמקורם ברפאל ומיועדים לשוק המקומי במדינה זו. שיעור החזקת רפאל ב-SMART לתאריך הדוחות הכספיים הינו 49%. בשנת 2017 חילקה SMART דיבידנד לרפאל בסך 2.3 מיליון ש"ח. ההשקעה ב SMART מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- (11) **VISIONMAP Ltd.** (להלן - "VISIONMAP"), חברת VISIONMAP עסקה בפיתוח, ייצור ומכירה בתחום הצילום ועיבוד תמונה ממוחשבת והחזקה על ידי רפאל ובעל מניות נוסף בשיעורים שווים. בשנת 2016 נחתם הסכם בין רפאל, בעל המניות הנוסף וחברת VISIONMAP, לפירוקה. בשנת 2017, חילקה חברת VISIONMAP לרפאל דיבידנד פירוק חלקי, בסך 15 מיליון ש"ח. בחודש יוני 2019 חילקה חברת VISIONMAP לרפאל דיבידנד פירוק נוסף בסך 0.75 מיליון ש"ח.
- (12) **שפיר מערכות ייצור בע"מ (להלן - "שפיר")** בחודש אוקטובר 2010 רכשה רפאל 49% מההון המונפק של שפיר בתמורה שהסתכמה לסך של כ- 35 מיליון ש"ח. שפיר מתמחה בפיתוח וייצור מערכות ממוחשבות, מספקת ללקוחותיה פתרונות אוטומציה, פיתוח מערכות מכאניות ייעודיות וקווי ייצור עבור מפעלים שונים. ההשקעה בשפיר מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- (13) **אמפרסט מערכות (2003) בע"מ (להלן - "אמפרסט")** חברת אמפרסט מפתחת פרויקטי תוכנה בתחומי המכ"מ והתקשורת ובתחומי מערכות השליטה והבקרה. שיעור ההחזקה של החברה באמפרסט לתאריך הדוחות הכספיים הינו 39.63%. ההשקעה באמפרסט מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- (14) **אקיוביט בע"מ (להלן - "אקיוביט")** בחודש אפריל 2011 נחתם הסכם בין חברת רפאל, חברת אקיוביט בע"מ ובעלי מניותיה לרכישת 50% ממניות חברת אקיוביט, תמורת תשלום בסך 16 מיליון ש"ח, בתוספת תמורה מותנית. במהלך השנים 2012-2015 שילמה רפאל לבעלי המניות האחרים של חברת אקיוביט סך של 3.7 מיליון ש"ח בגין עמידה ביעדים העסקיים, עפ"י הנוסחא שנקבעה. חברת אקיוביט עוסקת ביצור, שיווק ומכירה של מערכות זמן ותדר מדויקות ושעונים אטומים. מוצריה של אקיוביט מותאמים הן לשימושים אזרחיים-מסחריים והן לשימושים ביטחוניים-צבאיים. השימושיים המרכזיים של מערכות אלו הינם לצרכי מערכות תקשורת ומערכות ניווט ותזמון. לתאריך הדוחות הכספיים השקעת החברה באקיוביט כוללת עודפי עלות בסך של כ- 10 מיליון ש"ח. ההשקעה באקיוביט מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- (15) **קונטרופ טכנולוגיות מדויקות בע"מ (להלן - "קונטרופ")** בחודש ינואר 2012 השלימה החברה עסקת רכישת 50% ממניות חברת קונטרופ. חברת אירונאוטיקס מחזיקה ב- 50% מהמניות הנוטרות בחברת קונטרופ. חברת קונטרופ עוסקת בתכנון, ייצור ושיווק של מערכות בקרה משולבות ציוד אלקטרו אופטי. חברת קונטרופ מייצרת ומשווקת מערכות תצפית מתוחכמות ומיוצבות לצילום יום ולילה בזמן אמת. מערכות אלו מותקנות על מזל"טים, מסוקים, מטוסים קלים, ספינות משמר, רכבים ועמודים. עלות ההשקעה בחברת קונטרופ הסתכמה לסך של כ- 152 מיליון ש"ח ששולמו בחודש דצמבר 2011. יתרת עודף עלות מיוחס למוניטין לאחר הפחתות שבוצעו בשנים קודמות, ליום 31 בדצמבר 2020 הינה בסך כ- 28 מיליון ש"ח. ההשקעה בקונטרופ מוצגת על בסיס השווי המאזני.
- (16) **Rafa Latino** החברה הוקמה בשנת 2012 בשליטה מלאה של רפאל. פעילות Rafa Latino מתמקדת בקידום ושיווק מוצרי רפאל בדרום אמריקה. בחודש אוקטובר 2012, חתמה Rafa Latino על הסכם לרכישת 40% מהון המניות של חברה בטחונות הפועלת במדינה בדרום אמריקה (להלן - "החברה הבטחונית"). הרכישה בוצעה במטרה להרחיב תחום עסקים זה באותה מדינה. בחודש דצמבר 2018 מכרה חברת Rafa Latino את מניותיה בחברה הבטחונית. ההשקעה ב- Rafa Latino מוצגת על בסיס השווי המאזני.

באור 10 - השקעות בחברות כלולות ומאחדות - המשך

ד. מידע נוסף בגין השקעות עיקריות בחברות כלולות ומאחדות – המשך

(17) שילת אופטרוניקה בע"מ

בחודש יולי 2013 השלימה החברה עסקה לרכישת 50% מהון המניות של חברות שילת מערכות בע"מ, שילת הדמיה בע"מ ושילת אופטרוניקה בע"מ (להלן: "קבוצת שילת") במטרה למזגן לאחר מכן לחברה קולטת אחת. במהלך שנת 2014 מוזגו חברות הקבוצה לתוך חברת שילת אופטרוניקה בע"מ. חברת שילת אופטרוניקה עוסקת בתחום המערכות האלקטרו-אופטיות, אופטרוניקה והדמיה לרבות מחקר, תכנון, פיתוח, ייצור מכירה ותמיכה תחזוקתית של מוצרים ושרותים הקשורים לתחומים אלה. שיעור ההחזקה בשילת כיום, לאחר דילול, הינו כ-49.085%. ההשקעה בשילת מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(18) אל סיאלו טכנולוגיות מתקדמות בע"מ (להלן - "החברה החדשה")

בסוף שנת 2013 השלימה החברה עסקה לרכישת נכסים מחברת אל סיאלו בע"מ והעברתם לחברה החדשה שמוחזקת ע"י החברה בשיעור של 50% במשותף עם חברת קירפוט האמריקאית. החברה החדשה עוסקת במחקר, פיתוח וייצור מוצרים וציד למערכות ניווט ומדי תאוצה. החברה והחברה האמריקאית נתנו לחברה החדשה בשלהי שנת 2013 הלוואה בסך 4.5 מיליון דולר כל אחת. תמורת ההלוואות יועדה לרכישת נכסי חברת אל סיאלו בע"מ. במהלך ינואר-אפריל 2020 העבירה רפאל והחברה האמריקאית לחברה הלוואות בסך כולל של 1 מיליון דולר כל אחת. לאחר תאריך המאזן, בחודש פברואר 2021 נחתם הסכם הלוואה עם החברה שלפיו תעביר רפאל והחברה האמריקאית לחברה הלוואות בסך כולל של 2.25 מיליון ש"ח כל אחת. עד לתאריך המאזן הועבר סכום של 350 אלף ש"ח מכל אחת מהחברות. ההשקעה באל סיאלו מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(19) Pinetelecom

בחודש אוגוסט 2013 השלימה החברה רכישה של 49% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת Pinetelecom מדרום קוריאה (להלן-"Pinetelecom"). Pinetelecom עוסקת בפיתוח וייצור טכנולוגיות תקשורת ובקרה לשימושים צבאיים ואזרחיים. ברבעון הרביעי של שנת 2019 הועברו Pinetelecom 4.9 מיליון דולר כהלוואות, מתוכם הוחזרו בשנת 2020 2.6 מיליון דולר. בגין הלוואות אלו הופחת הערך הפנקסי בשנת 2019 ונזקף בסך 8.6 מיליון ש"ח לסעיף חלק החברה בהפסדי חברות כלולות בדוח רווח והפסד. בשנת 2020 נרשם ביטול הפחתה ורווח בסך 2.7 מיליון ש"ח לסעיף חלק החברה בהפסדי חברות כלולות. בעקבות שינויים בהרכב ההון השתנה אחוז האחזקה של רפאל בשנת 2020 ל-100%. עקב אי מהותיות הפעילות של Pinetelecom ביחס לפעילות רפאל, לא אוחדו דוחותיה של Pinetelecom וההשקעה בה מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(20) RAFSEC

החברה הוקמה בסוף שנת 2014 אך החלה לפעול רק בתחילת שנת 2015. החברה נמצאת בשליטה מלאה של רפאל ומטעמי מהותיות החברה אינה מאוחדת. החברה עוסקת במתן מעטפת תפעולית, לוגיסטית ותחזוקתית מול לקוחות רפאל במקסימום. ההשקעה ב RAFSEC מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(21) אמרל בע"מ

בינואר 2015 מימשה החברה אופציה שניתנה לה בהתאם להסכם מחודש אוקטובר 2010. במסגרת מימוש האופציה הוקצו לחברה 50% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת אמרל. חברת אמרל עוסקת בהטמעת טכנולוגיות, תכנון לימוד והדרכה בתעשיות ביטחוניות. עיקר הכנסותיה של חברת אמרל הינם מרפאל. ההשקעה באמרל מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(22) DSIT

DSIT הינה חברה ישראלית העוסקת בהגנה ימית. בחודש אפריל 2016 רכשה החברה 50% ממניות חברת DSIT Solutions Ltd. (להלן: "DSIT") בתמורה של 6.55 מיליון דולר. בשנת 2019 בוצעה הפחתת יתרת מוניטין ועודפי עלות בסך כ-4.9 מיליון ש"ח, עקב הרעה במצב עסקי החברה. ההשקעה ב DSIT מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(23) KRAS

בחודש אפריל 2017 הושלם תהליך הקמה משותף של חברת KRAS בהודו עם חברה מקבוצת BFL לפעילות בתחום טילאות יבשה וכן סיוע בביצוע רכש גומלין לפרויקטים של רפאל. החברה מחזיקה בכ-49% מהון המניות המונפק והנפרע של חברת KRAS. בשנת 2017 החברה השקיעה ב-KRAS כ-3 מיליון דולר. ההשקעה ב KRAS מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(24) מובייל גרופ

בחודש יוני 2018, השלימה החברה עסקה לרכישת 50% ממניותיה של חברת מובייל גרופ בע"מ, העוסקת בתחום הסייבר, בתמורה לסכום של 6.25 מיליון ש"ח. ההשקעה במובייל גרופ מוצגת על בסיס השווי המאזני.

(25) ARC

בחודש יוני 2018, הוקמה חברת ARC, חברה בבעלות משותפת עם ASTRA בהודו לפעילות בתחום התקשורת. רפאל השקיעה בחברה החדשה סך של כ-2.9 מיליון דולר והיא מחזיקה בשיעור של 49% מהזכויות בהון המניות. ההשקעה ב ARC מוצגת על בסיס השווי המאזני.

באור 10 - השקעות בחברות כלולות ומאוחדות - המשך

ד. מידע נוסף בגין השקעות עיקריות בחברות כלולות ומאוחדות - המשך

VRA (26)

בחודש דצמבר 2018, רפאל הקימה יחד עם חברת VARLEY האוסטרלית את חברת VRA, חברה אוסטרלית בבעלות משותפת, שתרכז את פעילות רפאל במדינה זו. רפאל הלוותה לחברה הלוואות בסך של כ-0.6 מיליון דולר מתוכם 0.4 מיליון דולר בשנת 2020. רפאל מחזיקה 51% מהון המניות בחברה המשותפת. עקב אי מהותיות הפעילות של VRA ביחס לפעילות רפאל, לא אוחדו דוחותיה של VRA וההשקעה בה מוצגת על בסיס השווי המאזני.

SightX ML Ltd (27)

בחודש ספטמבר 2020, הושלמה הקמת חברת SightX ML Ltd. (להלן - "החברה החדשה") יחד עם בעלי המניות של חברת AnyVision Interactive Technologies Ltd. (להלן - "AnyVision"), המוחזקת בשיעור של 50% על ידי כל צד. החברה החדשה עוסקת בעיקר בתכנון, מחקר, פיתוח, שיווק ומכירה ויצור של מערכות ומוצרי אינטליגנציה מלאכותית וזיהוי מטרות בשוק הבטחוני.

החברה החדשה תקבל מחברת AnyVision רישיון שימוש בלתי חוזר, כלל עולמי ולא מוגבל בזמן בכל הטכנולוגיות שפותחו ו/או שיפותחו ב AnyVision ב 18 החודשים שלאחר חתימת ההסכם. הרישיון יכלול זכות שימוש בלעדי בטכנולוגיות לתחום הביטחוני לרבות הגנת גבולות ויכלול סעיף אי תחרות בין AnyVision לחברה החדשה בתחומי עיסוקה של החברה החדשה.

השקעת החברה תיעשה על ידי הזרמת 8 מיליון דולר לחברה החדשה בתמורה לשטרי הון צמודים לדולר שאינם נושאים ריבית, לתקופת פירעון מינימלית של 10 שנים. החברה החדשה תשלם לחברת AnyVision סכום של 1.5 מיליון דולר בתמורה לרישיון שיסופק לה על ידי. בנוסף, החברה תחייבה גם לבצע הזמנות פיתוח מהחברה החדשה בסכום של כ 12 מיליון דולר בתקופה של 30 חודשים (עם אופציה להארכה ל 36 חודשים) ממועד החתימה על הסכם ההקמה. בתקופת הדוח, השקיעה החברה בחברה החדשה סכום של 4.25 מיליון דולר בתמורה לשטרי הון.

לחברה תעמוד האופציה לרכוש את מלוא אחזקותיהם של בעלי המניות האחרים בחברה החדשה, ולבעלי המניות האחרים תעמוד האופציה למכור לחברה את מלוא אחזקותיהם בחברה החדשה, לאחר תקופת חסימה של 4 שנים. האופציות הינן חד פעמיות וימומשו בערך, שיקבע בהערכת שווי שתבוצע על ידי מעריך שווי חיצוני, בפרמיה של פלוס 5% לצד הרוכש ובדיסקאונט של מינוס 5% לצד המוכר את האופציה. מימוש האופציה על ידי החברה לרכישת המניות המוחזקות על ידי בעלי המניות האחרים מותנה באישור דירקטוריון החברה. ההשקעה ב SightX מוצגת על בסיס השווי המאזני.

ה. להלן שיעורי ההחזקות הישירות העיקריות של החברה ליום 31 בדצמבר 2020 בחברות כלולות ומאוחדות:

שם התאגיד	שיעור החזקה	טיפול חשבונאי	מדינת התאגדות
ERCAS BV	100%	איחוד	הולנד
RUSA	100%	איחוד	ארה"ב
אירונאוטיקס	50%	שווי מאזני	ישראל
המ"מ	50%	שווי מאזני	ישראל
אופגל	49.9%	שווי מאזני	ישראל
קונטרופ טכנולוגיות מדויקות בע"מ	50%	שווי מאזני	ישראל
RDC	49.9%	שווי מאזני	ישראל
RFE	100%	שווי מאזני	סינגפור
SMART	49%	שווי מאזני	סינגפור
גל-אל	50%	שווי מאזני	ישראל
שפיר מערכות ייצור בע"מ	49%	שווי מאזני	ישראל
אמפרסט מערכות (2003) בע"מ	39.6%	שווי מאזני	ישראל
אקיוביט בע"מ	50%	שווי מאזני	ישראל
RAFALATINO	100%	שווי מאזני	ברזיל
שילת	49%	שווי מאזני	ישראל
PINETELECOM	100%	שווי מאזני	דרום קוריאה
אל סיאלו טכנולוגיות מתקדמות בע"מ	50%	שווי מאזני	ישראל
RAFSEC	100%	שווי מאזני	מקסיקו
אמרל	50%	שווי מאזני	ישראל
DSIT	50%	שווי מאזני	ישראל
KRAS	49%	שווי מאזני	הודו
ARC	49%	שווי מאזני	הודו
מובייל גרופ	50%	שווי מאזני	ישראל
כנפית	50%	שווי מאזני	ישראל
SightX	50%	שווי מאזני	ישראל

ה. תמורה מותנית ברכישת השקעות בחברות מוחזקות

סך התמורה המותנית המקסימלית שתידרש החברה לשלם, אם בכלל, במקרה של עמידה של חברות מוחזקות ביעדים שנקבעו לתשלומים עתידיים אינו מהותי.

באור 11 - רכוש קבוע
א. ההרכב

2019					2020				
מחשבים	כלי רכב	מכונות וציוד	מקרקעין ומבנים	סך הכל	מחשבים	כלי רכב	מכונות וציוד	מקרקעין ומבנים	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
388,477	43,752	3,243,324	*3,273,573	7,449,454	404,415	42,652	3,421,636	3,580,751	
-	-	-	-	52,804	2,892	292	11,458	38,162	
591,639	42,395	237,727	310,859	595,322	47,022	1,616	235,448	311,236	
(79,790)	(24,290)	(53,985)	-	(102,240)	(54,644)	(393)	(44,700)	(2,503)	
(11,521)	(2,167)	(5,430)	(3,681)	(1,754)	183	24	124	(2,085)	
7,449,454	404,415	3,421,636	3,580,751	7,993,586	399,868	44,191	3,623,966	3,925,561	
*4,387,935	23,576	2,402,942	*1,664,698	4,543,301	315,306	26,727	2,460,117	1,741,151	
-	-	-	-	11,056	2,138	125	6,497	2,296	
236,466	4,751	111,297	77,030	265,391	44,170	3,383	131,855	85,983	
(77,386)	(1,503)	(52,068)	-	(100,036)	(54,132)	(393)	(43,014)	(2,497)	
(3,714)	(97)	(2,054)	(577)	(266)	5	5	(128)	(148)	
4,543,301	26,727	2,460,117	1,741,151	4,719,446	307,487	29,847	2,555,327	1,826,785	
2,906,153	15,925	961,519	1,839,600	3,274,140	92,381	14,344	1,068,639	2,098,776	

עלות
יתרה ליום 1 בינואר
איחוד לראשונה של חברה מאוחדת
תוספות במשך השנה
גרועות במשך השנה
השפעת השינוי בשערי חליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר

פחת שנצבר
יתרה ליום 1 בינואר
איחוד לראשונה של חברה מאוחדת
תוספות במשך השנה
גרועות במשך השנה
השפעת השינוי בשערי חליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר

עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר

פרטים נוספים:

- חלק מהמבנים הוקמו על קרקע הרשומה ע"ש מדינת ישראל (המושכרת לחברה בדמי שכירות סמליים) אשר עלותה אינה כלולה בספרי החברה (שווי הקרקע שאינה רשומה בספרי החברה על פי הערכת שמאי ושומת מס שבח משנת 2004 הינה בסך של כ- 179 מיליון ש"ח). חלק נוסף מוכר בחכירה לדורות לתקופה של 49 שנים החל מיום 1 בנובמבר 1982 ועד ליום 31 בדצמבר 2031, עם זכות הארכה ל- 49 שנים נוספות (שווי הקרקע בחכירה על פי שומת מס שבח מינואר 2002 כ- 108 מיליון ש"ח).
- עלות מבנים, ציוד ומחשבים לימים 31 בדצמבר 2020 ו- 2019, מוצגים לאחר ניכוי מענק השקעה בסך 278,800 אלפי ש"ח.
- העלויות ליום 31 בדצמבר 2020 כוללות רכוש בהקמה בסך 406,384 אלפי ש"ח. מזה, 264,025 אלפי ש"ח מבנים, 138,816 אלפי ש"ח מכונות וציוד ו- 3,543 אלפי ש"ח מחשבים (31 בדצמבר 2019 – 355,903 אלפי ש"ח).
- רכוש קבוע המושאל מאת משרד הביטחון הוא בבעלותו הבלעדית של המשרד והחברה תהיה אחראית כלפי המשרד לכל נזק שיגרם לרכוש זה כל עוד הוא בחזקת החברה. רכוש קבוע מושאל זה אינו נכלל בספרי החברה.
- עלות רכוש קבוע כולל עלות רכוש קבוע שמיש שהופחת במלואו בסך 1,098,142 אלפי ש"ח (לא כולל רכוש שהופחת במלואו עד תאריך 31 בדצמבר 2001 - מועד המעבר מיחידת סמך לחברה). מזה, 566,401 אלפי ש"ח מבנים, 314,580 אלפי ש"ח מכונות וציוד, 207,482 אלפי ש"ח מחשבים ו- 9,679 אלפי ש"ח כלי רכב (31 בדצמבר 2019 – 1,095,204 אלפי ש"ח).
- תוספות השנה כוללות ציוד מייצור עצמי בסך 11,592 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 34,199 אלפי ש"ח).

* סווג מחדש- ראה ביאורים 2 ו' , 18.

באור 12 - נכסים בלתי מוחשיים, נטו

שנת 2020

מוניטין	עלויות פיתוח (1) אלפי ש"ח	תוכנות	סך הכל
23,823	407,057	371,504	802,384
-	-	40,529	40,529
-	-	(25)	(25)
-	27,849	-	27,849
118	-	117	235
23,941	434,906	412,125	870,972
562	369,878	238,909	609,349
-	138	32,758	32,896
-	-	(25)	(25)
9	-	100	109
571	370,016	271,742	642,329
23,370	64,890	140,383	228,643

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2020
רכישות אחרות
גריעות
פותרו באופן עצמאי
השפעת השינויים בשערי חליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

הפחתות וירידות ערך

יתרה ליום 1 בינואר 2020
הפחתה במהלך השנה (1)
גריעות
השפעת השינויים בשערי חליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

יתרה מופחתת ליום
31 בדצמבר 2020

שנת 2019

מוניטין	עלויות פיתוח (1) אלפי ש"ח	תוכנות	סך הכל
24,566	* 388,625	334,407	* 747,598
-	138	37,726	37,864
-	18,294	-	18,294
(743)	-	(629)	(1,372)
23,823	* 407,057	371,504	* 802,384
620	* 362,352	210,003	* 572,975
-	7,526	29,478	37,004
(58)	-	(572)	(630)
562	* 369,878	238,909	* 609,349
23,261	37,179	132,595	193,035

יתרה ליום 1 בינואר 2019
רכישות אחרות
פותרו באופן עצמאי
השפעת השינויים בשערי חליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

הפחתות וירידות ערך

יתרה ליום 1 בינואר 2019
הפחתה במהלך השנה (1)
השפעת השינויים בשערי חליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

יתרה מופחתת ליום
31 בדצמבר 2019

(1) הפחתות שוטפות של עלויות פיתוח נזקפות לסעיף עלות המכירות והעבודות שבוצעו בדוח רווח והפסד.

* סווג מחדש.

באור 13 - אשראי מתאגידים בנקאיים ואחרים

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
171,817	310,029	הלוואות לזמן קצר מבנקים (1)
-	210,216	ניירות ערך מסחריים (2)
-	1,270	חלות שוטפת של הלוואה לזמן ארוך (3)
171,817	521,515	

- (1) הלוואות שקליות נושאות ריבית בשיעור של 0.62%-0.65% (31 בדצמבר 2019): הלוואות ביורו נושאות ריבית בשיעור ליבור + 0.75%.
- (2) במהלך שנת 2020, הנפיקה החברה ניירות ערך מסחריים בערך נקוב כולל של 210 מיליוני ש"ח. ניירות הערך המסחריים נושאים ריבית שנתית משתנה בשיעור של ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח של 0.5% לשנה. הקרן צפויה להיפרע בתשלום אחד במהלך שנת 2021, אלא אם תחודש התקופה בהתאם לתנאי ההנפקה.
- (3) ראה באור 17 (2).
- חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, סיכון מדד ומטבע חוץ, סיכון שיעור ריבית וסיכון מחיר אחר ומידע בדבר שווי הוגן מפורטים גם בבאור 23, בדבר מכשירים פיננסיים.

באור 14 - התחייבויות לספקים ולנותני שירותים

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
* 822,142	1,035,651	חובות פתוחים
* 468,806	593,201	במטבע ישראלי
* 1,290,948	1,628,852	במטבע חוץ (בעיקר דולר)

* סווג מחדש

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, סיכון מדד ומטבע חוץ, סיכון שיעור ריבית וסיכון מחיר אחר ומידע בדבר שווי הוגן מפורטים גם בבאור 23, בדבר מכשירים פיננסיים.

באור 15 – הפרשות

שנת 2020

סך הכל אלפי ש"ח	תביעות משפטיות אלפי ש"ח	אחריות אלפי ש"ח	
627,231	38,855	588,376	יתרה ליום 1 בינואר 2020
128,390	21,198	107,192	הפרשות שנוצרו במהלך השנה
(87,085)	(22,087)	(64,998)	הפרשות שמומשו/בוטלו במהלך השנה
668,536	37,966	630,570	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

שנת 2019

סך הכל אלפי ש"ח	תביעות משפטיות אלפי ש"ח	אחריות אלפי ש"ח	
542,867	17,663	525,204	יתרה ליום 1 בינואר 2019
160,702	26,065	134,637	הפרשות שנוצרו במהלך השנה
(76,338)	(4,873)	(71,465)	הפרשות שמומשו/בוטלו במהלך השנה
627,231	38,855	588,376	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

למידע בדבר הפרשות בגין הטבות לעובדים, ראה באור 19, בדבר הטבות לעובדים.

א. ההפרשה לאחריות מתבססת על אומדנים שנערכו על פי ניסיון העבר המתייחס למוצרים ולשירותים דומים.

ב. למידע בדבר תביעות משפטיות ראה באור 21, בדבר התחייבויות תלויות.

באור 16 - זכאים אחרים

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
591,118	660,152	שכר והוצאות נלוות (1)
230,960	188,631	מוסדות
65,809	75,429	הוצאות שנצברו ואחרים
928,715	895,914	הוצאות לשלם בגין עבודות בביצוע
588,118	502,168	התחייבות בגין עלויות להשגת חוזה
35,687	109,158	הפרשה להפסדים בעבודות
507	490	חלויות שוטפות
33,864	11,095	מס הכנסה- עודף הפרשות על מקדמות
2,474,778	2,443,037	

(1) הסכום כולל הפרשה לחופשה בסך 196,479 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 166,117 אלפי ש"ח).

חשיפת הקבוצה לסיכון אשראי, סיכון מדד ומטבע חוץ, סיכון שיעור ריבית וסיכון מחיר אחר ומידע בדבר שווי הוגן מפורטים גם בביאור 23, בדבר מכשירים פיננסיים.

באור 17 – הלוואות לזמן ארוך

הרכב:

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	שיעור ריבית ליום 31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	%	
3,947	3,200	4	התחייבות לשותפות המ"מ (1)
-	20,351	ליבור + 1.85	הלוואה מבנק (2)
3,947	23,551		
(507)	(1,760)		בניכוי חלויות שוטפות
3,440	21,791		

(1) בשנת 2006 חתמה החברה על הסכם עם המ"מ, צד קשור, לפיו תעניק החברה להמ"מ זכות שימוש ל- 20 שנה במבנה שיוקם להרחבת מפעלה. בהסכם נקבע כי המ"מ תממן את עלות הקמת המבנה ומימון זה יהווה לחברה הכנסות מראש בגין דמי שכירות. עלות הרחבת המבנה הסתכמה לסך 9,278 אלפי ש"ח. לאחר השלמת הרחבת המפעל, נחתמו בחודש יוני 2009, נספחים להסכם המקורי, בהם נקבע כי תקופת השכירות של השותפות במבנה תחל ביום 1 ביוני 2009 ותסתיים ביום 30 בנובמבר 2026, בסמוך למועד פקיעת חוזה השותפות בין החברה לאלביט. בנוסף, נקבע כי ההתחייבות תהיה צמודה לדולר של ארה"ב, נושאת ריבית בשיעור 4% ותיפרע בתשלומים חודשיים עד חודש נובמבר 2026.

(2) הלוואה מבנק בחברה מאוחדת בארה"ב. ההלוואה נושאת ריבית משתנה בשיעור ליבור + 1.85% ונפרעת בתשלומים חודשיים עד חודש נובמבר 2033.

באור 18 - חכירות

א. חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת

החל מיום 1 בינואר 2019 הקבוצה יישמה את תקן IFRS16 חכירות.

פירוט נוסף בקשר למדיניות חשבונאית בנושא חכירות - ראה באור 31' לעיל.

שיעור ההיוון הנומינלי העיקרי בו נעשה שימוש למדידת ההתחייבות בגין חכירה הינו 1.5%-1.8%. שיעור זה מושפע מהבדלים באורך תקופת החכירה ושיעור ההיוון של החברה.

למידע בדבר בסיסי ההצמדה, ראה ביאור 23 ח'.

במסגרת הסכמי החכירה, הקבוצה חוכרת את הפריטים הבאים:

1. מבנים
2. כלי רכב
3. תוכנות

ב. מידע לגבי הסכמי חכירה מהותיים

1. מבנים

1.1. בנובמבר 2016 חתמה הקבוצה על הסכם לשכירת שטח בצפון הארץ לתקופה של 5 שנים. בשנת 2017 חתמה החברה על תוספת לשטח. סה"כ כ-5,300 מ"ר. לחברה מוקנית הזכות להאריך את תקופת השכירות עד לתקופה מצטברת של 19 שנים. החברה מעריכה כי תנצל את אופציית ההארכה בחוזה ולכן רשמה בשנים קודמות נכס והתחייבות בגובה תשלומי החכירה העתידיים המהוונים.

1.2. בסוף שנת 2018 חתמה הקבוצה על הסכמי שכירות נוספים במרכז הארץ: הסכם אחד (כ-4,500 מ"ר) החל מיולי 2019 לתקופה של 10 שנים, הכולל תקופות אופציות עד לשנת 2039. החברה מעריכה כי תממש רק חלק מאופציות ההארכה בחוזה. (סה"כ כ-15 שנים). הסכם שני (כ-1,200 מ"ר) החל ממאי 2019 לתקופה של 5 שנים, וכולל תקופות אופציות עד 2038. החברה מעריכה כי תממש רק חלק מאופציות ההארכה בחוזה. (סה"כ כ-15 שנים).

1.3. בסוף שנת 2018 חתמה הקבוצה על הסכם שכירות בדרום הארץ (כ-3,300 מ"ר) לתקופה של 3 ו-5 שנים, הכוללות תקופות אופציות עד לשנת 2038. החברה מעריכה כי תממש רק חלק מאופציות ההארכה בחוזה. (סה"כ כ-10 שנים).

2. רכבים

הקבוצה חוכרת כלי רכב ממספר חברות ליסינג רכבים לרוב לתקופה של שלוש שנים, ומעת לעת משנה את כמות הרכבים על פי צרכיה השוטפים. הרכבים החכורים משמשים את עובדי הקבוצה הכוללים מחויבות מצד הקבוצה להעמיד רכב לרשותם, וכן משמשים כרכבים תפעוליים. הקבוצה מציגה את הוצאות הפחת המיוחסות לחכירת הרכבים הצמודים כחלק מהוצאות השכר והנלוות, ראה ביאור 25.

3. תוכנות

ליום 31.12.20 קיימת לחברה זכות שימוש זמנית בתוכנה אחת לתקופה העולה על שנה. ההסכם נחתם ב-2016 ל-5 שנים עם אופציה ל-5 שנים נוספות. החברה מעריכה כי תממש את אופציית ההארכה בחוזה.

ג. הרכב נכסי זכות שימוש

שנת 2020

מבנים	כלי רכב	תוכנות	סך הכל
		אלפי ש"ח	
158,191	112,875	13,623	284,689
1,479	33,329	-	34,808
-	(21,698)	-	(21,698)
159,670	124,506	13,623	297,799
10,639	31,370	1,740	43,749
13,695	47,125	1,817	62,637
-	(19,134)	-	(19,134)
24,334	59,361	3,557	87,252
135,336	65,145	10,066	210,547

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2020
תוספות לנכסי זכות שימוש כולל
הפרשי הצמדה שהוונו לנכס
גרועות נכסי זכות שימוש

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר 2020
פחת נכסי זכות שימוש
פחת שנצבר בגין גרועות נכסי זכות שימוש

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

עלות מופחתת נכסי זכות שימוש
ליום 31 בדצמבר 2020

באור 18 – חכירות - המשך

ג. הרכב נכסי זכות שימוש - המשך

שנת 2019

מבנים	כלי רכב	תוכנות	סך הכל
	אלפי ש"ח		
20,017	-	-	20,017
214,542	13,623	66,768	134,151
65,034	-	61,011	4,023
(14,904)	-	(14,904)	-
284,689	13,623	112,875	158,191
1,811	-	-	1,811
54,561	1,740	43,993	8,828
(12,623)	-	(12,623)	-
43,749	1,740	31,370	10,639
240,940	11,883	81,505	147,552

עלות

יתרה ליום 1 בינואר 2019
יישום לראשונה IFRS 16
תוספות לנכסי זכות שימוש כולל
הפרשי הצמדה שהוונו לנכס
גרועות נכסי זכות שימוש

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר 2019
פחת נכסי זכות שימוש
פחת שנצבר בגין גרועות נכסי זכות שימוש

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

עלות מופחתת נכסי זכות שימוש
ליום 31 בדצמבר 2019

ד. הרכב התחייבויות בגין חכירה

שנת 2020

מבנים	כלי רכב	תוכנות	סך הכל
	אלפי ש"ח		
243,763	81,505	11,763	150,495
35,687	33,329	-	2,358
(2,564)	(2,564)	-	-
(62,077)	(47,125)	(1,900)	(13,052)
(879)	-	-	(879)
822	-	-	822
214,752	65,145	9,863	139,744
54,445	38,862	2,032	13,551
160,307	26,283	7,831	126,193

יתרה ליום 1 בינואר 2020
תוספות
גרועות
פירעונות

הפרשי הצמדה שהוונו לנכס
ריבית שנצברה וטרם שולמה

סה"כ התחייבויות בגין חכירה

סה"כ חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה

סה"כ התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה, נטו

שנת 2019

מבנים	כלי רכב	תוכנות	סך הכל
	אלפי ש"ח		
19,096	-	-	19,096
214,542	66,768	13,623	134,151
64,710	61,011	-	3,699
(2,281)	(2,281)	-	-
(52,628)	(43,993)	(1,860)	(6,775)
324	-	-	324
243,763	81,505	11,763	150,495
57,980	40,625	2,034	15,321
185,783	40,880	9,729	135,174

יתרה ליום 1 בינואר 2019
יישום לראשונה IFRS 16
תוספות
גרועות
פירעונות

הפרשי הצמדה שהוונו לנכס

סה"כ התחייבויות בגין חכירה

סה"כ חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה

סה"כ התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה, נטו

באור 18 – חכירות - המשך

ה. ניתוח מועדי פירעון של התחייבויות בגין חכירה של הקבוצה

שנת 2020

מבנים	כלי רכב	תוכנות	סך הכל
אלפי ש"ח			
13,551	38,862	2,032	54,445
48,169	26,283	7,831	82,283
78,024	-	-	78,024
139,744	65,145	9,863	214,752

עד שנה (חלות שוטפות)
בין שנה לחמש שנים
מעל חמש שנים

סה"כ

שנת 2019

מבנים	כלי רכב	תוכנות	סך הכל
אלפי ש"ח			
15,321	40,625	2,034	57,980
47,919	40,880	7,841	96,640
87,255	-	1,888	89,143
150,495	81,505	11,763	243,763

עד שנה (חלות שוטפות)
בין שנה לחמש שנים
מעל חמש שנים

סה"כ

נתוני תזרים מזומנים חזוי – ראה ביאור 23 ב'.

ו. סכומים שהוכרו בדוח על תזרימי מזומנים

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
56,813	64,965

סך תזרים המזומנים ששולם עבור חכירות

ז. סכומים שהוכרו בדוח רווח והפסד

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,185	3,710

הוצאות ריבית בגין התחייבות חכירה

באור 19 - הטבות לעובדים

א. הרכב הטבות לעובדים:

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
66,734	64,737
4,068	4,677
62,666	60,060
86,748	69,496
149,414	129,556
591,118	660,152

מוצג במסגרת התחייבויות שאינן שוטפות – הטבות לעובדים:
התחייבות בגין תוכניות להטבה מוגדרת (ראה ב' להלן)
בניכוי – נכסי תוכניות

התחייבויות בגין הטבות אחרות לטווח ארוך (ראה ג' להלן)

התחייבויות בגין הטבות אחרות לזמן קצר (ראה באור 16)

ב. הטבות לאחר סיום העסקה

לכלל עובדי החברה מפקידה החברה בתוכניות להפקדה מוגדרת (למעט מחויבויות בגין העבר כמפורט בסעיף ד' להלן) לגביהן חל סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין התשכ"ג - 1963.
יתרת ההתחייבויות בחברה הינן בגין פיצויים מוגדלים לקבוצת עובדים בכירים וכן התחייבויות לפנסיה מוקדמת בגין עובדים פעילים וגמלאים ומענקי חודשי הסתגלות על פי ההסכמים.
עיקר ההתחייבויות בגין תוכנית הטבה מוגדרת נובעת מתכנית הטבה מוגדרת בחברת בת זרה, המחושבת באופן אקטוארי בהתאם להוראות תקן בינלאומי 19 (IAS 19).

ג. התחייבות בגין הטבות אחרות לטווח ארוך

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
82,931	65,601
3,817	3,895
86,748	69,496

התחייבות לפדיון ימי מחלה שלא נוצלו *
התחייבויות אחרות

* קבוצות מסוימות מעובדי החברה זכאיות למענק בגין ימי מחלה שלא נוצלו על ידם בהתאם למפתח מסוים ובהתבסס על המועד בו הם פורשים. ככלל עובד זכאי למענק רק אם הוא פורש לאחר שמלאו לו 55 שנה.

ד. התנועה בערך נוכחי במחויבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת:

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
62,452	66,734
-	83
2,892	2,771
(5,751)	(6,756)
2,235	729
8,988	451
(4,082)	725
66,734	64,737

יתרה ליום 1 בינואר
איחוד לראשונה של חברה מוחזקת**
עלות שרות שוטף
הטבות ששולמו
הוצאות ריבית
הפסדים אקטואריים*
השפעת השינוי בשער החליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר

התנועה בשווי ההוגן של נכסי התוכנית:

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,719	4,068
0	(70)
586	572
74	35
68	0
(379)	72
4,068	4,677

יתרה ליום 1 בינואר
הטבות ששולמו
הפקדות לתוכנית
הכנסות מריבית על נכסי התוכנית
רווחים אקטואריים*
השפעת השינוי בשער החליפין
יתרה ליום 31 בדצמבר

* הפסדים (רווחים) אקטואריים שהוכרו ברווח הכולל אחר.
** ראה ביאור 2 (ג').

באורים לדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2020

באור 19 - הטבות לעובדים (המשך)

ה. הנחות אקטואריות עיקריות ליום 31 בדצמבר 2020 :

התחייבות לגמלה מוקדמת	התחייבות לפדיון ימי מחלה	התחייבות לחודשי הסתגלות	התחייבות לפיצויי בכירים	
1%-2.6%	1%-3%	1%-3%	0%	עלויות שכר עתידיות (ריאלי)
-0.32%	0.25%	-0.32%	0.78%	שיעור ההיוון (ריאלי)
-	0%-2.7%	0%-2.7%	0.5%-1.6%	שיעור עזיבה
-	פרטני	-	-	שיעור ניצול מחלה

ההנחות בדבר שיעור התמורת העתידי מבוססות על נתונים סטטיסטיים שפורסמו ועל לוחות תמורת מקובלים.

ו. תכנית הטבה לאחר סיום העסקה - תוכנית הפקדה מוגדרת

לחברה תוכנית הפקדה מוגדרת בגין התחייבות החברה לתשלום הטבות לאחר סיום העסקה בגין עובדי החברה אשר חל לגביהם סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג - 1963.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2020	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
168,103	162,080

הסכום שהוכר כהוצאה בגין תוכנית להפקדה מוגדרת

ז. שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח לאחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, מגדילים (מקטינים) את המחויבות להטבות לעובדים ליום 31 בדצמבר 2020, כדלקמן :

31 בדצמבר 2020				
גידול של 1% בשכר	קיטון של 1% בשכר	גידול של 1% בריבית היוון	קיטון של 1% בריבית היוון	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
34	(33)	(38)	39	גמלה מוקדמת
69	(67)	(68)	71	חודשי הסתגלות
2,457	(2,805)	(2,500)	2,180	פדיון מחלה
2,560	(2,905)	(2,606)	2,290	סה"כ הטבות לזמן ארוך
346	(309)	(273)	311	פיצויים מוגדלים לבכירים
2,906	(3,214)	(2,879)	2,601	סה"כ

31 בדצמבר 2019				
גידול של 1% בשכר	קיטון של 1% בשכר	גידול של 1% בריבית היוון	קיטון של 1% בריבית היוון	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
61	(60)	(90)	93	גמלה מוקדמת
92	(89)	(132)	137	חודשי הסתגלות
3,045	(3,464)	(3,073)	2,689	פדיון מחלה
3,198	(3,613)	(3,295)	2,919	סה"כ הטבות לזמן ארוך
328	(294)	(261)	296	פיצויים מוגדלים לבכירים
3,526	(3,907)	(3,556)	3,215	סה"כ

באור 20 - אגרות חוב

א. ההרכב:

שיעור ריבית %	31 בדצמבר 2020 אלפי ש"ח	31 בדצמבר 2019 אלפי ש"ח
ראה להלן	1,347,716 (155,335)	1,504,627 (155,440)
	<u>1,192,381</u>	<u>1,349,187</u>

אגרות חוב (סדרה ג, ד, ה) (1)
בניכוי חלויות שוטפות

פירוט:

שיעור ריבית %	31 בדצמבר 2020 אלפי ש"ח	31 בדצמבר 2019 אלפי ש"ח
ראה להלן	1,344,760 3,406 (1,005) 555	1,500,000 5,225 (1,005) 407
	<u>1,347,716</u>	<u>1,504,627</u>

ערך נקוב
הצמדה למדד של אגרות החוב
עלויות הנפקה
הפחתת עלויות הנפקה

(1) סדרה ג', ד', ה'

בתאריך 28 בפברואר 2017 השלימה החברה גיוס חוב בהיקף של 1.5 מיליארד ש"ח, הגיוס התבצע בהנפקה פרטית של שלוש סדרות אג"ח בדירוג AAA לגופים מוסדיים לפי החלוקה הבאה:

צמוד מדד/שקלי	מח"מ (שנים)	ריבית כוללת	סכום מיליוני ש"ח
צמוד מדד	9	2.14%	260
שקלי	9	3.74%	515
שקלי	5	2.50%	725
			<u>1,500</u>

סדרה ג'
סדרה ד'
סדרה ה'

פירעון האג"ח בתשלומים שנתיים שווים בשנים המפורטות בטבלה שלהלן:

תקופת פירעון קרן האג"ח

2020-2034	סדרות ג' ו ד'
2020-2026	סדרה ה'

ב. מועדי פירעון לאחר תאריך המאזן

אלפי ש"ח	
155,335	2021 - חלויות שוטפות
155,410	2022
155,435	2023
155,435	2024
726,101	2025 ואילך
<u>1,347,716</u>	

עמידה באמות מידה פיננסיות

החברה תחשב כמפרה את התחייבותה בגין האג"ח שהונפקו אם לא עמדה באיזה מאמות המידה הפיננסיות המפורטות להלן על פי שני דוחות כספיים רבעוניים ברציפות:

- ההון העצמי של החברה, על פי הדוחות הכספיים, לא יפחת בסיום כל רבעון קלנדרי משיעור של 15% מהמאזן, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה.
- ההון העצמי של החברה (לא כולל זכויות מיעוט ובתוספת הלוואות בעלים), לא יפחת בסיום כל רבעון קלנדרי מ-1 מיליארד ש"ח, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה.
- היחס בין החוב הפיננסי של החברה נטו ל-EBITDA השנתית לא יעלה בסיום כל רבעון קלנדרי על 4, כפי שנתונים אלה יופיעו בדוחות הכספיים של החברה.

החברה עומדת באמות מידה אלה.

באור 21 - התחייבויות תלויות והתקשרויות
משיקולים עסקיים החברה אינה מפרסמת ביאור זה.

באור 22 - הון עצמי

א. הרכב הון המניות:

31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020	
מונפק ונפרע	רשום	מונפק ונפרע	רשום
מספר המניות	מספר המניות	מספר המניות	מספר המניות
5,798,311	10,000,000	5,798,311	10,000,000

מניות רגילות בנות 100 ש"ח ע.נ. כ"א

ב. למדיניות חלוקת דיבידנד על פי הוראות חוק החברות ממשלתיות ראה ביאור 3(יט).

ג. בדיון אצל מנכ"ל האוצר בתאריך 19 בדצמבר 2010, סוכם, בין היתר, על שינוי מדיניות הדיבידנד הנהוגה בחברה (לפיה מחולק דיבידנד בשיעור 50% מהרווח הנקי החשבוני של החברה), כך שבשנים 2011 ו-2012 ינוכה סך של 50 מיליון ש"ח צמודים למדד מסכום הדיבידנד שהחברה אמורה להעביר למדינה בשל אותן שנים לפי מדיניות הדיבידנד הנהוגה. משנת 2013 ואילך ינוכה סך של 70 מיליון ש"ח צמודים למדד מסכום הדיבידנד לפי מדיניות הדיבידנד הנהוגה. סכומים אלו יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן.

כמו כן, נקבע כי סיכום זה תקף כל עוד מבנה הבעלות בחברה לא ישתנה מכפי שהוא היום, וכי החברה תפנה את העודפים שיווצרו בשל סיכום זה להשקעה במחקר ובפיתוח. סיכום זה אושרר על ידי מנהל רשות החברות הממשלתיות בתאריך 15 בפברואר 2011. החברה בהתבסס על חוות דעת משפטיות בדיעה כי המחויבות לחלוקת דיבידנד כאמור לעיל הינה בשליטתה כמשמעותה בתקן IAS 32.

ד. בתאריך 28 במאי 2013, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד נוסף בהתאם למתווה המצוין במכתבו של ממלא מקום רשות החברות הממשלתיות מר רוני פרידמן המבוסס על סיכום הישיבה שהתקיימה ביום 7 במאי 2013 בהשתתפות נציגי האוצר, רשות החברות והחברה בדבר חלוקת דיבידנד נוסף בסך 300 מיליון ש"ח. הסכום חולק לשניים בהתאם לחלוקה הבאה:

50 מיליון ש"ח שולם בחודש יוני 2013
250 מיליון ש"ח שולם בחודש ינואר 2015

כמו כן, סוכם כי במהלך השנים 2015-2018 יופחת סך מצטבר של 300 מיליון ש"ח מהדיבידנד בכל שנה בחלוקה הבאה:

50 מיליון ש"ח בשנת 2015
100 מיליון ש"ח בשנת 2016
100 מיליון ש"ח בשנת 2017
50 מיליון ש"ח בשנת 2018

ה. ביום 17 באפריל 2018 הכריז דירקטוריון החברה על דיבידנד בגין רווחי שנת 2017 בסך 99,621 אלפי ש"ח, הדיבידנד שולם בחודש יולי 2019.

ביום 16 באפריל 2019 הכריז דירקטוריון החברה על דיבידנד בגין רווחי שנת 2018 בסך 165,529 אלפי ש"ח, הדיבידנד שולם בחודש יולי 2019.

לאור החלטת ממשלה ובהתאם להבנות עם רשות החברות הממשלתיות, חילקה החברה בחודש אוגוסט 2019, דיבידנד מיוחד בסך 319 מיליון ש"ח. מסכום זה, סך של עד 269 מיליון ש"ח ניתן יהיה להפחתה מדיבידנדים שוטפים עתידיים, על פי מתווה שהוסכם עם רשות החברות מדיבידנד בגין רווחי השנים 2020-2025.

באור 23 - מכשירים פיננסיים

לחברה קיימת חשיפה במהלך העסקים הרגיל לסיכונים אשראי, ריבית, מדד ומטבע. החברה עושה, בין היתר, שימוש במכשירים נגזרים כדי לצמצם את החשיפה לסיכונים אלה.

א. סיכון אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שייגרם לקבוצה במידה ולקוח או צד שכנגד למכשיר פיננסי לא יעמוד בהתחייבויותיו החוזיות, והוא נובע בעיקר מחובות של לקוחות, הכנסות לקבל וחיובים אחרים, מהשקעות בניירות ערך ומהלוואות שניתנו לחברות מוחזקות. השקעות החברה באגרות חוב מתבצעות בהתאם למדיניות שנקבעת מעת לעת על ידי ועדת ההשקעות של הדירקטוריון. ההשקעות מבוצעות הן באמצעות בתי השקעות והן באופן ישיר. הן באגרות חוב ספציפיות והן בקרנות / סלי אגרות חוב. ההשקעה כוללת אגרות חוב של ממשלת ישראל ואגרות חוב קונצרניות של חברות בארץ ובחו"ל בעלות דירוג גבוה יחסית ותוך פיזור רחב כשהמחיימים נקבעים מעת לעת על פי המדיניות הרלוונטית למועד נתון והכל במטרה למצוא את האיוון המתאים לחברה בין תשואה לסיכון. מזומנים ופיקדונות לזמן קצר מופקדים בדרך כלל בתאגידים בנקאיים גדולים. הכנסות הקבוצה נובעות בעיקר ממכירות למשרד הביטחון וללקוחות אחרים הנמצאים בישראל, בארה"ב ומדינות אחרות בעולם. הקבוצה בוחנת באופן שוטף הערכות אשראי של הלקוחות ובדוחות הכספיים נכללות הפרשות ספציפיות וכלליות לחובות מסופקים המשקפות בצורה נאותה, לפי הערכת ההנהלה, את ההפסד הגלום בחובות שגבייתם מוטלת בספק. חובות מסוימים של לקוחות בחו"ל מבוטחים בביטוח סיכונים סחר חוץ וביטוחי אשראי אחרים. כמו כן, הקבוצה מקבלת ביטחונות הדרושים להבטחת החוב בהתבסס על הערכות יכולת פירעון האשראי של הלקוח הנעשות על ידי ההנהלה בכל מקרה ומקרה.

ב. סיכון נזילות

סיכון נזילות הוא הסיכון שהקבוצה תתקשה לעמוד במחויבויות הקשורות בהתחייבויות הפיננסיות המסולקות על ידי מסירת מזומן או נכס פיננסי אחר. גישת הקבוצה לניהול סיכונים הנזילות שלה היא להבטיח, ככל הניתן, את מידת הנזילות המספקת לעמוד בהתחייבויותיה במועד, בתנאים רגילים ובתנאי לחץ מבלי שיגרמו לה הפסדים בלתי רצויים או פגיעה במוניטין. ההתחייבויות הפיננסיות לזמן קצר של הקבוצה, בזה אשראי לזמן קצר מבנקים, חלויות שוטפות של אג"ח, של הלוואות לז"א ושל התחייבויות בגין חכירה, התחייבויות לספקים ולזכאים אחרים ודיבידנד לשלם מסתכמות ליום 31 בדצמבר 2020 לסך של כ- 4,732 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2019 – 4,154 מיליוני ש"ח). להערכת ההנהלה, עיקר ההתחייבויות הפיננסיות ייפרעו בסכום דומה לערכם בספרים במהלך ששת החודשים הראשונים של שנת 2020.

להלן מועדי הפירעון החוזיים של התחייבויות פיננסיות לזמן ארוך (כולל חלויות שוטפות) כולל אומדן תשלומי ריבית:

ליום 31 בדצמבר 2020

ערך בספרים אלפי ש"ח	תזרים מזומנים חוזי אלפי ש"ח	עד שנה אלפי ש"ח	1-2 שנים אלפי ש"ח	2-3 שנים אלפי ש"ח	3-4 שנים אלפי ש"ח	4-5 שנים אלפי ש"ח	מעל 5 שנים אלפי ש"ח
23,551	24,387	1,905	1,961	2,019	2,079	2,142	14,281
214,752	241,773	54,605	37,219	20,146	14,404	14,561	100,838
1,347,716	1,565,299	192,968	187,962	183,712	179,462	175,212	645,983
1,586,019	1,831,459	249,478	227,142	205,877	195,945	191,915	761,102

הלוואות לז"א
התחייבויות בגין חכירה
אגרות חוב
(סדרה ג', ד', ה')
סה"כ

ליום 31 בדצמבר 2019

ערך בספרים אלפי ש"ח	תזרים מזומנים חוזי אלפי ש"ח	עד שנה אלפי ש"ח	1-2 שנים אלפי ש"ח	2-3 שנים אלפי ש"ח	3-4 שנים אלפי ש"ח	4-5 שנים אלפי ש"ח	מעל 5 שנים אלפי ש"ח
3,947	4,513	653	653	653	653	653	1,248
243,763	274,626	58,152	44,376	26,501	15,341	14,448	115,808
1,504,627	1,777,206	198,652	194,399	190,147	185,895	181,642	826,471
1,752,337	2,056,345	257,457	239,428	217,301	201,889	196,743	943,527

הלוואה לז"א
התחייבויות בגין חכירה
אגרות חוב
(סדרה ג', ד', ה')
סה"כ

באור 23 - מכשירים פיננסיים - המשך

ג. **סיכונים מטבע חוץ**
הקבוצה חשופה לסיכון מטבע בגין מכירות, קניות והלוואות, הנקובות במטבעות השונים ממטבעות הפעילות המתאימים לקבוצה, בעיקר ש"ח. המטבעות בהן נקובות עיקר העסקאות הם ש"ח, אירו ודולר ארה"ב. בכדי להתמודד עם סיכונים מטבע, מתקשרת החברה בעסקאות עם מכשירים פיננסיים נגזרים במטרה לצמצם את החשיפה בגין עודף נכסים הנקובים במטבע חוץ על התחייבויות ואת החשיפה בגין צבר ההזמנות. יצוין כי עליית שער החליפין בעיקר של הדולר תבוא לידי ביטוי בהכנסות מביצוע ההזמנות לאורך תקופת הביצוע העתידי. להלן הרכב הנגזרים:

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
525	-
525	-

נגזרים שאינם משמשים לגידור חשבונאי המוצגים
במסגרת נכסים שוטפים:
עסקאות צילינדר על מטבע חוץ

ד. **סיכונים מדד**
החברה הנפיקה אגרות חוב צמודות מדד, חשיפת החברה לשינויים במדד אינה מכוסה באופן מלא בהשקעות ויתרות צמודות מדד

ה. **סיכונים ריבית**
(1) הקבוצה חשופה לסיכון שערי ריבית בשל החזקה בעיקר של יתרות מזומנים והלוואות לחברות מוחזקות בריבית משתנה. להלן פירוט בדבר סוג הריבית של המכשירים הפיננסיים נושאי הריבית של הקבוצה, למעט מכשירים פיננסיים נגזרים:

ליום 31 בדצמבר	
2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
177,027	151,811
19,820	37,978
(3,947)	(3,200)
(1,504,627)	(1,347,716)
(1,311,727)	(1,161,127)
77,999	245
89	913
(171,817)	(310,029)
-	(210,216)
-	(20,351)
(93,729)	(539,436)

מכשירים נושאי ריבית קבועה:

השקעות לזמן קצר
הלוואות לחברות מוחזקות
התחייבות לשותפות המ"מ
אגרות חוב שהונפקו

מכשירים נושאי ריבית משתנה:

מזומנים ושווי מזומנים
השקעות לזמן קצר
הלוואות לזמן קצר מתאגידים בנקאיים
ניירות ערך מסחריים
הלוואות זמן ארוך

הריבית האפקטיבית אינה שונה מהותית מהריבית המצויינת בבאורים 17 ו-20.

(2) ניתוח רגישות תזרים המזומנים לגבי מכשירים בשיעורי ריבית משתנים

ליום 31 בדצמבר 2020 גידול של 1% בשיעור הריבית המשתנה היה מביא לקיטון (בחישוב שנתי) ברווח הקבוצה לפני מס בסך של כ-4 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2019 - 1 מיליון ש"ח). ניתוח זה נעשה בהנחה ששאר המשתנים יישארו קבועים ובהתעלם מהשפעת המס.

ו. היררכיות שווי הוגן של מכשירים הנמדדים בשווי הוגן

הטבלה להלן מציגה ניתוח של המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן בהיררכיה. הרמות השונות הוגדרו כדלקמן:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2: נתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 31 בדצמבר 2020		
רמה 1	רמה 2	רמה 3	רמה 1	רמה 2	רמה 3
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
256,994	-	256,994	256,994	-	256,994
-	-	-	-	-	-
256,994	-	256,994	256,994	-	256,994

השקעות לזמן קצר
יתרה בגין עסקאות עתידיות נכסים

באור 23 - מכשירים פיננסיים – המשך

ז.

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים שאינם נמדדים בשווי הוגן

הסכום הפנקסני של מזומנים ושווי מזומנים, השקעות לזמן קצר, לקוחות, חייבים, הכנסות לקבל, הלוואות לזמן ארוך שניתנו התחייבויות לספקים ונותני שירותים, התחייבויות אחרות לזמן ארוך זכאים שנצברו ויתרות זכות תואם או קרוב לשווי ההוגן שלהם ליום 31 בדצמבר 2020.
הטבלה שלהלן מפרטת את הערך בספרים והשווי ההוגן של קבוצות מכשירים פיננסיים, המוצגים בדוחות הכספיים, שלא על פי שוויים ההוגן:

31 בדצמבר 2019		31 בדצמבר 2020	
ערך בספרים	שווי הוגן	ערך בספרים	שווי הוגן
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
166,111	155,440	166,142	155,335
1,461,502	1,349,187	1,259,961	1,192,381
1,627,613	1,504,627	1,462,103	1,347,716

אגרות חוב (חלויות שוטפות)

אגרות חוב - סדרות ג, ד, ה

סה"כ אגרות חוב

השווי ההוגן של אגרות החוב הוערך על פי שיעור הריבית הראויה בהתאם לדירוג אגרות החוב (רמה 2) ויתרת תקופה הפדיון שלהן.

שיעור ההיוון ששימש בקביעת שווי ההוגן של האג"ח מפורטים בטבלה שלהלן:

	31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020
סדרה ג'	0.62%	0.53%
סדרה ד'	2.26%	2.09%
סדרה ה'	1.36%	1.17%

ח. תנאי הצמדה של יתרות כספיות (במאוחד)

31 בדצמבר 2020

לא צמוד	צמוד למדד	צמוד לדולר	צמוד לליוור	צמוד מט"ח	פריט לא כספי	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
325,535	-	295,685	142,621	33,408	-	797,249
26,004	12,810	131,218	-	-	86,962	256,994
2,557,074	-	1,108,382	305,813	25,381	-	3,996,650
1,745,769	-	1,055,265	459,937	11,682	-	3,272,653
1,429	51,121	5,850	1,913	-	240,905	301,218
2,000	-	31,508	-	4,470	-	37,978
4,657,811	63,931	2,627,908	910,284	74,941	327,867	8,662,742
520,245	-	1,270	-	-	-	521,515
137,827	17,508	-	-	-	-	155,335
-	52,413	2,032	-	-	-	54,445
1,035,651	-	487,892	91,012	14,297	-	1,628,852
1,707,264	-	440,576	218,196	5,808	739,729	3,111,573
-	-	21,791	-	-	-	21,791
-	152,475	7,832	-	-	-	160,307
964,212	228,169	-	-	-	-	1,192,381
120,500	-	-	-	-	-	120,500
86,205	-	65	43,286	-	-	129,556
4,571,904	450,565	961,458	352,494	20,105	739,729	7,096,255
85,907	(386,634)	1,666,450	557,790	54,836	(411,862)	1,566,487

נכסים שוטפים:

מזומנים ושווי מזומנים

השקעות לזמן קצר *

לקוחות

הכנסות לקבל

חייבים ויתרות חובה

נכסים שאינם שוטפים:

הלוואות לחברות כלולות

סה"כ נכסים

התחייבויות שוטפות:

אשראי מתאגידים בנקאיים

חלויות שוטפות של אגרות חוב

חלויות שוטפות של

התחייבויות בגין חכירה

התחייבות לספקים

זכאים אחרים - הפרשות

התחייבויות שאינן שוטפות

הלוואות לזמן ארוך

התחייבות לזמן ארוך בגין

חכירה

אגרות חוב

אופציית PUT לבעלי מניות

בחברה כלולה

הטבות לעובדים

סה"כ התחייבויות

נכסים, נטו

באור 23 - מכשירים פיננסיים – המשך

ח. תנאי הצמדה של יתרות כספיות (במאוחד) - המשך

31 בדצמבר 2019							
לא צמוד	צמוד למדד	צמוד לדולר	צמוד ליורו	צמוד מט"ח אחר	פריט לא כספי	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
607,845	-	156,079	325,123	5,661	-	1,094,708	נכסים שוטפים: מזומנים ושווי מזומנים השקעות לזמן קצר * לקוחות הכנסות לקבל חייבים ויתרות חובה
11,428	12,877	155,595	-	-	* 59,266	239,166	
1,859,427	-	1,217,020	158,009	104,957	-	3,339,413	
1,716,521	-	898,513	358,619	17,004	-	2,990,657	
5,217	81,881	528	2,598	-	304,300	394,524	
2,000	-	15,552	1,745	523	-	19,820	נכסים שאינם שוטפים: הלוואות לחברות כלולות
4,202,438	94,758	2,443,287	846,094	128,145	363,566	8,078,288	
-	-	-	-	-	-	-	סה"כ נכסים התחייבויות שוטפות: אשראי מתאגידים בנקאיים חלויות שוטפות של אגרות חוב חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה התחייבות לספקים זכאים אחרים-הפרשות
137,800	17,640	-	-	-	-	155,440	
-	55,946	2,034	-	-	-	57,980	התחייבויות שאינן שוטפות הלוואה לזמן ארוך התחייבות לזמן ארוך בגין חכירה אגרות חוב אופציות PUT לבעלי מניות בחברה כלולה הטבות לעובדים
**822,142	-	**361,435	**95,539	**11,832	-	**1,290,948	
1,694,339	-	522,321	248,512	12,774	624,063	3,102,009	סה"כ התחייבויות נכסים, נטו
-	-	3,440	-	-	-	3,440	
-	176,054	9,729	-	-	-	185,783	
1,101,956	247,231	-	-	-	-	1,349,187	
83,300	-	-	-	-	-	83,300	
109,418	-	-	39,996	-	-	149,414	
3,948,955	496,871	898,959	555,864	24,606	624,063	6,549,318	
253,483	(402,113)	1,544,328	290,230	103,539	(260,497)	1,528,970	

* כולל מניות מט"ח שערכן ליום 31 בדצמבר 2020 בסך 79,496 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2019 – 53,214 אלפי ש"ח).
** סווג מחדש.

ניתוח רגישות

שינוי בשערי החליפין של המטבעות הבאים אל מול הש"ח, כאמור להלן, לתאריך 31 בדצמבר ושינוי במדד המחירים לצרכן, משפיעים על מדידת מכשירים פיננסיים הנקובים במטבע חוץ והיו מגדילים (מקטינים) את הרווח וההפסד ואת ההון בסכומים המוצגים להלן (לפני מס). הניתוח שלהלן מבוסס על שינויים בשערי החליפין ובמדד המחירים לצרכן, שלדעת הקבוצה הם אפשריים באופן סביר נכון לתום תקופת הדיווח. ניתוח זה נעשה בהנחה שכל שאר המשתנים, ובמיוחד שיעורי הריבית, נשארו קבועים ובהתעלם מהשפעה על ערכם של מכשירים פיננסיים נגזרים. הניתוח לגבי שנת 2019 נעשה בהתאם לאותו בסיס.

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 31 בדצמבר 2020	
עליה	ירידה	עליה	ירידה
רווח והפסד	רווח והפסד	רווח והפסד	רווח והפסד
באלפי ש"ח	באלפי ש"ח	באלפי ש"ח	באלפי ש"ח

15,975	(15,975)	17,459	(17,459)
2,902	(2,902)	5,578	(5,578)
(4,021)	(4,021)	3,867	(3,867)

שינוי בשער החליפין של:

דולר ארה"ב ב- 1%

אירו ב- 1%

שינוי במדד המחירים לצרכן ב- 1%

באור 24 - צדדים קשורים ובעלי עניין

א. ממשלת ישראל היא בעלת השליטה בחברה. חלק מהפעילות הרגילה של החברה נעשית בכפוף לחוקי המדינה ובכלל זה פעילות החברה מול רשויות המס, מרכז השקעות, מדען ראשי וכדומה. פעילות זו אינה מושפעת מיחסי הבעלות שבין המדינה לחברה והיא נעשית בתנאים רגילים המתאימים לאופי הפעילות להערכת הנהלת החברה. בנוסף חלק מהותי מהתקשרויות הקבוצה הן עם משרד הביטחון. היתרות והתוצאות העסקיות המתייחסות לעבודות אלה הופרדו בדוחות הכספיים, ההתקשרויות נעשות במסגרת מהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.

ב. בהמשך לאמור בבאור 3 יט' ובאור 11 המקרקעין בתחום חיפה מושכרים לחברה במחיר סמלי של 1 ש"ח לשנה.

ג. נתונים בגין עסקאות ויתרות במהלך העסקים הרגיל, עם חברות ממשלתיות ורשויות משנה של המדינה אינם מוצגים בנפרד, מאחר ואין זה מעשי לזהות נתונים אלה. הנהלת החברה בדעה שעסקאות כאלה מתנהלות בדרך כלל בתנאי שוק רגילים.

ד. הטבות לבעלי עניין

31 בדצמבר	
2020	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,596	2,363
442	442
2	2
8	9

שכר ונלוות לבעלי עניין המועסקים בחברה או מטעמה

שכר דירקטורים שאינם מועסקים בחברה או מטעמה

מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר וההטבות

בעלי העניין המועסקים בחברה או מטעמה

דירקטורים שאינם מועסקים בחברה

ה. תגמולים לנושאי משרה בכירה

להלן פירוט ההוצאות שנרשמו בגין התגמולים בשנים 2020 ו-2019 לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה:

שנת 2020		שיעור החזקה בהון החברה	תגמולים בעבור שירותים		תגמולים אחרים	זקיפות ועלויות מעביד	סה"כ אלפי ש"ח
תפקיד	פרטי מקבל התגמולים היקף המשרה %		שכר אלפי ש"ח	מענק אלפי ש"ח			
מנכ"ל רפאל	100	-	779	496	-	489	1,764
סמנכ"ל בכיר	100	-	707	439	-	423	1,569
סמנכ"ל בכיר	100	-	709	356	-	480	1,545
סמנכ"ל בכיר	100	-	708	327	-	484	1,519
סמנכ"ל בכיר	100	-	707	388	-	406	1,501

שנת 2019		שיעור החזקה בהון החברה	תגמולים בעבור שירותים		תגמולים אחרים	זקיפות ועלויות מעביד	סה"כ אלפי ש"ח
תפקיד	פרטי מקבל התגמולים היקף המשרה %		שכר אלפי ש"ח	מענק אלפי ש"ח			
מנכ"ל רפאל	100	-	776	490	-	528	1,794
סמנכ"ל בכיר	100	-	698	425	-	429	1,552
סמנכ"ל בכיר	100	-	698	358	-	459	1,515
סמנכ"ל בכיר	100	-	700	286	-	523	1,509
סמנכ"ל בכיר	100	-	707	349	-	432	1,488

באור 25 - פירוטים לסעיפים בדוח רווח והפסד

א. הכנסות ממכירות ומביצוע עבודות

1. פיצול הכנסות מחוזים עם לקוחות

בטבלה הבאה הכנסות הקבוצה מפוצלות לפי אזורים גאוגרפיים עיקריים ולפי חטיבות.

2018	2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
			אזורים גאוגרפיים עיקריים
4,263,779	4,816,488	4,639,531	ישראל
1,184,334	1,405,422	1,529,106	אירופה
3,203,828	2,278,630	1,711,645	אסיה
625,993	1,133,757	1,540,689	אמריקה
35,868	36,861	22,594	אוקיאניה
5,144	35,717	10,739	אפריקה
9,318,946	9,706,875	9,454,304	

מכירות ללקוח מקומי המיועד לייצוא מסווג לפי מדינת היעד הסופי.

			חטיבות עסקיות
2,881,923	2,968,206	2,794,022	מערכות אויר ומודיעין
2,501,328	2,831,828	2,743,670	מערכות יבשה וים
2,279,542	2,105,084	2,256,844	מערכות הגנה אווירית
1,656,153	1,801,757	1,659,768	אחרים
9,318,946	9,706,875	9,454,304	

2. יתרות חוזיות

הטבלה הבאה מספקת מידע אודות השינויים ביתרות הכנסות לקבל ומקדמות ממזמיני עבודות הנובעים מחוזים עם לקוחות והתרחשו במהלך השנה.

מקדמות ממזמיני עבודות	הכנסות לקבל	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,054,849	2,990,657	יתרה ליום 1 בינואר 2020
71,760	65,771	איחוד לראשונה של חברה מוחזקת*
5,060,097	(4,129,302)	חשבוניות שהופקו
(5,108,777)	4,345,527	הכנסות שהוכרו במהלך התקופה
3,077,929	3,272,653	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

* ראה ביאור 2 (ג')

3. ההיקף הכספי של החוזים

ההיקף הכספי של החוזים שנחתמו במאוחד בשנת 2020 הינו כ- 7.9 מיליארד ש"ח (שנת 2019: 10.1 מיליארד ש"ח).

יתרת ההיקף הכספי של החוזים הקיימים במאוחד אשר טרם הוכרה כהכנסה הינה כ- 22.9 מיליארד ש"ח (שנת 2019: 24.8 מיליארד ש"ח).

2018	2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,277,107	2,436,960	2,559,097
3,239,839	3,866,122	3,843,868
210,641	228,927	255,872
1,194,309	1,112,270	846,052
6,921,896	7,644,279	7,504,889
(52,029)	(40,478)	73,380
467,324	117,518	(155,051)
7,337,191	7,721,319	7,423,218

ב. עלות המכירות והעבודות שבוצעו

שכר עבודה ונלוות (1)

חומרים ועבודות חוץ

פחת והפחתות

הוצאות ייצור אחרות (2)

גידול (קטיון) בהפרשה להפסדים מעבודות בביצוע שינויים במלאי עבודות בביצוע

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 21,170 אלפי ש"ח (שנת 2019 - 18,445 אלפי ש"ח).

(2) בשנת 2020 כולל הפחתת נכסי עלויות בגין השגת חוזה בסך של 116,058 אלפי ש"ח (שנת 2019 - 208,818 אלפי ש"ח).

באור 25 - פירוטים לסעיפים בדוח רווח והפסד - המשך

2018	2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
363,732	392,167	342,621	ג. הוצאות מחקר ופיתוח, נטו
31,017	37,160	37,072	שכר עבודה ונלוות (1)
341,129	334,430	377,101	פחת
735,878	763,757	756,794	אחרות (בעיקר חומרים)
(5,782)	(5,375)	(3,365)	בניכוי - השתתפות המדען הראשי ואחרים
730,096	758,382	753,429	

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 4,925 אלפי ש"ח (שנת 2019 - 4,806 אלפי ש"ח).

171,632	172,599	169,967	ד. הוצאות מכירה ושוק
48,434	42,907	61,997	שכר עבודה ונלוות (1)
36,242	39,649	26,333	קבלני משנה
25,765	34,836	9,165	נציגות
27,981	32,704	17,418	נסיעות לחו"ל
6,637	6,857	6,872	תערוכות ופרסום
60,682	69,429	64,304	פחת
377,373	398,981	356,056	אחרות

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 4,037 אלפי ש"ח (שנת 2019 - 3,015 אלפי ש"ח).

257,702	267,816	281,223	ה. הוצאות הנהלה וכלליות
19,583	22,591	23,696	שכר עבודה ונלוות (1)
26,995	(33,885)	(1,028)	פחת
89,390	90,368	91,661	הוצאות חובות מסופקים
393,670	346,890	395,552	אחרות

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 7,280 אלפי ש"ח (שנת 2019 - 6,230 אלפי ש"ח).

55,931	-	-	ו. (הוצאות) הכנסות מימון
-	87,653	24,768	הכנסות מימון:
8,576	5,571	3,042	רווח נטו משינוי שערי החליפין ביתרות מזומנים ושווי מזומנים
5,517	-	13,888	שינוי נטו בשווי ההוגן של ניירות ערך מוחזקים למסחר
811	-	-	הכנסות ריבית מפיקדונות בנקים
5,829	-	7,286	רווח מעסקאות הגנה על המטבע (1)
732	348	-	רווח מעסקת הגנה על מדד המחירים לצרכן (1)
-	15,700	-	ריבית ממס הכנסה
1,414	-	964	הכנסות ריבית והפרשי שער נטו מהלוואות שניתנו לתאגידים מוחזקים
78,810	109,272	49,948	שערוך אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
			אחרות

-	33,554	46,263	הוצאות מימון:
9,044	-	-	הפסד נטו משינוי שערי החליפין ביתרות מזומנים
46,668	44,188	39,027	ושווי מזומנים והלוואות לזמן קצר
-	-	37,200	שינוי נטו בשווי ההוגן של ניירות ערך מוחזקים למסחר
-	-	13,575	הוצאות בגין אגרות חוב שהונפקו
-	401	-	שערוך אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
-	-	4,957	הוצאות ריבית והפרשי שער נטו מהלוואות שניתנו לתאגידים מוחזקים
-	-	-	הפסד מעסקאות הגנה על המטבע (1)
-	22,233	-	אשראי זמן קצר
2,244	3,995	3,616	ריבית למס הכנסה
4,835	3,065	2,662	הוצאות בגין חכירות והלוואה לזמן ארוך
-	1,518	-	הוצאות בנק
62,791	108,954	147,300	אחרות
16,019	318	(97,352)	סה"כ (הוצאות) הכנסות מימון, נטו

(1) ראה גם באור 23 ג' ו-ד'.

באור 25 - פירוטים לסעיפים בדוח רווח והפסד - המשך

2018	2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,613	7,783	7,068
4,741	6,224	5,569
-	7,060	-
-	13,609	-
-	2,000	-
985	105	332
13,339	36,781	12,969
2,796	1,927	2,156
893	-	-
2,000	-	-
5,689	1,927	2,156

ז. הכנסות (הוצאות) אחרות

הכנסות אחרות:

הכנסות מדמי ניהול מחברות כלולות
הכנסות משכר דירה
ביטול הפרשה לירידת ערך השקעה שנרשמה בשנים קודמות
עדכון הפרשה בגין פשרה צפויה לתנאי פרישה
לקבוצת עובדים שפרשה
עדכון הפרשה להטבות עובדים בגין שנים קודמות
אחרות

הוצאות אחרות:

הפסד ממימוש רכוש קבוע
הפרשה לירידת ערך השקעה
עדכון הפרשה להטבות עובדים בגין שנים קודמות

ח. רווח למניה

(א) כמות מניות משוקללת ששימשה בחישוב הרווח הבסיסי ומדולל למניה:

מספר המניות (באלפים)

5,798	5,798	5,798
-------	-------	-------

(ב) הרווח ששימש בחישוב הרווח הבסיסי ומדולל למניה:
רווח לפי דוח רווח והפסד (באלפי ש"ח)

478,770	396,555	321,902
---------	---------	---------

באור 26 - מיסים על הכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. שיעור מס חברות

א. (1)

שיעורי המס הרלוונטיים לחברה בשנים 2018-2020 הינם 23%.
יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2019 ו 2020 חושבו בהתאם לשיעורי המס הרלבנטיים לחברה והצפויים לחול במועד ההיפוך.
המסים השוטפים לשנים המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס הרלבנטיים לחברה, המוצגים לעיל ולאמור בסעיף ב' להלן.

(2)

ביום 12 בינואר 2012 פורסם ברשומות תיקון 188 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א - 1961 (להלן: "הפקודה") במסגרתו תוקן סעיף 87א לפקודה, כך שנקבע בהוראת שעה שתקן חשבונאות מס' 29 - "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" שפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות לא יחול בקביעת ההכנסה החייבת לגבי שנות המס 2010 עד 2011, אף אם תקן זה הוחל בדוחות הכספיים (להלן: "הוראת השעה"). ביום 31 ביולי 2014 פורסם תיקון 202 לפקודה במסגרתו הוארך תוקף הוראת השעה לגבי שנות המס 2012 ו- 2013.

ב. חברות מאוחדות מחוץ לישראל

שיעורי המס העיקריים החלים על החברות המאוחדות שמקום התאגדותן מחוץ לישראל הם 28%-29%.

ג. מיסוי בתנאי אינפלציה

תקנות מס הכנסה, תיאומים בשל אינפלציה (שיעורי פחת, התשמ"ו-1986), המתירות פחת בשיעורים גבוהים מאלה שבסעיף 21 לפקודה, ממשיכות לחול גם לאחר סיום תחולת חוק התיאומים. לפיכך, תוכל החברה לדרוש פחת בהתאם לתקנות האמורות גם בתקופות הבאות.

באור 26 - מיסים על הכנסה - המשך

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה - המשך

2. הטבות מתוקף החוק לעידוד השקעות הון

א. מפעלים מאושרים במסלול מענקים:

החברה הייתה זכאית בעבר למעמד של "מפעל מאושר" במסלול מענקים. תקופת ההטבות בגין המפעל המאושר הסתיימה בשנת 2012. ההכנסות החייבות שנבעו מהמפעל המאושר היו זכאיות לפטור ממס בשנתיים הראשונות ולשיעור מס מופחת של 25% בחמש השנים שלאחר מכן. חברה בעלת מפעל מאושר המחלקת דיבידנד מההכנסה הפטורה, תהא חייבת בשנת המס שבה חולק הדיבידנד במס חברות על סכום הדיבידנד המחולק בשיעור המס שחל עליה על פי חוק העידוד בשנה שבה הופקה ההכנסה אילולא הייתה פטורה ממס.

ב. מפעל מוטב:

שני מפעליה התעשייתיים של החברה (באזור עדיפות א' ובאזור אחר) זכאים למעמד של "מפעל מוטב" בהתאם לתיקון מספר 60 לחוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט - 1959 (להלן - "חוק העידוד"). בהתאם לחוק העידוד, במפעל תעשייתי של החברה הנמצא באזור עדיפות לאומית א', תוספת ההכנסות הנובעות מכל הרחבה בגין מפעל זה פטורות ממס במשך תקופה של 10 שנים, החל מהשנה בה נוצרה למפעל הכנסה חייבת לראשונה.

לתאריך הדוחות הכספיים, לחברה מפעל מוטב באזור א' שתקופת ההטבות שלו תסתיים בשנת 2023.

במפעל תעשייתי באזור אחר, אשר אינו נמצא באזור עדיפות לאומית, ההכנסה הנובעת "ממפעל מוטב" זה, פטורה ממס במשך תקופה של שנתיים, בגין כל הרחבה החל מהשנה בה נוצרה למפעל הכנסה חייבת לראשונה וחייבת במס בשיעור של 25% בחמש השנים הבאות. בשנים 2014-2015 החברה הייתה זכאית לפטור ממס על ההכנסות ממפעל זה. תקופת ההטבות של מפעל זה הסתיימה בשנת 2020.

לאור התיקון לחוק כמותואר בסעיף ג' להלן בחרה החברה את שנת 2012 כשנת בחירה אחרונה בשני מפעליה.

החברה קיבלה אישור עד וכולל שנת המס 2016, המאפשר לה להפחית בכל שנה משנות ההטבות במס את מחזור הבסיס ב- 10%, בהתאם לנוהל שחיקת מחזור הבסיס למפעל המאופיין במחזוריות טכנולוגית גבוהה. החברה פנתה לקבלת אישור לשנים 2017-2019, ובכוונתה לפנות לקבלת אישור לשנת 2020.

ג. תיקון החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959

ביום 29 בדצמבר 2010 אושר בכנסת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011-2012, אשר במסגרתו תוקן החוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959 (להלן: "התיקון"). התיקון לחוק פורסם בספר החוקים ביום 6 בינואר 2011. בהתאם לתיקון, בוטלה האפשרות לקבלת מפעל מועדף (המקנה שיעור מס מועדף) לחברה ממשלתית, כשבהוראת התחולה נקבע כי הטבות מס הקיימות ימשיכו לחול בתקופת ההטבות של כל מפעל, וכי חברה תוכל לבקש שנת בחירה לקבלת מעמד של מפעל מוטב לא יאוחר משנת 2012 ובתנאי שההשקעה המזערית המזכה החלה בשנת 2010. לאור האמור לעיל, תמשיך החברה ליהנות מהטבות המס הנובעות מהתוכניות המפורטות בסעיף ב' לעיל.

במסגרת התיקון נקבע כי למסלול המענקים יהיו זכאיות חברות באזור פיתוח א' בלבד והן יהיו זכאיות ליהנות הן ממסלול זה והן ממסלול הטבות המס במקביל. כמו כן, בוטלו מסלולי הטבות המס הקיימים (מסלול הפטור ממס, מסלול "אירלנד" ומסלול "אסטרטגיה") ובמקומם נקבעו שני מסלולי מס חדשים, מפעל מועדף ומפעל מועדף מיוחד, שעיקרם שיעור מס אחיד ומופחת על כלל הכנסות החברה הזכאיות להטבות. ביום 5 באוגוסט 2013, עבר בכנסת חוק לשינוי סדרי עדיפויות לאומיים (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנים 2013 ו- 2014), התשע"ג-2013, אשר קבע העלאת שיעורי המס על הכנסה מועדפת החל משנת 2014 כדלקמן: 9% באזור פיתוח א' ו- 16% בשאר הארץ. ביום 21 בדצמבר 2016 עבר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו- 2018) התשע"ז - 2016, אשר במסגרתו הופחת שיעור המס למפעל מועדף הממוקם באזור פיתוח א' משיעור של 9% לשיעור של 7.5% על הכנסה מועדפת החל משנת 2017. בנוסף, מפעל העומד בהגדרת "מפעל מועדף מיוחד", זכאי לתקופת הטבות של 10 שנים רצופות, לשיעור מס מופחת של 5% באזור פיתוח א' ו 8% בשאר הארץ. עוד נקבע בתיקון לחוק, כי לא יחול מס על דיבידנד שיחולק מתוך הכנסה מועדפת לבעלת מניות שהיא חברה תושבת ישראל.

3. פחת מואץ

בניינים המשמשים את המפעלים המאושרים והמוטבים זכאים בהתאם לחוק עידוד השקעות הון לפחת מואץ במשך 5 שנות מס, החל בשנת ההפעלה של כל נכס.

4. תנאים לתחולת ההטבות

ההטבות ממפעלים מאושרים וממפעלים מוטבים מותנות בקיום התנאים שנקבעו בחוק (שיעור יצוא וכדומה), בתקנות שהותקנו על פיו ובכתבי האישור לפיהם בוצעו ההשקעות במפעלים המאושרים. אי עמידה בתנאים עלולה לגרום לביטול ההטבות, כולן או מקצתן, ולהחזר סכומי ההטבות בתוספת ריבית. על פי הערכת ההנהלה, החברה עומדת בתנאים האמורים.

באור 26 - מיסים על הכנסה - המשך

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה - המשך

5. הטבות מתוקף חוק עידוד התעשייה (מיסים)

- החברה הינה "חברה תעשייתית" כמוגדר בחוק עידוד התעשייה (מיסים), התשכ"ט - 1969 ובהתאם לכך היא זכאית להטבות אשר העיקריות שבהן הן:
- (א) פחת בשיעורים מוגדלים.
 - (ב) ניכוי הוצאות להנפקת מניות הנרשמות למסחר בבורסה בשלושה שיעורים שנתיים שווים החל משנת רישום מניות החברה למסחר.
 - (ג) הפחתה במשך 8 שנים של פטנטים וידע המשמשים לפיתוחו של המפעל.
 - (ד) אפשרות להגשת דוחות מאוחדים לצרכי מס של חברות בעלות קו ייצור אחד.

ב. מיסים נדחים

ההרכב:

31 בדצמבר	
2020	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(66,286)	(63,202)
94,866	106,646
28,580	43,444

נכסים בני פחת

הפרשים זמניים אחרים (בעיקר בגין זכויות עובדים)

31 בדצמבר	
2020	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
43,444	56,220
(3,356)	-
(6,782)	(16,131)
358	2,445
(5,364)	(57)
280	967
28,580	43,444

היתרה לתחילת שנה
יתרת מיסים נדחים של חברה שאוחדה לראשונה
סכומים שנוקפו לדוח רווח והפסד
סכומים שנוקפו לרווח כולל אחר
מיון מיסים בגין שותפות
השפעת השינוי בשערי חליפין
היתרה לסוף השנה

המסים הנדחים מוצגים בדוחות על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר	
2020	2019
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
33,984	43,444
(5,404)	-
28,580	43,444

נכסים שאינם שוטפים
התחייבויות שאינן שוטפות

המסים הנדחים מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים לחול במועד ההיפוך, בהתבסס על חוקי המס שהיו בתוקף בתאריך הדוח.

ג. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

31 בדצמבר		
2020	2019	2018
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
29,601	115,152	68,138
6,782	16,131	(660)
(113,276)	(13,042)	-
(76,893)	118,241	67,478

מסים שוטפים
מסים נדחים
מסים בגין שנים קודמות (1)

(1) בשנת 2020 בעיקר כתוצאה מקבלת אישור לשחיקת מחזור בסיס לשנת 2016, בהתאם לתקנות החוק לעידוד השקעות הון ואי חלוקת דיבידנד (בשנת 2019 בעיקר כתוצאה מחתימה על הסכם שומות מס הכנסה לשנים 2012 עד 2016).

באור 26 - מיסים על הכנסה - המשך

ד. התאמה בין המס התיאורטי על הרווח לפני מיסים על הכנסה לבין הוצאות המיסים
להלן מובא תיאום בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות היו מתחייבות במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על חברות בישראל, לבין סכום מיסים על הכנסה שנוקף בדוח רווח והפסד לשנת הדוח:

2018	2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
504,285	516,475	439,510	רווח לפני מיסים על הכנסה
23%	23%	23%	
115,986	118,789	101,087	מס מחושב לפי שיעור מס רגיל (תאורטי)
			הגדלה (הקטנה) בחבות המס בשל:
			שיעורי מס מופחתים בגין מפעלים מוטבים, מס נוסף על דיבידנד ממפעל מוטב והכנסות חייבות בחו"ל בשיעור מס אחר, נטו
(43,931)	17,865	(63,552)	ניצול הפסדים והטבות משנים קודמות בגינם לא נרשמו מיסים נדחים
-	(20,160)	(5,066)	הוצאות לא מותרות בניכוי
3,056	9,859	10,327	הכנסות פטורות
(1,386)	(5,235)	(1,674)	מיסים בגין שנים קודמות
-	(13,042)	(113,625)	הפרשים בין בסיס המדידה כמדווה לצרכי מס הכנסה לבין המדידה של ההכנסה כמדווה בדוחות הכספיים נטו ואחרים *
(6,247)	10,165	(4,390)	
67,478	118,241	(76,893)	שיעור מס אפקטיבי ממוצע
13%	23%	(17%)	

* כולל עדכון שיעורי מס שונים מהמס התיאורטי.

ה. שומות מס סופיות

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2016. לחברת ERCAS הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת 2018. לחברת RUSA שומות מס הנחשבות כסופיות עד וכולל שנת 2016.

ו. הפסדים, ניכויים ותוספות לצרכי מס להעברה לשנים הבאות

לחברות הקבוצה אין הפסדים עסקיים מועברים לצרכי מס.

ז. הפרשים זמניים בגינם לא הוכרו התחייבויות מיסים נדחים

החברה אינה מכירה במסים נדחים בגין הפרשים הנובעים מהשקעות בחברות מוחזקות מאחר והחברה שולטת בהיפוך הפרשי העיתוי או לחילופין רווחים אלה נובעים מהכנסות רגילות בישראל שחלוקתן כדיבידנד לחברה אינה כרוכה בחבות מס נוספת.

ח. השפעת המס הפוטנציאליות בגין חלוקת דיבידנד עתידית

הוצאות המס הפוטנציאליות שינבעו לחברה מחלוקת דיבידנדים עתידיים, במידה ויהיו, מרווחי מפעלים מאושרים ומפעלים מוטבים פטורים ממס לבעלי המניות הינן 980,516 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2019 – 849,702 אלפי ש"ח).

באור 27 - נתונים על בסיס סולו לצורכי מס

א. בסיס עריכת הנתונים הכספיים ועיקרי המדיניות החשבונאית

הנתונים הכספיים סולו הוכנו ע"י החברה בהתאם לכללי המדידה כפי שנכללו בתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן ה - "IFRS").
להרחבת המדיניות החשבונאית שיישמה החברה בדוחות הסולו ראה באורים 2, 3 לעיל.

ב. דוחות על המצב הכספי ליום 31 בדצמבר

2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		נכסים
		נכסים שוטפים
855,027	709,484	מזומנים ושווי מזומנים
239,166	256,994	השקעות לזמן קצר
3,337,148	3,926,083	לקוחות
2,898,507	3,060,333	הכנסות לקבל
388,455	293,381	חייבים ויתרות חובה
* 966,515	1,013,376	מלאי
* 8,684,818	9,259,651	
		נכסים שאינם שוטפים
1,521,584	1,314,732	השקעות בחברות כלולות
18,075	147,352	הלוואות לחברות כלולות
2,826,468	3,134,568	רכוש קבוע
185,581	221,250	נכסים בלתי מוחשיים
240,940	210,547	נכסי זכות שימוש
43,394	33,984	נכסי מסים נדחים
4,836,042	5,062,433	
13,520,860	14,322,084	
		התחייבויות והון:
		התחייבויות שוטפות
171,817	571,518	אשראי מתאגידים בנקאיים ואחרים
155,440	155,335	חלויות שוטפות של אגרות חוב
57,980	54,445	חלויות שוטפות של התחייבויות בגין חכירה
* 1,244,576	1,546,290	התחייבויות לספקים
593,231	619,913	הפרשות
2,299,127	2,296,773	זכאים אחרים
3,026,558	3,010,727	מקדמות ממזמיני עבודות
* 7,548,729	8,255,001	
		התחייבויות שאינן שוטפות
3,440	2,710	הלוואה לזמן ארוך
185,783	160,307	התחייבויות לזמן ארוך בגין חכירה
109,418	86,205	הטבות לעובדים
1,349,187	1,192,381	אגרות חוב
83,300	120,500	אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
1,731,128	1,562,103	
4,241,003	4,504,980	
13,520,860	14,322,084	הון

* סווג מחדש.

באור 27 - נתונים על בסיס סולו לצורכי מס - המשך

ג. דוחות רווח והפסד ורווח כולל אחר לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2019 אלפי ש"ח	2020 אלפי ש"ח	
4,579,708	4,374,237	הכנסות ממכירות ומביצוע עבודות
236,780	265,294	מערכת הביטחון
4,385,668	4,436,800	לקוחות אחרים בארץ
		חו"ל
9,202,156	9,076,331	
7,314,813	7,163,438	עלות המכירות והעבודות שבוצעו
1,887,343	1,912,893	רווח גולמי
741,714	736,151	הוצאות מחקר ופיתוח, נטו
386,728	342,747	הוצאות מכירה ושיווק
321,075	357,324	הוצאות הנהלה וכלליות
(36,781)	(12,735)	הכנסות אחרות
1,927	1,905	הוצאות אחרות
1,414,663	1,425,392	
472,680	487,501	רווח תפעולי
110,962	50,593	הכנסות מימון
(107,436)	(142,550)	הוצאות מימון
3,526	(91,957)	(הוצאות) הכנסות מימון, נטו
49,839	(91,071)	חלק החברה (בהפסדי) ברווחי חברות כלולות
(23,490)	(71,161)	ירידת ערך חברות כלולות
502,555	233,312	רווח לפני מסים על הכנסה
106,000	(88,590)	מס על הכנסה (הטבת מס)
396,555	321,902	רווח לשנה
(76,834)	(58,909)	פריטי (הפסד) רווח כולל אחר שיועברו לרווח והפסד :
1,211	1,077	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
(75,623)	(57,832)	שינוי ביתרה בקרן גידור בחברות כלולות
		סה"כ הפסד כולל אחר לשנה שיועבר לרווח והפסד
(6,475)	(93)	פריטי הפסד כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד :
(6,475)	(93)	מדידה מחדש של תכנית הטבה מוגדרת
314,457	263,977	סה"כ הפסד כולל אחר לשנה שלא יעבור לרווח והפסד
		סך הכל רווח כולל לשנה

באור 27 - נתונים על בסיס סולו לצורכי מס - המשך

ד. דוח על השינויים בהון העצמי

הון מניות	פרמיה על מניות	קרן תרגום של פעילויות חוץ	קרן גידור בחברות כלולות	יתרת עודפים	סך הכל	
						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020
567,300	28,000	(99,373)	(495)	3,745,571	4,241,003	יתרה ליום 1 בינואר 2020
-	-	-	-	321,902	321,902	רווח לשנה
-	-	(58,909)	1,077	(93)	(57,925)	(הפסד) רווח כולל אחר
567,300	28,000	(158,282)	582	4,067,380	4,504,980	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2019
567,300	28,000	(22,539)	(1,706)	3,840,020	4,411,075	יתרה ליום 1 בינואר 2019
-	-	-	-	396,555	396,555	רווח לשנה
-	-	(76,834)	1,211	(6,475)	(82,098)	(הפסד) רווח כולל אחר
-	-	-	-	(484,529)	(484,529)	דיבידנד שהוכרז ושולם
567,300	28,000	(99,373)	(495)	3,745,571	4,241,003	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019

ה. לקוחות

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,547,388	1,747,218	מערכת הבטחון (צד קשור)
373,348	314,627	לקוחות אחרים בארץ
1,026,742	1,297,726	לקוחות בחו"ל (במטבע חוץ, בעיקר דולר)
3,947,478	3,359,571	
(21,395)	(22,423)	בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים
3,926,083	3,337,148	

ו. חייבים ויתרות חובה

31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2019	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
226,700	287,770	נכס בגין עלויות השגת חוזה
10,633	12,907	הוצאות מראש
-	525	יתרה בגין עסקאות עתידיות
275	157	מענקים ממשלתיים לקבל
51,121	81,881	מס הכנסה - עודף מקדמות על הפרשות
4,652	5,215	אחרים
293,381	388,455	

באור 27 - נתונים על בסיס סולו לצורכי מס - המשך

ז. מלאי

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
402,663	508,794	מלאי עבודות בתהליך ומוצרים מוגמרים
59,101	52,057	חומרים
* 504,751	452,525	מקדמות ותשלומים על חשבון מלאי
966,515	1,013,376	

* סווג מחדש.

ח. רכוש קבוע

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
7,330,650	7,795,367	עלות
(4,504,182)	(4,660,799)	פחת שנצבר (1)
2,826,468	3,134,568	

(1) הוצאות הפחת בשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2020 ו- 2019 הסתכמו בכ- 256,427 אלפי ש"ח ו- 230,086 אלפי ש"ח, בהתאמה.

ט. רכוש אחר

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
* 788,705	856,618	עלות
* (603,124)	(635,368)	פחת שנצבר (1)
185,581	221,250	

(1) הוצאות הפחת בשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2020 ו- 2019 הסתכמו בכ- 32,269 אלפי ש"ח ו- 36,580 אלפי ש"ח, בהתאמה.

* סווג מחדש

י. הפרשות

סך הכל	תביעות משפטיות	אחריות	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
593,231	38,855	554,376	יתרה ליום 1 בינואר 2020
113,767	21,198	92,569	הפרשות שנוצרו במהלך השנה
(87,085)	(22,087)	(64,998)	הפרשות שמומשו / בוטלו במהלך השנה
619,913	37,966	581,947	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

יא. זכאים אחרים

31 בדצמבר 2019	31 בדצמבר 2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
576,842	645,342	שכר והוצאות נלוות (1)
212,539	188,030	מוסדות
64,754	66,867	הוצאות שנצברו ואחרים
820,680	785,026	הוצאות לשלם בגין עבודות בביצוע
588,118	502,168	התחייבות בגין עלויות להשגת חוזה
35,687	108,850	הפרשה להפסדים בעבודות
507	490	חלויות שוטפות
2,299,127	2,296,773	

(1) הסכום כולל הפרשה לחופשה בסך 192,989 אלפי ש"ח (31 בדצמבר 2019 - 163,980 אלפי ש"ח).

באור 27 - נתונים על בסיס סולו לצורכי מס - המשך

יב. פירוטים לסעיפים בדוח רווח והפסד

1. הכנסות ממכירות ומביצוע עבודות

א. פיצול הכנסות מחוזים עם לקוחות

בטבלה הבאה הכנסות הקבוצה מפוצלות לפי אזורים גיאוגרפיים עיקריים ולפי חטיבות.

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,816,488	4,639,531
1,011,241	1,177,534
2,168,244	1,685,604
1,133,605	1,540,329
36,861	22,594
35,717	10,739
9,202,156	9,076,331
2,968,206	2,794,022
2,831,828	2,744,784
2,105,084	2,256,844
1,297,038	1,280,681
9,202,156	9,076,331

אזורים גיאוגרפיים עיקריים

ישראל
אירופה
אסיה
אמריקה
אוקיאניה
אפריקה

חטיבות עסקיות

מערכות אוויר ומודיעין
מערכות יבשה וים
מערכות הגנה אווירית
אחרים

ב. יתרות חוזיות

הטבלה הבאה מספקת מידע אודות השינויים ביתרות הכנסות לקבל ומקדמות ממזמיני עבודות הנובעים מחוזים עם לקוחות והתרחשו במהלך השנה.

מקדמות ממזמיני עבודות	הכנסות לקבל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
3,026,558	2,898,507
5,048,713	(3,849,961)
(5,064,544)	4,011,787
3,010,727	3,060,333

יתרה ליום 1 בינואר 2020
חשבוניות שהופקו
הכנסות שהוכרו במהלך התקופה
יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

2. עלות המכירות והעבודות שבוצעו

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,358,377	2,467,548
3,571,496	3,656,553
224,293	249,081
1,087,288	815,682
7,241,454	7,188,864
(40,334)	73,073
113,693	(98,499)
7,314,813	7,163,438

שכר עבודה ונלוות (1)
חומרים ועבודות חוץ
פחת והפחתות
הוצאות ייצור אחרות (2)

גידול (קיטון) בהפרשה להפסדים מעבודות בביצוע
שינויים במלאי עבודות בביצוע

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 21,170 אלפי ש"ח (שנת 2019 סך של 18,445 אלפי ש"ח).
(2) בשנת 2020 כולל הפחתת נכסי עלויות בגין השגת חוזה בסך של 116,058 אלפי ש"ח (שנת 2019 בסך של 208,818 אלפי ש"ח).

3. הוצאות מחקר ופיתוח, נטו

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
382,162	333,213
37,160	37,072
327,767	369,231
747,089	739,516
(5,375)	(3,365)
741,714	736,151

שכר עבודה ונלוות (1)
פחת
אחרות (בעיקר חומרים)

בניכוי - השתתפות המדען הראשי ואחרים

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 4,925 אלפי ש"ח (שנת 2019 סך של 4,806 אלפי ש"ח).

באור 27 - נתונים על בסיס סולו לצורכי מס - המשך

יב. פירוטים לסעיפים בדוח רווח והפסד - המשך

2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
166,359	156,377	4. הוצאות מכירה ושווק
42,859	56,427	שכר עבודה ונלוות (1)
36,547	34,891	קבלני משנה
33,562	8,439	נציגויות
32,704	17,418	נסיעות לחו"ל
6,633	6,495	תערוכות ופרסום
68,064	62,700	פחת
386,728	342,747	אחרות

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 4,037 אלפי ש"ח (שנת 2019 סך של 3,015 אלפי ש"ח).

2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
252,952	256,737	5. הוצאות הנהלה וכלליות
20,659	21,273	שכר עבודה ונלוות (1)
(33,885)	(1,028)	פחת
81,349	80,342	הוצאות חובות מסופקים
321,075	357,324	אחרות

(1) בשנת 2020 כולל פחת חכירה בגין רכבים בסך של 7,280 אלפי ש"ח (שנת 2019 סך של 6,230 אלפי ש"ח).

2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
87,653	24,768	6. (הוצאות) הכנסות מימון
5,571	3,042	הכנסות מימון:
-	13,888	רווח נטו משינוי שערי החליפין ביתרות מזומנים ושווי מזומנים
-	7,286	הכנסות ריבית מפיקדונות בנקים
348	-	רווח מעסקאות הגנה על המטבע
15,700	-	ריבית ממס הכנסה
1,690	1,609	הכנסות ריבית והפרשי שער נטו מהלוואות שניתנו לתאגידים מוחזקים
110,962	50,593	שערוך אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
		אחרות

2019	2020	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
33,554	46,263	הוצאות מימון:
44,188	39,027	הפסד נטו משינוי שערי החליפין ביתרות מזומנים
-	3,408	ושווי מזומנים והלוואות לזמן קצר
-	10,374	הוצאות בגין אגרות חוב שהונפקו
-	37,200	אשראי זמן קצר
401	-	ריבית והפרשי שער נטו מהלוואות שניתנו לתאגידים מוחזקים
22,233	-	שערוך אופציית PUT לבעלי מניות בחברה כלולה
3,995	3,616	הפסד מעסקאות הגנה על המטבע
3,065	2,662	ריבית למס הכנסה
107,436	142,550	הוצאות בגין חכירות והלוואה לזמן ארוך
3,526	(91,957)	הוצאות בנק

סה"כ (הוצאות) הכנסות מימון, נטו

באור 27 - נתונים על בסיס סולו לצורכי מס - המשך
יב. פירוטים לסעיפים בדוח רווח והפסד - המשך

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,783	7,068
6,224	5,569
7,060	-
13,609	-
2,000	-
105	98
36,781	12,735

7. הכנסות (הוצאות) אחרות

הכנסות אחרות:

הכנסות מדמי ניהול מחברות כלולות
 הכנסות משכר דירה
 ביטול הפרשה לירידת ערך השקעה שנרשמה בשנים קודמות
 עדכון הפרשה בגין פשרה צפויה לתנאי פרישה לקבוצת עובדים שפרשה
 עדכון הפרשה להטבות עובדים בגין שנים קודמות
 אחרות

הוצאות אחרות:

הפסד ממימוש רכוש קבוע

1,927	1,905
1,927	1,905

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(63,202)	(66,286)
106,596	100,270
43,394	33,984

8. מסים נדחים

נכסים בני פחת
 הפרשים זמניים אחרים (בעיקר בגין זכויות עובדים)

70,206	43,394
(26,835)	(3,928)
80	(118)
(57)	(5,364)
43,394	33,984

היתרה לתחילת שנה
 סכומים שנזקפו לדוח רווח והפסד
 סכומים שנזקפו לרווח כולל אחר
 מיון מיסים בגין שותפות
 היתרה לסוף השנה

המסים הנדחים מחושבים לפי שיעורי המס הצפויים לחול במועד ההיפוך, בהתבסס על חוקי המס שהיו בתוקף בתאריך הדוחות הכספיים.

2019	2020
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
92,207	21,107
26,835	3,928
(13,042)	(113,625)
106,000	(88,590)

9. מסים על ההכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

מסים שוטפים
 מסים נדחים
 מסים בגין שנים קודמות

באור 28 - אירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחריו

א. השפעת התפשטות נגיף הקורונה

עם התפשטות נגיף הקורונה לישראל, ועוד בטרם קבלת ההנחיות מהרשויות המוסמכות בישראל, החלה החברה להיערך על מנת לשמור בראש ובראשונה על בריאות העובדים ובמקביל להמשיך ולשמור על רציפות התפקוד בהיבט הלאומי והעסקי.

דירקטוריון החברה מינה ועדת אד-הוק לנושא, והנהלת החברה קיימה הערכת מצב לניטור מכלול ההתנהלות של החברה. ככלל ניתן לומר כי החברה המשיכה לפעול ולתפקד באופן מיטבי בהתחשב בנסיבות ובמגבלות. במסגרת זו מופו מוקדים ופרויקטים בהתאם לדירוג עדיפויות, נבחנו שרשרת האספקה, קבלנים וספקים קריטיים, נבדקו מקורות רכש נוספים, היערכות ותמיכה מיחשובית, שינוי מתכונת ההיסעים, בחינת מתכונת לעבודה במשמרות, הכנת רשימה של עובדים הנדרשים להגיע לעבודה במספר תרחישים עתידיים אפשריים, במקרים מסוימים אושרה עבודה מהבית על בסיס קריטריונים בנושא ועוד. נסיעות לחו"ל אושרו במקרים דחופים ובכפוף לאישורים הנדרשים, השתלמויות הועברו לערוץ הדיגיטלי, וכמובן בוטלו אירועים רבי משתתפים וכו'. יש לציין, שהחברה עובדת בהתאם לתקנות התו הסגול בכל הנוגע למקומות עבודה חיוניים.

בגל הראשון של התחלואה במשק עד לאחר חופשת הפסח, הוקטן היקף כוח האדם שאושר להגיע לעבודה כמתחייב בתקנות שעת חירום. שאר העובדים, שלא נדרשו להגיע לעבודה, התבקשו להישאר בבתייהם על חשבון ימי החופשה המגיעה להם. החברה עדכנה את יעדי ההוצאות התפעוליות, הוצאות השיווק, דחתה השקעות מסוימות ברכוש קבוע, ביטלה/דחתה הוצאות מסוימות של מו"פ עצמי, דחתה את ההחלטה לגביי חלוקת רווחים וקבעה ציון לתגמול העובדים בגין הרבעון הרביעי של שנת 2019 בהתאם. צעדים אלו גרמו לשמירה על הרווחיות התפעולית של החברה.

לאחר חופשת הפסח, החברה חזרה להעסקה כמעט מלאה תוך שמירה על הכללים. בהמשך, עם השחרור המדורג של המשק, עברה החברה למתכונת עבודה שגרתית (למעט המשך העבודה במשמרות בקווי הייצור, שאף היא צומצמה בהמשך). חשוב לציין כי הגדרת החברה כמפעל חיוני אפשרה לה להמשיך ולתפקד באופן סביר, יחסית לחברות אחרות במשק, קודם כל למען הביטחון הלאומי אך גם בהיבטים העסקיים.

עם התגברות התחלואה בארץ במסגרת "הגל השני", החברה הקפידה על כללי ההתנהגות על פי ההנחיות של הרשויות המוסמכות וצו בריאות העם, ותקשרה לעובדים את חשיבות ההקפדה על ההנחיות יחד עם פעילות שבוצעה לאכיפת הנחיות אלו. לאור החלטת הממשלה, בסוף ספטמבר, על סגר שני מלא, נערכה רפאל לעבודה כמפעל חיוני במתכונת עבודה מפוצלת ובכך הבטיחה את המשך הפעילות באופן מלא. מתכונת העבודה המפוצלת כללה עבודה בשתי משמרות וכן עבודה מהבית לעובדים שאושר להם. מתכונת זו הופעלה לאורך כל ימי הסגר למשך כ- 3 שבועות. כמו כן על מנת להמשיך במאמצים התפעוליים והעסקיים, רפאל המשיכה ועבדה כרגיל גם במהלך חול המועד סוכות וזאת בתיאום עם ועדי העובדים.

לקראת סוף חודש דצמבר 2020 עם הגברות התחלואה במשק והכניסה לסגר שלישי לצורך בלימת המגמה, התארגנה החברה במהירות בדומה לסגר הקודם בעבודה מפוצלת במסגרת משמרות תוך מתן מעטפת אישית ולוגיסטית לארגון ולעובדיו.

לאורך כל השנה, הנהלת החברה המשיכה לפעול בשמירה על בריאות העובדים והיגיינת מקומות העבודה באמצעות תקשורת שוטפת והסברה לעובדים, היערכות לוגיסטית במערכי ההסעדה וההסעות כל זאת לצד ניהול תחקירים במקרים של חולים מאומתים ומניעת שרשראות הדבקה. יש לציין כי היקף התחלואה וכמות המבודדים ברפאל הייתה נמוכה מהשיעור באוכלוסייה. החברה ערכה מספר סקרי משוּב בקרב העובדים, והממצאים הצביעו על שביעות רצון של העובדים מאופן ההתנהלות של החברה בתחומים הרלבנטיים השונים ועל רמת ביטחון גבוהה.

לאורך התקופה, החברה ערכה מספר תחזיות וניתוחי רגישות לבחינת השלכות המשבר על התוצאות העסקיות של החברה. הפגיעה בשנת 2020, הייתה בעיקר בקבלת הזמנות חדשות מחו"ל בהיקף נמוך מהתקציב ובתוצאות הפעילות של חלק מחברות הבנות.

החברה צופה כי בשנת 2021 תהיה צמיחה מתונה בהיקף המכירות בהשוואה לשנת 2020. יחד עם זאת, יש לציין כי טרם ידועה ההשפעה הכוללת של הנגיף על המשק בכלל ועל החברה בפרט, והשפעתו על קבלת הזמנות מהארץ ומחו"ל. האמור לעיל מבוסס על המידע וההנחות הידועים ליום חתימת הדוחות הכספיים.

יש לציין כי החברה נכנסה למשבר כשהיא מדורגת בדירוג הגבוה ביותר בארץ ע"י שתי חברות הדירוג, הפועלות בארץ, עם יתרות מזומנים וקווי אשראי במערכת הבנקאית, העונים באופן מלא על צרכיה. לאורך כל התקופה, לא הסתמנה בעיה בכל הקשור למימון פעילות החברה, לרבות הקפדה על תשלום לספקים במועד, ובוודאי בכל הקשור לתשלומי השכר לעובדים.

ב. הסכם קיבוצי עם קבוצת עובדים

בחודש פברואר 2021 נחתם הסכם קיבוצי עם קבוצת עובדים מסוימת המאריך בשנה נוספת את ההסכם הקיים עימה. ההסכם מותנה באישור הממונה על השכר במשרד האוצר. הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין התקופה שעד לתאריך הדוחות הכספיים.